

Městská knihovna v Praze

LVÍČE

Josef Škvorecký

Hledáte místo, kde...

... můžete celý den studovat nebo pracovat?

... seženete knížku pro zábavu, do školy, k poučení?

... stahujete e-knihy, posloucháte hudbu, tisknete 3D?

... osobně potkáte české i světové autory?

... můžete zajít na koncert, filmy artové i 3D?

Právě jste ho našli!

Městská knihovna v Praze

43 poboček, **3** pojízdné knihovny, **4 000** akcí ročně,
2 000 000 dokumentů, **60** Kč za registraci

www.mlp.cz

knihovna@mlp.cz

www.e-knihovna.cz

www.facebook.com/knihovna

Lvíče

Josef Škvorecký

Znění tohoto textu vychází z díla [Lvíče](#) tak, jak bylo vydáno nakladatelstvím Československý spisovatel v Praze v roce 1969. Pro potřeby vydání Městské knihovny v Praze byl text redakčně zpracován.

§

Text díla (Josef Škvorecký: Lvíče), publikovaného [Městskou knihovnou v Praze](#), je vázán autorskými právy a jeho použití je definováno [Autorským zákonem](#) č. 121/2000 Sb.

Vydání (obálka, upoutávka, citační stránka a grafická úprava), jehož autorem je Městská knihovna v Praze, podléhá licenci [Creative Commons Uveďte autora-Nevyužívejte dílo komerčně-Zachovejte licenci 3.0 Česko](#).

Verze 1.0 z 22. 3. 2019.

OBSAH

Kapitola první PLOVÁRNA	9
Kapitola druhá REDAKCE	47
Kapitola třetí MÁNES	65
Kapitola čtvrtá NAROZENINY	84
Kapitola pátá VEČÍREK V PODZEMÍ	105
Kapitola šestá VEČÍREK V PODNEBÍ	120
Kapitola sedmá TELEFONY	135
Kapitola osmá TŘI DIVADLA	143
Kapitola devátá PORADA LEKTORŮ	156
Kapitola desátá PSÍ ŽIVOT	185
Kapitola jedenáctá OHNIVÉ LÉTO	215
Kapitola dvanáctá SCÉNA S ČEPICÍ	223
Kapitola třináctá KONEC BLUMENFELDKY	228
Kapitola čtrnáctá SCÉNA S CIBULOVOU	240
Kapitola patnáctá ŽIVOHOŠŤ	251
Kapitola šestnáctá SCÉNA S KOPANCEM	274
Kapitola sedmnáctá ČERNÁ MŠE	284

Upozornění, že osoby a události líčené v této knize jsou naprosto smyšlené, a připomínají-li někomu osoby a události, které znal, jde o podobnost čistě náhodnou, nebude asi nikdo brát vážně, protože je to pravda. Neboť tohle není psychologický ani společenský román, ale detektivka; nezpodobují se zde reální lidé, nýbrž pouze reálné postoje v rudimentárních manifestacích, jaké jsou nejvhodnější, mají-li dobře posloužit dvěma skutečným účelům detektivního románu: vypátrání vraha a čtenářskému divertimentu. Když už se ale chcete bavit také jinak než jenom sledováním příběhu cynického redaktora a krásné slečny ze Zverexu, zanechte identifikování svých přátel nebo nepřátel se zloduchy mé fikce a zpytujte radši vlastní svědomí. Sotva v něm nenajdete alespoň některý z těch reálných postojů, i když třeba ne v tak rudimentární manifestaci. A nemusíte k tomu ani být pracovníky nakladatelství.

*Vladimíru Justlovi
a všem přátelům v nakladatelstvích
za jejich blumenfeldské úsilí*

*Myslím, že jsou zločiny,
které se vymykají zákonu,
a které proto, do jisté míry,
ospravedlňují soukromou pomstu.*

SHERLOCK HOLMES
v povídce
CHARLES AUGUSTUS MILVERTON

Kapitola první

PLOVÁRNA

„Támhle – to je ona. Ta v těch bledě modrejch plavkách,“ řekl Vašek.

„V těch malejch?“ zeptal jsem se.

„No,“ řekl Vašek a nespouštěl z ní oči.

Zadíval jsem se taky na přicházející dívku. Plavky byly opravdu malé. Zakrývaly jí téměř jen prsní bradavky a klín. Šla po trávníku k nám, v jedné ruce nesla bílou osušku, v druhé kabelu s nápisem *Scandinavian Airways* a oči měla zakryté reflexními brejlemi. Měla leskle černé vlasy a krátký chlapecký účes. Byla štíhlá a velice krásná. Šla hrdě a nikoho si nevšímala.

Potom ji na nás upozornilo Vaškovo odkašlání. V zlatohnědé tváři zasvítily bílé zuby, reflexní brejle zahořely sluncem. Dívka byla celá opálená do zlatožluta, ani za řadry nebylo vidět bělavou kůži. Zřejmě se někde opalovala nahá.

„Dobrý den, pane profesore,“ pozdravila a zuby svítily jako světla v hnědé tmě.

„Dobrý den, Lenko,“ řekl nepřirozeným hlasem Vašek. „Tohle je redaktor Leden,“ ukázal na mě. A pak na dívku: „Lenka Stříbrná.“

„Těší mě,“ pravila dívka a podala mi ruku. Na opálené kůži růžově zasvítla malá jizvička v předloktí.

„Mě taky,“ řekl jsem a zazubil jsem se na ni s co největším citem, třebaže jsem byl Vaškův přítel.

Leželi jsme na uválené trávě po obou stranách dívčiny osušky. Dívka ležela na zádech, a co si myslela, bylo skryto clonou neprůhledných brýlí, které tmavě zrcadlily svět. Celým povrchem těla přijímala slunce jako nějakou svátost a moje myšlenky pobíhaly sem tam po drobných nožičkách nervů. Tohle jsem už dlouho nepoznal, tohle

mravenčení. Pocit něčeho úplně nového pod sluncem, co má štihlé, nekonečně dlouhé nohy a falešné a příliš moudré oči, které jsem dosud nespatriil. Ten intenzivní pocit života.

Barevné slunečníky v plovárenské restauraci zářily a od hladiny řeky se odrážel hlaholivý pokřik plavců. Voda jiskřila pod modrou oblohou, skrze niž se propalovalo slunce, rozžhavené jako atomová pec. Cítil jsem nahořklou vůni vody, vůni mokřých těl a tajemnou, novou a živočišnou vůni dívčina těla.

„Jsem zvědav, kdo vyhraje,“ blábolil z druhé strany Vašek. „Sovětky mají lepší techniku, ale Japonky mají zas propracovanější volné sestavy.“ Odmlčel se, nikoho to nezajímalo a dívka se oddávala své sluneční eucharistii. „Co myslíte, Lenko?“ zeptal se Vašek.

„Já tomu nerozumím,“ odpověděla stručně. Vašek zoufale zmlkl. Uvědomil jsem si, že tu jsem vlastně proto, abych mu s ní pomohl. V hloubi duše jsem však už věděl, že ho ale s ní spíš zradím. Řekl jsem:

„Mohli bysme se na to jít podívat. Šla byste s náma? Nebo vás gymnastika nebaví?“

Chlapecká hlava se potočila, ale pohlédl na mě jen travnatý břeh, posetý naháči. Tajemství dívčiných očí zůstalo nepoznáno.

„Já bych šla, ale prosím vás – víte, kolik budou stát lístky?“

Usmál jsem se na tu tmavou krajinku s bílými obláčky na černém nebi.

„My se na vás složíme, jestli nám dopřejete tu radost.“

Koutky dívčiných úst se pod neviditelnýma očima pozvedly k úsměvu.

„Abyste nelitovali. Já když už, tak chci lístky do první řady.“

„Na vás bych se přece neodvážil šet-“ začal jsem, ale Vašek mi nadšeně skočil do řeči:

„Nebojte se. Já mám známý na Státním výboru. Dostanu lístky se slevou, to je maličkost!“

Bolestně jsem sykl; docela slabounce. Co se událo za brýlemi, nebylo vidět. Vaškovi přirozeně nedošlo nic. Přestal jsem ho vnímat a nechal jsem ho klábosit, obrátil jsem se na břicho. Vedle mě ležela dívka zlatá ruka s jizvou na předloktí. Malý růžový obdélníček, jako kdyby tam někdo sedřel několik centimetrů kůže a rána po zacelení zůstala růžová. Položil jsem špičku prstu na to zajímavé místo. Bylo žhavé teplem vnějším i vnitřním. Vašek vyčerpal námět a dívka ke mně znovu otočila své černé Indie.

„Copak jste si to udělala?“ zeptal jsem se, a podoben apoštolovi, nechal jsem prst v jizvě.

Zvedla ruku, podívala se na předloktí. A pak už ruku nepoložila podle těla, ale na nahý žaludek, krásně propadlý. Moje ruka zůstala ležet na osušce a natažený prst někam nemravně ukazoval.

„Ale,“ řekla. „Vy se mi budete smát. Měla jsem tam tetování.“

„Tak?“ řekl jsem. „Chuligánská minulost?“

„Trošku. Ale ne moc.“

Takže jsem ji už bez rozpaků vzal za ruku.

„Copak to tam bylo? Srdce probodené šípem? Nebo kotva?“

„Nápis,“ řekla.

„Aha. Jméno nějakýho člověka?“

Dívka otočila ostříhanou hlavu neznámýma očima k nebi.

„Ano. Jméno nějakýho člověka,“ řekla.

„A jaké? Jim? Nebo Pete?“

„Nejste trochu nediskrétní?“ otázala se toho nebe.

„Promiňte.“

Bylo ticho.

„V jednotlivcích,“ ozval se Vašek, „vyhraje asi Gubov. Ale taky má šanci –“

Vtom se dívka rázně zvedla. Působně, pružně, slunce jí polilo nahá záda a vložilo drobné stíny do dvou dolíčků velice nízko při páteři. Protáhla se a otočila se k nám. Tyčila se k rozžhavenému nebi a mně se zdálo, že mé reflexní brejle propalují černými paprsky.

Zeptala se:

„Nepůjdete si zaplavat?“

„To je nápad!“ zvolal Vašek s falešnou radostí a pohotově vyskočil.

Kratičkou chvíli jsem se díval do těch umělých černých očí. Z nich se nic poznat nedalo. Dívka se nehýbala. Řekl jsem s úsměvem:

„Přijdu za váma za chvíli.“

Dívka šklubla prudce hlavou k Vaškovi a usmála se na něho. Potom si sundala brýle a hodila je na osušku, ale to už ke mně byla otočena zády, takže tajemství jsem zase neodhalil. Kráčela grációzně mezi ležícími těly k dřevěné plovárně, celá jakoby vytvořena silovým polem ničivé erotické radiace. Vašek zpitoměle poskakoval vedle ní.

Teprve když zmizela ve vlnách a na hladině, plné jiskřících záblesků, bylo vidět jen černou, trochu střapatou hlavičku jako makovičku, vstal jsem, odešel na dřevěnou plovárnu a skočil jsem po hlavě do vody, studené několikadenními dešti.

Plaval jsem pomalu mezi povykujícími dětmi a hledal střapatou hlavičku. Kolem jel bílý parník, natřískaný výletníky, a na vlnách, vzedmutých jeho kolesy, se rozhoupaly hlavy plavců jako korkové zátky. Oslepil mě jiskřivý záblesk slunce a na chvíli jsem musel zavřít oči. Voda mě mrazivě chladila po nahém těle. Ponořil jsem se pod hladinu a oči jsem otevřel. V zelenkavém stínu mávala jakási dívčina necudnými stehny v bezprostřední blízkosti muže v adamkách, který jí mezi ta stehna cpal veliké břicho. Pomyslel jsem si, že ve vodě odkládají lidé mnoho ze svých pokryteckých zvyklostí, a dodalo mi to chuti k dílu.

Vynořil jsem se a začal jsem na hladině pátrat po černé chlapecké hlavě a prořídlé světlé kštici Vaška Žamberka. Proti mně se pomalu sunul vodní velocipéd a pěnil za sebou vodu. Z něho zazněl známý dunivý hlas:

„Bud' zdrav, Karle!“

Můj šéf. Seděl na velocipédu v plavkách, ale hlavu skryl před úžehem strašlivou modro-zeleně kostkovanou plátěnou čepicí, jaké právě přicházely do módy. Vedle něho šlapala jeho ani ne hezká ani ne šeredná manželka.

Vzdal jsem mu čest tím protivným pozdravem, který je na pomezí důvěrnosti a úředního respektu: „Bud' zdrav!“ a jeho manželku jsem pozdravil důvěrněji: „Dobře den, Elo.“

„Co tak sám?“ zeptala se šéfka z výšky. „Kde máš slečnu?“

Manžel ji divadelně okřikl:

„Tak Elo! Copak si Karel ani v neděli nemůže odpočinout?“

Bohatýrsky se rozesmál. Trošku mě to namíchlo. Anežka mu zřejmě donesla něco o mých potížích s Věrou. Pečlivě špicovala uši, vždycky když mi Věra volala. Snažil jsem se mluvit hodně neutrálně, ale Anežka, jako většina ženských, měla bystrý smysl pro hlasové nuance.

„Mám tu nějaký známý, ale někam se mi ztratili,“ řekl jsem a rozhlédl jsem se po hladině. A příliš rychle jsem dodal: „Aha, támhle jsou. Tak já poplavu.“

„Tak plav!“ pravila s průhlednou ironií Ela.

Měl jsem v poslední době dojem, že ohnisko jejích přelétavých zájmů se přesunulo na mě. To teda pěkně děkuju. Ráznými tempy jsem se vzdálil od velocipédu a šéf a šéfka strnule vypluli nad hlavami plavců opačným směrem.

Vašek s dívkou měli zřejmě namířeno na druhý břeh, protože byli už skoro v polovině řeky. Zamračil jsem se. Tahle vlastnost hezkých sportovních slečen mi byla odjakživa protivná. Všechny byly blázen do přeplavávání Vltavy. Zažil jsem tu disciplínu osobně dvakrát, a nebyl jsem žádný Kondrads. Vašek byl ovšem profesor tělocviku. Plavbu na druhý břeh navrhl dokonce možná on. Asi se domníval, že tím dívce zaimponuje, protože měl mindrák, že jí ničím imponovat

nemůže. Normální mindrák, jaký z příliš hezkých slečen padá na člověka trpícího chorobnou nesmělostí. Což byl Vašek. Jeho mindrák prohlubovala ještě utkvělá představa, že jako učitel tělesné výchovy, i když vysokoškolský, nepatří mezi intelektuály, a pokud jde o sex-appeal, nemá proto intelektuálské možnosti. Nojo, vy literáti, řekl mi tehdy, když se mi prvně svěřil se vzplanutím ke slečně Stříbrné. Vy umíte ženskou ukecat. Začnete s ní o divadle, o knížkách, o básničkách, a za chvíli ji máte v posteli. Ale já – copak nějakou zajímá systém dvou pivotů nebo zónová obrana?

Jeho představy o sociální funkci literatury byly dobově přehnané. A já byl dnes tady, a nikoliv s Věrou na Rabyni, kvůli němu: měl jsem mu pomoci ukecat slečnu Stříbrnou. Nevím, jak si to přesně představoval, a bylo mi to jedno, protože to byla dobrá záminka, jak se vymluvit Věře. Ne ovšem, že mám pro někoho ukecávat nějakou slečnu Stříbrnou. Jako důvod vyslechla napůl pravdivé tvrzení, že Vašek, češtinářský troglodyt, potřebuje pomoc se stylizací své aspirantské práce z oboru kolektivních míčových her, a stejně mi nevěřila. A mně bylo úplně jedno, že mi nevěří.

Vašek si konkrétně představoval jedno: že mu pomůžu vyjednat rande. Starý trik, použili jsme ho už jednou, kdysi dávno na fakultě. Mělo se jít ve třech někam do divadla, a jeden – já – potom nepřišel. Tehdy to neklaplo: slečna odešla o přestávce. Nyní Vašek doufal v úspěšnější reprízu.

A tu jsem mu vlastně už obstaral, takže už se nemusím namáhat. Přesto jsem se dychtivě rozhlížel po hladině, po černobílé dvojtečce hlav, a proti vši taktice jsem uvažoval, jestli nemám taky plavat na druhý břeh.

Bývaly doby, kdy bych se byl kvůli takovéhle slečně pustil třeba do výstupu na Mount Everest. A byl bych to možná udělal ještě před chvílí, když jsem ležel vedle těch srdcervoucích nohou a měl jsem přesně stejný pocit, jako když jsem vedle podobných nohou ležel kdysi na plovárně v Kostelci – ale to mi bylo šestnáct a od té

doby se mnoho změnilo. Taky to, že když mi slečna Stříbrná sešla z očí, procítl jsem z chvilkové iluze a bylo mi jasné, že pod sluncem nic nového není, všechno už tu bylo, i takovéhle slečny, a že je to všechno trik žláz a červencového slunce a toho divného zvyku dvacátého století obnažovat na vyhrazených místech všechno, co obnaženo jinde značí prudkou nemravnost. Kdysi bych tedy pro slečnu Stříbrnou byl ochoten vyručkovat po laně na Eiffelku, ale od té doby jsem zmoudřel a naučil jsem se neztrácet hlavu. Když člověk ztratí hlavu, ztratí obyčejně taky veškeré požitky a zbudou mu jen oči pro pláč. Když si ji zachová chladnou –

Taky jsem si uvědomil, že vlastně – zatím jen v duchu – zrazuju kamaráda. Jenže to mi bylo ze všeho nejvíc jedno. Kamarád neka-marád. A pak: dovedl jsem situaci odhadnout natolik, aby mi bylo jasné, že Vašek slečnu Stříbrnou nedostane.

Volání o pomoc se ozvalo, když jsem pohodlně ležel na hladině poblíž loďky, v které se rozvaloval nějaký tlustý pán. Slabounké a vzdálené, ale zřetelné:

„Pomoc! Pomoc! Pomoc!“

Rychle jsem se ohlédl po zvuku toho dalekého hlásku, jenž rázem utišil ševel plovárny. Dvě nohaté dívky, které se na obrovském dřevěném kole předváděly v nových bikinách kruhu obdivovatelů, přestaly výskat, jedna ztratila rovnováhu a spadla do vody. V tichu po tom úpěnlivém zavolání to hlasitě šplouchlo a zapůsobilo jako gag z filmové grotesky. Daleko, už hezký kus k druhému břehu, se na rozvířené hladině divoce houpala černá hlavička a bylo vidět, že dívka, které patří, s čímsi zápolí. Ze všech stran vyrazilo k místu nesnází různými tempy několik plavců. Koutkem oka jsem zahlédl plavčíka, jak sundává se stěny kabiny záchranné kolo.

Rychle jsem doplaval k lodičce a vyšvihl jsem se dovnitř. Tlustý pán se vyjeveně vztyčil, chystal se ohradit proti porušení svého práva na siestu, ale křikl jsem na něho: „Topí se mi kamarád, dovo-

líte?“, dřepł jsem k veslům, pán ihned změnil úmysl a ochotně se, zadkem napřed, vymršřil z lodičky. Nalehl jsem na vesla, až příd' mocně narazila na zčeřené vlnky. Zašumělo to. Loďka rychle prorážela hladinu.

Ohlédl jsem se přes rameno. Černá hlavička se pořád držela nad vodou a vedle ní, velice blízko, se z vody vyhoupla Vaškova blond kšřice. Znova jsem několikrát prudce zabral, předjel jsem příčinlivě kraulující borce a zase jsem se ohlédl. Na opálené paži, která Vaška držela pod bradou, se mokře zalesklo slunce. Byl jsem už docela blízko, rejdoval jsem s loďkou k černé kebuličce.

A v té chvíli a situaci jsem jí poprvé pohlédl do očí. V životě jsem takové oči neviděl, zasáhly mě jako Viktorku Černý myslivec. Snad to, podle lidské anatomie, ani nebylo možné – ale byly velké, černé a úplně bez duhovek. Jenom dva černé kotoučky jako z bakelitu, vlastně stejné a stejně neprůhledné jako ty reflexní brejle, i v nich drobounce jiskřily odlesky vln, jak dívka ze všech sil plula ke mně a sledovala můj záchranný manévř. I v téhle chvíli a situaci zůstalo tedy jakékoli jejich tajemství neodhaleno, tím spíš, že pohled trval jen chvílku: dívka se převrářila na záda a vlekla bezvládného Vaška za sebou, Vaškovu hlavu někde na tom nejkýženějším místě ženské osobnosti.

Tak takhle končíš, haure! pomyslel jsem si. Děľals ze sebe haura, a teď jsi v loji. Ani netušíš, na čem právě spočívá tvá nešťastná hlava. Ale co, možná že slečně Stříbrné se tě právě proto zželí. Možná že ta slečna s bakelitovými očima, i když na to vůbec nevypadá, je mateřský typ.

Opravdu na to nevypadala. Příd' loďky dojela k tonoucímu a dívka se přidržela jednou rukou okraje. Neřekla nic. Po obličeji jí stěkaly krůpěje vody a ústa měla zkřivena námahou. Ale pořád byla krásná. Měla tu vzácnou tvář, která v žádné grimase nedokáže zošklivět. Naklonil jsem se z loďky a chyřil jsem Vaška pod paží. S dívčinou

pomocí se mi podařilo vytáhnout ho dovnitř. Pak jsem se otočil k ní, jenže ona se mrštně vyšvihla do člunu sama. Plavky napité vodou se přilepily k tělu a pod krepsilonem vystoupily neslušné reliéfy prsních bradavek.

Podívala se na mě, já rychle uhnul očima z těch míst a narazil jsem na mysteriózní bakelit.

„Budete veslovat?“ zeptala se.

„Jistě.“

Sedl jsem k veslům, ona usedla na lavičku naproti a vzala zas Vaškovu hlavu do klína. Opřel jsem se do vesel, příjemné charónství však dlouho netrvalo. Dorazil k nám plavčík a zkušeně přirazil bokem k naší lodi.

„Dejchá?“ zeptal se.

„Dejchá,“ pravila slečna Stříbrná.

Plavčík zkušeně odhadl situaci a pak dívku vyzval:

„Slečno, přelezte si ke mně. To bude lepší než přendávat jeho. Musí se co nejrychleji dopravit na břeh.“

Dívka se nerozhodně podívala na mě. Dostal jsem na plavčíka vztek.

„Nebojte se,“ řekl jsem mu. „Já tam dovesluju rychle.“

Odpověděl nepříjemným úředním tónem:

„Tak žádný řeči! V případě ohrožení života musí se koupající podrobit mým rozkazům. Ta slečna je tam zbytečná přítěž.“

Slečna? Vašek, řekl jsem si v duchu, ale nahlas jsem mlčel. Dívka na mě ještě jednou upřela černé zorničky, usmála se jako na omluvu a pokrčila rameny, vstala a lehce přeskočila k plavčíkovi. V té chvíli se to asi rozhodlo definitivně. Ten pohyb, když přeskakovala z loďky do loďky, když na okamžik dala od sebe štíhlé nohy, jako by mě zvala do své komůrky všech slastí, ten tajemný úsměv tajemných očí z bakelitu. Věděl jsem už, jak to skončí. Proti tomu se už nedalo nic dělat. Taky jsem proti tomu něco dělat neměl v úmyslu. Vašek Nevašek.

Nalehl jsem do vesel a provázen plavčikovým korábem vezl jsem poloomdlělého důvěřivce k můstku plovárny.

Lékař v plavčikově kanceláři konstatoval pouze okamžitou nevolnost a nějak to odborně pojmenoval. „Dnes už do vody nechodte!“ rozkázal Vaškovi a poučil ho, že rozpařený nemá skákat do řeky a podnikat hned dlouhé plavby. S touto moudrostí, poněkud lidovou na doktora vší medicíny, se vzdálil a my jsme osaměli – a mně, poněkud vědecky, napadlo, jestli Vaškova mdloba nepřišla podle Alfréda Adlera jako splnění podvědomého přání uniknout ze situace, v jejíž zdárné zvládnutí ten plovoucí mindrák nevěřil. Protože teď už je jasné, že slečnu Stříbrnou neobloudí, a tak je vlastně všechno v pořádku; není třeba se dále trýznit neurotizujícím úsilím. Udělal, co mohl, ale *vis major* v podobě srdeční křeče...

A taky ano. Sotva nás opustil i plavčík, Vašek truchlivě pravil:

„Tak jsem to poslal.“

„Blbost,“ řekl jsem. „To se může stát každému.“

„Ale musí se to stát právě mně.“

„Nebud' jelen! Co se, prosím tě, stalo?“ řekl jsem. „Vytáhla tě z vody, no. Musíš si z toho dělat legraci. Možná že právě tohle vás –“ hledal jsem slovo, věděl jsem, že každé bude falešné, a radostně jsem přítelovo zoufalství přijal jako potvrzení faktu, že Vašek si už utvořil pevný názor na další vývoj svých pletek se slečnou Stříbrnou, a i kdybych mluvil jako Goebbels, že mu to nerozmluvím, „– sblíží,“ dokončil jsem svou originální myšlenku a vyhlédl jsem z okna.

Vašek zavrtěl hlavou.

„Kdepak. Já mám na ženský smůlu. Dneska jsem se o tom jenom znova přesvědčil. Pamatuješ loni s Květou? Ta taky. Učil jsem ji alpinismus, a pak jsem před ní slít z obyčejný dvojky a vyvrk jsem si nohu.“

Inu adleříček. „A od tý doby jsi jí nezavola, vid’?“ zeptal jsem se ho. „Pochopitelně si myslela, že ses na ni vykašlal.“

„Ale houby. Začla chodit s Joskou Králem a ten ji to horolezectví doučil v Boučkovy chatě na Hrubý Skále,“ pravil s nečekanou ironií, kterou jsem pochopil jako špatné znamení, a honem jsem řekl cynicky:

„Taks ji za to měl potrestat v posteli!“

Sarkasmus se ihned rozpustil v mindráku:

„Čoveče – půl roku jsem se před ní vytahoval, jakej jsem alpinista, a pak –“

„Nojo, abeceda, příteli! Nikdy se nevytahuj. Čím vejš se vytáhneš, tím hůř, když spadneš.“

„Ale co jinýho mně zbejvá?“ pravil zoufale Vašek. „Vo knížkách kecat neumím, jako vy literáti –“

Už je to zas tady: ten mystický sbor erotických přeborníků, takzvaní literáti.

„Míň mluv a víc jednej,“ poučil jsem ho. „Až se trochu sebereš, půjdem za Stříbrnou.“

Ale Vašek pravil rozhodně:

„Nejdu!“

Jako na zavalanou se rozhrnula plátěná záclona ve vchodu a černá hlava slečny Stříbrné nakoukla dovnitř.

„Můžu dál?“

„Račte!“ vyzval jsem ji. Vašek zavřel oči. Dívka si asi pomyslela, že spí, protože zašeptala:

„Jak mu je?“

„Dobře,“ řekl jsem a potom k příteli: „Vašku! Slečna Stříbrná je tady!“

Vašek, jak byl bledý a předstíral mdloby, zřetelně zrudl. Otevřel oči a posadil se.

„Ležte!“ pravila slečna Stříbrná a položila mu ruku na rameno.

„Musím vám poděkovat,“ zablekotal. „Zachránila jste mi život –“

„No? Že jo?“ řekla dívka a rozesmála se.

Vašek mumlal dál:

„Opravdu, velice vám –“

Přerušila ho:

„Můžete chodit?“

„Chvíli má zůstat ležet, aby si odpočinul,“ řekl jsem za něho.

„Tak pěkně ležte! Nechcete něco přinést? Vodu? Nebo kávu?“

„Děkuju vám,“ pravil Vašek příšerně pokorně. Dívčiny panenky, které se mi do té chvíle vyhýbaly, se setkaly s mým pohledem. Byla to zázračná anomálie. Přišla dovnitř v těch svých bikinkách, už na ní trochu oschly, ale zdály se ještě menší než venku. Celé její tělo, i nejměkčí místa, mělo podivnou, skoro zázračnou tuhost. Napadlo mi, že kdyby tu stála nahá, bude vypadat jako socha z hnědého mramoru. Pružná, teplá, kinetická socha.

„Přijdem za chvíli za váma,“ řekl jsem. „Ležíte pořád tam jako prve?“

Na ten mistrovsky malý okamžik, který tak dobře dovedou vypočítat, ačkoliv jinak nejsou na matematiku moc dělané, byla zticha. Potom pravila hlasem, který lákal jako vábnička:

„Tak přijďte.“

A mě zase po celém těle začali zlomyslně šimrat mravenci těch ztracených žláz.

Sotva zmizela, Vašek vyskočil, až zavržala palanda.

„To už chceš jít?“ zeptal jsem se.

„Jo. Ale domů.“

„Vole,“ řekl jsem.

„Napíšu jí dopis.“

„Ohromnej nápad.“

„Já se na všechno vykašlu.“

„A co vožrat? Vožrat se nepudeš?“

„Třeba taky.“ Podal mi ruku.

„Tak neblbni. A mně se ještě nechce jít domů.“

„Já taky neříkám, abys šel. Jdu sám.“

Věděl jsem, že už mě neohrozí, když si zahraju na kamaráda.
Řekl jsem:

„Tak koukej: ty jdi pěkně za Stříbrnou, a z parády se ztratím já.“

„Nemůžu, Karle. Fakt. Ať jsem třeba vůl.“

„To seš. Korunovanej.“

„Vy literáti jste jiný. Ale jak by bylo tobě, kdybys –“ Vašek namáhavě sháněl přirovnání, „– kdybys jí třeba napsal báseň, a ta báseň byla tak pitomá, že by ses před ní shodil.“

Na zlomek vteřiny jsem zauvažoval. Báseň na slečnu Stříbrnou? Už tak dlouho jsem psal básně spíš o jiných věcech, a pokud o lásce, tedy spíš o lásce obecně. Nemodeloval jsem je podle konkrétních slečen. Konkrétní slečny jsou příliš efemérní, poezie je věčná. Ale tahle dívka s bakelitovými očima bez duhovek...

Vašek rozvíjel svůj příměr dál:

„A u mě to máš to samý, zase s tělesnou zdatností. Já vím, ty bys ji třeba stejně ukecal, i kdybys napsal blbou báseň, ale já to nedokážu –“

Chtěl jsem mu říct, že právě proto, že těmi svými bicepsy napsal dnes do Vltavy tak blbou báseň, musí to dokázat. Chtěl jsem mu prozradit veřejné tajemství, že když to dokáže teď, dokáže to už vždycky ve všech dalších případech. Chtěl jsem mu dokonce v tom ubohém okamžiku svěřit, jak jsem taky trpěl tou trémou z krásných ženských a jak jsem se z ní silou vůle vyléčil. Jak jsem chodil na čaje a tancoval jsem schválně jenom s nejhezčími slečnami a schválně jsem mluvil a mluvil – jak všechno na světě, úplně všechno, je jenom cvik a trénink, nic víc, jako ten jeho pitomý basketbal... ale pak jsem se ovládl a zvítězilo ve mně zdravé sobectví. Jemu bych to asi stejně nevysvětlil. Ano, Vašek je kamarád, jenže kolik kamarádství už bylo zraženo kvůli ženským. A jakmile jsem si uvědomil tohle – že pro mou falešnost existuje precedens – měl jsem hned svědomí čisté.

Ostatně, obětuji etickou zásadu chtivé žádosti, což je to nejomluvitelnější na světě. Řekl jsem:

„Tak jdi, když myslíš. Ale na tu gymnastiku jí garde budeš dělat ty, to si pamatuj!“

„Možná,“ řekl Vašek. „Ahoj, a –“ zase zaváhal: „– omluv mě u ní. Že se mi udělalo špatně nebo něco. Ahoj!“

To ani nebudu lhát, pomyslel jsem si. Vašek se vytratil a mě se zmocnila podnikavá *Kraft durch Freude*.

Vylezl jsem z plavčíkovy kabiny do oslnivého přísluní plovárny a harmonie plovárenských zvuků mi příjemně zalahodila v uších. Vykročil jsem polem nahých těl k jednomu, které mě neviditelnými vlákny pevnějšími než nylon rychle omotávalo, jako pavouk bezmocnou mouchu.

Slečna Stříbrná seděla na osušce, kolena objímala pažemi a už z dálky na mě hleděla opět skrz černé brejle.

„Kde máte pana profesora?“ zeptala se a udělala mi na osušce místo.

Sedl jsem si vedle ní.

„Šel domů.“

„Proč?“

Chvilku jsem váhal. Mám říct, že se mu udělalo špatně? Vykašlal jsem se na tu dohodu.

„To si můžete domyslet, ne?“

Sundala černé brejle a podívala se na mě bakelitovými očima. Nešlo z nich nic poznat, ale nevysvětlitelně mě zamrazilo. Snad právě proto, že to z nich nešlo poznat. Co si myslí.

„Já nevím. Proč?“ zeptala se.

„Je mu to trapný. Má dojem, že se před váma shodil.“

Chvilí setrvala v tom nepohnutém pohledu, pak řekla zamyšleně jenom:

„Hm.“

„Chtěl by si s váma začít,“ pokračoval jsem ve zradě. „Proto taky jsem tady dnes já.“

„Jak to?“

Zase – a úplně zbytečně – si ty brejle nasadila.

„Podle toho, co mi řek, jste vůči němu příliš zdrženlivá. Ani se mu nepovedlo smluvit si s váma rande. Tak angažoval mě. Vyjednal jsem to na gymnastiku ve třech a předpokládá se, že nepřijdu.“

Dívka si lehla na záda. V brejlích vyplulo opět loďstvo obláček.

„Vy jste jeho kamarád?“

„Ano.“

„Tak proč mi tohle říkáte?“

„Vás to nezajímá?“

Krátká pauza.

„O to nejde,“ řekla potom.

„O to jde,“ řekl jsem.

Mlčela. Pak pravila záhadně:

„Přidejte zájmeno.“

Nerozuměl jsem tomu.

„První osoby,“ dodala pomalu, „ve třetím pádě.“

A to už mi to došlo. Rozesmál jsem se, ale dívčina tvář zůstala nehybná. Řekl jsem:

„Ted' ovšem na tu gymnastiku určitě přijdu.“

„Jestli tam ovšem ted' přijdu já.“

„Nemusíte –“ polkl jsem – „– na gymnastiku. Do té doby je ještě tejdén a ten má sedm dní. Do té doby můžu ještě sedmkrát přijít někam jinam. Co říkáte?“

„Ted' jste tady, a pan profesor Žamberk šel domů. To by vám teda zatím mělo stačit.“

Položil jsem se na bok a podepřel jsem si hlavu o loket. Pomalu, od paty k hlavě jsem si slečnu Stříbrnou prohlížel. Krátký účes, havraní lesklé vlasy, rovný profil velice krásného obličeje, oblá ramínka a kůže hladká jako hnědé hedvábí, ňadra, která ani ted',

když ležela na zádech, neztratila triumfální a božský tvar mládí; propadlé břicho s titěrným dolíčkem pupíku, drobné černé chloupky při okraji plavek, tam, kde se stehna svažují k pohlaví, a dlouhé, štíhlé, ale ne hubené nohy, rovné a hnědé a překrásné.

„Hm,“ pravila dívka znovu, ale já pokračoval v anatomické prohlídce.

„Tak něco říkejte,“ vyzvala mě.

„Vy nejste dlouho v Praze, že ne?“ řekl jsem.

„Ne. Teprve měsíc.“

„A jak jste na tom s bytem?“ zeptal jsem se. „Já že jsem tu už deset let, a byt nemám. Jenom podnájem.“

Podíval jsem se jí do tmavých brejlí. Pochopila velmi inteligentně a v opálené tváři svitlo opět perleťové světýlko.

„Já mám garsonku,“ usmála se.

Radost ze života se ve mně prudce pohnula.

„Totiž,“ pokračovala, „jedna přítelkyně mě vzala k sobě do garsonky.“ A jako kdyby to ještě nestačilo, dodala: „Má právě angínu a leží.“

Mimovolně jsem se zamračil. Skrze brejle zablýskly v očích slečny Stříbrné divné plamínky. „Dejte mi cigáro,“ pravila. Slečna Stříbrná bude asi pěkná potvora.

Zeptala se:

„Vy píšete básně, že?“

Seděli jsme na lavičce pod vrbou, blízko stánku s občerstvením. To mě překvapilo. Nepředpokládal jsem, že by slečna Stříbrná měla povědomost o mé slávě. Byla, jak jsem už zjistil, úřednicí v nějakém takovém věčně přeorganizovávaném podniku, jaké se jmenují Zoo-export nebo Zverexport nebo tak nějak, a třebaže jsem ji dosud nespatriil v šatech, měl jsem za to, že se zajímá spíš o módní doplňky než o poezii.

„No – tak trochu,“ pravil jsem skromně. „Jak se vám líbí?“

„Moc ne.“

Bůhví že jsem na plody své múzy nebyl domýšlivý; už dávno to byly spíš plody promyšlené osobní politiky a se smyslem života mi nesouvisely. Ale slečna Stříbrná byla přece jen trochu moc upřímná.

„Proč ne?“

„Mám dojem, že to nemyslíte vážně. Není v nich žádný cit. Asi spíš myslíte na to, aby vám je otiskli.“

Takhle trapně mě ovšem ještě nikdo neodkryl. Asi proto, že moc lidí mé artefakty nečetlo, a ti, co je četli, to nepoznali. Alespoň jsem měl pár dopisů od čtenářek, které nepoznaly nic. Kysele a velmi nevěrohodně jsem se zasmál.

„Vy jste se minula povoláním. Měla jste být literární kritik. Ještě štěstí, že nejste.“

Slečna Stříbrná cucala stéblem zelenou limonádu. „Na mě si nikdo neprijde. Napsal jste vy vůbec někdy nějakou básničku jen tak? Někomu z lásky třeba?“

Napsal? Zvláštní: dnes už jsem o tom jednou přemýšlel, a v souvislosti s touhle hnědou slečnou. Vlastně napsal. Celou sbírku. Na gymnáziu.

„Napsal,“ řekl jsem. „Ale to už je dávno.“

„Mojí sestře psal jeden chlapec básně,“ pravila slečna Stříbrná. „Já jsem byla tehdy ještě špunt, ale od té doby se mi skoro nic tak nelíbí. Ne že bych poezii rozuměla,“ řekla rychle, „a taky si to ani celý nepamatuju. Jenom mi z toho uvízla v hlavě ta – nálada, víte? A jeden verš: *Píšu vám, Salino, a z okna vidím káru, na ní pan Lustig hraje na kytaru* –“

„To psal chlapec vaší sestry?“

„Ano.“

„To je komický – myslel jsem, že to byly milostný verše.“

Přerušila mě vážně, důrazně:

„To byly milostný verše. A ne komický. Tragický, o tom vy nemáte ani ponětí.“

„Komický na tom je to, že je to opsaný z Ortena, víte? Ten mládeneček se chlubil cizím peřím: *Píšu vám, Karino, a nevím, zda jste živa* –“

Slečna Stříbrná zahodila polovypitý papírový šálek s limonádou do koše na papíry a vstala.

„Pojďte ještě do vody, ne? Je neděle – a slunce svítí do oken.“

Sundala si brejle a podívala se na mě, skoro se mi zdálo, že verš ze šlágru říká s nějakým utajeným sarkasmem. Jako náplast na nějaké bolavé místo v srdci. Slečna Stříbrná. Dovedl jsem si představit, jaké takovéhle slečny mívají bolesti.

Sestupovala po schůdcích do vody, chladnokrevně, ne pomalu, ale taky nespíchala, a hladina jí stoupala ke kolenům, nad kolena, ke klínu, v bikinkách pěkně vymodelovanému do žemličky, jak tomu něžně říkala Věra, k pasu a výš, až z vody koukala jen pěkná hlavička slečny Stříbrné. Zazubila se na mě chrupem jako z reklamy na Thymolin. Vůbec celá byla jako z reklamy. Takhle se ženské daří jenom reklamním malířům. Pánubohu ne.

„Ale na druhý břeh s váma neplavu,“ zavolal jsem.

„Já s váma taky ne!“ otočila se ke mně zády. „Dnes už mám jeden dobrý skutek za sebou.“

Vyplula energickými tempy.

Skočil jsem za ní a brzo jsem ji dostihl. Pluli jsme jen několik metrů od břehu, kolem lodiček, nafukovacích duší s dětmi, s holčičkami v gumových čepicích, s chlapečky vyděšeně bumbajícími vltavskou vodu. Voda u břehu a při hladině byla teplejší. Slečna Stříbrná se obrátila na záda a položila se na hladinu. Napodobil jsem ji. Nad námi, ale už kus níž k západu, žhnulo pořád sálající červencové slunce. Na dřevěném kole pořádaly ty nohaté dívčiny striptýz.

Otočil jsem hlavu k slečně Stříbrné.

„Odkud vlastně jste?“

„Já?“ řekla se zavřenýma očima. „Z Brna.“

„Tam máte rodiče?“

„Nemám rodiče.“

„Tak sestru?“

Chvilku byla zticha. Pak řekla:

„Ta už mi taky umřela.“

„Promiňte.“

Z nábřeží zazvonila tramvaj. Halas dětských hlásků za námi, kde plulo loďstvo gumových duší, cinkal o hladinu.

„Promiňte, nebyl bych o ní mluvil,“ řekl jsem. „Ale jak jste prve říkala ten verš, ten sakra člověku opravdu utkví v paměti. *Píšu vám, Salino, a z okna vidím káru, na ní pan Lustig hraje na kytaru.*“ Přejel mě mráz. Asi proto, že jsem už dlouho nejen nenapsal, ale ani pro vlastní potěšení nečetl žádnou poezii. „Je to sice jasná parafráze, ale stejně – co tam dělá ten pan Lustig?“

„Ten mládenec, co tu básničku psal, byl žid,“ řekla dívka a oči měla pořád zavřené. „Psal to Salině tajně z Terezína, když tam na ni vzpomínal.“

„Ach tak,“ řekl jsem. „A – vrátil se?“

„Ne,“ řekla slečna Stříbrná. „Ale Stáňa – moje sestra, on jí říkal Sally – stejně umřela dřív než on. Taky za války. Dostala zápal plic.“

„Chudák,“ řekl jsem. „Kolik jí bylo?“

„Čtyřiaadvacet,“ řekla slečna Stříbrná. „Byla o čtrnáct let starší než já, ale měla jsem ji strašně ráda. Nám zemřela matka, když jsem se narodila, víte? Stáňa mě vychovala.“

Otevřela oči a koukla po mně, nízko při hladině, a najednou vklouzla pozpátku pod hladinu, jako užovka, ani se za ní neudělaly kruhy. Rychle jsem se taky ponořil. V zelenavém světle se mihl stín štíhlého těla, hbitě plovoucího pryč. Zářil, jako kdyby byl ze zlata, a dva proužky modré látky, přes řadra a přes klín, svítily podobny tyrkysovým majáčkům rozkoše. Pustil jsem se za ní, ale byla rychlejší. Navíc mi brzo došel dech a musel jsem se vynořit.

V duchu jsem se proklel, že už tolik let zanedbávám sport. Slečna Stříbrná vypadala jako gymnastka; ne kladinový dřívč, ale gymnastka, jaké cvičí pro tělesnou krásu. A necvičila marně. To tedy ne. Už jsem se vůbec nedivil Vaškovi, že toho dne, kdy vkročila do jeho večerního kurzu pro pracující, utrl se při veletoci z hrazdy, narazil na stěnu a zřítíl se na zem s obrazem státníka kolem pasu. Trochu jsem si odpočinul a znova jsem se ponořil pod hladinu.

Slečna Stříbrná už tam nebyla. Rozhlédl jsem se a uviděl jsem ji, jak visí mezi nosníky vodního velocipédu a hlavu má vystrčenou nad hladinu. Bylo z ní jen zlaté mihotání barev, bublinky jí milostně běžely vzhůru po zlatém těle. Kolem ní vířila bílá pěna, vyráběná lopatkovým kolem velocipédu, jako svatozář. Několika tempy jsem se dostal pod svatozář.

Nechávala se táhnout neviditelnou dvojicí šlapajících nahoře a dlouhé nohy vlály zeleným světlem jako rybí ocas mořské panny. Ach námořníku, řekl jsem si, jseš ztracen, a sáhl jsem po ní jako vodník po dušičce. Chytil jsem ji za obnažené boky a projela mnou slast tak nesmírná, že jsem se málem utopil. Slyšel jsem, jak nad hladinou vyjekla, a potom se mi začala v náručí kroutit a svíjet a mně po vlhkém těle ruce sklouzly. Musel jsem se vynořit. Nad vodou jsem se octl tváří v tvář rozesmátému obličejí, perleťovým zoubkům a posměšným očím z bakelitu. Prudce jsem znovu zalovil po slečně Stříbrné.

„Tak pozor, soudruzi naháči, ať nás nepřevrhnete!“ řekl někdo nad námi. Teprve teď jsem si všiml, že velocipéd se povážlivě hou-pá. Čtveřice nohou, které ztratily dotyk s pedály, hledala oporu. Na tvář slečny Stříbrné, pokrytou vodní tříští, padl stín velocipedistky.

„Věro! Krotte tu bujnost trochu!“ ozval se hlas mojí šéfové. Očima ještě poloslepýma vodou jsem honem pohlédl vzhůru. Ale to už od-tamtud zaznělo, s neomylně falešnou intonací, jakou tak bezpečně dovedou nasadit, když chtějí seknout drápkem: „Ach promiňte! Já myslela, že je to slečna Kajetánová. Když jsem viděla doktora Ledna – ale vždyť vy máte vlastně být na Slapech?“

Kysele jsem se uchechl.

„Tohle je slečna Stříbrná,“ představil jsem mořskou pannu a otočil jsem se k ní. V bakelitových očích hráli všichni čerti badminton. „Soudruh Procházka – soudružka Procházková.“ Slečna Stříbrná vzhledla k bachraté postavě mého šéfa, tyčící se proti slunci na železné konstrukci velocipédu. „Těší mě!“ zazpívalo šéfstvo dvojhlasně, a jestli slečna Stříbrná taky něco řekla, v té disharmonii se to ztratilo.

„Tak se nám neděle vydařila, co?“ zaburácel potom šéf.

„To teda mimořádně,“ pravil jsem s citem.

Slečna Stříbrná se na mě posměšně zašklebila.

„Pořád se nadává na pražské plovárny, ale já mám dojem, že je to tu lepší než na Slapech,“ pravila Ela a jedovatý váček v hlase se smrštil a vystříkl. „Takové veselejší, co myslíte, slečno?“

Dívka odvrátila oči ode mě, ale nepřestala se šklebit. Krásně a výmluvně si změřila šéfku od paty až k naondulované hlavě. Mírně obtloustlá šéfka seděla na velocipédu trochu šejdrem.

„Ano,“ řekla slečna Stříbrná. „Je to tu legračnější.“

„Kdo to je?“ zeptala se potom, když jsme bok po boku slušně pluli ke břehu.

„Můj šéf.“

„Šéf?“

„Šéfredaktor nakladatelství Naše kniha.“

Zmlkla a zrychlila tempo. Přizpůsobil jsem se. Slečna Stříbrná plavala závodnický, s ústy pod hladinou. Pak zase zpomalila.

„Nebyl on dřív –“

Ticho. Popadal jsem dech. Její tempo mě zmáhalo. Svou otázku nedokončila.

„Co jestli nebyl?“ zeptal jsem se udýchaně.

„Ale nic. Mám dojem, že znám jeho ženu, odněkud.“

„To je možný. Je to dcera – ministra Šnajdra,“ vypravil jsem ze sebe. „Co loni umřel – a měl státní funus.“

„Hm,“ řekla. „Tak to je jiná. Zнала jsem v Brně nějakou Procházkovou z Prahy. Její muž byl taky redaktor nebo něco.“

„To byla asi jeho první žena. S tou se rozved.“

„Ano.“

Uvažoval jsem, mohu-li risknout důvěrný tón. Ne erotický, přirozeně; tím se člověk v naší společnosti nevydává v nebezpečí znemožnění. Ten jiný. Slečna Stříbrná mě trochu předhonila a její bronzové lopatky se rytmicky ponořovaly do vltavského vodního živlu. Nevěděl jsem o ní skoro nic. Jenže dlouholetá zkušenost mě poučila, že u takhle krásných dívek to nikdy není riziko. Ty skoro nikdy nepatří k budovatelkám. Leda k budovatelkám vlastního soukromého štěstíčka.

„Po Únoru mu totiž první manželka kádrově zastarala,“ řekl jsem. „Byla to dcera soukromého nakladatele a nepochopila dobu.“

Koutkem oka jsem mrkl na slečnu Stříbrnou. Neodpověděla, ale zdálo se mi, že jí něžný profil trochu zešpičatěl. Poněkud mi zatrnulo v žaludku. Vtáhla pěkné plné rty do úst, jako kdyby se do nich chtěla kousnout. Dopluli jsme k plovárenskému můstku rychle a mlčky a slečna Stříbrná vylezla po schůdkách nahoru. Ani se neohlédla a rozběhla se k místu, kde jsme nechali osušku. V té chvíli a situaci jsem ji poprvé viděl utíkat. Běžela jako sprintér, jako bronzový plameňák; vůbec ne ženským kachním stylem; krásně, ale přesto se mi to nelíbilo, neboť když jsem nucen běžet za ženskou, připadám si jako v biografu, kde se to vždycky dělá. Chtě nechtě jsem se však musel dát do klusu a k osušce jsem doběhl jen zlomek vteřiny po slečně Stříbrné. Pěkný pocit jsem neměl. Bylo mi spíš, jako kdybych se uřekl před člověkem, z něhož se vyklubal okresní tajemník, a musel to honem zamlouvat.

Ale než jsem mohl začít zamlouvat, všiml jsem si, že se slečna Stříbrná po celém těle třese.

Dopadla na osušku, objala kolena pažemi a drkotala se jako pudlíček. Z velkých očí zůstaly jen dvě černočerné štěrby.

„Co je vám?“ zeptal jsem se starostlivě. „Je vám zima?“

„N-ne. To nic. Tro-trochu jsem to přehnala.“

„Co?“

„To pla-plavání.“

„Vždyť voda je docela teplá.“

„T-to ne. Ale já mám trochu sla-slabý srdce.“

Jednal jsem rázně.

„Tak ale okamžitě do stínu! Vy jste teda pěkně blázen, se slabým srdcem, a takhle vyvádět. A radši se jděte převlíct. Pořádně se vydrhněte ručníkem a – a já vám zatím přinesu horký čaj.“

„Ale to ne-není potřeba,“ zajektala a zoubky jí zahrály kastanětové sólo.

„Tak honem!“ vzal jsem ji pod paží a pomohl jsem jí vstát. Vstala poslušně, najednou byla jako beránek. Ironicky jsem si uvědomil, že se ve mně probouzí ochránce slabšího pohlaví, jako v těch filmových kýčích, co to v nich vždycky začíná přespolečným během. A co má být? řeklo cosi ve mně. A já dodal: Miluju slečnu Stříbrnou. Skoro vážně. A když člověk někoho miluje, chce pro něho něco udělat. Hemingway. Chtěl jsem pro slečnu Stříbrnou přinést horký čaj, posadit ji na lavičku pod kaštiny a vstoupit k ní do těch výborně honorovaných služeb lásky. Jde to se mnou teda rychle z kopce, slečno Stříbrná. Tomuhle říkám trefa do černého, vy krásná lučištnice.

Vedl jsem ji úzkou uličkou mezi kabinami k číslu sedm, k šťastnému židovskému číslu, a tam jsem jí horlivě slíbil, přestože takový slib nevyžadovala, že přinesu čaj na lavičku proti kabinám. Zavřela za sebou dveře, všiml jsem si vypadlého suku a na chvíli se mě zmocnilo pokušení. Ulička mezi kabinami byla liduprázdná, suk ve výši oka. Ale ne. Vypadáte na to, slečno Stříbrná, že brzy nebudu potřebovat žádné suky. Miluju vás, slečno Stříbrná! Otočil jsem se a bleskurychle jsem vyrazil k restauraci.

Čaj mě stál pětadvacetikorunu a deset minut vyjednávání, protože číšník mi nechtěl dovolit odnést konvici a hrníček mimo prostor restaurace. Dal jsem mu ji bez váhání. Čert vzal pětadvacetikorunu. Už brzy budu za slečnu Stříbrnou platit v Alcronu.

Ale když jsem se slavnostně dostavil s kouřící konvicí k lavičce, přivítali mě zase bakelitoví čerti. Slečna Stříbrná se už neklepala jako vykoupaný pejsek, seděla na lavičce coby orchideje v bílých šatech se širokými růžovými pruhy, nohu přes nohu a opálené nohy v růžových sandálech.

„Och, vy rytíři!“ pravila komicky. „Ale mně už je docela dobře.“

S kouřící konvicí v ruce začal jsem si v žáru červencového podvečera připadat trochu směšný.

„Čaj je výborný nápoj. Osvěží vás,“ řekl jsem.

„Budu se potit,“ řekla slečna Stříbrná.

„Nebudete. V parnu je nejlepší pít horký čaj.“

„Jo. To říkal Vladimír taky. Ale sám pil pivo.“

Srdce mi udělalo kotrmelec. Jaký Vladimír? Přisedl jsem k ní a nalil jsem jí do šálku. Vzala ho, zašklebila se a usrkla.

„Který Vladimír?“ zeptal jsem se s ochotnickou lhostejností.

„Můj Vladimír.“

Srdce v prsou prodělalo miniaturní infarkt.

„A kdo je váš Vladimír?“

„A proč to chcete vědět?“

Proč, slečno Stříbrná? Vy to moc dobře víte, proč to chci vědět. Pak mě osvětlil malý konverzační nápad.

„No, konečně, vlastně to vědět nemusím. Řekla jste to v minulém case –“

Pauza. Bakelitoví čertíci po mně koukli přes čaj.

„Ale on je živ,“ pravila zlomyslně slečna Stříbrná. „Přes ten minulý čas.“

„Jakejpak život,“ řekl jsem, „když je u vás minulý čas.“

Zasmála se.

„A co slečna Kajetánová?“ položila mi prohnanou otázku. „Není to náhodou čas přítomný?“

Paprsek slunce, který vyklouzl z listí kaštanů, shořel růžovým plamenem na šatech slečny Stříbrné. Položil jsem jí dlaň na koleno nohy, kterou měla přehozenou přes druhou nohu, a pravil jsem vřele:

„To nebyl nikdy ani čas předminulý.“

Slečna Stříbrná vytáhla obočí a legračně zdvihla levý koutek krásných úst. Pak sundala přehozenou nohu z druhé nohy, a když jí moje ruka následkem toho spočinula v růžově a bíle pruhovaném klíně, přendala si šálek s čajem do druhé ruky, levačkou vzala moji ruku a položila ji na lavičku vedle sebe.

„Vy jste myslím pěkný surovec,“ řekla po všech těch tělesných transakcích.

„Jak to?“

„Děvče se trápí někde na Slapech, a vy tady zatím –“

Odmlčela se.

„Co já zatím?“

„Já nevím – skoro bych řekla, že se pokoušíte lízt kamarádovi do zelí, ne?“

„Do zelí?“ opakoval jsem to slovíčko, všelijak mnohosmyslné, a pohlédl jsem slečně Stříbrné do očí. Vzlétlo z nich malé, patrně silonové laso a v zlomku vteřiny mi uškrtilo srdce, které se právě sotva vzpamatovalo z infarktu. „Ten přece s vámi ne –“

„Ale chtěl by,“ skočila mi do řeči. „Sám jste to říkal.“

„Že by chtěl – to já bych chtěl taky!“

„Ale já bych nechtěla.“

„Ne? A proč?“

„Vždyť vy jste typickejš mizernej malejš mužskej zrádce. A já nejsem padlá na hlavu.“

Jako za dávných dnů zeleného mládí bylo plácání se slečnou Stříbrnou větší požitek než verše spojených národních umělců.

„Křivdíte mi, nejsem zrádce,“ pravil jsem vážně. „Nikomu jsem se nezaslíbil.“

„A slečna Kajetánová?“

Nojo, slečna Kajetánová. Ponuře jsem zacitoval:

„Není dobře člověku samotnému.“

„Čím dál tím líp. Tak vy si zahráváte s ubohým děvčetem, protože se nudíte!“

„Nenudím. Je mi smutno.“

Střední rod v ústech slečny Stříbrné, toho nádherného děvčete, na mě působil erektivně. Ale změnila ho:

„A jak bude jí, až –“

Pauza.

„Co až?“

„No až uděláte, co zřejmě uděláte?“

„A co to bude?“

„To vám, myslím, nemusím říkat. Takovej, jako jste vy, je to vidět na očích.“

Slečna Stříbrná se zatvářila vzdorně.

Ušklíbl jsem se.

„Neopustím ji –“

„Ale?“ podivila se.

„– dokud nebudu mít náhradu,“ pravil jsem coby cynik, jak to mívají rády. S mořskou pannou to bylo výborné.

„Hm,“ povytáhla obočí. „A kdy to bude?“

„Nevím,“ řekl jsem. „Ale pevně doufám, že brzo.“

* * *

Bylo mi čím dál tím jasnější, že slečna Stříbrná je buď potvora, anebo že na mě taky letí. Za tak krátkou dobu se tyhle dvě věci nedají dobře rozeznat.

V malé vinárně v Nuslích, kam mě zatáhla na večeři (třebaže jsem tam měl trochu nepříjemný pocit, protože o dvě ulice dál bydlela Věra a v téhle vinárničce jsme spolu několikrát večeřeli), se mě vyptávala na minulost.

Přiznal jsem se jí, že moje básnická kariéra je záležitost převážně diplomatická. Kdysi, v počátcích budovatelství, jsem si vysloužil pověst odvážného novátora, protože jsem do své, jinak spolehlivě frézistické prvotiny zařadil cyklus milostných básniček. Mírné pobouření kritiky nad tím spojením mi udělalo reklamu, takže jsem se v povědomí čtenářstva od ostatních frézistů něčím odlišoval. Slečna Stříbrná projevila přání něco z té poezie si poslechnout.

„Už jsem to dávno zapomněl,“ řekl jsem. „Je to už taky sedm let.“

„Myslela jsem, že básníci si své básně pamatují.“

„Když do nich vkládaj cit,“ řekl jsem. „A vy sama jste povídala, že v mejch výtvorech žádnej není.“

„V těch, co píšete teď, ne. Ale tenkrát třeba –“

„Tenkrát jako teď,“ řekl jsem. „Jenže tenkrát to nevadilo.“

„A teď to vadí?“

„Začíná to vadit,“ svěřil jsem se jí s nejtrpčím pozorováním svého dosavadního života. „Proto taky už tisknu jen příležitostně, v novinách. Co vyjde v novinách, toho si nikdo nevšímá, a já si nemusím připadat jako podvodník, když někde ukazuju svazovou legitimaci.“

„Ale tak trošku podvodník stejně jste, ne?“

Pokrčil jsem rameny.

„Jsem pouze jedním z mnohých,“ pravil jsem elegicky. „Kolik myslíte, že je mezi básníkama básníků?“

Mlčela.

„Ostatně, ani byste nevěřila – ale sem tam mi dokonce ještě dnes napíše nějaká čtenářka. Zrovna nedávno, jak jsem měl v Rudém právu ty *Slzy dětí z Alabamy* –“

A tu slečně Stříbrné divně zahořely tváře.

„To je právě ten největší podvod,“ řekla a zablýskala očima. „Vám na dětech z Alabamy opravdu tak záleží?“

Znova jsem pokrčil rameny. Rozhořčení jí nesmírně slušelo. Rozhodl jsem se ještě víc ji rozhořčit.

„Nikomu tím neškodím,“ řekl jsem, „a co se děje v Alabamě, není nic pěknýho.“

„Ale záleží vám na tom? Opravdu je vám jich tak líto?“

Ušklíbl jsem se. Dařilo se mi slečnu Stříbrnou tak rozkošně šokovat.

„Rasismus je hnusná věc, moje básnička nikomu neuškodí a dostanu za ni prachy. Prachy neuškoděj mně. To je tak asi moje estetika.“

„Jestli to myslíte vážně, tak jste cynik,“ řekla nevlídně slečna Stříbrná. „A nemyslete si. Mně se cynismus nelíbí.“

Ne? Tak provedem úhybný manévr, krasavice.

„Jistěže to nemyslím vážně. Ale pokud člověk není chorobná hysterka, k slzám ho to, co se ho nedotýká osobně, nikdy nevzruší.“

Slečna Stříbrná se zahleděla na talířek s očky. Měl jsem dojem, že na hnědém hedvábí jejího spánku pulzuje drobná žilka. Půvabně, svůdně, delikátně, jako by mi naznačovala, jak jemný stroječek je tahle slečna, jak veliká je to rozkoš, dělat s ní cokoli: třeba s ní pouze být. Zamrkala, jako by jí něco vlítlo do oka, a pravila do ztracena:

„No – to máte pravdu.“

„Vidíte. A mám snad kvůli tomu přestat psát?“

Pomalů se probírala z nepřítomnosti, vytáhla zrcátko a provedla několik rituálních pohybů ve svých trošku střapatých vlasech.

„Možná že ano. Já myslím, že ano,“ pravila.

Usmál jsem se.

„Nejste trochu moc rigorózní? Co by asi zbylo z literatury, kdyby se měla brát takhle doslova?“

„V některých věcech já jsem úplně rigorózní,“ pravila, už zcela vzpamatovaná z meditace nad očky. „A беру je úplně doslova.“

„Kromě literatury například který?“

„Přemýšlejte,“ odsekla.

Napíchl očko na párátko a dala si je do úst. Napodobil jsem ji. Řekl jsem:

„Vy ale umíte zahořet pro poezii!“

Po způsobu mladých holek se na mě ošklíbla a vycenila krásný chrup. I v tom jsem ji napodobil.

A pokračoval jsem:

„Přemýšlím a dochází mi to. Ale nejsem na to zvyklej. Vedete mě na trnitou cestu.“

„Já vás na ni nevedu. Já vás varuju. A předem. Já skutečně nemám ráda –“

„Co?“

Obrátila oči ke stropu. Na stropě visel lustr s plyšovými opičkami. Začala počítat na prstech.

„Pokrytce, podvodníky, literáty, cyniky –“

„A opravdu si myslíte, že jsem cynik?“

Slečna Stříbrná přestala počítat a zavřela oči. Pak je otevřela a obdařila mě takovým úsměvem, že mi srdce zavolalo o pomoc.

„Já ještě nevím,“ pravila, vytáhla z vázičky na stole rudý karafiát a strčila si ho rovnou do výstřihu. „Asi jste. Jako všichni, kterým se dobře daří.“

Ale to už řekla zase tak, jako kdyby ze všeho na světě nejradši měla cyniky.

Jenže jak utíkal čas, věděl jsem čím dál tím méně, na čem vlastně jsem. Chvilími se zdálo, že všechno půjde cestou všeho mladého těla, jako po másle, ale sotva jsem užůž sahal po hroznu porozu-

mění, vždycky mi uhnula. Vyvinul jsem nadlidské úsilí. Vycházela mi vstříc. Každá jiná, která by mi takhle vycházela vstříc, byla by dávno jasný případ. Slečna Stříbrná bylo růžově a bíle pruhované enigma. Chvílema jsem měl dojem, že přijdu o rozum. Chvílema jsem pochyboval, že jsem vůbec někdy něčemu rozuměl. Nakonec jsem stál, úplně zvadlý, před vinárnou na chodníku a mžoural jsem na hvězdy.

„Kde bydlíte?“ otázal jsem se tak ponuře, že se slečna Stříbrná rozesmála a poprvé za celý večer mě sama na vteřinku vzala za ruku.

„Pojďte,“ pravila. „Je to tamhle za rohem. Můžete mě doprovodit.“ Hbitě jsem ožil.

„A pozvete mě na kafe?“

„To si rozmyslím cestou.“

Přistoupil jsem k ní a vzal jsem ji pod paží. Nebránila se. Kráčeli jsme vedle sebe. Pod růžovým a bílým plátnem sálal její bok do mého boku intenzívním, pružným a pohyblivým žárem. Zahnuli jsme za roh a octli jsme se v plné palbě měsíce. Pankrácká ulice byla široká a prázdná jako pařížský bulvár, kde lidi vymřeli, a před námi se objevil náš vlastní obraz ve skleněné tabuli tmavého výkladu. V šatech, v tom měsíčním světle, byla slečna Stříbrná skoro jako světélkující přízrak z pohádky. Pustil jsem její paži a nechal jsem ji popojít o několik kroků. Při každém kroku se nabíraná sukně trošičku rozevřela, jako leknín. Pak se slečna Stříbrná zastavila a pohlédla na mě z lesku temného skla. V něm se její obrázek podobal zas obrácenému pruhovanému karafiátu.

„Co je?“

mlčel jsem. Naše oči se setkaly někde ve tmě za výkladní skříní. Nad prázdnou ulicí, nad hlavou slečny Stříbrné, pokračovala kano náda měsíčních elektronů neztenčenou prudností a slečna Stříbrná měla pod řadry dva tmavé obloučky stínu.

„Hm,“ řekla.

„Nejste vy krásná?“ vydechl jsem zasněně. „Nejste vy absolutně nejkrásnější dívka z Prahy a z celého Československa?“

„Pane Leden,“ pravila. „Říkáte to, jako kdybyste to myslel vážně.“ Klesl jsem na kolena a zdvihl jsem ruku k měsíci.

„Přísahám, že to myslím vážně! Smilujte se nade mnou, Lenko!“ Slečna Stříbrná se opatrně rozhlédla a podala mi ruku.

„Vy jste šašek, pane redaktore, a myslím, že velkej podvodník.“ Zasténal jsem.

„Ale abych vás neměla na svědomí, svěřím vám tajemství.“

Moje ubohé, utýrané srdce radostně poskočilo. Teď vyřkla to slovo, to klíčové slovo. Tajemství! Byla vtěleným tajemstvím –

Ale než mi je stačila svěřit, zaklapaly najednou za rohem ženské střevíčky, a než já se stačil zvednout ze země, stála nad námi Věra, rovnou z osamělých Slap, s velkou kabelou, v níž se modrala osuška a z které trčely dva smutné pletací dráty.

Trochu to vypadalo na frašku. Věra se zarazila, jako omráčená, klapot střevíčků rázem dozněl, a Věřina tvář, obvykle ozdobená zdravými ruměnci, v měsíčním světle bledě zazářila. Honem jsem se zas spustil na kolena a pravil jsem jakoby nic:

„Ahoj, Věro!“

Od slečny Stříbrné zaznělo něco jako slabé zavzdychnutí. Počal jsem příčinlivě lézt po všech čtyřech a na okamžik mi bláznivě napadlo, jestli bych snad neměl ještě hlasitě čmukat jako jezevčík. Pak jsem zdvihl obličej k slečně Stříbrné.

„Nemůžu to nalízt.“

To, co řekla, jsem od ní nečekal. Řekla:

„Co?“

Tak hloupá nejsi, mořská panno, zaskřípěl jsem v duchu zuby. Jistě bys mi uměla nahrát na smeč, ale shodilas mě. Jistě schválně. Bakelitové oči mi to potvrdily: zrcadlily v té chvílce jenom veliký posměch měsíce. Ach, jaká vy jste potvora, slečno Stříbrná!

A mezitím se vzpamatovala Věra.

„Co to děláš, Kájo?“

„Hledám –“ honem jsem si vymýšlel co, a trapně dlouho mi nic nenapadlo. „Slečna Stříbrná tu někde ztratila náušnici.“

Nic pitomějšího mi ovšem napadnout nemohlo.

„Tady?“ zeptala se Věra a vůbec mi nevěřila.

„Cestou,“ zazpívala slečna Stříbrná.

Proboha, proč teda lezu po čtyřech na rohu ulice 19. listopadu?

Věra se to právě chystala říct, ale slečna Stříbrná znova zasáhla. Podala jí ruku a pravila sladce:

„Stříbrná.“

„Kajetánová,“ řekla Věra, úplně naopak. A v hlase jí zacinkaly slzičky.

To jsem znal. Vztyčil jsem se na nohy a nebylo mi jasné, co dál. Oprášil jsem si tedy důkladně kolena. Věra se ke mně otočila.

„Půjdeš – půjdeš se mnou?“

Odkašlal jsem si.

„Půjdeš?“ opakovala Věra, poněkud jinou intonací. Slzičky se rozehrály jako malá soukromá Loreta.

Následovala trapná pauza. Přerušila ji slečna Stříbrná.

„Tak já se rozloučím. Bydlím támhle za rohem. Dobrou noc.“

Podruhé v pěti vteřinách podala Věře ruku a Věra měla příliš práce se slzičkami, aby to dokázala ignorovat. „Dobrou noc a děkuju za doprovod,“ řekla slečna Stříbrná mně a odešla v růžových sandálech do tmy na druhé straně ulice. Z ní světélkoval zelenkavý portál okachlíčkováného činžáku. V něm se pruhovaný karafiát na okamžik rozzářil. Klapl zámek, zaleskla se skla, zatřpytil chróm a přelud té slečny zmizel.

Všechno to trvalo jen pár okamžiků a najednou to bylo všechno fuč. Vrátil jsem se na chodník a střetl se s Věřiným pohledem. Oči, staročeské a pomněnkové, už plavaly ve vlahém proudu. Zase mě nenapadlo nic duchaplnějšího než oznámit jí hlasem dosud náměsíčným:

„Tak pojd’“

Poslušně vykročila, ale ruku do kapsy, jako obvykle, mi nedala. Chvilí jsme se ubírali mlčky; pořád jsem měl plnou hlavu pruhovaného karafiátu, přeludu mořské panny. Toho leknínu. Věra pípla:

„Kdo to je?“

Kdo je slečna Stříbrná? Už zvuk jejího jména mi vrážel něžný nožík do srdce. Zvuk toho spojení dvou slov – slečna – Stříbrná – připadalo mi to jako dokonalost sama. Jako kvintesence čehosi. Věděl jsem, že podléhám iluzi, protože mi už dávno nebylo sedmnáct. A bylo mi jedno, že podléhám iluzi. Iluze, jsi krásná. Zůstaň u mě! Na Věru jsem vůbec nemyslel.

Připomněla se sama.

„Tak odpovíš mi?“ ozval se hlásek, který o té dobré duši prozrazoval všechno. A já pak slyšel svůj hlas, cizí a duchem nepřítomný, jak říká:

„Známá Vaška Žamberka. Byl jsem odpoledne u něj, jak jsem ti říkal. Revidoval jsem mu tu práci. A ona pro něj přišla, tak jsme skončili na plovce.“

Mlčela. Potom se loretánské zvonky, které na to nejsou stavěné, pokusily zazvonit jedovatě:

„Proč ji nešel vyprovodit Vašek, když je to jeho známá?“

„Udělalo se mu na plovce špatně. Musel domů.“

Zase mlčela. Neříkal jsem taky nic. Místo abych vysvětloval, mlčel jsem jako hrob. Do toho hrobu jsem pomalu ukládal Věrušku. Není to žádný strašný hrob. Lidé jej obvykle přežívají. Na jevišti byla Věra sólistka, v životě tančila beznadějně ve sboru. V životě byla sólistkou ta slečna, ta krásná slečna Stříbrná.

Byl jsem z toho jména zcela připitomělý.

Věra se ozvala:

„Tak ona ztratila náušnici?“

„No.“

„Jen jednu?“

„No.“

„A jak to, že neměla ani tu druhou?“ zeptal se mezi moldánky malý detektiv. Ach ženská všímavosti! To jsem teda asi udělal chybu, jako každý vrah. Ale ať!

„Nevím. Třeba si ji vyndala a dala si ji do kabelky.“

Zase ticho. Věra smutně klapala, a když jsem se po ní koutkem oka podíval, třásla se na koncích řas slzička jako brilliant. Stačilo vzít ji v podpaží a něco zabručet, to je jedno co, zabručet a rozplakala by se; trošku se zanamáhat, slzy by odplavily neštěstí a nakonec by mě vzala kolem krku a všechno by bylo zase takzvaně v pořádku. Proto jsem ji v podpaží nevzal a nezabručel jsem nic.

Na rohu ulice se zastavila.

„Kájo.“

„Co?“

„Proč mi zase lžeš?“

Žádný důvod jsem neuvedl. Stejně jsem to měl prostě ve zvyku, ale ona zas byla zvyklá, že jsem se vždycky aspoň přiznal. Počítal jsem tedy, že mlčení ji vyvede z míry.

„Myslíš, že nevím, cos tam dělal?“ pravila hystericky. „Myslíš, že jsem tak pitomá? Já jsem pitomá, ale takhle ne!“

O míru její prostoduchosti jsem se s ní přít nehodlal.

„Tys to už asi zapomněl,“ řekla a hysterii odnesla lítost, „ale přede mnou jsi taky padal na kolena. A na tom samém místě! To divadýlko asi předvádíš každý, vid’?“

Pokrčil jsem ramený, jako v gangsterském filmu, a vykročil jsem k jejímu obydlí. Inu předvádím, Věruško. Každý má nějakou zaběhnutou techniku. To se nezlob. Kramflíčky za mnou se rozklapaly.

„Kájo!“ ozvalo se naléhavě. „Copak – copak mě už nemáš – to ti už na mně vůbec nezáleží?“

A zase jsem jí to nevyvrátil ani nepotvrdil. Na chodníku ležel oharek cigarety a červeně žhnul do měsíčního přitmí. Bezmyšlenkovitě jsem prodloužil krok a zašlápl jsem ho. Věra vzdychla.

„Pročs to udělal?“

„Co?“

„Proč jsi zašláp tu cigaretu?“

„Proč? To nevím. Jen tak.“

„Bane. Tys tím něco myslel.“

Pohlédl jsem jí lhostejně do očí, a čertví proč, začalo mi jí být líto. Chudák holka. Kdyby to šlo, zase bych se s ní udobřil. Kdyby to nevadilo slečně Stříbrné. Ale dívky jsou velicí sobci. Všechno chtějí mít jen pro sebe. Absolutní slečna Stříbrná bude jistě absolutní sobec. Už jsem se s Věrou udobřit nemohl. Nejmilosrdnější, co se v téhle chvíli dalo udělat, byl rychlý *coup de grâce*.

„Nemá to smysl,“ řekl jsem.

„Co nemá smysl?“

„Abysme spolu dál chodili.“

„Ale vždyť – Kájo –“

„Nemá.“

„Kájo! Neříkej to!“

„Sbohem, Věro. Bude to pro nás pro oba lepší, když to skončíme. A radši hned.“

Tyto tradiční velevěty jsem pronášel už do usedavého Věřina pláče. Portál jejího domu byl však nedaleko.

„Kájo! Prosím tě!“

„Sbohem, Věruško. A nezlob se na mě.“

Otočil jsem se a učinil jsem pokus rychle se vzdálit. Kramflíčky se však rozklapaly.

„Kájo! Počkej!“

Dohonila mě a chytila mě za ruku. Po menším úsilí jsem se vyprostil.

„Jdi domů, Věro. Nechod' za mnou.“

„Ale přece mě nemůžeš takhle – Kájo! Kájíku!“

Usmál jsem se na ni, přímo jako z plakátu na První máj.

„Jdi domů, Věruško!“

Ještě jsem zahlédl, jak se prudce otočila a opřela se čelem o zeď domu. Rozbrečela se. Honem jsem zahrnul za roh, a tam jsem se k nuselským schodům pro jistotu rozběhl. Ale neutíkala už za mnou. Zítra začne telefonování, dopisy, úhledným ženským písmem napsané žádosti, prosby a petice. To nejhorší mám však za sebou.

Teprve když jsem sestupoval v měsíčním světle po schodech do Nuslí, chytlo mě to všechno u srdce. Ne moc. Balzámovala mě sladká odměna za jidášství, slečna s těma bakelitovými očima. Zastavil jsem se, břicho měsíce se skoro dotýkalo města pode mnou, a já si uvědomil, že to bylo právě tady, na těch romantických schodech, co to s Věrou začalo. Nebo – nebylo to někde jinde? Taky možná. Už jsem nevěděl. Byla to třeba jenom měsíční asociace, a mohla to být jiná a mohlo to být jinde. Ale tudy jsme s Věrou určitě šli, do její garsonky, a potom se mě tam bláhově vyptávala, jestli si nemyslím, že je mrcha. Naše láska se totiž naplnila po dvoudenní známosti, a ona měla takový zvláštní komplex, úplně rozkošný: jestli si o ní nemyslím, že se hned s každým vyspí, protože je tanečnice. Vyprávěla mi příběh, v němž vzala počátek ta utkvělá představa: seděli jsme u snídane, cpal jsem se vajíčky, která mi její štědrá ruka latentní hospodyňky usmažila, a Věra byla v tyrkysovém župánku, který si přivezla z Paříže, a ani tam, ani tady nepochopila, že je to župánek nehodící se k její sexuální ideologii, protože je určený latinějším prostitutkám. Nikdy toho moc nechápala, Věruška, a v tom župánku mi vyprávěla story, ale ne pro pobavení: smrtelně vážně, s naprostou absencí smyslu pro její situační komiku. Touto story mi mělo být dokázáno, že Věra Kajetánová není žádná bosonohá lehká múza, nýbrž slušná mladá žena, a to, co udělala za ty pouhé dva dny, udělala proto, že mě opravdu miluje. Byl to příběh o našich československých diplomatech v Paříži. Jeden takový, legační rada nebo první tajemník nebo snad kulturní přidělenec, prostě nějaká podobná vzácnost, na ni čekal po představení před divadlem s šestsettrojkou, a že ji zaveze na nějaký večírek na něčí počest na

nějakou ambasádu; a sotva dosedli, začal jí vzadu v šestsettrojce sahat pod sukně. Věra zůstala zkoprnělá, a jelikož nevěděla, co se s takovým naším diplomatem v těchhle případech dělá, dala mu po kratší úvaze staročeskou facku. Kulturní přidělenec se ulekl a zaraženě se otázel: „Promiňte, ale vždyť vy přece *jste* tanečnice? Nebo ne?“ Asi dostal strach, že omylem nalodil průvodkyni z ministerstva vnitra.

Jenže pro Věru to byl šok, ze šoku se vyvinulo trauma, a vždycky když vyplňovala do nějakého dotazníku rubriku *Povolání*, psala tam *divadelní umělkyně*. Taky se mi tenkrát svěřila, že od té příhody v šestsettrojce neměla s nikým nic. Nebylo to tak dávno, ale na jepičí život mladých tanečnic to byla dlouhá doba. Později mi ještě prozradila, že ani před tou příhodou to s ní nebylo moc pestré. Byla dříc a své povolání, kvůli němuž jí kulturní přidělenec nasadil brouka do hlavy, brala smrtelně vážně a bez pozornosti k jeho vedlejším, mimouměleckým možnostem. Místo ničení milenců trénovala tedy od rána do večera piruety a kroky s francouzskými názvy, a přede mnou měla vlastně, jak z ní vylezlo nakonec, jenom jednoho. Ještě na konzervatoři. A že to byla Věra, musel to být právě tubista z Filharmonie. Tubista a tanečnice. Chechtal jsem se tomu tak nezřízeně, že se Věra urazila; neměla skutečně ani trochu smyslu pro humor a opravdu na tom neviděla nic k smíchu. Ale její uražené trucování trvalo vždycky neobyčejně krátce. Potřebovala něžnost, jako normální člověk potřebuje vzduch, a proto chodila většinu času tímto světem jako zalknutá. I ta věc s tubistou skončila šokem, a třebaže to byl *finis* z řádu dvoudílné grotesky, ani na tom neviděla nic k smíchu. Tubista míval meloušky v kapele ve varieté, a tam Věře zahnul s cvičitelkou šimpanzů. Ano; s cvičitelkou živých šimpanzů, a při nějakém laškování ho šimpanz kousl tak, že mu amputovali nohu pod kolenem. Věra, protože byla charakter, hodlala ihned zůstat mrzákovi věrná. Naštěstí se nad ní smíloval nějaký anonym; tubista se přiznal, a takový charakter zas Věra

nebyla. Možná však, že jenom nesnesla ten šok. A v řadě šoků té mé poctivě pracující baletinky byl jsem já v pořadí třetí, a i to se trochu podobalo grotesce.

Ale co se dalo dělat. *Panta rei*. Nemohl jsem se kvůli Věře vzdát toho, co mě lákalo. A snad ji ta šoková terapie konečně vyléčí. Jednou jsem vzdychl pro svou sentimentální sólistku a pak jsem v naměkklé náladě seběhl dolů do Nuslí, vstříc budoucnosti, která se jmenovala slečna Stříbrná.

To jsem ovšem ještě houby věděl, co je to za budoucnost.

Kapitola druhá

REDAKCE

V noci se mi zdálo, že se hádám o poezii se slečnou Stříbrnou. Čertví co to je za mechanismus, který ve snu – spíš než naše potlačená přání – vynáší na povrch to, v čem nás hryže svědomí. Místo polibků mořské panny pitomý spor o podstatu básnictví.

Seděl jsem ráno nad svým vždy čistým redakčním stolem, kde se nápis *Festina lente* pod skleněnou deskou pěkně doplňoval se zásadou *Učit se! Učit se! Učit se!*, pozůstalou na stěně z nějakých horlivějších dob, a podstatu básnictví jsem měl dávno vyřešenou. Věděl jsem, že básnění je průvodní jev psychofyzilogického vývoje, asi tak na hranici mezi vrcholící pubertou a počínající dospělostí, a normální člověk se jím zabývá, pokud je panic, a to nejenom v sexuálním smyslu. Když je mladý, zelený, nelíbí se mu, že je na světě nespravedlnost, přetvářka a pokrytectví, a touží po krásných dívkách, po dobrodružství, po blbostech. Později ho to přejde, touhu po dívkách zchladí dle svatého Pavla a biografem, touhu po dobrodružství detektivkami a fotbalem, a protože vydělává, může si dopřát blbosti. Ti dva tři, co zůstali panici, v tom druhém, nesexuálním smyslu, promění se ve skutečné básníky. A určitý počet, které svět připravil o všechny druhy panictví, v mužské nebo ženské kurvy. Sám, to mi bylo zcela jasné a nijak jsem se tím netrápil, patřím k té třetí kategorii, ovšem naprosto ne k jejím špičkám.

A určitě do ní patří i můj šéf. V dobách zeleného mládí básníval o milostných půvabech Panenky Marie a tepával nemravnost doby; později, podobně jako já, přestal svět a jeho gaunerství hodnotit z hlediska mravních ideálů a začal ho posuzovat z hlediska osobní bezpečnosti.

Právě když jsem ve svých mrzutých ranních úvahách dospěl až sem, připomněla se mi ta vynikající osobnost telefonem a žádala si mé přítomnosti. Odložil jsem tedy první telefonický útok na slečnu Stříbrnou a naklusal jsem do jeho kanceláře.

Byla to velmi prostorná místnost a nejdůležitější zařízení v ní představoval dlouhý konferenční stůl, u něhož se konaly porady o významných otázkách.

Někdy, zejména dříve, to bývaly poklidné záležitosti, podávala se při nich káva a debatovalo se o tom, má-li příští rok vyjít *Babička* s barevnými ilustracemi Adolfa Kašpara v edici *Klasický odkaz* a současně buď bez ilustrací v edici *Kořeny*, nebo s pérovkami v bibliofilské řadě *Prvosenky*, anebo má-li se luxusní barevný titul přece jen (autorka je bezpečně mrtvá) o rok odložit a místo něho dát raději na trh další vydání románu (dosud nebezpečně živé) slavné prozatérky Marie Burdychové *Vpřed, tatrováci!*, třebaže jej loni zpracovala jako divadelní hru, letos se filmuje, na příští rok jej chystá Dětské nakladatelství v úpravě pro mládež a současně taky Pedagogický institut Braillovým písmem pro slepce. Takové problémy byly svou podstatou a k spokojenosti všech (snad pouze s výjimkou čtenářů) snadno řešitelné a jen zcela výjimečně se z nich někdy vyvinula nepříjemnost. Na odložení barevné *Babičky* mohl si třeba někde u ministra kultury postěžovat staříčkový kunsthistorik Tejlíběnovský a jeho nevinná nostalgie pronikla pak do nižších sfér, formulována bdělými snaživci v ostrou kritiku negativního postoje našeho nakladatelství vůči národním klasikům.

Jenže takovým malérkům šlo při troše smyslu pro strategii zabránit a byly také snadno napravitelné: do plánu na další rok se jednoduše k barevné *Babičce* přidaly dvě různé *Pohorské vesnice*. Mnohem horší nebezpečí se skrývalo v záludnostech, které snad nezasvěcenci mohly připadat jako malichernost, ale to bylo klamné zdání. Tyto při vší obezřelosti těžko odhadnutelné nástrahy

se podobaly ledovým krám: kousíček čouhající nad hladinu byla jen nepatrná součást obrovské a ničivé masy, zrakům povrchního pozorovatele skryté, která hravě potápěla velkoparníky. Například nedávno, kdy se tu řešilo dilema, má-li se v novém vydání *Pantáty Bezouška* sázet slovo BŮH s velkým nebo malým „b“. To zrovna nebyl oříšek ani měkký, ani snad abstraktní. Přes neexistenci boží, prokázanou marxismem, mohl kvůli duchovi, pokud by se psal s velkým „B“, vzniknout reálný a dalekosáhlý průser, a třebaže k vynikajícím vlastnostem mého šéfa patřilo i to, že byl na likvidaci průserů uznávaný specialista, i on nejednou unikl jen o vlásek.

A protože před poradou o *Bezouškovi* to bylo právě kvůli neexistujícímu duchovi, přistoupil k řešení poučen touto čerstvou zkušeností: hodlali jsme tehdy k jubileu nějakého černošského státníka vydat *Chaloupku strýčka Toma*, a šéf málem šeredně doplatil na strýčkovu zbožnost. Na redakční radě napadl nás za ni mladý Hartman, a z jeho tónu šéf jako zkušený eliminátor rozpoznal nebezpečnost rozhořčení i neudržitelnost vlastní situace. Místo diskuse proto za pokání rozhodl, že dílo nevydáme v původním znění, nýbrž v podobě takzvaného „převyprávění“. To potom, na mou přímluvu, svěřili strádajícímu překladateli z latiny Melíškovi, který dílo převyprávěl tak mistrovsky, že se strýček Tom změnil v odboráře a zmínka o duchu vůbec nepadla.

Pantátu Bezouška, jako součást klasického odkazu národní literatury, ovšem převyprávět nešlo, a také se duchem oháněl příliš často, aby bylo možné ho všude vyškrtat. Klasický statut autorův dával ovšem dost možností obrany, a tak se šéf nakonec spokojil tím, že působení božstva omezil důsledným malým písmenem; i tímto řešením došel schválení.

Takový to byl mistr, můj šéf. Nyní seděl nad vypitým šálkem kávy pod velikou bustou Marxe, v ruce držel nějaký rukopis, jako kdyby se ho štítíl, a tvářil se zachmuřeně.

„Posad' se. Měls už kafe?“ řekl mi místo pozdravu.

„Děkuju, měl,“ odpověděl jsem a uvelebil jsem se do klubovky pro hosty proti šéfovu psacímu stolu.

„Proč tě volám,“ pokračoval pohřebním hlasem, který mi zvěstoval pomalé blížení nové kry. „Mám tu takovej rukopis, doporučuje ho Blumenfeldová,“ pravil s nechutí.

A hned jsem věděl, kolik uhodilo, a že to bude kra jako hrom. Blumenfeldová byla nejmladší akvizice našeho podniku; její přijetí, jak se brzy ukázalo, byl kádrový omyl, přestože si z fakulty přinesla posudek hýřící o jejím kladném poměru superlativy. Šéf si mi jednou, v obzvlášť důvěrné chvílce, povzdychl, že to doporučení se dá vysvětlit spíš nějakým jejím poměrem k fakultnímu kádrovákovi než k našemu zřízení. To, co u nás začala provádět, ještě se ani neohrála, šéfovu domněnku jenom potvrzovalo. Za krátkou dobu svého redaktorování prosazovala celkem pět ker, které se nám podařilo zlikvidovat jen s krajním vypětím všech sil, ve dvou případech dokonce teprve soukromě vyžádaným zásahem shora.

Nyní mě šéf zhnuseně informoval o té nejnovější:

„Jmenuje se to *Mezi námi děvčaty*. Novela. Napsala Jarmila Cibulová. Znáš to jméno?“

„Něco jsem o ní slyšel. Neměla nějakou povídku v *Pochodni*?“

„Měla,“ řekl šéf stručně. „Pepíka Hajnýho kvůli tomu volali až k soudruhu Královi. Musel to z vysázeného čísla vyhodit a přetiskoval se tenkrát celej arch.“

Pohlédl na mě tragicky utýraným pohledem.

„A tu Blumenfeldová doporučuje?“ otázal jsem se pobouřeně.

„Doporučuje. Já jsem si to přečet. Je to – strašný. Kdybych tohle dal do sazby, budou si myslet, že jsem se zbláznil.“

„Tak to Blumenfeldový vrať, ne?“

„Ona už si na to opatřila tři kladný posudky,“ pravil šéf zdrceně.

„Od koho?“

„To je to,“ vzdychl. „Jeden je od Koblihy, to by nevadilo. Po tom, jak Koblihu setřeli kvůli předmluvě k Halasovi, by se na něj nemusel

brát zřetel. Druhej je od Ferdy Hezkýho, no to taky nic – ale třetí, Karle, třetí je od akademika Bráta!“

Vyvalil jsem na šéfa oči.

„Brát to doporučuje?“ zeptal jsem se udiveně.

„S výhradami,“ pravil šéf a v jeho hlase jsem vystopoval slabý záblesk naděje. „Sice s výhradami, ale – přečtu ti závěr posudku,“ pravil a sebral několik papírů z lektorské průvodky. Odkášlal si a četl. Byl to klasický text:

„Vcelku tedy je s výhradami možno říci, že rukopis, přes mnohé nedostatky, zejména četné naturalismy a celkovou ideovou nejasnost, jeví stopy epického talentu a nebyl bych, v zásadě, bude-li redakce ochotna s autorkou na rukopise dále pracovat, po prodiskutování ediční radou proti jeho eventuálnímu vydání, po zralé úvaze a pokud se do té doby neobjeví práce lepší.“

Text se vyznačoval takovým množstvím zadních vrátek, že mi nepřipadal tragický. Řekl jsem:

„No to je přece jasný. To znamená vrátit k přepracování a –“

„To už Blumenfeldová udělala. A je to pořád strašný.“

„Tak znova vrátit.“

Šéf vzdychl.

„Když ta ženská všechny pasáže, který označil Brát, opravdu přepracovala. Jenže tak, že jsou ještě horší než předtím.“

„A čet Brát druhou verzi?“

„Právě že nečetl“ zaúpěl šéf. „Odjel do zahraničí.“

„Tak to pošlem za ním.“

„To nejde. Jeho sekretářka nám sdělila, že si výslovně zakázal, aby se za ním cokoliv posílalo.“

Zdálo se, že šéf je v rýži.

„Ale když říkáš, že je to po předělávce horší?“

„Blumenfeldová tvrdí, že je to lepší. A Hezký ji v tom podporuje.“

„To ovšem nechápu.“

„Já taky ne,“ pravil šéf a vychlemtl poslední zbytek kávy. „Za tenhle rukopis nás teda nahoře nepochválej,“ pravil zoufale.

Hleděl jsem na něho mlčky. Vysoké čelo, ozdobené prosedivělými skráněmi, krabatily starostlivé vrásky a brýle v černých obroučkách seděly nakřivo. Sako ze světlého tropika měl rozepnuté a střízlivou, ale nákladnou kravatu popuštěnou do půl žerdi. Živě jsem dosud pamatoval klasické doby, kdy chodil do redakce v klasických manšestrákách a s rozhalenkou. To už bylo dávno. Šéf vždycky ve všem přesně odpovídal historickému kontextu.

Ale teď se na něj zřejmě valila zkáza.

„Co hodláš dělat?“ zeptal jsem se.

„Karle,“ pravil důvěrně. „Dřív se v nejhorším případě dalo spolehnout na ediční radu. Jenže teď – víš, jak to je.“ Významně se odmlčel. „A Blumenfeldová, mezi náma, toho dovede využít.“ Naklonil se ke mně přes stůl a pokračoval tišeji: „Podívej, znáš mě. Já ji chápu. Je to mladá ženská a v životě ji ještě houby potkalo. Mezi náma, bejt to v jiný situaci, tak to pustím, ať pozná, co je to jít na kobereček. Mladýmu člověku nějakej ten malér neuškodí. Aspoň se poučí, vyzraje a přestane dělat donkichotiády.“ Pokusil se vyzunknout ještě nějakou poslední kapku kávy, schovanou pod lógreem. Marně. „Ale znáš to. Blumenfeldová je jako posedlá. I když další posudky budou negativní – a to doufám budou, zadávám je sám – máš to tři na tři a budu to muset dát na ediční radu. A ona je blázen. Zlítá kvůli tomu kdekoho a půl rady nám přesvědčí dřív, než začne zasedat. A zrovna teď, před sjezdem, chápeš. Budem potřebovat každej hlas a každej argument.“ Ještě jednou se pokusil vysát poslední kapičku kofeinového odvaru, a když se mu to nepodařilo, jal se v šálku dolovat lžičkou a vložil si do úst dávku usazeniny. Pak se mi podíval do očí a pravil: „Proto jsem tě chtěl poprosit, jestli by sis to taky nepřečet. Abys moh prostě potom diskutovat, eventuálně promluvit s některejma lidma z ediční rady. Vysvětlit jim situaci. Víš, že to není tvoje povinnost, ale –“

„Přečtu si to s radostí,“ přerušil jsem ho lživě. Ale byl jsem v podniku šéfův člověk a nemohl jsem odmítnout. Jak jsem vzal rukopis do ruky, jako by mě trošku zamrazilo, a napadl mi bůhví proč doktor Faust a jeho prošlá směnka. Přesto jsem lehkomyslně dodal: „O tom vůbec nemluv.“

„Děkuju ti,“ pravil vřele šéf. „Víš, rozhod jsem se zavést takovou novou metodu – jestli s tím budeš souhlasit. Sporný rukopisy dám přečíst kromě šesti externích lektorů a tří interních redaktorů ještě třem lidem z ostatních redakcí. Když je to, jako v tomhle případě, próza, tak kromě lidem z původní prózy ještě jednomu z překladové literatury a jednomu z poezie a kritiky. Proto to dávám tobě, a ty to pak dej ještě Pecákovy.“ Hned se mi ulevilo. Z dávných dob ulpěla sice – v poslední době – na Pecákové pověst frázistky, ale v době ještě poslednější její akcie zase poněkud stoupily, protože akademik Brát ji ve vyčerpávajícím a neveřejném referátu pochválil jako vzor pracovnice, která ani po odhaleníh nezakolísala a zachovala si vždy jasno. Pecáková byla bezelstná duše. Doposud, veřejně a nahlas, snila o té literární utopii, velikém socialistickém románu, který by měl dramatickou sílu *Anny Kareniny*, a přitom by jeho tragickou, ovšem optimisticky vyřešenou zápletku tvořil svár nových výrobních metod se starou organizací práce. Pouhou svou existencí uváděla v pochybnost poučku o všeobecném vývoji, a její jasno před odhaleními nešlo rozeznat od jasna po nich. Bude-li ovšem na ediční radě mluvit ona – a ona bude, je vášnivou mluvitelkou –, je všechno v pořádku. Promluví až po ní, a podle zákona dialektiky budu před blamáží zachráněn. Potrvá patrně ještě dost dlouho, než lidem dojde, že fráze není vůbec záležitost formy, ale obsahu; myšlení, a nikoli jazyka, a mně jazyk potíže nedělá.

„To je správný,“ řekl jsem proto. „Člověk je ze svého oboru do jistý míry zatížen, často mu ujde, co neujde oku zvyklému sledovat něco jiného.“

Šéf se na mě zazubil.

„Na tebe je vždycky spoleh, Karle. To taky tímhle opatřením sleduju. A poslyš,“ přimhouřil spiklenecky své trošku unavené oči a promluvil docela jiným tónem. „Kdopak byla ta najáda včera na plovárně? Jestli to ovšem není nediskrétní?“ Chmurná drapérie problémů, jimiž jsme se museli zabývat, aby bylo na chleba, se rozhrnula jako mávnutím kouzelného proutku a do šéfovy kanceláře pronikla nehmotná vůně růžové fialky. Usmál jsem se.

„Vůbec ne. To je dívka jednoho mého kamaráda, nějakýho Žamberka. Byl tam taky, ale nebylo mu dobře, tak se nekoupal.“

„Jistě, jistě. Já nic nevyzvídám,“ zahrozil mi žertovně prstem. Pak se jakoby nic zeptal: „Stříbrná nebo tak nějak se jmenovala, že?“

„Lenka Stříbrná. Pracuje ve Zverexu.“

Šéf vstal.

„Tak jen pozor na srdce, kamaráde. Seš ještě mladej, ale blížíš se věku, kdy to začíná bejt nebezpečný. Bud' zdrav!“ Energicky mi podal ruku a zalil mě nažloutlým světlem svého vlídného chrupu.

„Bud' zdrav,“ řekl jsem a vypadl jsem z jeho kanceláře.

Když jsem se vrátil do své úřadovny, Anežka tam nebyla. Místo ní ležel na stole lístek s jejím protivným perličkovým rukopisem *Jsem u s. Bukovského*, což znamenalo, že je u holiče a básník Bukovský jí dělá alibi. Telefon byl tedy volný, mohl jsem mluvit beze svědků. Mohl jsem mluvit se slečnou Stříbrnou.

Našel jsem v seznamu číslo Zverexu a sáhl jsem po sluchátku. Zadrnčelo mi pod rukou.

„Haló!“ řekl jsem podrážděně, abych naznačil, že jsem přetížen prací a mám nervy v talóně.

„Karel?“ ozvalo se v sluchátku tichounce.

Zamračil jsem se.

„Ahoj, Věro.“

Ticho. Nerad jsem vraždil. Po dlouhé pauze zaznělo slaboučké, o pomoc prosící:

„Neřekneš mi nic, Kájo?“

„Ne.“

Zase ticho.

„Co jsem ti udělala?“

Dostavil se slabý, přesto však nepříjemný pocit, že jsem svině. Za ta léta jsem si na něj ale už tak zvykl, že jsem se přidržel starého pravidla o chirurgickém řezu.

„Nic jsi mi neudělala, ale už mi nevolej.“

Zoufale mi oznámila:

„Já si něco udělám!“

„Ale di,“ řekl jsem. „Věro, říkám ti, takhle je to nejlepší. Za chvíli tě to přejde, a budeš mi ještě vděčná, že jsme skončili v nejlepším.“

Opakovala:

„Já si něco udělám!“

„Tak ahoj, Věro.“

Zavěsil jsem.

Hned jsem zas sluchátko zvedl a vytočil jsem číslo Zverexu. Měli obsazeno. Mrzutě jsem položil sluchátko zpátky do vidlice a vzal jsem do ruky rukopis. *Jarmila Cibulová: Mezi námi děvčaty. Novela z naší doby.* Bylo to napsáno nějakou starou underwoodkou s koktavými typy, a v pravém rohu dole stálo motto:

Ženskost a všechno, co je žena a muž vycházející z ženy. Lůno, bradavky, cecíky, mléko, slzy, smích, pláč, milostné pohledy, vyrušení a vzrůchání lásky.

Pohupování boků, skákání, prohýbání, objímání, ohýbání a napřimování paží.

Kůže, osmahlost, pihy a chlupy.

Podivné porozumění, které cítíme, když přejíždíme rukou po nahém těle...

WALT WHITMAN

U motta bylo energickou rukou akademika Bráta připsáno: *Vytrženo z kontextu působí nevhodně!* a přičiněno korektorské znamínko *Deleatur! – Vypustit!* Jiná ruka právě tak energicky motto přeškrtnla a nahradila citátem:

Dnešní doba není žádná selanka; je založena na násilí, které směřuje k stále masovějšímu násilí: možná že to ani není zvrhlost, ale potřeba.

ROBINSON JEFFERS

Ušklíbl jsem se, otevřel jsem rukopis a do očí mě udeřila první věta:

Hanka už to věděla jistě: je zbouchnutá.

Tě pic! Věta byla sice známou energickou tužkou vlnovitě podškrtnuta, ale jiná, rovněž už známá a stejně energická ruka ji nadepsala výrokem:

Hanka už to věděla jistě: souložení s Frantou se jí nevyplatilo. Je v tom.

Autorka a její emendační metody mě prudce zaujaly. Listoval jsem v rukopise a namátkou jsem se zastavoval u Brátových zásahů, a jak je dívka vyřešila. Fantazii měla. Její obscénní slovník musel být pozoruhodný, protože za každý akademikem pozastavený výraz dosadila synonymum, a někde dokonce v závorce uvedla dvě až tři varianty. Byl to projev buď nevinně horečného zaujetí pro text, nebo drzého smyslu pro humor. Domnívala se snad skutečně, že Bráta, jenž v dialogu podškrtnl větu *Kopnu tě do prdele!*, esteticky uspokojí navrhované dvojí řešení *Kopnu tě do řitě (hovnovodu)!*?

Jak jsem tak procházel ty stránky, pokryté Brátovými vlnovkami, nabýval jsem dojmu, že autorka musí být absolventkou nějaké školy pro mravně narušené dívky, a umínil jsem si, že se s ní seznámím.

A vzpomněl jsem si na slečnu Stříbrnou. Telefon stál při ruce, znova jsem vytočil číslo. Píchlo mě u srdce, žaludek se mi stáhl. Slečna Stříbrná mě neklamně vracela do času mládí. Ve spojení s milostnými podniky se u mě už dávno neobjevovaly žaludeční potíže.

Obsazeno neměli. Signál chvíli vyzváněl, a pak, jako staccato líbezná a nebezpečná hudby, mi v uchu lahodně zabubnoval neomylný hlas slečny Stříbrné:

„Zverex.“

Aby byl ještě lahodnější, ozývaly se v pozadí skřeky jakéhosi papouška. Jak jsem se zaposlouchal do těch zvuků džungle, zapomněl jsem, že mlčím, a fantazie mi do nich dosadila opálený akt dívky se střapatou hlavičkou. Ale to už se netrpělivě připomněla:

„Haló! Zverex!“

„Dobrý den,“ řekl jsem. „Opakujte to, prosím vás, ještě několikrát.“

„Máte rozbitej telefon nebo jste nahluchlej?“ otázala se slečna Stříbrná, ne nepříjemně. Nepoznala mě.

„Ani to, ani ono. Ale miluji hudbu. A vy mluvíte, jako kdybyste hrála na hoboj.“

„Aha, pan redaktor,“ pravil titěrný hlásek v membráně, a zároveň se otevřely dveře kanceláře a v nich se objevila Dáša Blumenfeldová.

Dášin hlas připomínal plechovou trumpetku a se vzdáleným hobojem vytvořil podivné dueto. „Ahoj!“ řekla Dáša a hlas v telefonu do toho opakoval: „Zverex, Zverex, Zverex –“ Zakryl jsem dlaní mluvítko a štěkl jsem na Blumenfeldku „Moment!“ tak, aby pochopila, že se má dekovat. Jenže to by nesměla být Blumenfeldová. Přiloukala se k mému psacímu stolu a usadila se na roh. „Zverex, Zverex, Zverex. Stačí?“ zeptala se slečna Stříbrná.

„Nestačí,“ řekl jsem. „Musím to slyšet na vlastní uši.“

„Vy to posloucháte na cizí?“

„Chci říct: nikoli prostřednictvím techniky. Máte večer čas?“

„Mám, ale ne na to, abych vám opakovala Zverex, Zverex, Zverex, dokud vám to nebude stačit.“

„Mně to nebude stačit nikdy.“

„Tak se asi budete muset spokojit s technikou. Nahraju vám to na desku a věnuju vám ji k narozeninám.“

Blumenfeldová docela bezostyšně špicovala uši. Pod kontrolou její zvědavé vizáže ztrácelo lahodné plácání se slečnou Stříbrnou půvab.

„Můžu zavolat za chvíli, Lenko?“

„Jistě. Zastupuje mě soudružka Benešová. Já odcházím.“

„Soudružka Benešová ať se jde vycpat!“

„Ale ona umí říkat Zverex docela dobře.“

„Kam jdete?“

„Do zoologické zahrady.“

„Přijedu tam za váma.“

„Já tam jdu na konzultaci.“

„Jakou konzultaci?“

„Hurvínek má škrkavky.“

„Kdo? Hurvínek?“

Na vypouklé tváři Dáši Blumenfeldové se objevil usvědčující úsměv. Poslouchá, kráva.

„Anthropopithecus troglodytes neboli pan šimpanz,“ pravila slečna Stříbrná. Proboha! V duchu se mi objevil tubista s amputovanou nohou a do svědomí mi sáhla studená ruka boží. Taková divná souvislost! Nechystá snad na mě neexistující vládce nad mravností nějaký trest za Věru?

„Tak –“ cinkl hlásek v telefonu.

„Tak po tý konzultaci.“

„To už něco mám.“ Pauzička a potom, neočekávaně: „Až večer. V sedm u Mánesa. Chodím nepřesně.“

„Budu tam o půl hodiny dřív.“

„Zverex, Zverex,“ řekla slečna Stříbrná a zavěsila. Zavěsil jsem taky. S uspokojením jsem si uvědomil, že slečna Stříbrná je tedy, jak jsem očekával, potvora.

„Heleď, jestli tě můžu vyrušit z tokatůry,“ pravila Blumenfeldová. Dala si v úzké sukni nohu přes nohu a naklonila se plnými řadry ke mně.

„Z čeho?“

„Z tokatůry. Od slovesa tokati. T jako tetřev, o jako okouzlení –“

„Fuj! To je ale odpornej neologismus. A Dášo – já se ti do tvejh tokatůr taky nepletu –“

„Nezlobte se, sire, vaše tajemství je moje tajemství, a stejně o ní nic nevím.“

Tím hůř, pomyslel jsem si. Čím míň vědí, tím víc popouštějí uzdu fantazii. Znal jsem to od Anežky.

„Co chceš?“ zeptal jsem se.

„Hele – načalstvo ti dalo tu Cibulovou, vid’?“

„No.“

„A budeš hodnej hošík a neshodíš to, že ne? Mně na tom hrozně záleží.“

Pohládila mě baculatou ručkou po vlasech.

„Proč bych to měl shazovat?“

„No, ono to není moc košer.“

„Já nejsem suchar.“

„Já vím. Ale seš trošililinku moc vopatrnej.“

„Podle čeho tak soudíš?“ zeptal jsem se, neboť po dobu, co byla v redakci, neměl jsem příležitost nějak se projevit. Básníci básnili dost opatrně sami. Jenže málo platné, fáma šéfova člověka předešla činy.

„Ach, to já poznám!“ zazpívala Dáša afektovaně, seskočila ze stolu a obdivovaná ňadra se jí pružně zahoupala. „Ale jinak seš prima hoch a já ti věřím. Podívej, trošku vostrý to je, ale jednou se ta sračka tady musí něčím prorazit.“

Její slovník nebyl o nic míň výrazný než její poprsí.

„No jistě. Jestli to je opravdu talent –“

„Budeš se divit. Ona dělá vychovatelku v Domově pro mravně narušený dívky, takže perfektně zná, o čem píše.“

Otevřel jsem rukopis a v paměti jsem zapátral, jestli jsme někdy vydali něco o mravně narušených lidech. Vzpomněl jsem si jenom na *Hostinu Trimalchionovu*, z níž šéf, po poradě na vyšších místech, vyndal erotické scény, takže jsme ji potom museli otisknout jenom v podnikovém časopise, protože se přílišně smrškla. V jakémkoli spise o mravně narušených dívkách budou jistě erotické scény. Hned ta první věta – zadíval jsem se na ni – *Hanka už to věděla jistě: souložení s Frantou se ji nevyplatilo. Je v tom.*

„Nojo, naturalistický to je,“ vyrušila mě ze zamyšlení Blumenfeldová, která sledovala směr mého pohledu. „Ale co tam píše, je pravda.“

„S čím měla průser v *Pochodni*?“

„Blbost. Byla v tom akorát jedna věta, a na tu jí skočili.“

„Tak proč ji nezměnila?“

„Postavila si hlavu.“

„Nojo,“ řekl jsem. „To –“

„To se mi na ní právě líbí,“ skočila mi do řeči.

„Mně taky. Jenomže ani ty, ani já nejsme poslední instance a –“

„Ale když jim to tam budem pořád strkat, nakonec to spolknou,“ řekla Dáša a poté opakovala, poněkud slušněji, svou základní fixní ideu: „Jednou se přece už pořádný věci prosadit musej!“

Prosadit! S nostalgií jsem vzpomněl na ony biblické časy, kdy naše řeč byla ano ano, ne ne. Tehdy se nic neprosazovalo.

„No uvidíme. Prej na to máš kladnej posudek od Bráta?“

Blumenfeldová ožila.

„Mám! A Cibulice už taky není tak paličatá jako v *Pochodni*. Provedla jeho připomínky –“

„Vidím,“ řekl jsem a zacitoval jsem jeden zatržený pasus: „*Ve tmě se k němu přitiskla, vzala ho za ruku a položila si ji na ňadra*. Opraveno na: *na prs*. To si dělá srandu, nebo neví, kdo je Brát?“

„Neboj! Brát odjel do zahraničí a zakázal si, aby za ním posílali práci, tak už to neuvidí.“

„Proč tam vlastně jel?“

„Nasávat vítr,“ řekla Blumenfeldová. „A až ho nasaje, tak Cibulinku pustí i s chlupama, poněvač vítr vane příznivej.“

Pravila to s naprostou jistotou, kterou jsem u ní od začátku obdivoval a kterou projevovala ve všech oborech konání. Sám jsem ji neměl, takovou jistotu. Zakoukal jsem se do rukopisu, ale nevnímals jsem, co v něm stojí. Blumenfeldka. Jak to povídal šéf? *Mladá ženská... v životě ji houby potkalo... je jak posedlá... zlíta kvůli tomu půl ediční rady* – a co ji k tomu žene? Co z toho, sakra, má, prosazovat rukopisy o mravně narušených dívkách? Bude se bít za nějakou začínající spisovatelku, jako kdyby na tom závisel osud světa! O jednoho spisovatele víc nebo míň, co na tom. Svět stejně spěje k tepelné smrti vesmíru, a i kdyby ne, život je krátký a může být tak plný nepříjemností... Zamrazilo mě. Jaká budeš, ty nebezpečná nová dobo bez bezpečných procesů?

A co to je, co žene Blumenfeldovou? Sama nepíše, což je dnes skoro rarita. Ani doslovy. Veškeré svoje literární sklony vylévá na záložky. A na prosazování těch svých donkichotských knih.

Ale vypadá spíš jako ženský Sancho Panza. Drobná, baculatá, ne zrovna krásná, ale pěkná, chytlavá, s krásnýma židovskýma očima. Stála nade mnou, požehnaná ňadra se drze vypínala vábnými hroty vzhůru, obepnutá blůzou z Tuzexu; opálenou rukou se opírala o můj stůl. Měla na ní vytetované číslo 8394771283. V životě houby zažila, jak pravil šéf. Po válce se na tři roky dostala do Norska, do nějakého

penziónu pro zachráněné židovské děti, tam se naučila perfektně norsky, což v redakci neuplatňovala, a získala konexe na bohaté bezdětné židovské manžele, kteří se pro ni později stali bezedným zdrojem tuzexových bonů. S nima dost neopatrně šmelila, takže se jí dařilo dobře. Houby zažila, Dášenska.

„Já si to přečtu, Dášo,“ řekl jsem. „A jestli to je, jak říkáš, tak to doporučím.“

„Seš miláček,“ zasmála se na mě.

„Vopatrnej jsem. To máš pravdu,“ řekl jsem. „Ale někdy je lepší prosazovat věci po etapách a nebejt moc –“

„Já vím. Máš to pod sklem,“ ukázala poněkud ušmudlaným prstíkem na latinský nápis na mém stole, vytržený ze staré učebnice. „Jenže teďka právě začíná nová etapa,“ přistoupila ke dveřím a tam se na mě ještě jednou usmála. „Jo, heleď, zejtra slavím – no prostě narozeniny. Kolikátý, není důležitý. Přid', bude u mě fajn parta. A vem s sebou tu slečnu, co má techtlemechtle se šimpanzama.“

Zabouchla dveře. Slečnu Stříbrnou. Ach, slečno Stříbrná, přišla jste do mého života, zrovna když se schyluje k vichřicím hněvu. Ale snad jste dobrý znamení. Že to všechno zas přejde.

Sáhl jsem po Cibulové a dal jsem se do lektorování.

Asi po deseti stránkách jsem už nelektoroval, jenom četl. K vydání to nebylo, to ne, a Brát, vítr nevítr, musel trpět přechodným pomínutím smyslů. Ale zahryzlo se to do mě jako červ. Tohle přece není literatura, říkal jsem si, *tenhle* příběh o dívce z údernické rodiny, co na ni rodiče nemají čas. Námět jsem ovšem znal; náš redakční laureát Žlůva ho taky zpracoval. Zpracoval, to je přesně řečeno. Nakonec zasáhl obrodný vliv kolektivu.

Tady zasáhl nakonec andělíčkář. Šikmá plocha, a dívka po ní jela jak po bobové dráze. V Žlůvovi se dostavila socialistická varianta happy endu. Tady – jenže tady už nešlo o to, co, ale jak. Nekonečná plácání mluvčích, kteří u laureáta Žlůvy recitovali prefabrikované

výroky, a to spisovně, se syntaktickými náznaky slangu. A nit vzpomínek, galerie hrdinů a míst, o nichž nikdo nikdy nikde neslyšel, přesto však měli sílu historické autenticity. Nějaký Vozejk, který chodíval válet dřepovanej rock ke Stromu s Majdou, a tu pak lízli pro vykrádání chat a prostituci. A Bejk, který se proslavil tím činem, že se ožralý vyspal v tanku na smíchovském náměstí, poškodil jej a dostal se za to do zlepšovatelny.

A jak jsem četl, probouzel se ve mně, k mé hrůze, dávno chciplý červ mladistvých ambicí. Taky jsem, sakra, kdysi chtěl takhle psát. A zrovna o tomhle. Než jsem včas naskočil do limuzíny literatury, znal jsem taky nějakého Bejka. Jmenoval se Ríša a kradl v obchodních domech. A Majdu, která se jmenovala Květuše a odešla pak provozovat svoje nejstarší řemeslo do lágrů v rajchu. Chtěl, ale nenapsal. Pokusil jsem se. Nestačil jsem na to. Pak to nešlo, pak jsem si říkal, že to nejde. Dal jsem se na básnění. O rodné zemi, o generálech a generalissimech. Srdce, prudce, revoluce.

Musel jsem rukopis odložit na stůl a zadívat se na bustu Lenina na příruční knihovně. Nad ní na stěně viselo jeho heslo. Fuj! Blbost. Blumenfeldka se zbláznila. Nežijem na Měsíci. To ať se na mě nezlobí. Ta Cibulová je krásná, k nevíře. To je. Klobouk dolů. Ale takových krásných věcí bylo, a nejsou. A my jsme. Nebudu podléhat hypnóze něčího talentu. Soudruh Král jí taky určitě nepodlehne. Kdybych jí podlehl já, podlehnu soudruhu Královi. A to si nemohu dovolit, obzvlášť teď ne, chci-li, aby mi podlehla slečna Stříbrná.

Bezheslý zvuk slečnina jména mě posílil, přivedl k rozumu, úplně. Musím se z toho nějak vykrotit. Dveře se rozlétly a jako velká voda se dovnitř nahrnula Anežka. Samozřejmě, na hlavě zbrusu nové vlnobití, právě od holiče.

„Nehledal mě někdo?“

„Hledal. Náčelník.“

„A cos mu řek?“

„Žes šla s Bukovským k holiči.“

„Ty seš protivnej!“ Anežka dosedla za stůl. „Ten doslov už šéf přečet?“

„Něco tam máš.“

„Aha.“ Anežka sáhla po lektorské průvodce, kterou jí ráno hodila na stůl redakční sekretářka, a dychtivě se ponořila do čtení.

Já taky. Nene. Kdepak. Kdyby tahle bomba vybuchla, nabourá nám literaturu. My všichni, co v ní teď sedíme, budeme trochu směšní. Jak to řekla slečna Stříbrná o mých básních? To, co v nich nenalezla, je v tomhle krásném hrůzopise. Nikdy jsem to neuměl, nikdy to nebudu umět. Ale dobrotivá doba mi to prominula a odměnila mě za obratnost. Zradil bych tu dobrotivou dobu, kdybych tohle doporučil. Ach ano, všechno má svůj konec, nikdy jsem si nedělal iluze, jako někteří. Ale život je krátký. V tom je naše naděje. Každé pozdržení má cenu zlata. A život je krátký.

„Sakryš!“ ozvala se Anežka.

„Co je?“

„Hele, von mi tady škrt Paustovskýho, podívej!“

Podala mi průvodku s doslovem básníka Bukovského k výboru z Galejenceva. Text byl hladký, bez šéfových připomínek. Jenom na konci nějaká vlnovka. A na průvodce od šéfa napsáno: *Doslov dobrý, politicky správně posazený, umělecky objevný. Doporučuji pouze vypustit citát z Paustovského na str. 3. Není nutný, výklad je dost jasný sám o sobě a autor byl nedávno kritizován!*

Adié, Cibulová! Nemůžem dopustit, abys byla někdy kritizována. Promiň, ale bližší košile než kabát. Počkej si až na příští etapu.

Vstal jsem a odnesl jsem nedočtenou novelu Pecákové.

Kapitola třetí

MÁNES

Slečna Stříbrná dodržela slovo: bylo už půl osmé, a já ještě pořád počítal blondýny a brunety u zábradlí před Mánesem, kterých přijde víc. Blondýny vedly, ze superoktávií a felicií je vyváděli starší mladíci, na zahradě dostával nějaký saxofon záchvaty west coast stylu, a já měl žaludek scvrklý na vrabčí formát trémou ze slečny Stříbrné. Něco mi říkalo, že ačkoliv tak ochotně svolila, do té postele ji tak hned nedostanu.

A slunce sedělo na špičce petřínské rozhledny jako medový nápad podnapilého skláře, blondýnky a brunety pochodovaly v pastelových barvách kolem Mánesu, a žádná nebyla jako slečna Stříbrná. Slečna Stříbrná byla unikát.

Nejtrapnější, že jsem téhle pověře přikládal víru. Říkal jsem si: neblázni, člověče, mám ti snad opakovat abecedu, jak jsme se jí cynicky učili pod bičem puberty? Vždyť co je láska? Pouhá honba víš za čím, ale žádné sprostárny nepůsobily terapeuticky, byl jsem paf do slečny Stříbrné a myšlenky na méně poetické projevy jejího metabolismu mi nepomáhaly. Svítila mi před duševním zrakem jako snubní prstýnek, v zelenkavé aureole podmořského světa Vltavy, v zlaté nahotě, dvojmo opásána skromným tyrkysem; tramvaje vyzváněly, Vltava pod jezem šuměla, slunce se šplhalo ze stínu Mánesa do prvního poschodí krémových domů na protějším chodníku a eroticky se mazlilo se sádrovými anděly na fasádě; roky se daly na zběsilý útěk historií zpátky, do léta Páně 1946, čekal jsem tady na svou první pražskou dívku, v kapse studentskou pětikorunu a žaludek sevřený strachem z lásky jako Vašek Žamberk – a pak jsem konečně uviděl slečnu Stříbrnou. Takže dodržela slovo: vyskočila z kolemjedoucí tramvaje, široká, růžovo-bíle pruhovaná

sukně se jí vyhrnula nad kolínka, růžové střevíčky na těch dlouhých, srdcervoucích okončetinách zaklapaly o kočičí hlavy a štrapatá hlavička se na mě usmála.

„Přišel jste přesně?“ zeptala se mile.

„O hodinu dřív,“ řekl jsem. „Čas bez vás pro mne nemá význam. Nepotřebujete ve Zverexu zřízence?“

Zasmála se, políbil jsem jí ruku. A pak jsem se vznášel vedle ní na terasu a z plných plic jsem vdechoval levandulovou vůni, která z ní vycházela.

Na terase však zaváděla slečna Stříbrná tvrdošíjně řeč na literaturu. Mně se chtělo mluvit spíš o jejích očích, uměl jsem o takových věcech hovořit líp a s větší chutí, a její absurdní bakelitové knoflíčky inspirovaly jako alkohol.

Ale slečna Stříbrná mluvila o literatuře.

„Proč vás to tak zajímá, hergot,“ zeptal jsem se nakonec. „Říkala jste, že nemáte literáty ráda.“

„To že jsem říkala?“

„No jen si vzpomeňte,“ jal jsem se počítat na prstech jako včera ona: „Pokrytce, podvodníky, literáty...“

Zasmála se.

„No vlastně nemám.“

„Proč?“

Pohlédla přes zábradlí na hladinu řeky, kde v oslňujícím blýskotu vlnek usilovali pádlující muži o přízeň mladých žen. Po krásném profilu přejela vzpomínka. Slečna Stříbrná se obrátila zpátky ke mně a komicky povytáhla obočí. Taková věcička, a mě to knokautovalo.

„Protože mám s nima špatný zkušenosti. Jednou mi jeden něco proved.“

Zatetelil jsem se nedočkavostí.

„Tomu nevěřím. Vám přece není možné provést nějakou špatnost!“

„Přesto to byla docela veliká špatnost,“ řekla, napila se, a od konce stébka vylétlo v brčálové limonádě několik bublinek: jako nešťastné dušičky.

„Co vám proved?“

Mlčela. Dorážel jsem dál:

„Co? Přece vás nemoh nechat. Musel by umřít steskem.“

„Myslíte?“

„Nemyslím. Vím to. Jste jako Neapol, jenže naopak. Nevidět vás, když vás člověk jednou uviděl, znamená umřít.“

Slečna Stříbrná však pod mým šmajchlováním ne a ne tát. Začal jsem si připadat jako Vašek Žamberk.

„Vidíte, a on neumřel,“ pravila. „Místo něj –“ zmlkla.

Na malém pódiu v rohu terasy spustil opět saxofon. Troubil táhle, smutně, jako stádem opuštěný slon. V slečnině brčálové limonádě zahořela rubínová kulička. To se paprsky slunce, chýlícího se k horizontu, soustředily do zeleného ohniska.

„Co místo něj?“

„Ale nic. Prostě mu to posloužilo jenom jako námět pro povídku. A hodně hloupou povídku. Poslouchajte, jak hezky hrajou!“

„Tu bych si chtěl přečíst. Bude jistě hloupá, protože to by musel být Shakespeare, aby o vás moh psát podle pravdy. Půjčíte mi ji?“

„Poslouchajte,“ vybídla mě a položila mi prsty s růžovými nehty na hřbet ruky. Vylétl z nich silný elektrický náboj a zalomcoval mi celým tělem.

„Vy máte ráda jazz?“

„Hm,“ prudce zakývala hlavou. „Mám ráda saxofony. Obzvlášť baryton.“

Sledoval jsem směr bakelitového pohledu, až jsem spočinul zrakem na muži, který (měl jsem dojem) se jmenoval Konipásek a dul do toho barytonu. Krk po stranách se mu nadýmal, na čele mu

nabíhaly žíly. Dul divným, surovým, nostalgickým tónem a slečna Stříbrná byla v transu. Dul jako vítr, jako ten vítr, který z Moskvy přivál profesora Lva Iljiče Šubatova, od něhož všichni čekali něco jiného. Ale děduška Šubatov sklonil hlavičku k rameni, poslouchal, poslouchal tohohle Konipáska a jeho partu, a sotva dohráli, pravil: „Charašo igrajut, molodci!“ A když pak jeden ze soudruhů chabě zašeptal slovo „kosmopolitismus“, zavrtěl děduška hlavou: „Ó nět nět kosmopolitism. Éto muzikalnyj experiment. Nam nužno vojevat' protiv mehaničeskovo tradicionalisma!“ A soudruh Pecháček, který měl den nato pronést závěrečné zhodnocení, se rychle odplížil, celou noc přepisoval, a namísto Konipáska, jenž byl v původní verzi předurčen k obvinění z diverze, roznesl soubor nazývajícím se Studijní sdružení tradičního jazzu a navazující na ryze lidové zdroje. Slečna Stříbrná se vymanila z transu, odtáhla ruku, přerušila elektrické spojení. Saxofon umkl, místo něho počal jakýsi brejláč bušit do vibrafonu. Zvonivý, neurotický hlas nástroje století vrátil slečnu Stříbrnou do normálu. Zamrkala smolnými řasami, usmála se na mě, téměř omluvně.

„A proč máte ráda zrovna saxofony?“ zeptal jsem se.

„Nevím. Mluví, nezdá se vám? Dá se na ně mluvit.“

„Měl bych se asi naučit na saxofon. Moje mluvení vás zdaleka tak nezajímá.“

Opět se zasmála, opět mi položila růžové prsty na hřbet ruky, docela přítulně. Vlastními prsty druhé ruky jsem jí je přikryl. Okamžitě si je zas přivlastnila a bakelitové knoflíky odvrátila k Petřínu.

„Vyprávějte mi o svém šéfovi, to mě zajímá,“ pravila.

„To vás zajímá?“

„Zajímá. Já opravdu nemám podvodníky, grázly a literáty ráda. Ale ráda o nich poslouchám. Jaký to jsou grázlové a podvodníci.“

„A nemoh bych teda mluvit o sobě?“

„Muži sluší skromnost,“ řekla a odměnou mi bylo nové zacinkání smíchu. „Až později. Teď mě zajímá váš šéf. Chtěla bych znát jeho kádrový profil.“

„Prosím,“ opřel jsem se do židle, oči mi na okamžik teskně oslepi-ly poslední paprsky slunce. „Tak tedy: Emil Procházka, stár čtyřicet devět let, šéfredaktor nakladatelství Naše kniha a spisovatel. Poměr ke státním zřízením kladný.“

Další odměna ve formě líbezné kampanologie; povzbuzen jsem pokračoval: „Již v raném jinošství jevil talent básnický, který postavil v letech devatenáct set třicet až devatenáct set třicet osm cele do služeb myšlenek Masarykových, v letech devatenáct set třicet devět až čtyřicet pět do služeb myšlenek Ježíše Krista a od roku devatenáct set čtyřicet pět až do dnešní doby do služeb myšlenek Marxe, Engelse a Lenina, do Dvacátého sjezdu také Stalina. Jeho tvorba, vyznačující se láskou k rodné zemi a později také nenávistí k sociálním křivdám a imperialismu, byla v roce 1953 oceněna významáním za nejlepší báseň o akci Z. Kritikou vždy ceněn jako jeden z předních představitelů socialistického realismu, v jehož díle se zračí typické češství.“

Jak jsem mluvil, úsměv slečně Stříbrné vadnul na tváři.

„Neotravuje vás to?“

„Naopak, naopak!“ pravila překotně. „Říkáte to hezky a výstižně.“

„Vážně? Vidíte – a když jsem vám včera na plovárně svěřil, že šéf kádruje manželky, zatvářila jste se tak, až jsem dostal strach, jestli jsem se politicky neuřek.“

Zazubila se.

„To se mi udělalo slabo od srdce, ale ne kvůli vašim odhalením. A jak to vlastně bylo s těma jeho manželkama?“

„Vás to zajímá?“

Slečna Stříbrná vyzunkla poslední zbyteček zelené limonády a na tvář se jí vloudil petřínský stín.

„To víte, že jo. Manželský propletence ženskou zajímaj vždycky. Neosobně, víte?“ pohlédla na mě přes brčko a držela je v ústech jako viržinko.

„Jo tak,“ řekl jsem. „Nojo. Tak ta první byla dcera nakladatele Váni. Tu si vzal někdy začátkem války a vydržel to s ní až do roku devatenáct set čtyřicet osm. Její papá platil milionářskou daň. Pak si vzal –“

„A před ní nechodil s nikým?“ přerušila mě. Kolem přelétl číšník, všiml si prázdné sklenice, zarazil se a úlisně se naklonil k slečně Stříbrné.

„Ještě jednu, milostivá?“

Slečna Stříbrná sebou trhla, jako by ji polekal. Pohlédla na něj nechápavě a zavrtěla hlavou.

„Ne. Přineste mi vodku.“

„Prosím. Jednu vodku. A pán?“

Radostně jsem vytřeštil oči.

„Taky vodku.“

„Dvakrát vodku!“ oznámil vrchní světu a odlétl. Od pódia se rozeřvala dlouhá basová trumpetka.

„Vy pijete alkohol?“

Vypadala udiveně. Měla tváře růžové jako pruhy na svých bílých šatech. A najednou je měla bílé jako ty šaty.

„Já? Ne. Teda – někdy.“

„A proč zrovna teď?“

„A proč vy?“

Hleděl jsem jí do očí, marně. Co má ta vodka znamenat? Chce v sobě zlomit nějakou zábranu? Někáký šok jako Věruška? Vůči grázlům a literátům? Ušklíbl jsem se.

„Protože je mi z vás zoufale. Je krásně, vy jste krásná, sedíme na krásné terase u řeky a mluvíme o mém šéfovi. Proč nemluvíme o vás?“

Usmála se.

„Taky na to dojde. Trpělivost přináší růže. A odpovězte mi na to, co jsem se vás ptala.“

„Co jste se mě ptala?“

„O vašem šéfovi.“

„O svém šéfovi s vámi odmítám mluvit. Když vás tak zajímá, seznámení je možné. Má neobyčejně rád mladé soudružky.“

Byl jsem už opravdu otrávený.

„Vezmu vás za slovo,“ pravila slečna Stříbrná.

„Bude mi potěšením vám vyhovět. Rád bych viděl, jak se spálíte. Upozorňuju vás jenom, že otahává průměrně každé čtvrtletí jednu. Nemanželských dětí má asi patnáct.“

„Hned jsem si všimla, jakej má sex-appeal,“ vzdychla slečna Stříbrná. „Něco mě k němu táhne, asi mi není pomoci. S kým chodil před svou první manželkou?“

„S paní Hanou Benešovou,“ řekl jsem. „Ovšem tajně.“

„Ne, ale vážně!“

„Ale vážně: proč vás to tak interesuje?“

Číšník dopravil vodky, mrkl po slečně Stříbrné a odspěchal za méně příjemnými povinnostmi. Slečna Stříbrná se ihned chopila skleničky, pozdvihla ji, jakoby hladově, k ústům, zarazila se a poléhla na mě.

„Na to, co si přejete!“ řekla.

„A víte, co si přeju, že?“

Zatvářila se záhadně. Všiml jsem si, že jí na spánku opět pulzuje rozkošná žilka.

„Myslím, že vím.“

„A vy mi to taky přejete?“

Mlčela, nerozhodně přidržela průhlednou skleničku před obličejem a neprůhledným okem pohlédla skrze ni na Petřín, nad nímž se do krvavé oblohy mísila tma.

„Já jsem hodnej člověk,“ řekla. „Přeju vám, aby vám v životě všechno vyšlo. Ale nemůžu vám to zaručit.“

„Nechci to se zárukou,“ ušklíbl jsem se. Vrátila se mi dobrá nálada. „Stačí mi naděje.“

Zdvihl jsem skleničku.

„Naději člověku nemůže vzít nikdo,“ pravila slečna Stříbrná a přitukli jsme si. „Jenomže moc často – moc často zůstane jen u té naděje.“

Chtěl jsem na to poznamenat něco svůdně dvojsmyslného, ale slečna Stříbrná do sebe zvrhla vodku jako kormidelník. Následoval jsem ji a potom jsem se zeptal, neboť jsem měl pocit, že bude dobře opustit tento útok v příjemném neurčitu:

„Proč vás teda tak zajímá můj šéf?“

Udělala na mě oči.

„Ženská zvědavost. Zajímaj mě drby. Co dělá vaše milá? Kde jste jí řek, že jste?“

„Slíbila jste, že budem mluvit o vás.“

„Až později,“ řekla slečna Stříbrná a ohlédla se po číšníkovi.

Začernal se nad námi, ani ho nemusela volat.

Značně později mi o sobě něco řekla, ale bylo toho maličko. Že měla od dětství ráda zvířátka a že pracovala v Brně v nějakém biologickém ústavě jako opatrovatelka pokusných živočichů. Vůbec jsem netušil, že pokusné živočichy taky někdo opatruje.

„To jste jim dávala žrát a –“

„Čistila jsem jim klece, kontrolovala jsem jejich stav a tak,“ řekla.

„Pak jsem dělala asistentku u zvěrolékaře při operacích.“

„Operacích? Čeho?“

„Hlavně koček a psů. Jednou jsme taky operovali andulku.“

„To ještě existuje?“ užasl jsem.

„Proč by to neexistovalo?“ užasla ona.

Vlastně proč? No nevím. Nějak se mi zafixovala psí sanatoria jako jeden z hlavních průvodních znaků upadajícího kapitalismu. Že se tam léčí žaludeční nervóza pinčů, zatímco nezaměstnaní umírají hladem. Z kteréhožto sylogismu plynulo, že mít rád pinče rovná se pohrdat pracujícími.

„A to –“ zablábolil jsem, protože mě odhalení faktu, že slečna Stříbrná zřejmě nikdy nespojovala péči o zvířátka s reakcionářstvím, poněkud vyvedlo z míry, „– to – se jim taky dává narkóza, nebo se operují jen tak –“

„Kdepak jen tak! Z toho by mohly mít psychickej šok a umřít. Dostávají narkózu, jako lidi.“

Vzpamatoval jsem se a přešel jsem k duchaplnosti:

„A to taky počítaj do sta?“

„To dělaly dřív,“ odsekla slečna Stříbrná. „Jenže vy jste sto let za vopicema, pane redaktore. To už se dávno nedělá, ani u lidí. Ted' se kočka šoupne do takový plechový bedýnky se skleněným vokýnkem a pustí se na ni rajskej plyn.“

„Tak to je vlastně plynová komůrka.“

„Ano,“ pravila a odmlčela se. Sluneční kotouč sestoupil už po žebříku rozhledny a schoval se za horu, na nebi jej vystřídal obrovský měsíc. Visel zase tak nízko nad městem, až se mi zdálo, že kdybych po něm sáhl, mohu ho sundat a postavit ho na stůl před slečnu Stříbrnou. Jak krásně by se asi v té blízkosti leskly její oči, černé Indie! Skoro jsem měl dojem, že po jejím boku je všechno možné, užuž jsem sahal po měsíci – ale slečna Stříbrná se otrásla.

„Je vám zima?“

„Trochu.“

„Dáme si ještě vodku, ano?“

„Ne, už ne. Už jsme měli tři. Půjdem domů.“

„K vám? Pozvete mě na kafe?“

Zavrtěla hlavou.

„Přece jste mi to skoro slíbila!“

„Došlo mi. Žádný doma nemám.“

„Půjdu k vám i bez kafe. Dáte mně vodu.“

„Můžete mě doprovodit,“ rozhodla, a nařídila mi: „A zaplaťte za mě.“

Ach! Za tři vodky, nemluvě o zelené limonádě, si snad zasloužím víc než doprovod. Ale za slečnu Stříbrnou zaplatím sto vodek, jen když mě nechá alespoň dělat jí doprovod do té kouzelné měsíční ulice. Vyspíte se se mnou někdy, slečno Stříbrná? Otázal jsem se v duchu, a ona mi řekla: Až později. Dobrá. Tak teda až později. Jen když vůbec někdy.

I o tom jsem měl malinké pochybnosti, ale zaplašil jsem je a vyrazil jsem se slečnou Stříbrnou na cestu temnými parky, přes Podolí a pak po nuselských tajných pěšinkách na Pankrác.

A tak jsme se zas octli v ulici 19. listopadu a já nepokročil ani o metr v dobývání mořské panny. Na nuselské stráni jsem sice složil velice slušnou báseň v próze o jejích dlouhých nohách, očích, rtech a ouškách, zkrátka o všech částech těla, o nichž slušné dívky rády slyší hezky mluvit. Nepovzbudila mě však, abych připojil strofu na intimnější části její anatomie. Naslouchala pozorně, ale když jsem všechno mravně vyčerpал, pravila:

„Vy to umíte tak hezky říkat, pane redaktore! Je vidět, že jste profesionál.“

Zvadl jsem jako příliš zalévaný kaktus. Okamžitě se rozesmála, vzala mě sama za ruku a dovolila mi, abych si ji aspoň vedl pod paží. Takto spojení vešli jsme do tiché ulice 19. listopadu a její růžové sandály na vysokých podpatcích znova naplnily ten poetický bulvár lákavým klapotem. Přerostlý, tlustý měsíc spěchal za námi, aby viděl, co se bude dít.

Nedělo se nic. Dospěli jsme na roh, k černé tůni lesklého výkladu. Slečna Stříbrná se zastavila a pohlédla do černého zrcadla. Byla zas jako karafiát. Ne – jako měsíční leknín, vedle něhož trčí ohyzdný tmavý kořen. To jsem byl já.

„Jste absolutně nejkrásnější dívka z celého Československa,“ zabručel jsem nevlídně a zatvrzele.

Vyprskla.

„Nemoh byste si k tomu zas kleknout? Včera jste tak pěkně klečel!“

„Pro vás budu třeba zase lízt po čtyřech a hledat neztracený náušnice.“ Pustil jsem slečnu Stříbrnou a bez ohledu na anglickou látku jsem klesl na kolena.

Život, jak zní fráze, je mnohem neuvěřitelnější nežli romány. Sotva jsem koleny spočinul na dlažbě, zaklapaly za rohem něčí střevíčky a objevila se Věra s kabelou a se smutnými pletacími dráty. Nejdřív mi napadlo, že se mi to jenom zdá, a nevím proč, klesl jsem na všechny čtyři. To je přece špatný vtíp, slečno Stříbrná. Ale byla to Věra. Vytřeštila na mě oči, ve světle bachratého měsíce se zamodraly jako křticí náušničky, a pak z nich vytryskly dva křišťálové proudy. Věra se rozběhla, protáhla se mezi námi a utíkala pryč. Civěl jsem za ní s otevřenými ústy, viděl jsem, jak se štíhlé, ale vypracované tanečnické nohy míhají v hrobovém šeru bulváru a jak mizí ve tmě.

Klečel jsem ztuhlý a pořád jsem tomu úplně nevěřil. Hlas slečny Stříbrné mě probudil do skutečnosti.

„To jsem tomu dala,“ pravila ta slečna a podrbala se ve střapaté hlavě.

„Věra –“ hlesl jsem pitomě.

„To vím, že to nebyla vaše babička!“ ozvala se popuzeně. „Vstaňte a běžte za ní!“

„Ale –“

„Tak honem! Musíte za ní.“

Vstal jsem a oprášil jsem si kolena.

„Tohleto je teda dobrý,“ pravil jsem trpce. „A kdo mi poručil, že si mám kleknout?“

„Já vím, nezlobte se na mě. Já jsem pitomá. Ale běžte za ní.“

„Jste potvora, že mě za ní posíláte!“

„Vy jste potvora, jestli za ní nepůjdete!“

Na to jsem neodpověděl, změřil jsem si slečnu Stříbrnou od hlavy k patě. Mrkala na mě těma svýma černýma knoflíkama a pořád se nemohla rozhodnout, co říct.

„Tohleto je teda dobrý,“ opakoval jsem.

„Prosím vás, běžte za ní, opravdu!“ A potom skoro úpěnlivě: „Vy nevíte, co to je. Určitě je jí hrozně. Mně to nevadí, když za ní půjdete!“

Nevadí? Ach, slečno Stříbrná, nic horšího mi už říct neumíte?

„Půjdu k vám. U ní se stavím, až se budu vracet od vás.“

„Ke mně nemůžete. Spolubydlící je doma.“

„To jste mi nemohla říct dřív?“

„Nic jsem vám přece neslíbila. Řekla jsem vám, že mě můžete doprovodit.“

Ach, slečno, slečno, zvolal jsem v duchu. V čem vy to vlastně bruslíte?

„Nevěřím vám,“ řekl jsem.

Netrpělivě pokrčila rameny.

„Tak nevěřte. Ale ke mně nemůžete.“

„Tak pojd'te ještě někam do vinárny!“ vyzval jsem ji zoufale, ale už jsem věděl, že ať bruslí v čem bruslí, jedno je jisté: na mě neletí. Byl to strašný pocit. Dávno jsem na něj zapomněl.

„Jsem pracující žena,“ řekla, „a ráno brzo vstávám.“

Smutně jsem svěsil hlavu. Slečně Stříbrné se mě okamžitě zželelo. Pravila vlaze:

„Až zas jindy.“

Opravdu? Stojí to za další pokusy? Shořel jsem přece jak papír. To je jasné. Ale stejně jsem věděl, že to stojí za milión dalších pokusů, i kdyby všechny byly neúspěšné. A jako kdyby mi to chtěla potvrdit, vydala rozkaz:

„Sežeňte třeba lístky na tu gymnastiku.“

„Seženu.“

Stáli jsme. Měsíc přikryl snad už celou oblohu.

„Tak dobrou noc,“ řekla.

Vzal jsem ji za ruku a políbil jsem aspoň tu. Vyndala z kabelky klíček a odemkla dveře. Hleděl jsem na ni, pohledem patrně psím. Bakelitové oči jako by černě zazářily ze tmy. Bylo to neuvěřitelné. A pak se odtamtud ozval tichý témbur hoboje:

„A jděte za ní, prosím vás!“

Dveře zaklaply.

Ach, sakra! zaklel jsem v duchu, a celý bolavý otočil jsem se k měsíci.

Nechtělo se mi domů. Nahoře nad nuselskou strání jsem se posadil na lavičku, natáhl jsem nohy před sebe a oddal se zármutku. Svět byl mladý, jako před deseti tisíci léty. Bolelo mě u srdce. Pomyšlení, že slečnu Stříbrnou třeba nikdy nebudu mít, že dál než sem se mi jakživa nepřiblíží, bylo nesnesitelné. Hlavou mi táhly vzpomínky na podobnou, úplně stejnou měsíční noc před deseti nebo jedenácti lety a na to, jak jsem se tehdy zmítal v trávě na Hřebenkách pod tímhle samým měsícem, kousal jsem do hořkých pampelišek a nyl jako neukojený kocour, protože jakási Hana Salaquardová, dcera majitele armaturky, se rozhodla, že jí nestojím za panenství.

Tyhle dva body, tehdy a dnes, spojil měsíční paprsek v přímku a ta rázem přeškrtnla všechna léta mezi tím, léta děvkaření ze sportu a básnění ze zvyku, všechno, co jsem se naučil od světa; a podtrhla to, co jsem zapomněl z naivity svatého náboženství zelenosti. Seděl jsem tu, zas devatenáctiletý, nahý, zvolna opékaný na pekelném roštu lásky. Všechno leželo u dlouhých nohou slabé dívky v bikinkách.

Ach – slzy zaplavily nuselské údolí, měsíc v nich popraskal na podlouhlé stříbrné díly. Byl jsem naměkko, lkal jsem, jako farizej sypal jsem si popel na hlavu. Kleště outrpného práva vášně rvaly mi vnitřnosti a slečna Stříbrná, šklebící se jako rozkošný Belzebub, otáčela mi v ranách žhavými železy. A tu z čertovských stínů najednou, nelogicky, neočekávaně vystoupila Věra, muka lásky se

prohloubila o probuzenou trýzeň svědomí. Ačkoliv jsem se ihned snažil vypudit ji z hlavy, nešlo to; stála za krutou pannou, koukala jí přes rameno, ta dobrá duše, v jejíž garsonce jsem se hřál, když byla venku zima a mně se nechtělo tahat uhlí k sobě do čtvrtého poschodí; Věra, jež všechno úsilí ducha vynaložila na půvabné ovládání těla, a na víc už jí duch nestačil, zrazená baletinka, rovněž drcená kolem milostných žalů. *Jak pírkó je, tím jiný zatížil*, zazněly mi hlavou verše, které jsem v podniku právě redigoval, nemoderní verše naivního básníka starého světa, recitovala je tam bombasticky nějaká patetická recitátorka, bez porozumění, jenom hodně nahlas, jak se to v našem novém světě žádalo: *Vždy vzchopíš se, byt prvou ranou zmámen*. Byly passé, podobné zdrženlivosti mé černooké slečny – ale já měl najednou absurdní a neuvěřitelný pocit, že jsem konečně pochopil její divnou podstatu; že přes ty skoro neslušné bikinky, přes růžové nehty jako by žila a mile plácala na přelomu století, kdy nebylo ještě úplně všechno relativní. A vzala slovo patetické deklamátorce – *jen to, čím ty jsi jiným ublížil* – a přednášela ty obsahem i formou zastaralé verše s hlubokým pochopením, jaké by u všech ostatních, moudrých lidí naší epochy působilo lživě a směšně: *na tobě leží jako těžký kámen...* Skončila, a mnou – jakkoli jsem byl naměkko v plamenech lásky – projelo ničím nepřipravené leknutí, co je s Věrou, a co by bylo, kdyby si skutečně něco udělala; vymrštil jsem se z lavičky a vyrazil tryskem k ulici 19. listopadu. Strašlivý děs mě hnál tichými ulicemi, kde v tu noční hodinu svítilo už jen sem tam žluté světlo za roletou; představa baletinky s chudíčkým životopisem, s tou kuriózní erotickou minulostí, která si kolem krku váže smyčku ze šňůry kurevnického župánku. Zahnul jsem za roh, v běhu jsem z kapsy vytáhl klíč, klíč, který mi dala udělat a přinesla mi ho až do redakce, neboť jsem byl líný dojít si pro něj sám, a klíč mě táhl jako magnet, že jsem mu skoro nestačil. Vrazil jsem jej do domovních dveří, a zase v běhu jsem ho vyměnil za druhý, a ten mě vlekl po schodech, do pátého poschodí. Přede

dveřmi s vizitkou VĚRA KAJETÁNOVÁ, členka *Baletního divadla*, jsem se zastavil a popadal jsem dech. Ta absurdní románová vizitka se proměnila ve výčitku: zoufalý pomníček slávy, symbol splněného úsilí, trvajících od pátého roku života té venkovské dívky, kdy začala chodit do jakési strašlivé rytmiky v jakési strašlivé díře v jižních Čechách; dojemný výkřik slaboučkého, příliš brzy smrtelného hlásku do obrovské a lhostejné prázdnoty věčnosti. Zachvěl jsem se hrůzou – za dveřmi panovalo děsivé ticho. Opatrně jsem strčil klíč do zámku a – bůhví proč tak tiše – jsem otevřel.

V předsínce visel Věřin bledě modrý baloňáček a pod ním stály bílé lodičky. Dveře do pokoje byly pootevřené a pronikalo jimi slabounké světlo.

Vešel jsem po špičkách dovnitř. Po Věře ani památky – u stěny bíle rozestlaný gauč, přes křesílko přehozené bílé šaty.

Škubla mnou nová, strašná myšlenka a otočil jsem se k pootevřeným dveřím koupelny. Štěrbinu lemoval paprsek světla, ale i tam hrobové ticho. Zatmělo se mi před očima a už jsem viděl Věru, vznášející se jako hodný erotický andělíček v rudých oblacích krve k branám očiště.

Ale když jsem s bušícím srdcem strčil hlavu do dveří, ležela ve vodě modravé koupelovou solí a četla si z nějaké knížky.

Vstoupil jsem do koupelny a zůstal jsem stát nad vanou. Věra ke mně vzhledla přes okraj knihy a pak zas sklopila oči k písmenkám.

Sedl jsem si na okraj vany. Hladina byla jako zrcadlo, v ní plulo štihlé dívčí tělo mé baletinky, s kadeřavým chumáčkem v podbřišku, s drobnými ňadry, s boky, které jen docela jemně naznačovaly ženskou pánev.

„Věro,“ řekl jsem. Srdce mi pořád ještě divoce tlouklo.

Četla dál.

„Věro, sakra –“

Konečně se na mě znova podívala přes knížku.

„Co?“

„Myslel jsem – měl jsem strach –“

„Strach?“

„No ano, strach! Abys neudělala nějakou blbost,“ rozběsnil jsem se. „Rozbrečíš se hned jako –“

„A co jsem měla dělat?“ skočila mi do řeči. „Měla jsem se rozesmát? Ne že bys nevypadal směšně, jaks tam klečel před tou ženskou –“ a tady se přestala ovládat. Z pomněnkových očí vytryskly tradiční slzy, knížku odhodila na gumový kobereček vedle vany, otočila se ve vodě a bolestně se rozvzlykala do koupelové esence.

Sebral jsem knížku se země. *Metafyzika lásky*. Schopenhauer. Z majetku Městské knihovny. Tak tady hledá odpověď na svoje problémy. Položil jsem Věře ruku na mokré rameno.

„Neplač.“

Zachvěla se.

„No tak.“

Přestala vzlykat, pak ke mně pootočila hlavu. Uplakané oči vzhledly prosebně.

„Kájo – prosím tě –“ posadila se ve vaně. „Kájínku!“

Povytlhl jsem obočí a vzdychl jsem. Chytila mě kolem krku a přitiskla se pevně ústy k mým ústům. Skrze košili jsem ucítil mokré horko.

Hlavou se mi honily myšlenky. Věra ležela vedle, hlavu na mých prsou, oddychovala, ale věděl jsem, že nespí. Jako kdyby mi četla ty myšlenky, ozvala se smutňoučce:

„Ty už mě nemáš rád, vid?“

„Ale mám.“

„Nemáš. Víš, jak to myslím.“

„Mám tě rád, jako jsem tě měl rád vždycky.“

Vzdychla, trpce se zasmála.

„To je právě to. Já tě mám taky ráda, jako jsem tě měla ráda vždycky.“

mlčel jsem. Díval jsem se na strop, přes který se táhl bělavý pruh měsíčního světla, jako ručička nějakých velkých světelných hodin.

„A tamtu – máš taky rád jako mě?“

„Ale ne,“ vzdychl jsem. „Tu má rád Vašek.“

„Tak proč ji pořád doprovázíš ty?“

Bílé šaty na židli svítily, na komodě stála alabastrová soška ženského aktu, ve stínu, jenom hlavička jí bíle zářila, jak na ní spočinula ručička měsíčních hodin.

„Měl jsem mu pomoci dát je dohromady. Koupit lístky do kina pro všechny tři a pak nepřijít.“

„Ale proč jsi ji doprovázel ty?“

„Nepřišel Vašek.“

„Tys věděl, že nepřijde?“

„Ne.“

„Tak proč jsi tam chodil, kdyžs neměl?“

Ach, lež má krátké nohy. Bílý svit se pomalu sunul sošce po krku.

„Nojo,“ řekl jsem. „Znáš mě, Věro. Nic to u mě neznamená. Ale líbí se mi.“

Věřina hlava sklouzla s mých prsou na polštář a ozval se divný zvuk, snad zavzlyknutí, snad zasyčení zoufalého vzteku lásky.

„Co můžu dělat, Věro?“ řekl jsem. „Jsem takovej.“

Otočila ke mně vlhký obličej.

„A co můžu dělat já? Já jsem taky taková.“

Bledý, nešťastný obličej s cestičkami slz.

Zase jsme mlčeli.

Řekl jsem:

„Rozejdeme se.“

Škubla sebou, skoro vykřikla:

„Ne! To ne, Kájo! Prosím tě! Prosím tě!“

„Bylo by to lepší.“

„Nebylo! Ona tě nemá ráda! Já tě mám ráda!“

Máš úplně pravdu, Věruško, ale co je mi to platné, pomyslel jsem si. Co ty víš, a co ty nevíš. Co mi to pomůže, že mě máš ráda ty, když ona mě ráda nemá.

„Já vím. Ale –“

„Já tě budu mít ráda pořád! Mlč!“ když jsem ji chtěl přerušit. „Ty nemáš tušení, jak dovede mít ženská ráda.“ Ale mám, Věro, chtěl jsem říct. „Tys měl jen samý takový –“ děvky, jen to řekni, Věro, a stejně žiješ v dojemné iluzi. I děvka umí člověka mít ráda. Neřekla to. Věra nebyla schopna říkat taková slova... „– ale já tě mám opravdu ráda, Kájínku, víš?“

Políbila mě. Úporně ze mě sála jistotu, ale ve mně žádná nebyla. Potom mi položila hlavu na prsa, v nose mě zalechtala vůně jejích vyšampónovaných vlasů, a stejně ve mně nebylo nic. Nic. Jenom trochu lítosti. „To tě zas přejde, Kájínku. Já ti to nevyčítám. Já jsem moderní,“ pravila dívka z Trhových Lad, která nerozuměla skutečnému významu jediného nečeského výrazu a v jejíž nepatrné knihovničce stál ohmataný slovník cizích slov. „Vidíš, nejsem taková, abych ti dělala scény. Já budu mít trpělivost a tebe to zas přejde.“

„Nikdy jsem tě nemiloval, Věro,“ zachraptěl jsem.

Prudce mi položila ruku na ústa.

„Neříkej to! Ale máš mě rád! Že máš? Řekni!“

„To mám.“

„To stačí. Já tě miluju. Můžeš mě třeba bít, jenom když –“ Zase se zarazila. Potom, po chvilce a docela slabě, pravila ta moje moderní taneční umělkyně:

„– když mě nenecháš.“

Alabastrový akt už svítil až do pasu. Měsíc jej svlékl z temnoty a bradavky nader byly jako černé máky.

„To bych nevydržela. Něco bych si udělala –“

Nešťastný hlásek odezněl do ztracena.

Udělala. Přečteš si Schopenhauera a pak se mě zas pokusíš svést na svoje pěkné mokré tělo, Věruško. Ale já už ti na to nesednu. Ani Viktor Dyk ti nepomůže. Bílá ručička měsíce sjela ke klínu alabastrové sošky. Docela chladně jsem opět přišel k rozumu. Prostoupila mě moudrost doby. Chci-li takhle někdy ležet se slečnou Stříbrnou, musím se na Věru definitivně vykašlat.

Kapitola čtvrtá

NAROZENINY

Blumenfeldová začala oslavovat své neznámo kolikáté narozeniny už ráno v redakci. Za dveřmi jejího doupěte mě přivítala exploze smíchu, a když jsem otevřel, seděla tam v řídké tabákové mlze dost početná společnost. Kolega Salajka jim právě ukazoval něco veselého v objemném rukopise a Blumenfeldka, v jiné blůze než včera, ale také z Tuzexu, se dusila záchvatem smíchu.

Jak jsem otevřel dveře, všichni sebou trhli. Pak zjistili, kdo přišel, a pokračovali ve veselí.

„Gratuluju, Dášo,“ řekl jsem Blumenfeldce a políbil jsem ji na rty, vonící tuzexovým tabákem. „Ještě aspoň polovinu těch let, co už máš za sebou.“

„To chceš, abych umřela tak mladá?“

„Koho bozi milují –“

„Mě bozi nemilují. Obzvlášť ne bůh otec.“

„Kdo?“ zeptal se spisovatel Kopanec, který si kvůli gratulaci zřejmě přivstal.

„No přece soudruh Procházka,“ řekla Dáša. „Ani mě nepozval na oslavu svejch narozenin, ačkoliv je máme stejnej den.“ Pak jí něco napadlo a zvýšila hlas: „Soudruzi, kdo z vás je zván, abysme věděli, na koho si dát bacha?“

Ukázalo se, že z přítomných není na večírek u šéfa zván nikdo. Blumenfeldka pronesla přípitek na založení skupiny šéfových neoblíbenců a přitom nenápadně mrskla okem po mně. Vlastně mi bylo taky divné, že mě šéf nepozval, a jindy bych se tím patrně užíral. Ale v novém životě, který jsem začínal tímto týdnem, se mi škála hodnot poněkud přerovnála. Pustil jsem tu malou záhadičku z hlavy

a spolu s ostatními jsem se sklonil nad Salajkovým rukopisem, jenž byl očividně zdrojem dobré zábavy.

Byl to rukopis českého klasika, vzniklý jako výsledek vyčerpávajícího srovnání všech dosavadních vydání, které provedl štáb pracovníků Institutu pro národní literaturu. Povstal tak pietní text, v němž se (jak stálo v ediční poznámce) pokud možno v celé úplnosti zračil původní estetický a ideový záměr autorův, očištěný od pozdějších redakčních zásahů buržoazních nakladatelství, tiskových chyb a korektorských nedopatření. Akademik Brát v něm pak jenom nahradil (bohužel v návalu práce ne zcela důsledně) křesťanské reálie světskými a rukopis, odpovídající nyní jak literárněhistorickým a lingvistickým zásadám, tak vědeckému světovému názoru, dostal na stůl kolega Salajka. Ten si jej pro legraci přečetl a nejzdařilejší akademikovy zásahy právě dával k lepšímu.

V některých přítomných však způsobovaly Brátovy emendace rozhořčení. „O tomhle by se mělo napsat!“ durdil se literární kritik Kobliha, nedávno napadený v denním tisku. „Vždyť je to pobuřující! Pochopíte, jak může být někdo schopen takového kulturního barbarství?“

K překvapení všech projevil pochopení spisovatel Kopanec. Bylo to tím víc zarážející, neboť Kopanec si nedávno vysloužil čestný titul „Mistr průserů“, když se mu vcelku tradičním budovatelským románem *Boj o Brnířov*, spojujícím však příliš novátorsky politiku místo obvyklého klání zásad spíše s erotikou, podařilo způsobit zánik našeho konkurenčního nakladatelství. Od nedávné doby brousil tento postrach redaktorů za Blumenfeldkou; podezíral jsem ho, že z obchodních důvodů. Vytušil zřejmě, kde je nejslabší místo v opevněních, která náš šéf vybudoval proti útokům nevhodných talentů.

„Vy, Mistře?“ otázala se udiveně Anežka. „Vy – takový apoštol pravdy?“

„Inu, mám svý hříchy,“ pravil apoštol a posunul si černé brýle na drobném nose, připomínajícím ladovské profily. „Proto chápu vše. Dělal jsem kdysi, hned po Únoru, černocho zasloužilému umělci Karlu Starcovi –“

„Tak to ty seš odpovědnej za ty zvěrstva?“ vykřikla pronikavým hlasem Blumenfeldová.

„No ne. To ne. Díla, která sepsal po Únoru, vytvořil sám. Mě pověřil jenom marxistickou revizí svých románů z první republiky. Zvýrazňoval jsem třídní charakteristiky postav, intelektuálům jsem přiděloval kosmopolitní rysy a tak.“

Společnost dostala nový záchvat veselí, Blumenfeldka dolila whisky a rozdala Lucky Strike. Kopanec do sebe hodil svou porci pohybem sebevraha a hned zas postavil sklenku na stůl k dalšímu dolití.

„Mistře, šetřte se na večer,“ napomenula ho Blumenfeldka, a Salajka počal nahlas předčítat scénu z klasikova díla, v níž se dva katoličtí kněží ze sedmnáctého století před hasičskou zbrojnicí z neznámých důvodů pokřičují a potom navzájem pozdraví slovy: „Dobré jitro, kolego.“

„To víte, jak jsem si získala přízeň našeho náčelníka?“ zeptala se po dalších dvou sklenkách Blumenfeldka. Já to věděl: byla to nejkratší přízeň, jakou si kdy kdo v našem podniku získal. „Nevíte? To vám musím povědět!“

„Konečně se dostáváme k pikantním příběhům,“ poznamenal Kopanec.

„Jestli čekáte nějakou erotiku, Mistře, budete zklamán. To není žádná postelová historie. Než se vtírat našemu šéfovi přes lože, radši rezignuju na literaturu.“

„To se ti divím,“ řekl Salajka. „Ta nová dívenka ze sekretariátu je přes tvoje útlý mládí ještě o něco mladší než ty, ale zdá se –“

„Která?“ zavětrila Anežka. „Jak to, že to nevím? Ta blondýnka?“

Chvilku probírali novou blondýnku ze sekretariátu, kterou Salajka spatřil se šéfem v kanceláři dávno po úředních hodinách. Anežka chtěla vědět detaily, dostalo se jí detailů. Do její kartotéky drbů, již pečlivě budovala v hlavě, přibyl další, velmi pěkný. Mohla napsat historii našeho podniku. Byla by rozhodně zajímavější než podniková kronika, kterou vedl příčinlivý středočeský partyzán Andres a zaznamenával v ní hlavně výsledky významných porad a socialistické závazky redaktorů. Z oblasti pohlavní zapisovaly se tam jediné sňatky, zato však s humornými verši. O rozvedech kronika mlčela. Andres ji spravoval v duchu přísného optimismu.

„Nebylo to přes žádný miliskování,“ vrátila se Blumenfeldová k výkladu. „Jenom přes Karla Čapka. Zachytila jsem ve *Válce s Mloky* chybu, která se tradovala ve všech dosavadních vydáních: Wellcome s dvěma l. Jenže jsem si přízeň podržela pouze dvě minuty. Měla jsem držet hubu a ne mluvit.“

To měla, Dášo, pomyslit jsem si. V reálnou jsoucnost projevu, jímž tehdy zasáhla do poklidné idyly na poradě, ze začátku nikdo nevěřil. Měli jsme kolektivní dojem sluchové halucinace, ale přesto, sluch nás nešálil. Když tedy v té naší Čapkově *Válce s Mloky* je poprvé v historii správně psáno „welcome“ s jedním l, prohlásila tenkrát vřeštivě Blumenfeldka, měli bychom tam také, v souvislosti s odhaleními, k nimž nedávno došlo – argumentovala, a myslela si, že obratně – vrátit onu součást textu, která vycházela ve všech vydáních za autorova života, avšak ve vydání po roce čtyřicet osm byla vypuštěna: *Manifest Molokova*.

Pamatoval jsem se, jak šéfovi klesla brada, jak se kolem konferenčního stolu rozhostilo chrámové ticho, a jak se potom šéf hluboce nadýchl.

A ukázal se ovšem být mužem na svém místě. Dozvěděli jsme se od něho, že Karel Čapek byl buržoazní demokrat a idealistický humanista a tak dále a tak dále, který sice správně prohlédl úlohu fašismu a tak dále a tak dále, ale nikdy se nezbavil svých třídně pod-

míněných předsudků o Sovětském svazu a takové a podobné jiné novinky. Také že přes poslední odhalení nejedná se ve vypuštěné pasáži vlastně o nějakou konkrétní osobu, nýbrž o invektivu vůči SSSR, a to by našeho dnešního čtenáře jen a jen uráželo. Nato jsme byli poučeni, že soudružka Blumenfeldová je mladá soudružka, na vysoké škole se sice leccos naučila i v práci vykazuje pěkné výsledky a tak dále a tak dále, ale dosud jí chybí správný politický rozhled, který lze získat jedině praxí, řekl zcela podle pravdy šéf a kázal a kázal. Kázal tak plynule a s tak překrásně výbušným témbrem, že se tenkrát i Blumenfeldka poděsila a čtenář dostal do ruky Čapka s jedním l a bez Molokova.

Od té doby však harcovnice opět nabyla odvahy: nyní seděla na hraně stolu, zubila se do oblaků kouře, skleničky whisky stály mezi cyklostylovanými instrukcemi, co a jak vyredigovávat z rukopisů, na kulatém konferenčním stolku uprostřed místnosti ubývaly chlebíčky a spisovatel Kopanec ji vzal kolem pasu. Ale Dáša seskočila, uchopila číši a pronesla hlasem nachlazeného paviána:

„Ať je na svý studijní cestě v SSSR odhalen akademik Brát jako nepřítel lidu!“

Se spontánním nadšením všichni pozdvihli sklenky. Dveře se otevřely a dovnitř vstoupil šéf, žlutavý úsměv na mírně zarudlé tváři.

„Ať žije!“ pronesl humorně a do nastalého ticha se hlasitě zasmál Mistr průserů. Díky dlouholetému tréninku z podobných situací se však redaktoři ihned vzpamatovali a šéf se zářícím chrupem přistoupil k Blumenfeldce a uchopil ji za ruku.

„Dášenko – všechno nejlepší, hodně zdraví a hezkýho milence!“

Pak ji políbil na čelo.

Blumenfeldka se poslušně dala políbit a přesladce se zašklebila:

„Tobě taky, soudruhu Procházko. Až na toho milence.“

„Ale my ti přejem pěknou milenku!“ zvolala Anežka a vrhla se na šéfa.

„Pst, pst!“ udělal šéf a s chutí políbil i Anežku, avšak na ústa. Pokud mě jisté příznaky neklamaly, figurovala u něho svého času Anežka i v této funkci. Jeden po druhém jsme gratulovali.

„Ach jo,“ vzdychl šéf, když se potom napil, jakoby bolestně. „Padesát, to není vlastně k čemu gratulovat. To není jako u tebe, Dášenko.“

„No, mně už taky není tak moc k čemu gratulovat,“ řekla Blumenfeldka. „Je mi devatenáct a půl. Slavím narozeniny vždycky po půl roce, abych si víc užila. Proto se taky některým lidem zdá, že na svůj věk jsem jich měla už nějak moc.“

Zazvonil telefon. Zvedl ho Salajka a kývl na mě. Vzal jsem sluchátko, zacpal jsem si levé ucho prstem a zavolał jsem:

„Haló?“

„Ahoj,“ ozval se z dálky hlas Vaška Žamberka. Rázem mě přenesl do světa slečny Stříbrné. Pryč z dýmu a falše těchto prostorů, do krásného plovárenského světa líbezných falší.

„Vy tam něco oslavujete?“ zeptal se Vašek.

„Jo. Jedna kolegyně má narozeniny.“

„Já ti volám jen – včera jsem se tě nějak nemoh dovolat.“

„Byl jsem pryč. Co potřebuješ?“

„Ale nic. Nebudu tě zdržovat, když tam oslavujete.“

Bylo však slyšet, jak by se rád zeptal.

„Ale klidně,“ vybídl jsem ho.

„Jenom – co říkala? V neděli, víš?“

„Slečna Stříbrná?“ otázal jsem se, jako kdyby mi to nebylo jasné, kdo.

„Ano. Neříkala něco, víš – nedělala si z toho legraci nebo –“

„Ty vole, neměls zmizet. Mluvila o tobě moc hezky.“

„Nepovídej!“

„Říkala, že se jí to stává taky. Má taky slabý srdce.“

„Já nemám slabý srdce. To bylo –“

„Trémou, to je jasný. Ale pro ni slabý srdce máš, nebo ne?“

„Nedělej si ze mě legraci.“

Vašek legraci nerozuměl. Pěstoval jen švandu. Popichoval vysokoškolačky při lehkootletickém tréninku, vtipkoval se svalnáči pod sprchou. Ve věcech lásky byl vážný jako byrokrat.

„Já si nedělám. A hele, máš určitě opatřit ty lístky na gymnastiku.“

„Fakt?“

„No fakt.“

„No já je opatřím, ale – myslíš –“

„Co?“

„Myslíš, že –“

„Že co?“

„Že to má nějakou – cenu?“

„Samozřejmě, ty vole. Zavolej mi, až je budeš mít.“

„Můžu je mít hned. Třeba bych je přines na oběd, jestli máš čas.“

„Dobrý. Tak v půl druhý v rybárně. Ahoj.“

Zavěsil jsem. Vyndal jsem z levého ucha prst, ale dlouho jsem ještě nevnímal, o čem se mluví. Naslouchal jsem slečně Stříbrné, němému říkání její někde objektivně existující krásy.

* * *

„No ano, satira,“ slyšel jsem potom, za čas, dumat šéfa. „To máš pravdu, Dášenko, satira jistě. Jenže víš, co já vždycky říkám? Dobrá satira kritizuje stávající poměry, jakmile se změní k lepšímu.“

Salajka se úslužně zasmál, ale šéf na něho pohlédl nechápavě. Zřejmě to nemyslel jako vtip. Konverzace se v době mé nepřítomnosti duchem dostala na tenký led Jarmily Cibulové. Šéf pokračoval:

„Já se vždycky snažím číst každý rukopis očima soudruha Krále. A to je zásada, která se zatím každému redaktorovi vyplatila.“ Přitom významně zíral na Blumenfeldku.

Blumenfeldka už zase seděla na svém stole, ukazovala kolínka, hlavu měla k jednomu rameni a mezi obočím nespokojenou vrásku. V zápalu diskuse zapomněla, že ji Kopanec drží za ruku.

„Já vím, Emile. Ale já si myslím, že když je něco opravdu dobrý, tak se tomu má pomoci, i když jsou s tím třeba potíže.“

Jak pronesla tuto naivní konfesi, polil ji ruměnec. Její ani ošklivá, ani krásná tvář se v té chvíli klonila spíš k pólu krásy.

Šéf se uchýlil k dialektice:

„Přijde na to, co myslíš slovem ‚pomoci‘. Někdy je v zájmu autora s vydáním počkat. Když se věc uspěchá, může z toho být malér, a takovej autor má pak potíže na léta. Jen se zeptej tady soudruha Kopance,“ prst, překrásně opálený nikotinem, ukázal na Mistra průserů a vyděděnec se provinile pustil Blumenfeldčiny ruky. „Ten by ti o tom moh vyprávět, Dášenko,“ školil šéf. „Soudruh Kopanec je talent. Velkej talent. A co se děje? Přinese do *Pochodně* povídku, a ta povídka jde hned až k soudruhu Královi. Dřív než se může dát do sazby. Jenom proto, že je od soudruha Kopance.“

Soudruh Kopanec pronesl z rozpaků větu: „To je fakt,“ a Blumenfeldka po něm loupala zlostným pohledem.

„Kdyby byli tenkrát v *Předvoji s Bojem o Brnířov* počkali, mohl si dnes soudruh Kopanec leccos dovolit. Ale takhle – i když napíše povídku, v které absolutně není vůbec nic, čte se to docela jinejma očima.“

Šéf se otcovsky rozhlédl po místnosti. Salajkovi selhaly nervy a výrazně zakýval hlavou na souhlas. Kobliha se halil do cigaretového kouře a hleděl na šéfa výsměšně. Měl štěstí, že byl z kritiků jediný, kdo napsal na *Boj o Brnířov* napůl kladnou recenzi. Tehdy se ukvapil, takže když v okolí soudruha Krále bylo rozhodnuto, že Kopancova kniha má být kolektivně zavržena, měli už v novinách recenzi vysázenou. Kobliha se ji sice ještě pokusil zadržet v tiskárně, jenže rotačka už vychrlila půlku stotisícového nákladu, a tak se nedalo moc dělat. Za veliký úplatek povolili mu u druhé

poloviny nákladu změnit alespoň nadpis článku z *Velký přínos nové prózy na Román s mnoha problémy*, ale přesto si tehdy vysloužil pověst odvážně neortodoxního teoretika, kterou od té doby opatrně prohluboval.

Šéf se jeho pichlavému zraku vyhnul a pohlédl na Anežku. Anežka se tvářila neutrálně a kousala do chlebičku.

„Nebo si vem soudruha Houšku. To by ti mohla říct zase tady Anežka. Přines nám předmluvu k Vančurovi. Hezkou, svižně napsanou, myšlenkově bohatou, všechna čest. Jenže mně stačilo letmo ji prolistovat a hned jsem věděl, co tomu řekne soudruh Král. Nemí to tak, Anežko?“

Anežka se zavlnila a vydala ze sebe zamručení.

„Jen si vzpomeň. Tys ho tenkrát hájila. Já vím proč. Nečervenej se!“

„Dovol, Emile, to není pravda!“ pobouřila se Anežka, protože její pletky s Houškou skončily všeobecně známým karambolem, po němž Vančurův komentátor chodil několik dní s monoklem na oku a Anežka měla atypický zánět okostice.

„No nic,“ pravil šéf. „Byla to hezká předmluva, zajímavá předmluva, docela jsem si počel. Ale co jsem řekl? Anežko, řekl jsem, v tomhle jsou některé myšlenky, který nemaj daleko k revizionismu. A co se stalo? Soudruh Houška si nedal říct, a když jsme mu předmluvu vrátili, udělal z ní článek, ten otisk, a všichni víme, co se stalo.“

Všichni jsme to věděli. V Houškově článku byly objeveny revizionistické tendence, a stejné tendence byly náhle objeveny v celé jeho dosavadní činnosti v Institutu pro národní literaturu, takže odtamtud vyletěl, ani se neohlíd. Šéf zapomněl dodat, že Houškův vyhazov časově následoval po ostré kritice, jíž ten hazardér podrobil šéfovu novou sbírku básní, jinak obecně kladenou za vzor rýmované lásky k vlasti. Příčinná souvislost se ovšem dokázat nedala, a možná ani neexistovala. S největší pravděpodobností namočil šéfa do tohoto podezření radikální tah soudruha Krále.

„My jako nakladatelé,“ uzavíral šéf, „máme povinnost talenty chránit. Jsou to většinou nerozvážný mladý lidi, plný nekritickýho nadšení, který by se nejradši střemhlav vrhli, a nevědí kam. A my je – v jejich zájmu – musíme vést.“

„Ale kam?“ zvolala vztekle brunátnějící Blumenfeldka.

„K rozvaze,“ pravil šéf. „Za zbrkllost ještě nikdo státní cenu nedostal.“

Potom se hovor nějak, nepostřehl jsem jak, přenesl z literatury na bezpečně nemravnou kolej. Blumenfeldka chtěla sice tvrdohlavě pokračovat o písemnictví, ale Salajka vyrukoval s nemravnou anekdotou, šéf s povděkem a psychologicky nesmírně mazaně přidal nemravnou židovskou anekdotu, načež Dáša podlehla vášni své rasy a předvedla neuvěřitelně encyklopedické znalosti židovských anekdot, v nenapodobitelném podání a jednu neslušnější než druhou. Když konečně ochraptěla, řekl Kobliha odvážně anekdotu o soudruhu Chruščovovi. Nato se šéf překonal a pronesl starý vtip o čtveru hlavních potíží našeho zřízení, který byl už ovšem legalizován tím, že jej dal k lepšímu sám soudruh Král z tribuny nedávné spisovatelské konference, kde jej použil jako *captatio benevolentiae* vůči nedůvěřivě naladěným intelektuálům. I tak to ale byl na šéfa výkon.

Když jsme se rozcházeli za prací, zatáhl mě stranou a naservíroval mi poněkud opožděné pozvání:

„Poslyš, Karle, nemáš chuť ke mně večer přijít? Budu tam mít takovou menší společnost – taky ministra Perlu.“

Nechtěl jsem mu pochopitelně říct, že už mě pozvala Blumenfeldová na svůj večírek, tak jsem zalhal:

„Strašně rád, ale – víš, mám jakousi schůzku.“

Šéf přimhouřil oči.

„Se slečnou Kajetánovou?“

To nešlo. Byl by mě okamžitě pozval na večírek i s Věrou. Proto jsem neurčitě zachroptěl.

Pohrozil mi opět žertovně prstem.

„S tou brunetkou, co? S tou slečnou Šéleznou nebo Ólofěnou nebo Měděnou –“ zaparodoval.

„Stříbrnou.“

„Tak ji vem s sebou. Začínáme v osm, když přijdeš pozdějc, nevadí.“

Poplácál mě po zádech a zmizel. Choval se ke mně nějak moc otcovsky. Je to proto, že si chce zasichrovat spojení, nebo – nebo, napadlo mi, nelíbila se mu snad trochu moc slečna Stříbrná? A proč ne, vlastně? Proč ne večer k němu? Třeba bude slečnu Stříbrnou zajímat jednu taky tenhle zvěřinec.

„To už mě zase voláte?“ přivítal mě mile její hlas v telefonu.

„Teprve podruhé. Moh bych vás odpoledne vidět?“

„Já myslím, že ne. Nechtěla bych vám zevšednět.“

„Jsem rád, že vám na mně tak záleží. Ale když vám na mně tak záleží, nemuňte mě svou nepřítomností.“

„Hm,“ broukla. Chvilku bylo ticho, z jiné linky se slabounce ozývaly dva úřední hlasy, dojednávající storno jakéhosi piva.

„Byl jste včera u slečny Kajetánové?“ ozvala se.

„Nebyl.“

„Tak sbohem.“

Zavěsila.

Okamžitě jsem číslo vytočil znova.

„Zverex.“

„Přerušili nás.“

„Nás? To bude omyl. Tady je Zverex.“

Byl to nějaký jiný ženský hlas.

„Mluvil jsem právě se slečnou Stříbrnou a byli jsme přerušeni.“

„Soudružka Stříbrná právě teď odešla a vrátí se až odpoledne.“

„A nevíte, prosím, kam odešla?“

„To nevím.“

Praštil jsem sluchátkem. Tak vy takhle, krásná slečno?

„Musím si někam skočit. Přidu až po obědě,“ houkl jsem na Anežku. Chápavě se usmála. Vypadl jsem z redakce.

* * *

Jak jsem předpokládal, byla v kanceláři. Uviděl jsem ji skleněnými dveřmi už z chodby. Trůnila v žlutých šatech s velikým dekoltem vpředu i vzadu za psacím stolem, po němž se procházel zelený papoušek a důležitě držel v zobáku plnicí pero. U druhého stolu seděla šedovlasá dáma s brýlemi.

Otevřel jsem dveře.

„Dobrý den.“

Obě ke mně vzhledly a slečna Stříbrná prudce vtáhla dech a udělala nešťastný obličej.

„Dobrý den,“ opakoval jsem pokorně a přistoupil jsem k jejímu stolu. „Přicházím z JZD Kunratice ohledně těch šneků na chov. Ve vaší poslední zásilce byli jenom samí samečci.“

Přes svůj nešťastný obličej slečna Stříbrná tu hru na kabaret přijala.

„Vy tam děláte zootechnika?“

„Ano, prosím.“

„A jakou jste dostal známku při státnici ze zoologie?“

„Dostatečnou, prosím.“

„Napíšu vašemu předsedovi, aby vás nechal přezkoušet.“

„Proboha proč, prosím?“

„Milý soudruhu! Od té doby, co pánbůh vyrábí zvířata, dělá hlemýžďe pouze v hermafroditním provedení.“

„A nemohla, prosím, boží kontrola pustit nějaké zmetky?“

Šedovlasá dáma od vedlejšího stolu se rozchechtala jako generál a kabaret skončil. Slečna Stříbrná se usmála kyselé.

„Půjdete na oběd?“ zeptal jsem se. Mrkla na hodinky. Zelený papoušek přitápnul k okraji stolu a nastavil mi hlavičku s plnicím perem. Vzal jsem je od něho, na blok, který ležel na stole, jsem napsal *Jestli se mnou nepůjdete, začnu vám vyznávat lásku. Nahlas!* A řekl jsem:

„Příjemný zvířátko. Jak se jmenuje?“

„William,“ pravila slečna Stříbrná vražedným tónem a obrátila se na šedovlasou kolegyni. „Paní Benešová, mohla bych už jít na oběd?“

Šedovlasá dáma mě odhadla přes brýle. Obdařil jsem ji oslnivým úsměvem.

„Ale jistě, děvčátko,“ řekla šedovlasá dáma. „Ty želvičky máte zapsané?“

„Ještě ne.“

„Tak já je zapíšu za vás.“

„Děkuju vám, paní Benešová.“

Slečna Stříbrná vstala, papoušek krákoravě zaprotestoval. „Nežárli, Williame!“ napomenula ho slečna Stříbrná, pták spokojeně kvokl a spustil *Pochod kadetů* jako na píšťalu. Slečna Stříbrná hodila očkem do velkého zrcadla na stěně, prohrábla si štrapatou hlavičku a vykročila pružně v rytmu pochodu.

Vykročil jsem za ní, očima přilepený na jejím půvabném zadku.

„Vy jste ale drzej protiva,“ povzbudila mě na schodech.

„Ztratil jsem svobodnou vůli. Táhne mě to k vám.“

„Ach bože! Řekla jsem vám včera, abyste šel za slečnou Kaje-tánovou.“

„Copak nechápete, že na mně chcete nemožnost?“

„Podívejte,“ pravila a zastavila se. Nějaký příliš rozejitý pán do ní zezadu vrazil, objal ji víc, než bylo v poměru k rychlosti srážky

nutné, a zdvořile se omluvil. Červencové slunce rozpalovalo ulici a slečna Stříbrná vypadala v žlutých šatech skoro jako černoška.

„Podívejte,“ opakovala. „Jestli mi něco nesedí, tak je to rozbíjení cizích vztahů.“

Já to vím, že vy jste zázrak, slečno Stříbrná, řekl jsem si v duchu a nahlas jsem pravil:

„Tohle nebyl nikdy vztah. Aspoň z mé strany ne.“

„Tím hůř. Jestli mi je něco ještě protivnější, tak to jsou chlapi, který si chtějí jenom užít, ale závazky žádný.“

„Nechci si s váma užít a zavážu se vám třeba na život a na smrt.“

„Nemluvím o sobě. Mluvím o vaší slečně.“

„Už to není moje slečna.“

Zamračila se a odsekla:

„No tak jste teda bez slečny.“

Zahnuli jsme na Václavák. Z prodejny gramodesek zazněl včerejší baryton.

„Slyšíte? Konipásek.“

„Konopásek,“ zpražila mě a zdvihla bradu. V životě jsem neviděl nic tak krásného, a že jsem neměl špatné oči.

„Můžu se vás aspoň na něco zeptat?“

„Prosím.“

„Proč jste teda šla včera se mnou na to rande?“

Neodpověděla, jenom vzdorovitě klapala hnědými lodičkami a mlčela.

„Proč, slečno Stříbrná?“

Položil jsem jí tu otázku úlisně, do svědomí. Pokrčila rameny. Jedno vyklouzlo z dekoltu a bylo pánembohem vyrobené ze světle hnědého sametu.

„Z hlouposti,“ pravila. „Nenapadlo mi, že budete takhle trojčit.“

„Tak hloupá nejste, slečno Stříbrná.“

„Jsem jenom člověk. Někdy něco udělám a nepřemýšlím o tom.“

„Já taky. Jako třeba to s Věrou.“

„No dobře,“ pravila a zase se zastavila. „Ale víte, jak jí je? Víte, jaký to je, milovat někoho, kdo se na člověka vykašle?“

Vyvalila na mě bakelitové oči a zdálo se mi, že mluví z hluboké osobní zkušenosti. U takové slečny bylo ovšem možno předpokládat hluboké osobní zkušenosti v tomhle oboru.

Pohlédl jsem do černého bakelitu.

„Právě to začínám zakoušet.“

„Musíte to aspoň udělat nějak slušně, když už ji nemilujete,“ kázala mi na rohu Vodičkovy ulice jako rozkošná kněžka. „Dopřát jí čas, aby se z toho utěšila.“

„A co já? Dopřejete vy mně čas? Taky potřebuju utěšit.“

„Vy si útěchu najdete snadno.“

„Nesnadno. To spíš ona. Já jsem pro *coup de grâce*. To pro ni bude, myslím, nejlepší.“

Slečna Stříbrná svraštila obočí.

„Pro co?“

„Pro *coup de grâce*“

„Promiňte, já cizí řeči neovládám.“

„Pro ránu z milosti.“

Bakelit na mně spočinul s nějakým černým úmyslem.

„A co vy byste řek ráně z milosti?“

„Jen to ne, prosím vás!“

„Tak vidíte!“

„Vidím a uznávám,“ řekl jsem a podnikavě jsem navrhl: „Víte co? Uzavřeme úmluvu. Já budu ještě nějaké čas utěšovat slečnu Kajetánovou, a slečna Stříbrná bude po tu dobu utěšovat mě. Chcete?“

„A co bude pak?“

„Slečna Kajetánová si veme pana režiséra Gellena, který za ní už málem rok brousí, doposud bezvýsledně, a já –“

Úmyslně jsem udělal pauzu. Čekal jsem, jestli jí to nedá.

Nedalo.

„Co vy?“

Mlčel jsem. Ještě chvíli vydržela být zticha a nakonec promluvila hláskem, v němž zápasila marnivost se sebeovládáním:

„No co vy?“

Pohlédl jsem do bakelitu a pronesl jsem co nejsmutněji:

„Jak tak na vás koukám a jak vy koukáte na mě, budu se asi muset potom oběsit.“

To už se rozesmála.

„Vy jste strašnej šašek, pane redaktore! Ale tohle jsou všechno ve skutečnosti vážný věci.“

„To jsou.“

„A já opravdu nemám ráda grázly. Opravdu ne.“

Přesto jsem pořád věřil, že v tomhle ohledu nečiní výjimku, která by potvrzovala pravidlo, a že je tomu u ní naopak.

Zvedl jsem tři prsty k přísaze.

„Polepším se. Přestanu býti grázlem. Ale musíte mi podat pomocnou ruku. Šla byste se mnou večer do zajímavý společnosti?“

„Nezajímala by ta společnost spíš slečnu Kajetánovou?“

„Ta má odpoledne natáčení na Barrandově a večer představení.“

„Chudáci baletky,“ zalitovala je slečna Stříbrná. „Jejich milí mají tolik času na zálety –“

„Byli bysme ve společnosti, to znamená pod dozorem. A ještě k tomu u mého šéfa.“

„U vašeho šéfa?“

„Ano. U toho, co má podle vás takovej sex-appeal.“

Zamyslela se. Zdálo se mi, že ve tmě očí bez duhovek jiskří drobné prskavky zvědavosti. S její neláskou k umělcům to nebude tak žhavé. Nepoznal jsem ženskou, kterou by umělci nezajímali. A chce-li to sehrát přes fórek se šefovým sex-appealem, proč jí to neumožnit?

„A to jste ho viděla jen na pár minut na plovárně. Ve večerním je můj šéf –“

„A v kolik to je?“ skočila mi do řeči.

„No,“ pravil jsem úlisně. „Počkal bych na vás v pět hodin u Národního –“

Najednou slečna Stříbrná prudce zamávala a zvolala:

„Pane profesore!“

Pohlédl jsem směrem, který naznačoval ten skoro čokoládový úd. Do Vaňhovy pasáže právě zahýbal Vašek Žamberk, na hlavě měl tu strašnou módní čepici, jako v neděli šéf, a tvářil se jako pytel neštěstí. Láska s ním prováděla strašné věci. Zdvihl obličej za kouzelným hlasem slečny Stříbrné, zbrunátněl v neuvěřitelném zlomku vteřiny a smekl.

„Dobrý den, Lenko,“ zachrochtal.

„Ahoj,“ řekl jsem. „To je náhoda, co? Jdu na oběd, a potkám tvoji žačku. Už jsem ji pozval. Půjde s náma.“

„T-to jsem r-rád,“ koktal Vašek, zatímco slečna Stříbrná po mně šlehala bakelitovými biči a chystala se mě přerušit. Ale rozmyslela si to a obrátila se na přítele:

„Už je vám dobře, pane profesore?“

Brunátnou tvář prostoupil odstín šarlatu.

„Ano, to nic nebylo. To byl jen takový – takový – trapný okamžik, takový –“

V hovoru s mořskou pannou užíval Vašek spisovné češtiny. Snad právě to, aspoň jsem si nedovedl představit nic jiného, inspirovalo slečnu Stříbrnou k takovému rozšveholení, že jsem to u ní ještě nezažil. Nestačil jsem zírat, a když jsme v rybárně usedali ke stolu, byl ze mě už pouhý tichý slon.

Pořád jsem jenom poslouchal. Konverzovali o tělocviku, jako kdyby to bylo bůhvíjak vzrušující téma, slečně Stříbrné, zcela úmyslně, vyklouzlo z dekoltu jedno hnědé rameno, a ona je nechala venku. Musela mít asi podprsenku bez ramínek, protože se neukázalo nic než ten vlahý samet, a to se mi líbilo. Na mořské panně se mi líbilo všechno.

Jenom to ne, že se tak přespříliš horlivě věnuje tomu chodícímu komplexu a mě totálně zanedbává. Anebo to patří do hry? Když jsem se zadíval do Vaškovy kornaté sportovní tváře, s uspokojením jsem konstatoval, že opravdu není možné, aby tento panic někdy obloudil opálenou slečnu. Přestože nemá ráda redaktory, sladká odměna za vytrvalost mě nemine. A kdyby to mělo trvat třeba čtrnáct dní.

Potom mi do ruky nahrál sám osud. Vašek právě vysvětloval cvik, jemůž říkal přemet metmo se sklopkou nazad nebo podobně, a pro názornost si pomáhal rukama. Před ním stál talíř, plný třeboňského krému. Co se stalo, zařadilo se čestně do seznamu borcových malérů, podobajících se filmovým gagům. Chtěl se rukama opřít o stůl, aby demonstroval ten přemet metmo, a opřel se o talíř třeboňského krému. Vymrštěný krém nahodil slečnu Stříbrnou od poprsí až do klína vařeným mlíčem.

Překrásně zaječela:

„Ježišmarjá! Nový šaty!“

Vašek se proměnil v kámen. Potom ztuhle vytáhl z kapsy špinavý kapesník a kamennou rukou s ním zamířil k ňadrům slečny Stříbrné; zarazil se a počal jí křečovitě roztírat třeboňský krém v klíně.

„Počkejte! Nechte to!“

Nervózně vstala. V očích měla slzy, což mě dojalo k prudké něžnosti. Ještě jsem ji neviděl slzet, a k tomu kvůli novým šatům. Ale to už si číšník všiml jejích nesnází, přilítl jako za kapitalismu a horlivě se jí věnoval.

„Prosím, račte se mnou do kuchyně. Vezmeme to teplou vodou.“

Středem vzrušení odváděl mořskou pannu, nešťastně zírající na svůj klín a sledovanou obecným zájmem. V černých očích se jí třpytily slzičky docela zřetelně, a něžnost se ve mně vzedmula v mohutný poryv hlubokého citu. Jiný číšník přistoupil k Vaškovi, pravil s výsměšnou zdvořilostí „Dovolíte?“, obratně odstavil talíře se zbytky krému na servírovací stůl a vyměnil ubrusy.

Když jsme opět zasedli, byl Vašek bledý a naprosto zdrcený.

„To je teda už sranda, tohleto,“ pravil.
„To teda je,“ řekl jsem. „Doufám, že to taky jako srandu budeš brát.“

Naštěstí nebral. Řekl:

„Já du!“

„Vožrat se?“

Ignoroval mě.

„Řekni jí, prosím tě, že jí ty šaty uhradím. Na –“ vytáhl z peněženky padesátikorunu. „Zaplat' za mě oběd –“

„Počkej! Jíst ho za tebe ale nebudu!“

„Tak ho vrat'. A vodvez ji domů taxíkem. Bude se muset převlíknout. Já du.“

„Ty seš mezulán,“ řekl jsem.

„To vím. Nemusíš mi to připomínat.“

„Počkej tady a omluv se jí. A jed s ní taxíkem sám. V taxíku můžeš zapracovat.“

Nabádal jsem ho bezstarostně, neboť jsem věděl, že to nikdy neudělá.

„Ahoj,“ zachroptěl a taktak že nespustil moldánky.

„A co ty lístky?“

Zarazil se, znova vytáhl peněženku.

„Tady je máš. Vem si všechny. Po tomhle já tam jít nemůžu.“

A tehdy jsem dostal osudný nápad.

„Ale můžeš. Ona tam nebude. Říkala mi, že musí odjet k nějakým příbuzným. Jestli proti tomu nic nemáš, vzal bych Věru.“

„No klidně, jistě.“

Vrátil jsem mu jeden lístek.

„Ten si nech a přijď, vole. Věře seš sympatickej. A já ti to mezitím u Stříbrný nějak vyžehlím.“

Vašek mávl rezignovaně rukou, ale lístek sebral. Vyrázil k východu. Jeho strašlivá sportovní čepice zmizela v turniketě.

Pohodlně jsem se usadil a pohlédl jsem na zbylé dva rybí krémy. V krému slečny Stříbrné vězela lžice s otiskem jejího palečku. Měl jsem už docela přesný plán a líbil se mi. Byla to ďábelská varianta našeho dávného triku ze studií. Na gymnastiku pošlu místo sebe Věru a slečně Stříbrné namluvím, že z toho sešlo. Vašek je v nejlepším rozpoložení pro soucit nějaké slečny, a Věra je slečna docela vynikající. A po tom, co jí tímto provedu, bude, doufejme, v rozpoložení příznivém mému záměru.

Jen jestli Vaškovi nebude vadit, že jsem jeho kamarád. Jenže co svět světem stojí, v takovýchhle záležitostech to ještě nikomu nevadilo.

Vrátila se ve vypůjčených květovaných šatech a s uplakanýma očima. Oznamoval jsem jí, že Vašek se s omluvami vzdálil, ale to ji k mému potěšení nevzrušilo.

„Úplně nový šaty!“ zabědovala. „Dnes jsem je měla prvně na sobě!“

„Koupím vám jiný.“

„Děkuju,“ odsekla. „Ale pan profesor Žamberk zaplatí čistírnu.“

„Nemoh bych ji zaplatit já?“

„Polil mě pan profesor Žamberk.“

Uchopil jsem talíř.

„V tom případě vás poleju taky!“

„Tak zaplatíte čistírnu ty slečně z kuchyně, co mi půjčila tyhle šaty. Je zrzavá a vpředu jí chyběj dva zuby.“

„Zavraždím vás,“ řekl jsem tiše a docela vážně.

Blýskla po mně očima.

„Tak vás pověsej, a bude o jednoho grázla míň.“

Slečna Stříbrná nevlídně pojídala polévku a dávala mi najevo, že se se mnou na téma šatů a lásky nehodlá dále bavit. Truchlila pro nové oblečení a já truchlil pro onen promyšlený dekolt, neboť z květi-

nového hnusu sametová ramínka nevyklouzávala. Vládlo ticho, takové, že jsem si uvědomil cvakot lžic v restauraci. Když přinesli štika, učinil jsem ještě jeden pokus.

„Vezmete mě někdy s sebou do zoologický zahrady? Až tam zas půjdete konzultovat šimpanze?“

„Ne,“ řekla pevně. „Půjdu s váma na tu gymnastiku. Ale ne kvůli vám. Kvůli panu profesorovi. Ještě by měl pro ty mé šaty mindrák.“

Zdálo se mi, že se jí pomalu vrací normální nálada, v níž měla smysl pro legraci.

„Večer vám přinesu lístek. Do první řady.“

„Do první řady?“

„To víte. Považuji si vás.“

„Vy?“ řekla. „Snad pan profesor Žamberk?“

„Já víc.“

„U vás je to, myslím, něco docela jinýho, příteli. A nemluvte, v rybách jsou kosti. Půjdu s váma dnes do té zajímavý společnosti a na ten lístek nezapomeňte. V pět u Národního.“

A při tom zůstalo. Štika se proměnila v nezdolnou nechutnost. Nože chladně cinkaly, slečna Stříbrná rozkošně jedla a upíjela mošt. Květované šaty byly tak šeredné, že z nich střapatá hlavička vystupovala jako překrásná tropická orchideje z ohyzdného košíku.

Pak bronzově zazářila ve slunci poledního Václaváku. Ale připojil se k nám nějaký chovatel a celou cestu až ke Zverexu bavil slečnu o psích tasemnicích.

Mlčel jsem a skřípal jsem zuby, že to vypadalo, jako když mi vržou střevíce.

Kapitola pátá VEČÍREK V PODZEMÍ

Společnost u Dáši Blumenfeldové byla už hezky pod parou, proto přivítala světlý zjev slečny Stříbrné v bílých koktejlkách téměř s já-sotem. Ze svého zahraničního zdroje opatřila Blumenfeldka tolik tuzexových bonů, že se tu nepilo nic horšího než Black & White a hovor se už vznášel v polohách mezi realitou a fantazií. Docela organicky do něho zapadal Dášin hlas, prozrazující právě redakční tajemství nadpodnikového významu.

Usedli jsme do pitvorných křesílek, také nějakého valutového původu, a naslouchali (já trpělivě, slečna Stříbrná s vyvalenýma očima) tajemství, které se týkalo přesazby v novém románu význačně prozatérky. Jako nevyčísitelná patetička našla několik příliš vřelých slov pro muže, jenž právě upadl v zapomenutí, a proto se z šéfova příkazu musel u padesátitisícového, už svázaného nákladu vyrvat arch a nový – po opravě dvou vět – rukodělně všít. Celková národohospodářská ztráta představovala šestimístné číslo, ale přesto se pro ni šéf rozhodl. Jako vždy rozhodl se správně. Ani já jsem nepochyboval, že škoda, kterou by pro něho znamenalo publikování dvou zastaralých vět, byla státními penězi vůbec k nezaplacení.

Slečna Stříbrná jenom užasle mlčela. Byla zvyklá spíš na společnost znalců zoologie než na problematiku lidí ze zákulisí kultury.

Tady ji obklopovali, a nevěděla o nich pranic. Zato jsem o nich věděl své já. A naopak. Valné mínění o mně neměli, ale za starých dob jsem k nim měl příliš blízko a moje činnost v dobách novějších byla tak obezřetná, že mě nezařazovali – aspoň ne jednoznačně – do kategorie lidí, po jejichž příchodu do místnosti společnost mění téma.

Spíš jsem pro ně byl neškodný posera a tolerovali mě jednak z toho dávného zvyku, jednak proto, že čas od času jsem někomu z nich pomohl ke koruně. Nedávno například zrovna Kocourovi, který tu pilně upíjel Dášinu whisky a jsem dohodil překlad jihoafrického básníka, básníka v jazyce Xhosa. Protože tím v Praze hovořil pouze doc. dr. Bublík, a to byl akademický vědec a vyznavač poetiky Vrchlického, rozhodl šéf, že se mu svěří pouze vypracování podstročnicku, a já dostal za úkol vybrat a přemluvit současného básníka, který by dílo dokonal. Vybral jsem Kocoura, šéf výběr schválil (Kocour svého času seděl, a byl proto tak trochu živým svědomím všech, kteří neseseděli nikdy; tím spíš, že činu, jehož se dopustil udaný básník, dopouštěly se dnes a denně tisíce neudaných), a Kocour pak dávno před termínem převedl parnasistní podstročník do velmi volných jeffersovských veršů. Honoráře, získaného znásilněním xhoského básníka, využil – třebaže neměl ani na kafe – k tvorbě obrazů, které skládal z různých věcí, posbíraných na smetištích, neboť na vlastní poezii už v nových poměrech rezignoval.

Podobně, a někdy mnohem vydatněji, jsem přispíval k obživě i několika jiných. Brejchovi, který už před naším příchodem poněkud přebral a seděl napůl zhroucený v bambusové sedačce, jsem třeba kdysi dávno zprostředkoval nad jiné výhodnou výrobu třicetimetrového sekčního šéfa na výzdobu Václavského náměstí. Brejcha se jako malíř vyvinul od surrealismu k výjevům připomínajícím oprýskané stěny, ale hodnostáře namaloval téměř realisticky s pomocí čtyř lakýrníků za dva měsíce. Vyšel z toho prkenný nadčlověk, jehož knoflíky měly průměr pecnu chleba, a tak se sekční šéf velmi zamlouval sám sobě svému nejbližšímu okolí. Brejchova výživa vypadala na zajištěnou, avšak měl smůlu: hodnostář brzo nato upadl rovněž v rychlé (a umělé) zapomenutí a Brejcha s ním, ačkoliv si ho nevybral ze svobodné vůle, nýbrž mu byl přidělen. Aby se tehdy politicky kryl, namaloval na mou radu Maršála. Na něm, rovněž

na mou radu, použil známého triku zámeckých malířů, takže ať se člověk postavil kam chtěl, Maršál mu odevšad hleděl do očí. Obraz (na mou radu) věnoval soudruhu Krpatovi, který měl na starosti výtvarnou výzdobu ke státním svátkům. Znal jsem výtvarný vkus toho soudruha a věděl jsem, že Maršál, pronásledující přítomné očima po všech koutech, se mu zalíbí. Jenomže sotva si jej instaloval nad svým pracovním stolem, upadl v zapomenutí i Maršál a Brejcha byl zase na dlažbě. Přesto pochopil, že já na politickém vývoji vinu nenesu, a zachoval mi přízeň.

Stejně jako mi ji zachovali i všichni ostatní; kdysi tvořili skupinu a připojili (já s nimi) podpisy k vážně míněnému dokumentu, jímž vítali příchod nové doby: veřejně se v něm hlásili k jejím představitelům, vyjadřující přesvědčení, že teprve jejich nastolení znamená konečné osvobození uměn od vlády peněz a soukromých mecenášů. Noví představitelé krátce nato dokonale osvobodili od peněz ultramodernistu Kocoura, surrealistu Brejchu i dodekafonistu Rebuse. Kocour a Brejcha potom postupně klesali do hlubin kulturního podzemí; Kocour strávil dokonce půl roku ve vazbě pro (oprávněné) podezření z autorství politické anekdoty, kde byla hrubým způsobem zachycena pravda o duševních schopnostech významné manželky. Rebus tak drsnému osudu ušel; uchytil se jako aranžér předního tanečního orchestru a s ním se po zavržení jeho kapelníka dostal k cirkusu. Ale později, s uvolněním v oblasti hudby, která jako nejabstraktnější z uměleckých druhů je nejtěžší postižitelná předpisy, získal zas alespoň zčásti ztracené jméno vážného skladatele.

I ostatním se vedlo poněkud lépe. Houška se domohl slušného postavení v Institutu pro národní literaturu a byl by si je zachoval, nebýt donkichotské kritiky mého šéfa a revizionistických názorů na Vančuru. Nyní bral překlady na jméno Franty Novosada, účetního restaurace „V zátiší“, který byl literátům nakloněn, neboť psal kdysi detektivky a trpěl dosud komplexem spisovatelství. Kopanec,

na rozdíl od Houškovy krátkozrakosti, využil nepřesných odhadů situace, jimiž se vyznačoval šéf našeho konkurenčního nakladatelství, publikoval u něho známý vadný román a stal se figurou, uvádějící v erotické nadšení literární paničky. A konečně já, který jsem ten dávný dokument podepsal ne z naivity, ale spíše z vypočítavosti, jsem z reflexivního lyrika vyrostl v oficiálně uznávaného představitele ne zcela oficiálních názorů na pohlavní styk v poezii.

* * *

Tak to chodí na tom světě. Kromě nás pozvala si Blumenfeldka na oslavu svých neznámo kolikátých narozenin nějakého už staršího, ale dosud netištěného prozaika, kterého objevil Kocour ve skladu sběrných surovin a o jehož publikování neuvažovala dosud ani Dášenska. S ním přišla okatá dívka s absurdně kulatým obličejem, autorka laboratorních próz; nikdo jim nerozuměl, byly však pořád ještě srozumitelnější než netištěné eseje, které o nich psal Houška. Kopanec provedl kdysi jazykový rozbor těchto esejů a vyšlo najevo, že se z devadesáti procent skládají z cizích slov, a z těch nejméně třetina jsou neidentifikovatelné neologismy. Navíc zlomyslně tvrdil, že pravým důvodem Houškova obdivu je autorčin svérázný půvab (poněkud se podobala zintelektualizované Věře Ferbasové), a jak z esejů, tak z próz si utahoval. Přistihl jsem ho však kdysi ve Střemovce, hluboce zamyšleného nad rukopisem na zeleném papíře, charakteristickém pro autorku, a pojal jsem podezření, že i v tomto případě je jeho cynismus pouze zástěrkou citovosti, nerozeznatelné od plačtivé sentimentality. Měl patrně z dívky literární, a možná i erotický mindrák.

Ale tak to chodí na tom světě, a pestré osudy tvůrců staly se v něm pravidlem. Vedle Kopance seděl manželský párek Ladislava a Karmelitky Švábových, pošetilců, jejichž přítomnost mi byla trochu

nepříjemná, protože Karmelitka byla Věřina kolegyně z divadla. Její muž dal však právě v divadle výpověď a namáhavě se prodíral přes nastavené nohy mnoha bdíčů nad kulturou za mlhavým cílem jakési moderní pantomimy. S partou sobě podobných vyklizovali šálek v bývalém barnabitském klášteře, jež vyškemrali na národním výboru, a pilně z něho vyváželi harampádí, které tam kdysi naházeli vojáci, když přeměňovali klášterní knihovnu v kancelář vojenské správy. Většinou to byly modlitební knihy ze sedmnáctého století, kostelní obrazy, sošky a podobné blbosti. Švábovi je nosili domů, kde je třídil Kocour s Brejchou, a ti je pak rozdávali redaktorům místo kořalky. I nad Blumenfeldčíným bambusovým křeslem visela jakási Panenka Maria s nosem jako od borovičky.

Společnost doplňoval ještě Alfréd Čepelka, psychiatr a soprán-saxofonista obskurního dixielandu, jehož členové se zdravili pozdravem „Vivat Chicago!“; některým se nepodařilo přesvědčit příslušné činitele, že nejde o výraz sympatií ke kapitalistickému zřízení. Mimoto stál Čepelka už léta v čele ilegální surrealistické skupiny, pořádající nepravidelné polotajné večery v malé posluchárně psychiatrické kliniky, které navštěvovali i dva příslušníci organizace sice rovněž tajné, ale rozhodně ne ilegální. Jeden pivovarský závozník (bývalý doktor kunsthistorie) tam postupně hodnotil celou světovou kulturu z hlediska nejdogmatictější avantgardy, takže milost našel v jeho očích toliko André Breton. Skupina vydávala každoročně objemný almanach, obezřetně pouze v jediném exempláři (jeden její člen, kopáč, původně doktor práv, je poučil, že v takovém případě nemůže být věc považována za rozšiřování protistátní literatury), a tak *Hrůza* 1950, 1951, 1952, 1953 atd. vycházela pravidelně rok co rok, s tíchým vědomím příslušných míst, která snad, bůhví, čekala, co bude.

Tak mnozí na to čekají, pomyslel jsem si, ale kdo vlastně ví, co bude? Ani šéf. Tihle nečekají. Dělají si své. Většinou blbosti. Ale dělají je sveřepě, bez zisku, k vlastní škodě; posedlí patrně nějakým ďáblem, jako Blumenfeldová. A podle všeho se ženou do zkázy.

Přemohly mě chmurné myšlenky, společnost mě svou agresivní neposkvrněností skličovala. Jenom slečna Stříbrná mi mohla pomoci, mohla mě odvést do toho jediné bezpečného světa své osobnosti. Hleděl jsem na ni, jak se pne z koktejlů jako kávová růže a trochu truceje, neboť když zjistila, že tu není můj šéf, k němu že půjdeme až potom, nařkla mě z podvodu a z vylákání pod falešnou záminkou. Ale mezitím začal oblíbený program těchto večírků, historky, a ty slečnu Stříbrnou upoutaly. Seděla jako překrásná labuť na kraji Blumenfeldčina kuriózního křesílka a naslouchala skladateli Rebusovi, jenž se v žáru bakelitových očí překonával. Její krásná ňadra, hodně poodhalená dekoltem, svítila v cigaretovém kouři příjemným odstínem světlé kávy, a mně napadlo, jaké má asi slečna Stříbrná prsní bradavky? Asi růžové. Růžové na světle hnědé sametové kůži těch nádherných oblých žláz.

Prsní bradavky slečen mě v minulosti často inspirovaly k milostným metaforám z oblasti okrasných květín, které ani soudruzi z dohledu nad mravností nemohli při nejlepší vůli kvalifikovat jako naturalismus. Ale teď mě nenapadaly řádné květinářské příměry. Bylo mi mdlo, slabo z té dívky, ačkoliv jsem se k ní uchýlil, abych u ní nabyl jistoty, aby mě krunýřem krásy chránila před melancholií skutečných světů. Místo toho připadal jsem si jak v objetí železné panny.

A Jan Rebus vyprávěl historku: o potížích, které ho potkaly nad jeho *Dějiny jazzu v kostce*, první vlaštovkou, jež měla ohlásit jaro kosmopolitní hudby. Byla to zručná kompilace z amerických pramenů, určená pro základní poučení vyhladovělých *afficionados*. Ale redaktor Hymler, který ji měl v hudebním oddělení našeho nakladatelství pokud možno zlikvidovat nebo aspoň učinit co nejpříjemnější pro soudruha Krále, napsal o ní dlouhé a záporné vyjádření, které v redakci kdosi opsal a tajně donesl Rebusovi. A tak ten nyní četl závěrečné shrnutí: *Celkově je možno hodnotit práci Jana Rebuse jako nekriticky šířící kult jazzových hvězd, čímž odvádí*

naše mládežníky od plnění důležitějších úkolů a od přípravy jiných plnění. Také je příznačným pro buržoazně bezideové a náborově scestné stanovisko Jana Rebuse, že např. v celé kapitole o vzniku jazzu používá důsledně výrazu „kreolové“ místo „černoši“, a že nikde nezdůrazňuje, že tito kreolové byli velmi chudí, nýbrž naopak, že byli bohatí, o čemž se rozepisuje zbytečně zešíroka. Také vykládá, jako by jazz vznikl vzájemným působením různých hudebních kultur, v čemž se nekriticky zračí vliv buržoazní „vlivologie“, místo jak černoši trpěli v otroctví, a tak vznikl jazz. Dále je kniha zatížena velikým množstvím nepodstatných jmen (např. Bunk Johnson, Trixie Smith, Pee Wee Russell, Jelly Roll Morton, Bix Beiderbecke, Tricky Sam Nanton atd.), která jsou našemu čtenáři naprosto neznámá, zbytečně ho zatěžují a doporučuji je k škrtnutí. Vážným nedostatkem také je, že nikde není uveden s. Paul Robeson, ačkoliv jako černochoz s jazzem úzce souvisí a měl by se doplnit.

„A doplnils ho? A tamtys vyškrtal?“ přerušil na tom místě Rebus Kocour.

„Ne,“ pravil Rebus. „Hymler dostal mezitím v nakladatelství výpověď.“

* * *

To byla nahrávka mně: pocítil jsem vděčnost, že mi umožňuje projevít se cele jako jeden z nich, a ještě k tomu před slečnou Stříbrnou. „Ano, to dostal,“ řekl jsem. „Pohlavně zneužíval jednu dívku ze sekretariátu, která má zavřeného bráchu. Vyhrožoval jí, že přes své známosti na vnějšku se přičiní, aby její brácha přišel o zuby. Když se s ním nevyspí.“ Mrkl jsem po kávové růži a měl jsem dojem, že jí mé cynické podání nesedí; pokračoval jsem proto mírněji: „Potom se jí nabažil a zkusil to stejnou metodou na jinou dívku. Ze sekretariátu ředitele. Ta má zas v base manžela. Jenže to nebyl už žádný zajíček, práskla to na něj u předsedy partaje, tak se vez.“

„To jest, byl vykopnut směrem vzhůru,“ skočil mi do řeči Rebus. „Na Svaz skladatelů. Včera mi v nakladatelství říkali, že se odtamtud zajímá o moji knížku. Má prý k ní řadu připomínek.“

„To je takovej malej, nařvanej, jak vždycky chodí na Občanku s dvěma foťákama na břicho, ne?“ zeptal se Čepelka.

„V poslední době s filmovou kamerou,“ řekl jsem. „Má tam předplacenou kabinu, a skrz díry po sukách filmuje dámy, když se převlíkají.“

Uplatnila se Karmelitka historkou o šéfovi Baletního divadla a výťahu. Večer co večer, pět minut před koncem představení, vypůjčoval si ten šéf u vrátného klíč od liftu a vyjížděl kamsi vzhůru. Asi po dvaceti minutách se vracel, přistál s výtahem v suterénu, klíč vrátil a odešel domů. Vrátnému přirozeně vrtalo hlavou, co tahle vertikální projížďka znamená, a tak ji jednou, když měl nadřícený chřipku, podnikl sám. Výtah v Baletním divadle byl na páku, ne na knoflíky, dal se zastavit mezi poschodími, a jak se vrátný pomalu vznášel ze suterénu vzhůru, mihl se kolem něho osvětlený výhled, který ho tak zaujal, že lift zastavil a vrátil se o metr zpět. Byl to krásný výhled do dámských sprch, kde právě baletky očišťovaly těla z potu a prachu jeviště.

Den nato, když se uzdravený šéf jako obvykle dostavil pět minut před klaněčkou do vrátného lóže pro klíč, byla lóže prázdná a vrátný, přes čilé telefonování, k nenalezení. Vrátil se až za čtvrt hodiny s výmluvou, že mu bylo nevolno. Totéž se opakovalo den nato, a teprve třetího dne napadlo ředitele počkat si u výťahu. Když z něho po patnácti minutách rozpálený vrátný vystoupil, byl okamžitě obviněn z hrubého porušování povinností a pohroženo mu výpovědí. Protože ovšem tento muž z lidu věděl, o co řediteli jde, vysmál se mu na místě a věc se vyřešila kompromisem. Od toho dne zdvihal dýchavičný lift každý večer dva dychtivé muže a čtvrt hodiny kotvil mezi prvním a druhým poschodím. Tak to mohlo pokračovat po

mnoho let, nebýt toho, že ředitel příliš zatoužil po šestnáctileté baletní elévce, která se vždycky sprchovala v kóji nejbližší výtahové šachtě. Pozval ji k sobě do bytu pod klasickou záminkou, že jí chce svěřit hlavní roli. Elévka měla naneštěstí vlivného a energického otce. Ředitel byl vykopnut směrem do Divadelního ústavu, kde se stal referentem přes všechny tanečnice na státním území. Vrátný se stal horníkem a používání liftu mezi 22.00 a 23.00 hod. bylo zakázáno. O dodržování zákazu se od té doby osobně a přímo na místě den co den přesvědčuje nový ředitel, který byl do Baletního divadla pro defraudace přeložen z ústřední správy pekáren.

„Tak to budou dějiny jazzu bez jmen?“ zeptal se Brejcha, když se potom konverzace vrátila od erotiky k Rebusově knize.

„Bude tam Armstrong, Bessie Smithová, kterou pro našeho čtenáře ozvláštňuje to, že vykrvácela, když ji odmítli ošetřit v bělošské nemocnici, a ten Paul Robeson. Chtěl jsem ještě uhájit Duke Ellingtona, ale to mi neprošlo, protože šlechtice prý naše nakladatelství rozhodně propagovat nebudou.“

„Tak si představuju,“ ozval se Houška, „kdyby se touhle metodou napsaly dějiny literatury. Třeba anglický. Takový jména jako například Christopher Marlowe našemu prostému čtenáři přece nic neříkají, že ne?“

„Vůbec nic,“ pravila Blumenfeldka. „Zrovna tak jako Geoffrey Chaucer nebo John Keats. Prostej čtenář je nezná, tak nač ho zatěžovat?“

„Anebo královna Alžběta,“ pokračoval Houška. „Takže kdybych já psal dějiny anglické literatury pro našeho prostého čtenáře, začal bych asi takhle: Za časů panování jedné královny v šestnáctém století –“

„Chyba,“ opravila ho Blumenfeldka. „Musel bys napsat: Asi dvě stě let před první průmyslovou revolucí –“

„To je fakt,“ připustil Houška. „Tak tedy: V dobách, které buržoazní historikové nepřesně charakterizují jako věk panování jedné královny, asi dvě stě let před první průmyslovou revolucí –“

„Zase špatně!“ Blumenfeldce zářila tvář zaujetím pro hru. „Nemáš tam historicko-materialistický přístup. Takhle to musí být: Feudálně nevolnické výrobní vztahy na počátku období, které buržoazně liberální historici nepřesně označují za věk panování jedné buržoazní –“

„Feudální,“ řekl Rebus.

„– buržoazně feudální královny, kdy se již v monolitní stavbě patriarchálně stavovské společnosti počaly ukazovat trhliny způsobené růstem manufaktur na jedné straně a úpadkem cechovně měšťanské společensko-politické organizace takzvaných svobodných měst na straně druhé, a zejména pak vynálezem parního stroje Jamesem Wattem a tkalcovského stavu Cartwrightem – tohle ovšem jsou jména, která, myslím, důležitá jsou?“

Podívala se tázavě na Houšku a Houška řekl:

„Pro dějiny literatury jistě. Tak tedy: vynálezem parního stroje Jamesem Wattem a tkalcovského stavu Cartwrightem zhruba o dvě stě let později, jimiž se započala první průmyslová revoluce –“

„– a tedy asi patnáct set let od počátku takzvaného našeho letopočtu po Kristu,“ navázala Blumenfeldka, „došlo v jednom městě tehdejšího anglo-skotského státního útvaru k nebývalému rozvoji jisté literární formy – protože co to koneckonců prostému čtenáři řekne, když napíšeme, že to bylo drama, ne?“

„Správně,“ řekl Houška a pokračoval: „Předním představitelem této literární formy v době před počátkem tvůrčí činnosti ještě přednějšího představitele – to myslím Shakespeara – byl buržoazní slovesný umělec, který napsal několik slovesných děl, z nichž jedno bylo nejlepší a zpracovávalo jeden známý starší motiv, který se pak hlavně zásluhou tohoto zpracování v literatuře objevil ještě několikrát, zejména ve slovesném díle jednoho významného buržoazního slovesného tvůrce jiné národnosti v jiném století –“

„Počkej, to už je na mě moc lidový,“ přerušil ho Kocour.

„No přece Goethe: Faust!“ pravila bystrá dívka Blumenfeldka.
„A dál?“

„Psali tehdy i jiní slovesní tvůrci jiná slovesná díla, všechny je však zastínil jeden slovesný tvůrce, jenž napsal celou řadu slovesných děl, z nichž většina se dodnes hraje –“

„Pozor!“ zvolala Blumenfeldka. „K čemu prostého čtenáře zatěžovat tím, že to jsou dramata? Ne. Napsal řadu slovesných děl, z nichž většina je součástí klasického dědictví našeho lidu dodnes.“

Pronesla to tónem kolegyně Pecákové, který za krátký čas své působnosti v našem podniku odposlouchala jako opice. Kopanec se rozřehtal a stiskl boubelatou dívku, až vyjekla.

„Já,“ pravil pak chlubitivě, „já vám řeknu, jak by se daly psát vůbec celý dějiny světové kultury, který by našeho prostého čtenáře nezatížily vůbec ničím. Celej náš pracující lid by moh rázem získat obrovské přehled v duchu naprosté vědeckosti –“ blábolil.

„Jak, Pepo?“ vrátila ho Blumenfeldka k tématu, od něhož po alkoholické serpentíně začal odbočovat.

„Takhle: V průběhu svého úsilí o přetvoření přírody vytvářelo lidstvo řadu četných nadstavb, z nichž mnohé se staly klasickým odkazem kulturního dědictví různých lidí. V době po polidštění opice –“

Potom se mu stal malér: převrhl skleničku červeného vína na Blumenfeldčiny bledě modré šaty, nastal zmatek, Blumenfeldku posypali solí a Kopanec se raději stáhl do pozadí, takže toho večera své shrnutí kulturních dějin lidstva nedokončil.

Cigaretový dým v místnosti zhoustl tak, že paláce na protějším břehu, osvětlené zapadajícím sluncem, dostaly žlutavou korónu. Hradčany trčely v rubínovém skle západní oblohy a kávová plet' slečny Stříbrné nabyla růžového odstínu. Historky pokračovaly, realismus se z nich vytrácel a měnily se v absurdní divadlo anekdot. Rubínovým

sklem prošel z dálky noci měsíc, zaleskl se na jeho povrchu a Houška vyprávěl story o baletním mistru Jonášovi, který podnikavě zjistil, že balet – na rozdíl od literatury, hudby, malířství, divadla, a dokonce i opery – je poslední uměleckou disciplínou, jež dosud neoslavila Maršála. Aby ten nedostatek odčinil, napsal libreto, to zhudebnil jistý Pergl, jeden z domáckých dělníků soukromého hudebního dodavatelství Karel Lanský, zasloužilý umělec, a předepsal v něm Maršálovi sólový part. Naneštěstí došlo na předpremiéře k nehodě: Maršálovi se při piruetě odlepil knír a uletěl až do první řady, kde zapadl za výstřih manželce ministra vnitra. Představitel generalissima pro jistotu zešílel a premiéra byla odvolána.

Inspirován, vyprávěl Houška historku o překladu Pickwickovců, v němž na rozkaz šéfa, jednajícího na základě brožury o jazykovědě, musel redaktor přeložit promluvy Sama Wellera ze slangu do spisovné češtiny, neboť brožura dokázala, že slang vlastně neexistuje a je výmyslem buržoazních vědců. Karmelitka pověděla příběh o kapitánovi vojenské správy, usídlené v tom bývalém klášteře, jenž dal prorazit dveře obrovským obrazem Poslední večeře, aby si zkrátil cestu do kanceláře, kde (velice bordelářsky) vedl záznamy o plnění ostré střelby z pistole poddůstojníků, a tak svatý Jan, miláček Páně, z obrazu vyříznutý, visí nyní nad ložem manželů Švábových.

Všichni vyprávěli historky, jenom slečna Stříbrná mlčela. Blumenfeldka rozsvítila několik svíček porůznu po pokoji a slečně Stříbrné se leskly oči, jako kdyby je měla z černých skel. Potom – málem jsem se lekl – začala taky vyprávět historku.

Krásnou historku. Skoro jsem neposlouchal. Otevřeným oknem proudil nikotinový kouř ven nad Vltavu a světélkoval v jejích odlescích. V dálce troubil výletní parníček, ševel noci a vánek červencové noci něžně kýval plameny svíček. Vyprávěla historku o muškách drosofilách, které kdysi krmila hroznovým cukrem v biologické laboratoři v Brně a jež se pak, po odhaceních velké biologické diskuse, staly politicky podezřelé. Vyprávěla o profesoru Volhejnovi, který je hájil,

protože jejich život se pohybuje v cyklu pouhých několika dnů, takže skleníkem projdou za rok desítky muších generací, desítky dědicích pokolení, a vyprávěla o asistentu Poslušném, který je napadal, protože na jejich genech dokazuje zvrhlý učenec Mendelmorgan jakési zpátečnické teorie. Pil jsem vodku, a z Mendelmorgana mě obcházela hrůza. Ale líbezná slečna Stříbrná se ujímala těch ovocných mušek proti asistentu Poslušnému, a profesor Volhejn je hájil dokonce i na zasedání vědecké rady. Ano, hájil ty nedobré mušky dokonce i na zasedání závodní rady biologické laboratoře, ale tam je ostře napadl Gráf, topič, přečetl, co o nich říká Lysenko, a když se i pak profesor Volhejn odvážil něco namítat, opustil Gráf v čele rozhořčených soudružek uklízeček zasedání závodní rady a vydali se do místnosti pokusných zvířat, kde právě slečna Stříbrná lila morčatům do žlabu mléko. Tam naplnily rozezlené soudružky drosofilí skleník mlhou DDT z rozprašovače, a v ní ty politicky nespolehlivé mušky, které právě daly život nové generaci, zakončily existenci jednoho mušího rodu. Padaly ze skleněného stropu, mávaly křidélky, hrabaly nožičkami, a slečna Stříbrná, která je chtěla zachránit, dostala facku od soudružky z osobního oddělení. Pro jistotu pobili pak vyznavači správného směru ještě několik příliš tlustých morčat, v úctě se vyhnuli vlčákovi slintajícímu na zazvonění a odešli vstříc dalším bitvám na vědecké frontě.

To vyprávěla slečna Stříbrná, nebo možná nevyprávěla. Její příjemný hlas zněl nějakou takovou historkou o muškách a jejich truchlivém konci, alkohol a láska mi to všechno popletly v hlavě. Když skončila, pokusil jsem se ji vzít za ruku, ale vyvlíkla mi ji, opět, krutě, bezcitně, a děkovala se aplaudující společnosti.

Neboť toho večera se stala královnou historek. A já, král nemr-couchů, jsem tu vyvlíknutou ruku utápěl ve víně.

Potom začala být slečna Stříbrná nervózní a mrkala po hodinkách. „Nepůjdem?“ obrátila se na mě jakoby nic.

„Pudem,“ pokusil jsem se vstát, ale točila se mi hlava.

„Mo – ment,“ řekl jsem. „Musím se vzdálit – na moment –“

Blumenfeldka vyskočila, úslužně se připojila ke mně.

„Pojď, ukážu ti, kde to je.“

Ale já nechtěl na WC, a sotva jsem s ní osaměl v titěrné předsínce, požádal jsem ji, aby mi uvařila kafe lomcováka.

V kuchyni se po mně podívala:

„Co je to za krásku černovlásku?“

„Jedna potvora.“

„Nechce ti dát, vid’?“

Myslela, že jsem ožralý a že si může dovolovat. Ale tak ožralý jsem nebyl. Jenom maličko stříknutý. Pravil jsem zavile:

„Sakra, co je tobě do toho?“

„Tak promiň.“

Maličko se urazila. Chvilí mlčky hlídala vodu, pak se zeptala:

„Užs přečet tu Cibulici?“

„Jo.“

„A co tomu říkáš?“

„Soudruh Král nás za to nepochválí.“

„Ale vážně?“

Podíval jsem se jí do očí. Redakční otázka mi trochu pomohla na nohy.

„Heleď, Dášenko,“ řekl jsem. „Mě na tom zajímá hlavně jedna věc: jaks to zařídila, že na to Hezkej napsal kladnej posudek?“

Blumenfeldka se zaopičila po mně:

„Sakra, co je tobě do toho?“

„Jo takhle!“

„Co takhle?“

Redakční problém mě probudil k vědomí, ale ne úplně. Stříknutý jsem byl. Palcem pravé a spojeným ukazovákem a palcem levé ruky jsem udělal nemravné znamení. Hned nato mi v mozku explodoval májový ohňostroj. Když se jiskřičky rozptýlily, stála přede mnou rudá Blumenfeldka a ptala se:

„Chceš ještě jednu?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„No proto.“

Nalila vařící vodu do hrnku s kávou. Zamnul jsem si tvář.

„Nezlob se,“ omluvila se Dáša. „Ale tohle se před dámou nedělá.“

Nepřestával jsem si mnout tvář a hleděl jsem na tu pěknou, baculatou redaktorku, které se pomalu vracela původní barva. Připadalo mi to jako anekdota, a zároveň u mě absurdně stoupala v ceně. Koukla po mně, nejistě, a řekla:

„Ukecala jsem ho.“ Chtěla zřejmě podezření vyvrátit také logicky, nejen fackou. Přirozeně je tím proměnila v jistotu. „Byla jsem s ním dvakrát na večeři a ukecala jsem ho. Fakt je, že si dovoloval – ale konečně, posud' sám, jestli si na mě může někdo dovolovat.“

„Posudek je veskrze kladnej,“ pravil jsem dvojsmyslně. Tůdle, pomyslel jsem si přitom. Za to, žes mu dělala společnost při dvou večeřích, které navíc musel zaplatit, a za to, žes ho odmítla nějak tak jako mě? Hezkej není študent, aby pro tvoje krásný oči, i když to teda jsou mimořádně krásný židovský oči –

„Stejně to bude houby platný,“ řekl jsem nahlas. „Šéf to dává čist ještě svejmn knechtum externě. Jednu kopii dal Pecákovy a druhou mladýmu Hartmanovi.“

„To víš určitě?“

„Určitě. Přímo od náčelníka. Takže si dovedeš představit, co mladej Hartman napíše.“

Boubelatá dívka se kousla do rtu. Pak řekla:

„No to se uvidí, co napíše. Vypij si kafe. Ať seš fit pro tu slečnu.“

Napil jsem se kávy. Byl to skoro čistý kofein. Blumenfeldka měla dobré srdce a štědrou ruku. Ale mladý Hartman, syn starého Hartmana, je mladý Hartman, syn starého Hartmana. Šéf ví, kdo jsou jeho *All The King's Men*.

Kapitola šestá VEČÍREK V PODNEBÍ

K šéfově vyžehněné vile na Hřebenkách nás dopravil taxík, který objednal alkoholem už příliš zřízený Kopanec. Zase jsem nemohl hovořit se slečnou Stříbrnou o tom, co mě zajímalo. Blumenfeldčin kofein Kopance dokonale vzkřísil, a celou cestu bavit ze sedadla vedle šoféra mořskou pannu žvaněním.

Šéfova vila, kterou před zesnulým ministrem obýval nějaký původní majitel, svítila do hvězdnaté noci jako gigantický lustr. Táhl na desátou, když jsme v bělostném stínu slečny Stříbrné vstoupili do velkého salónu, kde byla už zábava – nebo to, co se za ni vydávalo – v plném proudu.

Po nekonečném peršanu se k nám vrávoravě rozběhl šéf a uvítal nás konvenčními radostnými výkřiky. Rozhlédl jsem se. Jako tak mnohé i tato společnost usvědčovala vědecké snílky minulého století z utopismu. Zářivé chrupy, těkavé oči a podvědomá a nevnímaná konverzace skládaly se ve vzorec často popsany v anglických románech o *high society*. Téměř všichni přítomní byli lidé, kteří něco znamenali, a proto silní neurotici. Mohli totiž – hodnostáři přes noc, umělci povlovněji – neznamenanat opět nic, a tak vztahy mezi nimi zůstávaly na vyceněných úsměvech.

Zajímavé na takových shromážděních bývaly jenom ženské, ale po této stránce vyznačovalo se šéfovo soiré chudobou: přítomné ženy patřily vesměs ke starším generacím a krásu tu zastupovala pouze manželka filmového režiséra Bindera, která toho mistra kdysi jako klapka úspěšně zalasovala. Naneštěstí byla to krása úplně nemá a ministr Perla, jemuž byla předložena k potěše, už rezignoval. Seděl vedle básníka Vrchcolába, tvářil se, že naslouchá jeho konverzaci o mládežnickém hnutí, a po obličeji mu táhlo pásmo

nesouvislých myšlenek, jako v biografu. Odložená kráska spočívala pod velikým fíkusem, kolem rtů úsměv Mony Lisy, a po jejím boku se potil můj redakční kolega Andres.

Slečna Stříbrná přinesla do toho vadnoucího večírku jistý vzruch. Sotva ji šéf představil, státníka okamžitě přešly myšlenky a zaignoroval Vrchcolába tak bezohledně, že mládežník ztratil řeč. Bohužel, ani kávová růže se nerozpovídala. Snad nebyla zvyklá na tak významné zájemce o své půvaby, a tak ministrovi popřávala toliko požitek nahlížení do stínů mezi kakaové svahy v bílém výstřihu.

A její oči, všiml jsem si, se nakazily společenskou těkavostí. Sledoval jsem jejich pohyb a vycházelo mi cosi, nad čím jsem se zamyslel teprve po chvílce, a třebaže interpretace byla nasnadě, nepřesvědčovala mě. Pohyb bakelitových zornic byl paralelní s pohybem potácejícího se šéfa, který opustil ministrovu společnost, odešel prohodit cosi k přítomnému slavnému tragédovi a odtud zákonitě dospěl k *chaise longue* s osamělou monalýzou. Enigma těch pohybů vzbudilo ve mně prudkou nevoli. Ale nedalo se momentálně nic dělat. Ubohý ministr nebyl schopen vymanit své žertování z byrokratických asociací a pod tíhou zamlklosti slečny Stříbrné opět pomalu vadnul. Mládežník Vrchcoláb opět ožíval.

„Potěšitelný jev je,“ říkal brzo nato, když se ministr už docela vzdal, „že letošní STM soustředila o patnáct procent víc účastníků než loni. Přesto nemůžeme být úplně spokojeni. Někde, jak jsem zjistil, je soutěž zcela formální. V Jeníkově Sobotci přihlásil například ředitel osmiletky všechny žáky do soutěže v recitaci, bez jejich vědomí. Přitom je na škole pět koktavých dětí –“

„Vy jste se nezúčastnila soutěže STM, soudružko?“ vzchopil se zoufale, avšak neinspirovaně ministr. Koncentrovaná černá slečniných zorníček, která se nyní soustřeďovala k *chaise longue* a naplňovala mě téměř nepříčetnou zuřivostí, se zdvořile obrátila k ministrovi.

„Já ne. Na to jsem už stará,“ pravila kávová růže cudně a hned zas zatékala pohledem k pohovce.

Ministr odmítavě zamával rukama:

„Prosím vás! Takové zářivé mládí!“

„Svaz mládeže sdružuje občany do pětatřiceti let,“ podotkl básník Vrchcoláb. „A abych nezapomněl: zajímavou novinku zavedli soudruzi učitelé v Houbově Týně. Vyhodnocují tam jednotlivé třídy v jásavosti. V prvomájovém průvodu se budeje intenzita pohybu mávátek –“

Šéf se přesunul od *chaise longue* k likérovému stolku. Paralelně se pohnuly bakelitové oči. Nemohl jsem to snést. Po chvíli jsem vstal a přesunul jsem se tam taky. Snad proto, abych aspoň tak byl slečně Stříbrné na očích.

„Kájíku, ať mě nechá!“ přivítal mě šéf, který tam držel kolem ramen Kopance, a třesoucí se rukou mi nalil.

Napil jsem se. Wodka wyborowa se mi rozproudila žilami a dala mi na chvíli zapomenout na zmiji. Ze šéfa už tryskala všemi póry. Zapíjel zřejmě žal svých dilemat, neboť pustil Kopance, vzal kolem krku mě a blábolivě opakoval:

„Ať mě nechá, Karle!“

„Kdo? Tady Mistr?“

„Ano. Mistr. Víte, jak se vám říká, Mistře?“

Kopanec zavrtěl hlavou, aby se zalíbil. Ačkoliv zřízen, věděl, že šéfa se dotkne, nedopřeje-li mu uplatnit pointu.

„Mistr průserů!“ oznámil šéf a otočil se ke mně. „A mě by taky nejradši vehnal do průseru, a to vod něj není hezký. Mě, tebe, nás všechny, Karle!“

„Vážně? A jakpak?“

„Pořád mi tady dopo- doporučuje Cibulovou,“ škytl šéf, dopřál si dalšího ničivého panáka a sestylizoval se do podoby naivního žertěře, jež umožňuje svěřit se každému se vším. „Ale ty mi pomůžeš, vid’? Ty mu to vysvětlíš, že jo?“

„Mistr má přece sám dost zkušeností.“

„Ale nezastává funkci. Není za nic odpovědný,“ vzlykl šéf. „Jenže ty ji nedoporučíš, že ne? Řekni, že ne!“

„Doporučím,“ ušklíbl jsem se, a když jsem ucítil, jak to šéfem škublo, dodal jsem tichounce: „K přepracování.“

Šéf se rozesmál. Od ministra zazářilo černé světlo a donutilo mě prohlédnout si zblízka šéfův obličej. Jeho nejvýraznějším rysem byly žluté zuby a flekatá pleš. Zapochyboval jsem o své přičetnosti. Šéf si to vyložil jako pohled plný obdivu, anebo byl už příliš ožralý. Zahlaholil:

„Ty kluku zlatej, já věděl, že mě nezklameš! Na tebe je spoleh! To bys neřek, jak je to vzácná věc,“ naklonil se ke mně a pokračoval méně hlaholivě: „I Pecáková, Karle, i soudružka Pecáková mě nechala v loji! Jí se to líbilo!“

„Těpic,“ pravil Kopanec a ušetřil mě tak nutnosti komentáře.

„Že prej je to talent. Talent!“ zaúpěl šéf. „K čemu jsou sakra u nás talenty dobrý!“

„K průseru,“ napověděl mu opile Kopanec. Šéf se k němu otočil velice vážně:

„Správně, Josef. Tys to definoval správně. Talenty nám byl čert dlužnej. Napijeme se, hoši, ať sme aspoň zdraví!“

Zbytek wodky wyborowé se přemístil z láhve do našich žaludků. Šéf vytáhl z likérového stolku novou a velice odborně ji odzátkoval.

„To všechno ta Blumenfeldová,“ žvanil přitom. „To její židácký fanfarónství. Já,“ naklonil se k nám, „ne že bych byl nákej rasista, soudruzi, znáte mě. Ale židy rád nemám. Je to mezinárodní spiknutí, samej modernista a sionista. Já bejt soudruhem prezidentem, povolím jim všem vystěhování do Izraele!“

„Třeba tam všichni nechtěj,“ řekl jsem.

„Však já už bych to zařídil, aby chtěli!“ rozběsnil se šéf, hodně nahlas. V jeho náčelnické izolovanosti se mu patrně dosud nic nedoneslo o úsilí Mistra průserů, směřujícím k židovské redaktorce. „Vystěhovávali by se, až by se za nima kouřilo, židáci!“

Tak hlasitý antisemitismus v blízkosti ministra mě znervózňoval. Řekl jsem proto věcně:

„Co uděláme s tou Cibulovou?“

„Přečte to ještě Andres. Na toho je taky spoleh. A mladej Hartman. To se ještě uvidí, kdo je talent!“ Šéf opět vykřikl, pak ztišil hlas a důvěrně mi zabručel do ucha: „Byl jsem dnes na aktivu u soudruha Krále. Víš, co řek soudruh Král, Karle? A soudruh Král má vždycky dobrý informace!“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Kdo se bude zastávat modernismu, zle se mu povede!“ V úděsné hrůze vyvalil šéf oči. „Zle, Kájo! A když soudruh Král řekne zle, tak to znamená zle!“

Od křesel, kde seděl ministr, zahlaholil vzácný smích. Šéf zdvihl hlavu, vypadal chvíli jako větřící pes. Pak popadl láhev wodky wyborowé a rozběhl se přes salón k ministrovi, hlavu úslužně nakloněnou na jednu stranu. A jak jsem mu v benátském zrcadle za ministrem uviděl do obličeje, měl tam úsměv jako kuli.

Kopanec se rovněž zvedl, jenže zamířil k monalýze, kterou vyčerpaný Andres mezitím opustil. Zůstal jsem u likérového stolku sám.

Slečna Stříbrná se rozpovídala. Smutně jsem na ni hleděl, jak rozkládá rukama a pohybuje růžovými ústy, jak zamilovaně brejlí na flekatý kokos mého šéfa. Propadl jsem hluboké truchlivosti, pomohl jsem jí další vodkou. Zezadu mi někdo položil ruku na rameno. Ohlédl jsem se. Šéfka.

„Zapíjíš, příteli?“

Kývl jsem hlavou.

„A co?“

Pokrčil jsem rameny. Šéfka si přisedla.

„Mladý muži jako ty zapíjej obyčejně jenom jednu věc.“

Měla na sobě hedvábné šaty bez ramínek. Kůže na ramenou odpovídala jejímu nezveřejňovanému věku.

Neřekl jsem nic.

„Kdo to je?“

Ohlédl jsem se pomalu po slečně Stříbrné. Ta už úplně pustila k vodě ministra a věnovala se bezostyšně šéfovi, jenž se z kuliho proměnil v tokající druhou mízu. Šéfka mi nalila.

„Pij a povídej,“ vybídla mě.

„Nevím o ní ani ň.“

„Ale ale!“

„Ani ň.“

„A ani tě to nezajímá, vid’?“

Znova jsem zavrtěl hlavou.

Položila mi dlaň na ruku s pohárem.

„Máš smutný voči,“ řekla. „Já nemám ráda smutný voči. Proč mi někdy nezavoláš?“

„Zavolám.“

„Jo, ty zavoláš!“

Násilím jsem se odtrhl od scény kolem růže a ušklíbl jsem se.

„Mám dobrý místo, a nechci o něj přijít.“

„Tak se drž mě, příteli. Emil je pod pantoflem, jestli to nevíš.“

Pohlédl jsem na ni. Očička, zapadlá v tvářích od dortů, mi připadala zoufale zlá. Nebylo by asi dobře si je znepřátelit. Vzdychl jsem.

„Ten tvůj Emil mi pěkně ztrpčuje život.“

„Ale! Musím mu vyhubovat. A jak?“

„Staví mě před neřešitelné problémy.“

„Cibulová, co?“ zeptala se šéfka informovaně. Problém dozorkyně nad mravně narušenými dívkami přerostl zřejmě rámec redakce.

„Ale to může tobě bejt přece jedno, ne?“ dodala šéfka.

Znova jsem se ušklíbl.

„Chce na mně, abych to potopil.“

„No a?“

Udělal jsem pauzu. Ministrova skupinka, předtím tak mrtvá, se hýbala životem. Šéf tam držel slečnu Stříbrnou kolem pasu a ona se řehtala na celé kolo, a nejen že se nebránila, levou rukou dokonce cuchala zbytky náčelníkova skalpu. Dostavil se opět pocit ničemu nerozumějícího blbectví, a vzápětí červenorudý vztek. Tak taková jsi, konvalinko! Takováhle teda jsi! Na co to vlastně letíš? Na prachy? Na pleše? Na zvrhlý staříky s politickým vlivem?

Škubl jsem sebou k likérovému stolku a zjistil jsem, že mám panáka plného. Šéfka, na rozdíl ode mě ze žárlivosti vyrostlá, projevila pochopení. Hodil jsem panáka do sebe jako skutečný blb.

„No a?“ opakovala šéfka. Co no a? Ach tak. Cibulová.

„Nevím jistě, jestli je zrovna vhodná doba na potápění právě tohohle rukopisu.“

„Copak to neví Emil?“

„Moje situace je choulostivější. On je víc –“ chtěl jsem říct „namočený“, přece jen jsem se však opanoval. „On je šéf“, pravil jsem místo toho. „Na veřejný mínění redakce může kašlat mnohem spíš já.“

Šéfka mě sondovala těma zlýma očkama a viděla jimi všude.

„A taky se může vykašlat na tebe, když ho shodíš, vid’?“

Ano, vidí jima všude, řekl jsem si. Ale najednou jako bych v nich četl možné řešení. Vzal to čert.

„To může,“ řekl jsem. „Kdežto já na něj ne, víš?“

Pohlédl jsem jí do těch očí. Přimhouřila je.

„Nemusíš se bát,“ zašeptala. „Příjemný hochy, jako seš ty, nic neohrozí. Když jsou příjemný.“

Pak se ke mně přitiskla nadry. Nebránil jsem se.

„Přijď zejtra odpoledne. Emil má městskéj vejbor.“

Ovanul mě voňavko-alkoholický koktejl. Šéfova ruka spočívala pořád kolem pasu mé zrádné průvodkyně. Konvalinko! Zabiju tě!

„Přideš?“ zašeptala šéfka.

„Možná,“ zabručel jsem. Nový panák mi v žilách začal tančit rock’n roll. Šéfův salón se pode mnou zahoupal jako opilý koráb.

Půlnoc byla svědkem naprosté ruinizace večírku: mě zastihla v le-nošce za fíkusem, u něhož z druhé strany seděl ministr, obklopen Vrchcolábem, Andresem a Binderem. Jeho oči v obličejí ztuhlém nudou se podobaly nehybným monoklům, šéf, který vždy a ve všem sloužil a posloužil, provedl neslýchanou věc: okupoval slečnu Stří-brnou docela pro sebe. Uchýlili se do nejvzdálenějšího kouta salónu a tam slečna Stříbrná, v pozici tête-à-tête, pohybovala neslyšně, rychle a neúnavně růžovými ústy a já si zoufal. Šéfka mě opustila. Ministr se probral z letargie, toužebné pohlédl směrem kávové růže, ale to jenom povzbudilo Andrese a Vrchcolába a oni, přes pokročilou hodinu, s neochablou svěžestí pokračovali ve výkladech o mládežnictví a partyzánstvu. Skoro se mně zželelo ministra, je-hož vždycky a všude dopadli takovíhle Vrchcolábové a vždycky mu blokovali nějakou kávovou růží nevyžádanými referáty. Ale potom jsem veškerý žal soustředil sám na sebe.

Bylo půl jedné, a Andres pořád ještě drmolil:

„Jsou lidé, kteří podceňují partyzánské hnutí ve středních Če-chách. Moje kniha jim ale otevře oči. Dávám do pořádku vesnické kroniky na okresích kolem Prahy. A to byste ani vy, souhu ministře, neřekl, jaké věci vycházejí najevo!“

„Tak?“ vydal ze sebe dutě ministr a vzal do ruky prázdnou láhev od vodky. Zatřepal s ní, Andres si toho však nevšiml.

„Partyzánů bylo nejmíň dvakrát tolik, než se obecně uvádí. Mnoho se jich po válce ze skromnosti nehlásilo. A mnoho jich taky, bohužel, zahynulo v bojích.“

„Taktak,“ pravil ministr a postavil láhev zpátky na stůl. Jeden z posledních konverzačních postřehů večera pronesl režisér Bin-der:

„Z toho by se dal udělat dobrý film. Jistě vám prochází rukama v těch kronikách spousta námětů.“

„A jakých! Byl by to film o hrdinech naší doby.“

„Taktak,“ opakoval ministr a pohlédl na hodinky. „Ale já už budu muset jít. Ráno jedu do Brna na zahájení včelařské výstavy.“

Toužebně zabrejlil po slečně Stříbrné a zvedl se.

Všichni jsme povstali.

„Dovolím si vám poslat jeden výtisk,“ stihl ještě říct Andres.

„Výborně,“ řekl ministr a zaváhal. Od Kopancovy mrtvoly vstala šéfka a vydala se k němu. Ministr otálel, pořád hleděl do vzdáleného kouta.

Ale tam držel šéf za ruku slečnu Stříbrnou a vůbec si nevšímal, že jeho večerní společnost opouští *primus inter pares*.

Nakonec přece jen patřila ten večer kávová růže mně. Odvážel jsem si ji taxíkem kolem Vltavy, a otevřeným oknem vál nám do obličeje vlhý popůlnoční vzduch krásného léta. Byla však přítomna jenom svým tělem. Duch prodléval kdesi na záhadách, nepřístupných mému chápání. Mlčela, hleděla na řeku, která rozkládala měsíc na stříbrnou koláž, jako je dělal Kocour, a myslela na to své, tajemné. V bílém světle noci zářila temně ve výstřihu její ňadra, opálená až po růžové bradavky. Mistr, který jí zhotovil závrtné koktejly, učil se snad u pánaboha: ten takhle šíje kávové kůže na mladá těla. Žádost mi zaplavovala rozum, žárlivost mě plnila zuřivostí.

„Bavila jste se?“ položil jsem jí nesmírně jedovatou otázku.

Pomalů se dostavila z krajin záhady, otočila ke mně neprůhledné kotouče. Pořád jenom zrcadlily svět: pochod temných vil na pozadí Mléčné dráhy, plovárnu s bílými mráčky na černé obloze, rubínovou kouli nad Hradčanama na terase kavárny Mánes; svět kolem slečny Stříbrné, nikoli svět ve slečně Stříbrné. Co je to, sakra, sakra, za svět?

Mlčela.

„Bavila jste se dobře?“ opakoval jsem otázku.

„Děkuji,“ řekla. „Dobře.“

„Šéf se vám věnoval?“

„Ano,“ řekla. „Vždyť jste viděl sám, ne?“

„To viděl.“ Vztek mě přemohl, vylétl ze mě pitomou replikou: „Ale když už chcete někomu vjíždět do vlasů, upozorňuju vás, že jich mám víc.“

Postřehla ten vztek – nebylo to nic těžkého – a odsekla:

„Nechci vjíždět do vlasů každému.“

„To taky doufám,“ řekl jsem, skoro jsem se zaskl. „Ale v plešatejch je v Praze výběr.“

Poprvé, co jsem ji znal, napodobila mou jedovatost:

„Já mám ráda ten pocit, víte? Pleše jsou příjemně hladký, jako z teplého mramoru.“

„Stačilo by vám, kdybych se dal ostříhat dohola?“

„To by vám bylo málo platné. Měl byste hlavu jako struhadlo.“

Vpředu se uchechtl taxíkář. Takové neprofesionální jednání jenom přililo benzín do ohně v mém nitru.

„Nemáme mluvit víc nahlas?“ houkl jsem na něj.

„Pardón, šéfe. Nic ve zlym. To víte, špunty do uší nám nepřidělují.“

„Tak si tam strčte nohu!“

„Nic ve zlym, šéfe,“ opakoval chlácholivě a já zahájil mlčení. Slečna Stříbrná se ke mně připojila. Ujížděli jsme svištivě po nábřeží a taxíkář po chvíli zapnul rádio. Nějaká flamendrovská západní stanice dosud vysílala jazz. Saxofony, divoké, bebopové, jaké se líbily kávové růži. Klikatili jsme se spícím Podolím na Pankrác, až jsme dorazili do ulice 19. listopadu.

Na rohu osudné ulice slečna Stříbrná vystoupila. Vyhrnula se jí sukně, kolínka vyslala erotický signál. Zaplatil jsem taxík a nechal jsem si dát do halíře zpátky. Ale taxíkář to přijal s humorem.

„Zlomte vaz, šéfe!“

Otočil jsem se. Slečna Stříbrná si stahovala sukni kolem boků. Stála tam jako bílý akt, rovnou před tou výkladní skříní, takže jsem ji viděl i zezadu. Dekolt odhaloval mělkou pěšinku páteře a sahal

až skoro ke kříži, kde měla slečna Stříbrná, jak jsem se pamatoval z plovárny, dva lákavé dolíčky.

Přistoupil jsem k ní.

„Dnes,“ vzrušením mi přeskočil hlas, „dnes si tady před váma klekat nebudu.“

„Ne?“

„Ne.“

Vzal jsem ji za nahá ramena.

„Lenko,“ zahučel jsem naléhavě, bez přípravy. „Sakra, já vás miluju! Já z vás už vůbec nejsem já!“

Objal jsem ji. Skrz popelínovou košili jsem ucítil nenahraditelnou slast mladých ňader. Žádost odkopla rozum, zkušenost, všechno surově do kouta. Přimáčkl jsem ji k sobě a chtěl jsem ji políbit. Byla to už třetí naše měsíčná noc.

Ale vyklouzla mi, jedno ramínko měla úplně nahé, hladké, horké, sametové. Znova jsem se na ni vrhl.

„Nechte toho,“ zasyčela. „Jste opilej!“

Vší silou se mi opřela o prsa a odstrčila mě. Zavrával jsem. Ona se otočila a klapala pryč. Skočil jsem po ní a chytil jsem ji za ruku. Vyškubla mi ji. Znova jsem ji chytil a trhl jsem jí k sobě.

„Prosím vás! Přece mě nechcete znásilňovat na veřejný ulici!“

Vtom jsem se uslyšel, jak prudce oddychuju. Trochu mě to vzpa-matovalo, ale nenapadlo mi nic chytřejšího než říct:

„Vemte mě k sobě!“

„A spolubydlící mám poslat kam, teď v jednu v noci?“

„Tak pojd'te ke mně!“

„Takhle? Jste zlitez jak kanec, pane redaktore.“

Jedna facka za druhou.

Skoro jsem zalkal:

„Lenko! Já vás miluju!“

„Já vás ne.“

Pustil jsem ji. Nevěděl jsem, jestli ji nemám praštit přes růžová ústa. Měl jsem strašnou chuť to udělat.

Zaskřehotal jsem vztekle:

„Vy milujete mého šéfa, co?“

„Vy máte ale postřeh!“

„Jste potvora!“

„A vy jste asi cudnej jinoch.“

„Ale tohle nedělám,“ zařval jsem. „Abych letěl na prachatý báby!“

Lekl jsem se. To už jsem neměl. Zoufale jsem pohlédl na slečnu Stříbrnou. Stála uprostřed ulice 19. listopadu, oblitá měsícem, a jako na potvrzení, že jí vůbec nerozumím, se mi zdálo, že se usmívá. Najednou jsem si před ní připadal jako slintavý hrbáček z Vincentina. A tím, co řekla, mi tedy nepozdvihla sebevědomí:

„Vy toho tak víte o životě, pane redaktore,“ řekla.

Šli jsme pomalu vedle sebe k zelenému portálu.

„Promiňte,“ omlouval jsem se. „Já to tak nemyslel. Ale strašně žárlím.“

„Prosím vás! Na něj?“

„Proč jste mu dovolila, aby vás bral kolem pasu?“

„Nemyslíte si, že je to něco jinýho, než když vy se tady na mě na ulici sápete jak opilej závozník?“

„Chtěl jsem vás vzít jenom za ruku, u Blumenfeldky – a vy jste mi to nedovolila.“

„Protože nechci.“

„Proč nechcete?“

„Proto.“

Trpce jsem se zasmál. Řekla:

„A to není tak pitomá odpověď, jak si možná myslíte. Má hlubokej smysl.“

Stáli jsme už před portálem.

„Je to úplně jiná záležitost než vy,“ pravila.

„Je starší a má víc prachů.“

„Taky je ženatej, jestli vám to ušlo.“

„To ujde v takovejchhle případech často jemu.“

Vzdychla.

„Podívejte, řeknem si to na rovinu. Vy mě chcete dostat a myslíte si, že to je možný.“

„A není?“

„Není,“ řekla tvrdě. „U něho je to jenom společenskej flirt. Ani ho nenapadne myslet na něco podobnýho.“

Upravila si palci obě ramínka. Smutek protékal ulicí 19. listopadu jako hustá kaše.

„Vy toho asi taky moc nevíte o životě,“ řekl jsem.

„Vím dost,“ otočila se a vykročila k portálu.

„Jen abyste se ještě něco nedozvěděla.“

„Nějaká ta lekce nikdy neškodí. Vám taky ne.“

Neřekl jsem nic. Zastavili jsme se v portálu a slečna Stříbrná pohlédla vzhůru, jako kdyby se chtěla přesvědčit, jestli se u ní nesvítí. Ani to jsem o ní nevěděl, ve kterém poschodí má vlastně ten svůj byt s tou svou spolubydlící.

„Dám vám zase tu samou radu jako posledně,“ řekla. „Jděte ke své slečně. Myslete taky jednou na druhýho, ne jen pořád na sebe.“

„Myslím na vás.“

„Na mě ne,“ zavrtěla hlavou. „Na sebe.“

„Nemyslím už vůbec na nic jinýho než na vás.“

„Ano,“ pravila smutně. „Vždycky jen a jen na sebe.“

Pochopil jsem, sklopil jsem zrak k špičkám jejích bílých střevíčků. Potom jsem jej zase zdvihl k černému peklu z bakelitu. K mému černému peklu.

„Proč jste teda se mnou chodila, když jste věděla, že si se mnou nechcete nic začínat?“

„Zajímala mě ta společnost.“

„Ale nemyslela jste si, že vás tam zvu jen proto, abych vám umožnil seznámení s mým šéfem?“

Zamyslela se.

„To ne. To máte pravdu.“

„A není to – při vašich zásadách – surovost a sobectví, budit ve mně kvůli vlastní zábavě naději, že vás dostanu?“

„Nojo,“ připustila. „Nikdo nejsme dokonalej.“

„Vy jste.“

„Dokonale nedokonalá,“ vzdychla.

„Jestli tohle myslíte vážně, tak mám přece naději.“

„Nemějte,“ pravila a vytáhla z kabelky klíč.

„Naději mi nevěmete,“ řekl jsem. „Přijdete zítra na tu gymnastiku?“

„S panem profesorem?“

„Ne. Ten nepřijde. Se mnou.“

„Proč nepřijde?“

„Protože vám polil nový šaty rybím krémem.“

„Vždyť mi zaplatí čistírnu, ne?“

„Vaše přízeň není přece na prodej za peníze?“

Upřela na mě bakelitové knoflíky.

„To teda není.“

Pevně jsem se jí do nich zafixoval. Svaly mě už zase poslouchaly. Přestal jsem se vrhat na slečnu Stříbrnou. Ale ne že bych nechtěl. Byl bych chtěl. Ostré drápky jejího chladu mi propichovaly celou srdeční krajinu jako špikovaného zajíce. Ale žili jsme v civilizované zemi. Nevrhal jsem se, ale zato jsem ji chtěl zranit.

„Říkáte to tak hezky, že vám skoro věřím.“ Odmlčel jsem se. „Ale můj šéf je na socialistický poměry opravdu velké boháč.“

„Sbohem!“ pravila rázně a odemkla domovní dveře.

„Lenko!“ zvolal jsem tiše, ale rychle. „Aspoň mi podejte ruku!“

Zaváhala mezi dveřmi a pak mi ji podala. Dlouhou, štíhlou, ka-
kaovou. Voňavou jako mládí. Ze světle hnědého sametu. Politou
tím nejdokonalejším *make-upem* – měsícem. Obrátil jsem drobnou
růžovou dlaň k němu a vtiskl jsem do ní polibek. Pak jsem si všiml
růžového chuligánského znamínka. To bylo výš, skoro u lokte. Rych-
le jsem je taky políbil. Ale to už stáhla ruku zpět, do skleněné tmy
vestibulu, zmizela v ní jako ztracená naděje.

„Přijdete zítra na tu gymnastiku?“ zašeptal jsem do tmy.

Ze tmy se ozval krutý, erotický, k zbláznění nepřivlastnitelný hlas
slečny Stříbrné:

„To víte, že ne.“

A potom zaklaply chromované dveře a já byl zase sám, bez ní, pod
tím sarkastickým, starým, stříbrným náfukou na nuselské obloze.

Kapitola sedmá

TELEFONY

Druhý den, den malých ironií života, brala telefon Benešová. V půl deváté, v devět, v půl desáté. V půl deváté se mě zeptala, kdo volá, a když jsem jí to poctivě řekl, oznámila mi, že soužka Stříbrná je na přírodovědecké fakultě a vrátí se, až se vrátí. V devět a v půl desáté se už neptala, kdo volá. To už mě poznala podle hlasu.

Jenomže mně po zoufalství noci otrnulo a byl jsem opět svěží a podnikavý. Počkej, lasičko! Tímhle jednoduchým trikem mě od těla nedostaneš.

Zapad jsem k Blumenfeldce. Naštěstí byla v kanceláři sama a hned mi počala radostně zvěstovat neuvěřitelnou novinu, že Pecáková je na naší straně. Řekla „na naší“, chvílku jsem tedy plesal s ní, pak jsem využil jejího štěstí a požádal ji, jestli by nemohla zavolat Zverex a chtít k telefonu slečnu Stříbrnou.

Udiveně se otázala:

„Proč?“

Ale já se před bojovnicí nezdráhal přiznat barvu.

„Telefon bere nějaká baba, a ta mi ji zapírá.“

Blumenfeldka okamžitě pochopila.

„Copaks jí udělal?“

„Nic. Skoro ji neznám.“

„Já nemyslím tu stařenku, pochopitelně. Myslím tu krásnou slečnu.“

„No to víš,“ řekl jsem.

„No to nevím.“

„Pohádali jsme se.“

„Tak naval číslo,“ Blumenfeldka zvedla telefon. „Hodná tetička vás dá dohromady.“

Provedla to obratně. Za chvilku mi už zase hlas slečny Stříbrné sametově zabubnoval o ušní bubínky.

„Stříbrná?“

„To jsem já,“ řekl jsem.

„To je ale podvod,“ pravil hlásek otráveně. Blumenfeldka nasadila grimasu a po špičkách teatrálně vyšla z kanceláře. O samotě jsem se hluboce nadýchl:

„Vy se mnou taky nehrajete fair.“

„Já ano. Vy ne.“

„Co mám dělat, když vás miluju?“

„Zapomenout na to. Člověk nemůže mít všechno.“

„Nechci všechno. Jenom jednu jedinou slečnu.“

„Jistě si snadno nějakou opatříte. Jsou jich milióny.“

Do půvabné ironie hlásku slečny Stříbrné vstoupil zas – aspoň se mi zdálo – odstín koketérie. A současně taky protivná výzva telefonistky z centrály:

„Zavěste, prosím! Volá meziměstská.“

„Zavolám vás za chvíli, ano?“

Maličko zaváhala, pak řekla:

„Dobře.“

Prolomil jsem hráz!

Sotva jsem zavěsil, telefon se rozezvonil.

„Haló?“

„Soudružku Blumenfeldovou.“

„Někam si odskočila. Kdo volá, prosím?“

„Tady Hartman. Ona mi ráno volala kvůli – kvůli nějaké otcově povídce. Něco ohledně citátu.“

„Okamžik, soudruhu. Hned ji seženu.“

Tomu teda říkám rychlá práce. Nevěděl jsem, jestli si víc obdivu zaslouží přesnost šéfova odhadu (*zlítá kvůli tomu celou ediční radu a kdekoho přesvědčí dřív, než začne nasedat*), anebo Blumenfeldčina

paličatá energie, která by spíš slušela ragbyovému útočníkovi. Citát z díla starého Hartmana! Chacha!

„Blumenfeldová!“ zařval jsem na chodbě. Na vzdáleném konci se otevřely dveře a Dáša z nich vystrčila hlavu.

„Volá soudruh Hartman.“

Blumenfeldka okamžitě vyrazila ze dveří.

„Už jdu!“

Rozeběhla se geniálním ženským způsobem s koleny u sebe, velice pěkná ňadra pod tuzexovou blůzou se pružně rozhoupala a Blumenfeldka se tvářila, jako kdyby ji po letech zavolal léta oplakávaný milenec.

Zůstal jsem nediskrétně v kanceláři. Taky nebylo třeba diskrétnosti. Šlo tu o věc taktiky jiné než milostné.

Dáša se dychtivě zmocnila telefonu a zakvokala:

„Ahó, Jaroušku!“

Telefon se rozbzučel spisovným hlasem mladého Hartmana. Dáša zapěla: „Moment! Vemu si tužku!“ ale nic takového neudělala, mladý Hartman jí něco diktoval, co ona nezapisovala, ale přesto to po něm opakovala slabiku po slabice. Rozkošná komedie. „Ne, ty jsi úplný zlato, Jarouši. Poslyš, já bych ještě potřebovala – ale to bych asi musela přijít k vám –“ Do kanceláře nakoukla Anežka a odvolala mě v nejlepším k telefonu do naší pracovny.

To byla nepříjemnost. Šéfka.

„Hezky voláš,“ vyčetla mi.

„Promiň, měl jsem moc práce.“

„Nojo, já zapomněla, jakej seš vzornej pracovník. Přijdeš mě navštívit?“

„Dnes večer nemůžu.“

„Já taky ne. Odpoledne.“

Nejasně se dostavila vzpomínka na včerejší opilý rozhovor. Anežka špicovala uši.

„Tak po čtvrtý, jo? Kdyby do toho něco přišlo, brnknu.“

„Čekám tě, příteli. Co dělá Cibulová?“

„Starosti.“

Šéfka se rozesmála.

„Pa!“ řekla a, „Ovoár!“

Sekl jsem s aparátem a rozběhl jsem se zpátky k Blumenfeldce.

„To je nákej provoz!“ zavolala za mnou Anežka, ale na tu jsem kašlal.

Mezitím už Blumenfeldka zanechala cukrování s mladým Hartmanem a právě se chystala k odchodu. Před kulatou, vypouklou tváří s krásnýma očima držela zrcátko ušmudlané pudrem.

„Můžu si ještě brknout?“

„Račte.“ Strčila zrcátko do kabelky, bojovně si zkontrolovala zastrčení blůzy a pravila:

„Kdyby mě někdo hledal, jsem u mladýho Hartmana.“

Významně jsem na ni zamrkal.

Významně zamrkala na mě.

„Cibulová bude?“ zeptal jsem se.

„Nech si to!“ odsekla a vypadla z kanceláře.

Honem jsem přisedl k telefonu. Vzala ho mořská panna.

„To jsem zase já,“ řekl jsem. „Pojďte se mnou na tu gymnastiku.“

„A přijde pan profesor Žamberk?“

„Nepřijde.“

„Ale já bych chtěla, aby přišel.“

„Ježišmarjá!“ zasténal jsem. „Neměl bych říct taky šéfovi? To byste šla určitě, ne?“

„Ne,“ řekla. „Už jsem se ho nabažila.“

„Jste potvora.“

„Nemáme si co vyčítat. Nechtěl byste pana profesora přemluvit?“

Odmlčel jsem se. Dlouho bylo ticho. Pak se ozvala:

„Haló? Jste tam?“

„Jsem. Přemýšlím.“

„O čem?“

„Rovnám si to v hlavě. Bud' máte tak strašně ráda gymnastiku, ale bojíte se, abych vás neobtěžoval, a –“

„Co a?“

„– a v tom případě má Žamberk fungovat jako vaše garde –“
Zase jsem udělal pauzu.

„Nebo?“

„Nebo máte tak strašně ráda Žamberka, ale protože je to takovej mameluk, že se sám nezve, mám já fungovat jako dohazovač.“

Ze sluchátka zazvonila písnička jejího smíchu.

„Myslíte v strašnejch extrémeh.“

„Jak to teda je?“

„Je mi pana profesora líto. Nechtěla bych, aby byl smutnej.“

„Tak mu zavolejte.“

„To zas nechci.“

„Proč?“

„Pro slepičí kvoč,“ pravila mile. Byl jsem si už zase úplně jistý, že je to všechno hra, v které nakonec vstřelím nádhernou branku.

„A když ho teda přemluvím, aby šel – přijdete?“

„No – ano.“

V dálce promluvil nějaký jiný hlas, slečna Stříbrná se obrátila na kohosi v kanceláři. Potom pravila do sluchátka:

„Musím k řediteli. Zavolejte mi, jak jste pochodil s panem profesorem. Sbohem.“

Bez otálení zavěsila.

Uvelebil jsem se v Blumenfeldčině křesle, na jejím polštářku z pěnové gumy, který si dávala pod zadnici. To zrovna, ještěrko. Už se vidím, jak přemlouvám Vaška, aby přišel. A už vidím tebe, jak děláš drahoty, když tam večer Vašek nebude. A on tam nebude. A já tam budu. Neznavíš se mě, protože ty se mě ani zbavit nechceš.

Vrátil jsem se do své kanceláře a počkal jsem půl hodiny. Dost dlouho, aby to stačilo na přemluvení toho stydlavého hašašíry. Ostatně byl v téhle záležitosti jistě snadno přemluvitelný. Krátil jsem

si čas četbou dopisu jakéhosi zoufalce v důchodu, který nakladatelství nabízel své služby jako *perfektní překladatel do a z němčiny, angličtiny, španělštiny, francouzštiny a italštiny*, neboť prý pracoval dlouhá léta jako jeden z ředitelů koncernu Schicht-Unilever, *což je po stránce jazykové doporučením*. Žadatel se nezmiňoval, co je to po stránce kádrové. Napsal jsem obvyklý odmíták, že momentálně nemáme nic, co bychom mu atd., a že si jeho jméno zaznamenáváme atd. Pak jsem se koukl na hodinky a vydal se zpátky do prázdné Blumenfeldčiny kanceláře.

Ještě jsem tam nedorazil, když se za mnou opět ozvalo Anežčino volání:

„Karle, telefon!“

„Kdo je to?“

„Nějaká soudružka Stříbrná.“

Ó! Co se to děje?

Anežka zůstala stát ve dveřích. Požádal jsem ji zlomyslně: „Přepoj mi to, prosím tě, k Blumenfeldový.“

Po přepojení se na druhém aparátu v mé kanceláři nedalo poslouchat. Anežka se urazila a s hlavou pyšně zdviženou zmizela za dveřmi.

Ale přepojila to.

„To jsem pro změnu já,“ pravila slečna Stříbrná.

„Pomoc!“

„Co je vám?“

„Jdou na mě mdloby. To není možný! Vy?“

„No. Chtěla jsem vám jenom říct –“

„Sama od sebe?“

„Uklidněte se. Moc se vzrušujete, a poznáte, že nemáte proč. Na tu gymnastiku totiž večer nemůžu.“

To mě uzemnilo.

Nevzmohl jsem se na slovo.

„Musím večer služebně do Liberce. Mám tam být už ráno v sedm a jinak bych to nestihla.“

„Pojedu s váma.“

„Jedu se soudruhem ředitelem.“

Sklíčil mé hluboký smutek. Večer se začal podobat poušti.

„To jste mě teda zklamala, konvalinko.“

„Cože?“

„Že jste mě zklamala.“

„Ne – co jste to řek? Valinko nebo jak?“

„Konvalinko. Tak vám říkám v duchu.“

„Jmenuju se Stříbrná.“

„Vy mi nic nedopřejete.“

„Vy si to dopřejete sám. Tak sbohem –“ pravila, a velice prohnane dodala: „– zatím.“

Hned jsem chňapl po tom spásném slovíčku:

„Počkejte! Kdy se vrátíte?“

„V sobotu večer.“

„Počkám na vás.“

„Já nechci.“

„Ponesu vám kufr.“

„Žádnej si neberu.“

„Tak tašku. Nebo noviny. Nebo co si přejete.“

„Nepřeju si nic. Jestli mě chcete namíchnout, tak tam přijďte.“

„Chci tam přijít, ale nechci vás namíchnout.“

„Tak zůstaňte doma a zpytujte svědomí.“

„Nikdy jsem ho neměl tak čistý jako teď.“

„A co ta vaše slečna od baletu?“

„Ale –“

„To myslím vážně, jako vždycky vážně,“ v jejích slovech zazněl zas včerejší chlad. „Já o vás opravdu nemám zájem, pane redaktore. Prostě zanechte nadějí, víte?“

Říkala to tak, že to vypadalo na upřímnost. Naděje, vzbuzené nedávnou koketností, ve mně skutečně zvadly.

„Opravdu?“

„Opravdu.“

Dostal jsem bezmocný vztek. Ozvala se:

„Můžeme být přátelé, jestli o to stojíte.“

„Děkuju vám,“ pravil jsem ironicky.

„Tak sbohem.“

Neodpověděl jsem.

„Sbohem,“ opakovala.

„Váš služebník.“

V sluchátku cvaklo. Zavěsila.

A zase jsem houby věděl, na čem jsem. Vůbec jsem se v ní nevyznal. Byla jako klamavý kaleidoskop, jako aprílové počasí. Byla to živoucí detektivka. Stojí o mě? Nestojí o mě? Jsem jí tak protivný? Ale zase ne tak protivný? Není to všechno jenom oddalování bezpodmínečné kapitulace, rafinované protahování muk, aby rozkoš byla potom k zešléní? Anebo to všechno myslí vážně? A proč ten zájem o šéfa? A proč ta ohleduplnost vůči Vaškovi?

Samé otázky, a bylo mi z nich příliš mizerně, abych si lámal hlavu s odpověďmi. Vytočil jsem ředitelství Zverexu a ohlásil se jako soudruh Novák. Nemůžu se dovolat soudružky Stříbrné. Soudružka Stříbrná měla dnes odjet do Liberce. Už odjela? Ne, soudruhu. Jedou až večer. Volejte linku třináct. Třinácti No proto! Cože? Ale ne. Nic jsem neříkal. Já to ještě zkusím. Děkuju vám.

Takže nelhala. Takže je to všechno jako na začátku. Horší než na začátku. Takže pokud jde o slečnu Stříbrnou, jsem úplný začátečník.

Kapitola osmá

TŘI DIVADLA

Vrátný v divadle – ne ten, co jezdil výtahem – mě znal a bez řečí mě pustil dovnitř. Sešel jsem po zadním schodišti, kde jsem měl vždycky příjemný pocit, že nějak patřím k provozu téhle výrobní iluzí. Ale patřila mi jen jedna malá tanečnice.

V sále byla tma, pouze na jevišti svítily dva reflektory. Zkoušeli nějaký moderní balet. Štíhlé dívky v černých trikotech, uniformní hezounká těla, jedno jako druhé. V trikotech vypadaly vždycky tak malinké. Korepetitor v rohu jeviště třískal do piana a děvčata sebou trochu komicky kroutila a vyhazovala černé nohy. Od režiséřského pultku vztekle vykřikoval choreograf a figurky v trikotech se pokaždé poslušně zastavily a poslušně začaly opět skákat jako trpaslíci.

Věra hopsala v první řadě. Blond vlasy měla smotané do uzlu a pracovala jako úderník. Posadil jsem se doprostřed sálu a zadíval jsem se na ni. Byl jsem naměkko, skoro mi bylo líto baletinky, jak jsem se ji chystal krutě oklamat. A ona, jako vždycky, netušila nic a pracovala. Vždycky ve všem takhle pracovala. Do každého svého počínání vkládala takové úsilí – všechno, co v ní bylo. V divadle ji měli rádi. To jest: režiséři ji měli rádi. Proto už to ve svém útlém věku dotáhla na sólistku. I tady tancovala zřejmě nějaké sólo, protože hopkovala na druhou stranu, než kam poskakovaly ostatní.

A stejné jí to je málo platné. Bylo mi smutno, spíš melancholicky. Jaká je to kariéra, ta kariéra těchhle posedlých, hezkých dívek? Trvá deset patnáct let, pak ty nejlepší odejdou učit jiné blázný, ty horší vzpomínají. Blbost, ušklíbl jsem se do rozsvíceného obdélníku jeviště. Deset patnáct let, čtyřicet, padesát let. Jaký je v tom rozdíl? Je to všechno trapná, trapně krátká záležitost, tak nebo tak.

Ale honí nás po světě divné síly. Slečna Stříbrná. Tohle nesmyslné hopsání před vilnými zraky milovníků umění. Režisér zatleskal. Pauza.

Vstal jsem a šel jsem k šatnám. Věru jsem chytil s krajícem chleba v ruce. Rozzářila se na mě pomněnkovými očima jako neónka. Byla cítit potem a tělocvičnou.

„Kájo! Tys přišel?“

„Přijel. Tramvají.“

„Pojď ke mně. Lída tu dnes není.“

Zavedla mě do své sólistické šatny, kterou sdílela s jinou sólistkou s povinností sboru.

„Heled,“ řekl jsem. „Nechtěla bys večer na gymnastiku? Tobě se to líbí, ne? Tak jsem si myslel – Československo – – Sovětskej svaz.“

Pochopila to, jak jsem čekal. Že je všechno zase v pořádku. Proto byla strašlivě nešťastná.

„Já mám představení, Kájo!“

„To je blbý. Myslel jsem, že máš volno.“

„Měla jsem mít, ale Lída mě požádala, abych dnes alternovala za ni.“

„Hm. Nojo. Tak to se nedá nic dělat.“

Bylo na ní vidět, že rychle přemýšlí. Kdy jsem ji vlastně naposled někam pozval? Sám od sebe? Nepamatoval jsem se. To spíš ona se pamatovala. Viděl jsem, jak je zoufalá z toho, že by měla ztratit tuhle příležitost.

„A co to má Lída večer?“

„Bratr oslavuje promoci.“

„Nojo. Tak to tam musí být.“ Pohlédl jsem na Věru. Napjatě mi zírала do očí. „Škoda.“

A pak se rozhodla. Vyskočila.

„Počkej tady!“

Otevřela dveře šatny a černý zadeček zmizel mezi veřejemi.

Přistoupil jsem ke dveřím. Věra běžela k telefonu, který byl na konci chodby na policičce na zdi. Díval jsem se, jak vytáčí číslo, jak nervózně podupává piškotkou. Pak to s ní trhlo a polohlasem, ale o překot spustila do aparátu. Slovům nebylo rozumět.

Vrátil jsem se do šatny a čekal jsem v křesle. Proti sobě jsem měl velké zrcadlo nad Věřiným toaletním stolkem. Bylo ověšeno maskoty, v rohu byla moje fotografie. Pohlédl jsem na ty dvě tváře, na tu na papíru a na tu na skle. Obyčejné tváře jednoho soudruha. Za těma šedýma očima, za těmi rysy, jakých jsou statisíce na schůzích, v kancelářích, v šatnách baletek a jiných milenek, za těmi dost hezkými ústy, za oblekem od Knížete je historie posledních deseti let, ne moc hezká, a ne zas moc svinská historie, ale dost nesmyslná historie. Jenže kdo ji pozná, jenom z té tváře? Ta slečna, která teď nesmyslu, jenž si říká Karel Leden, nasazuje korunu? Anebo ta druhá, v černém trikotu, která se právě zoufale snaží zachránit ten nesmysl pro sebe? Nedalo se nic dělat než se uškĺbnout.

Věra vrazila do šatny.

„Lída to za mě veme!“

Pošetilá ženská radost z ní zrovna sálala. Sedla si na stoličku a naklonila se obličejem ke mně. Znova jsem ucítil pot těžké dřiny.

„Kájo!“

„No?“

„Já jsem moc ráda, žes přišel.“

„To víš.“

Objala mě. Z chodby se ozval mužský hlas:

„Dámy! Na jeviště!“

Osud vyměřoval Věře na štěstí jen krátké chvílky.

Vtiskl jsem jí na čelo jidášský polibek, do ruky lístek s výmluvou, že přijdu ze schůze až na poslední chvílku, a z budky před divadlem jsem zavolal Vaška Žamberka.

„Mladíku, jste jako rampouch,“ řekla mi šéfka a odstrčila mě od sebe. Seděli jsme na pohovce v salóň, kde včera soudruzi Anders a Vrchcoláb bavili ministra a kde slečna Stříbrná sváděla šéfa. Teď tu sváděla šéfka mě, za pomoci bikavéru. Neúspěšně.

„Promiň, Elo. Mám starosti.“

„To, pozoruju,“ řekla. „Jenom nevím, co si mám myslet? Redakce? Nebo ta srdeční záležitost?“

„Tak. Všechno dohromady.“

„A já! Chandra.“

Ano, chandra, myslel jsem si.

Šéfka si nalila bikavér a překotila ho do sebe, jako kdyby to byl koňak.

„Co bych měla říkat já?“ pravila.

Ze starobylých vyřezávaných hodin, které kdysi zdobily nějakou loveckou chatu nějakého původního majitele, vykoulka červená kukačka a odkukala šest hodin.

„Co tobě schází, člověče?“ řekla šéfka. „Svobodnej mladík v dobrým postavení.“

„Co schází tobě?“ řekl jsem.

Šéfka tupě hleděla na býčí hlavu na etiketě. Obloustlá čtyřicetiletá šéfka. Malinké oči nebyly najednou nijak zlé. Zvrhla do sebe další bikavér.

„Všechno, ty blázne,“ pravila. „Mládí, manžel, děti, práce, všechno.“

„Proč nejdeš do zaměstnání?“

Pohlédla na mě ironicky.

„To myslíš, že by mi pomohlo?“

„Proč ne? Práce je dobrý opium.“

„Pomáhá tobě?“

Pokrčil jsem rameny.

„Nemám takovou, která by mi pomáhala.“

„A jakou mám mít já?“ Bikavér byl už na dně. Sáhla za pohovku a vytáhla láhev koňaku. „Pojď, kamaráde!“ oslovila ji, ačkoliv to byla Marie Brissard, a nalila si do skleničky od vína.

„Měla jsem takovou práci,“ řekla. „Ještě když jsem byla pitomá svazanda. Pracovala jsem ve Svazu, víš?“

Začala mávat lahví do taktu a zazpívala docela melodickým hlasem:

*„Vzduch se čistí
už fašisti
nebudou nám poroučet!“*

„Jo,“ pravila trpce. „Pak se fotr stal ministrem a pan Procházka soudruhem. A já s ním uzavřela manželství. Vzorný socialistický manželství. Až na to, že se zjistilo, že nemůžu mít děti.“

„To je smutný,“ řekl jsem. „Ale vzal to čert. Tohle není svět moc vhodnej pro děti.“

Šéfka se rozesmála, velice smutně.

„Tos řek hezky, Kájíku. To není. A to ty o něm ještě moc nevíš.“

Něco podobného mi řekla jedna slečna. Ale myslela to jinak.

„To, co vím, mi stačí,“ řekl jsem.

„Vidíš. A jak si teda můžeš myslet, že mě nějaká práce zbaví týhle chandry? Práce! Já jsem byla zvyklá si myslet, že prací pomáhám vznešenému cíli. To jsem se ale měla narodit v nějaký jiný rodině. Nějakýmu malýmu idealistickému úředníčkovi.“

Rozhlédla se po pokoji. Všechno tam mělo původně původní majitele. Ale každá věc jiného. Byl to výsledek ministrový staromilské vášně a konexí. Některé takové kusy se normálně prodávaly jen do muzeí. Třeba ten rokokový příborníček, v němž jsme se zrcadlili. Já a šéfka.

Šéfka se zas dala do zpěvu:

*„Je konec bídy, je konec hladu,
je konec zlodějských světa řádu!“*

Zachechtala se.

„Ty mě z toho vyléčili,“ zasípala. „Můj fotr, ten známej a ostražitej odhalovač nepřátel lidu. A můj soudruh manžel. Ten básník. Ten inženýr lidskejch duší.“

Rozesmála se a z očí se jí rozkutálely slzy.

„A já byla zblblá do Majakovskýho. *Nad námi všemi kéž jak pomník duní za bojů zbudovaný socialismus!* Za bojů. Jaký můj soudruh manžel vede boje? Tobě to nemusím říkat.“

„To ne,“ řekl jsem. „Jako zrovna teď tenhle o Cibulovou.“

Chytila mě za ruku.

„Kájo – jestli se ti to líbí, jdi proti němu. Vykašli se sakra jednou na všechno a bij se za nějakou věc!“

Ušklíbl jsem se.

„Já nejsem bijec,“ pravil jsem chladně. „A tvůj manžel si už zajistil většinu. Nechci si rozmlátit hubu.“

„Jo,“ hlas jí přeskočil, skoro vzlykla. Zalila si hlasivky novou dávkou Marie Brissard. „Nikdo si nechce rozmlátit hubu. Jen aby si ji nakonec nerozmlátili všichni.“

„Nevěř tomu,“ řekl jsem. „Tohle je věk opatrnosti. Hubu si rozbíjej jenom neopatrný. Pošetilci. Idealisti.“

Škytla a kývla naondulovanou hlavou.

„Ale co nakonec?“

„Život je krátkej,“ řekl jsem, „a posmrtný tresty se nekonaj. S pomocí opatrnosti se můžem dožít penze.“

Odvrátila hlavu a podívala se z širokého francouzského okna. Za ním se prostírala zanedbaná zahrada s kašnou, uprostřed níž stál mramorový amórek s uraženou hlavičkou.

„Zнала jsem opatrný i neopatrný. Ani se nenadáli a jsou na pravdě – čí?“

Pokrčil jsem rameny.

„Nevím. Byl takovej národně socialistickej satirickej románěk – Na pravdě hmoty.“

„Jsou po smrti,“ řekla. „Anebo seděj. A jak byli opatrný. A dokonce horliví, že se mohli přetrhout.“

„Život je riziko,“ řekl jsem.

„A věřili tomu. Vznešenýmu cíli, víš?“ podívala se na mě koňakovýma očkama. „Jako já. Jenomže to už je dávno, co já. Z tý duševní choroby mě vyléčili.“

Pohlédla mrtvě na láhev Marie Brissard.

„Ted' je ze mě duševně zdravej alkoholik. A svádím mladíky.“

Na bezhlavém amórku usedl šedivý holub. Zakýval ocáskem, upustil obsah vnitřností do prázdné kašny a vznesl se opět k nebi, které začínalo růžově.

„Elo,“ řekl jsem. „Věříš na něco?“

Francouzským oknem vnikalo do toho skladiště starožitností růžové světlo, jako reflektor. Ten, co vytváří náladu pro pekelný tanec bajadér. Ale polévalo jen alabastrové sošky, staré obrazy, láhev Marie Brissard, mě a šéfku.

Podívala se na mě. Panenky, jako panenky koček, chytily to světlo a růžově zazářily.

„Seš pitomej? Nebo si myslíš, že jsem ještě zažila málo, abych zmoudřela?“

„Jen mě to tak napadlo.“

„Ty snad na něco věříš?“

Věřím na něco? Spíš jsem se dávno vykašlal na přemýšlení. Pouze na jisté, asi nepodstatné věci jsem donedávna věřil, jenže jedna slečna mě zviklala... Nevěřím teda na nic.

Věřím, nevěřím, to jsou moc svalnatá slova. Nikdy jsem pro nic nehořel, šéfko. Byl jsem vždycky studený jako psí čumák. A dobře jsem čenichal. Jenom jsem si vždycky myslel, že něco je pravda a něco ne.

„Zásadně nevěřím,“ řekl jsem. „Ale myslím si. Myslím si, že my přece jenom sedíme na správný lodi.“

„Myslíš?“ ušklíbla se.

„Myslím. Osobně jsme stejný svině jako tamti, ale vsadili jsme na správnou lod.“

„Myslíš na socialismus?“

„Může se tomu tak říkat.“

Růžové světlo v šéfčiných očích zhaslo.

„Miláčku, copak seš nějakej politik nebo co, že rozděluješ svět na kapitalismus a socialismus?“

„Jak jinak? To je objektivní fakt, ne?“

„Zeměpisnej fakt. A ty snad, aspoň mám dojem, seš básník, ne?“

Trpce jsem se usmál.

„Dejme tomu. Ale básník, kterej žije na východ od demarkační čáry. A tak dělá dobře, když se podle toho zařídí.“

Šéfka se rozesmála škytavým smíchem.

„Jenomže, mladíku, ta demarkační čára, aspoň pro opravdový básníky, nejde podle poledníků. A ty dva světy nejsou pro ně vůbec žádný zeměpisný pojmy.“

„A co teda jsou?“

Šéfka si znovu posloužila pálivou Márinkou.

„Je to sranda, když ti to říkám takhle nadržovaná,“ pravila. „Ale jsme vzdělaný lidi, i ve vopici mluvíme rozumějc než domovnice. Kapitalismus a socialismus, říkáš?“

„Když vynecháme zbytky feudalismu někde v Orientě.“

„To vobojí,“ pravila šéfka, „jsou jen dvě variace na jedno téma. Na to pitomý téma, co o něm ten blázen Gorkij mluvil tak hrdě. Člověk, víš, milánku? A krz tohohle pitomýho savce vede ta demarkační čára. Buď je to člověk, anebo je to svině.“

Šéfka se rozkašlala.

„A vobyčejně,“ řekla, „vobyčejně – škyt – to ani nejde rozeznat.“

Asi o hodinu později jako bych patřil na podobenství. Seděl jsem sám pod mračnem cigaretového dýmu, abych zabil ten večer. Dřevěná stěna Zimního stadiónu bránila kouři unikat k měsíci. Dole pode mnou, v prudkém světle obloukovky, rozvíjeli Gorkého téma jakýsi Rus, podobný Gorile, a Angličan, kterému v neuvěřitelných dávkách šplíchala krev z nosu na prsa. Kolem dokola bouřil dav, a když se při jednom prudkém háku Rus minul cílem, rukavice švihla do prázdna a odlétlo z ní několik kapek na bílou košili rozhodčího.

Za mnou, rovněž jako součást podobenství, volal z plných plic soudruh Andres:

„Zab ho! Zab ho! Zab ho!“

Neviděl mě. Krčil jsem se mezi chraptivým pivním nádorem a mezi rtuťovitou dívkou, kterou její mladík musel násilím přidržovat na sedadle, aby nepodlehla záchvatům krvelačnosti. A soudruh Andres, ničeho netuše, vnášel do podobenství ještě jiný význam.

Byl jsem od chvíle, kdy jsem vypadl z vily s amórkem a zanechal šéfku s Máriačkou v katalepsii na pohovce, v divné náladě. Prapodivné. Angličana právě zachránil před knokautem gong, ringový rozhodčí se radil s bodovými a dav hlasitě vymáhal vraždu. Skrčen klouzal jsem očima po tvářích kolem sebe a na protější tribuně. Tam z nich byl jen kropenatý závěs, každý kouteček obličeje obsahoval černé očko dokořán otevřených úst. Obličeje kolem mě vyřezávalo světlo obloukovek do podob rituální masky. Obklopovala mě vůně dřevěné konstrukce, vůně zaplivaného lesa, plného špačků, mastných papírů a močoviny. Zástup, vzdouvaný prastarým voláním kolosea, vydával ze sebe téměř nesnesitelné množství decibelů. Nějak bůhví proč, a bůhví proč právě tady, mi hlavou projela vzpomínka na nemravný manuskript, a já se zhluboka nadýchl vůně světa, jehož jménem jsme bojovali proti nebezpečím toho manuskriptu. S kapitalismem se zbavil nezaměstnanosti, ale sebevědomá hrubost mu zůstala. Beze zbytku, beze změny. A snad přišel s kapitalismem i o některé dávné ctnosti. Bůhví. Soudruh

Andres za mnou školil souseda o sovětském šermu pěstí a na rozhodčího bílé košili rostly krvavé skvrny do formátu růží. Růží.

Růží. Jedna růže, velice vzdálená tomuto *teatru mundi*, růže snad také pro téma Gorkého, ale jinak – jak, jsem nevěděl – ujížděla právě v nočním rychlíku do Liberce a hrála kapesní šach s ředitelem. A druhá, trošku povadlá, ronila patrně tajné slzičky na jiné tribuně, ale v tom samém městě. Mou nepřítomnost si jistě vyložila tak, jak jsem s tím počítal: to jest falešně. A snad se v ní už probouzí mnou plánovaná tendence pomstít se mi jediným ženským způsobem na mém nejlepším příteli. Všechno bylo tak dobře vymyšleno – jen kdyby neměla ty tři velké nevýhody: že je hezká, že je od baletu a že je to moje milá. Tři tabu, možná moc silná pro mého nejlepšího přítele.

K popravě mezitím nedošlo. Soudce, starý profesionál, se nedal zastrašit hlasem lidu a předčasně ukončil utkání pro nezpůsobilost soupeře. Dav zaprotestoval, zatleskal, zdvihl se proudy ze sedadel a počal se valit na pivo.

Nebylo to jednoduché a jednoznačné podobenství. Pokračovalo v hospodě, kde u vysokého stolku stál ještě jeden můj známý, mladý Hartman, a o rameno se mu opírala Dáša Blumenfeldová. Už o rameno. Hádal se s Andresem a židovská dívka zasahovala do sporu vřeštěním, podle gest zcela jednoznačně na straně mladého Hartmana. Zamrkal jsem na ni. Průvodci mě nezaznamenali, ale jejímu bystrému zraku nikdy nic neuniklo. Přes facku, kterou mi nedávno uštědřila, vrátila mi spiklenecky zamrknání, hned nato koketně nacpala zbytek svého vuřta mladému Hartmanovi do úst a přitom se mu pověstnými nadry silně otřela o košili. Dopil jsem pivo a obrátil jsem se k východu.

A dostalo se mi ještě jedné varianty podobenství. Megafon ohlásil dvojici ve váze polotěžké, Vasko Kolakoviče z Federativní lidové

republiky Jugoslávie a Stanislava Andrzejewského z Polské lidové republiky, a kolegovi Andresovi za mnou naskočila mezi obočím vráska.

Objevila se tam ten večer poprvé. Neměl ji, když československé nebo lidově demokratické borce mlátící kapitalistické rohovníky vybízeli v nejvyšším rejstříku hlasové intenzity k odvaze („Bij ho!“, „Zab ho!“); nebyla tam, když československé boxery, bušící do zástupců jiných lidových demokracií, povzbuzoval poněkud ukázněněji („Do toho!“, „Ta sedla!“); nebyla tam, když utěšoval československé pugilisty mrzačené sovětskými Rusy („Franto, vydrž!“), když uznale chválil sovětskou školu („Dobrý kontr, to se musí nechat!“), ani když si liboval úroveň utkání („Výborný sport!“). Nebyla tam konečně, ani když při bojích cizích lidových demokratů mezi sebou povzbuzoval neutrálně obě strany („Nebojte se, hoši! Výborně!“), s mírnou preferencí pro borce sovětské.

V Polsku však nedávno začali vydávat detektivky a o jugoslávském režimu se před několika dny neočekávaně opět kriticky vyjádřil soudruh Král.

Napadlo mi, jestli se Andres neuchýlí k třídnímu hledisku. Jenže Kolakovič byl podle hlášení příslušník jugoslávské Bezpečnosti a Andrzejewski strojní zámečnický. Sotva tedy bylo možné posoudit kvalitu jejich třídnosti.

A taky na to nebyl čas. Zazvonil gong, policista se zámečnickem se do sebe pustili, dav v aréně se rozeřval a já nastražil uši.

Dvě kola jsem je napínal marně: problém kolegy Andrese se jevil jako neřešitelný. Ani ryze sportovní odpověď nebylo možno nalézt – soupeři do sebe bušili naprosto vyrovnaně, dav nestranně jásal nad každým zaduněním kterékoliv lebky, takže Andres se ani nemohl přiklonit k tomu, který měl převahu, jak by byl za té situace jistě udělal.

Teprve třetí kolo rozhodlo vše, i partyzánovo dilema. Na začátku druhé minuty podařil se zámečnickovi razantní direkt na policaj-

tův solar plexus. Jugoslávec slyšitelně zasténal, žaludeční křeč ho ohnula v pase, zvuk kolosea přidal na decibelech a z nich, odkudsi z nejlacinějších míst na galerii vysoko nad námi, přilétl jasný, všechno pronikající hlas hrdla vysmoleného pivem, hlas ze zakouřených výšin amfiteátru, boží hlas lidu, a pronesl dvě zcela srozumitelná a zdravou nenávisť naplněná slova:

„Bij fízla!“

Ta slova vzpamatovala soudruha Andrese a roztočila podobenství.

„Kolakovič, nedej se!“ přidál se proti všem zvyklostem na stranu slabšího. „Bij Poláka! Vydrž! Zvedni se! Kolakovič! Zab ho!“

Bylo však už pozdě. Jugoslávský tajný klesl na kolena, převrátil se na bok, natáhl se na záda a byl v limbu. Boží hlas na galerii metamorfozoval v čiré nadšení. Kolakoviče odnášeli na nosítkách.

Je to divný svět, pomyslel jsem si; ten, jehož jménem bojujeme proti manuskriptu. Ale neměl jsem pravdu. Z kapitalismu mu nezůstala jen sebevědomá hrubost. Taký některé ctnosti. Některé, patrně ne zrovna špatné ctnosti. Kdo se v tom má vyznat. Prodíral jsem se prašticí dřevěnou uličkou, tím pachem lesa politého pivem, a bylo mi čím dál divněji. Jako by mě opustila nějaká jistota. Hlavou se mi honil přízrak šéfky utěšující se pálivou Márinkou, slečna Stříbrná a Blumenfeldová Dáša. Nějak nepříjemně na očích čněla tam taky postava baletinky na hedvábném palečku, slzy jí kanuly z očí. Prodral jsem se ven ze stadiónu, na nábreží lemované kaštany, v jejichž korunách hrál vítr svoje dávné šlágry.

V dálce svítila modrá koule na stanici tramvaje. A bylo mi divně. Byla noc, měsíc, jehož rybí oko mě sledovalo po všechny dny tohoto pašijového týdne jako oči generála na dávno odloženém obraze, a pod tím měsícem ujížděla slečna Stříbrná do Liberce. Upjal jsem se k té vidině, k čajové růži. Snad mě zachrání, uvede k novým jistotám, k jistým jistotám. Srdce se mi sevřelo. Poprvé po letech mi napadlo, že jsem vlastně na světě sám, a poprvé po letech mi to začalo vadit.

V zamyšlení jsem málem vrazil do dvojice skryté rozložitým stínem kaštanu. Ze stínu leskle zablýskly gazelí, téměř orientální oči, zamrkaly. Znělo těžké oddychování. Byla to Dáša Blumenfeldová v objetí chvějícího se a vychlujícího mladého Hartmana.

Diskrétně jsem přidal do kroku a brzo jsem sám zmizel v kaštanové tmě.

Kapitola devátá

PORADA LEKTORŮ

Uplynula noc, a se svěžím ránem mě divná nálada přešla. V tramvaji ujížděly do práce téměř nahé dívky v průhledném silonu, v redakci byl vzkaz od šéfa, že ten den bude mimo podnik, a já se tak vyhnul nutnosti odevzdat mu posudek na Cibulovou.

Ani jinak se nestalo nic. Čekal jsem, jestli mi telefon nepřinese zprávu o neznámých dějích noci, neboť jsem doufal, že byly pestré a dramatické, ale přístroj mlčel, a to bylo vlastně dobré znamení. Na podobenství jsem zapomněl. Nedělo se nic. Ani den nato se nedělo nic.

Až na to, že odpoledne mě navštívila Blumenfeldka a provedla rekapitulaci sporu o Cibulovou. Ani ona se nezmínila o podobenstvích; byla jenom mimořádně načesaná, vymydlená, vypůvabněná a měla úplně novou tuzexovou blůzu, jakou jsem na ní ještě nespatřil, s dekoltem, jaký do té doby nebyl v Praze vůbec k spatření.

A situace, informovala mě, vypadá tak, že ze šesti externích lektorů čtyři budou, s většími nebo menšími výhradami, pro vydání: Kobliha, Brát, Hezký a mladý Hartman. Při posledním jméně jsem opakoval významný pohled z hospody na stadióně, ona je však pronešla s obličejem sfingy, zařadila je jako běžnou položku mezi ostatní svá aktiva a pokračovala: proti budou jenom Duda a Beneš, oba realisté v literárním i jiném smyslu, oba ze šéfovy železné gardy. Pokud jde o šest internistů, po překvapujícím kladném posudku Pecákové nepodařilo se zajistit pouze senilního redaktora českých klasiků Žlůvu a samozřejmě partyzána Andrese. A – „A co ty?“ zeptala se mě přímo a pohlédla na mě gazelím zrakem zpod kaštanu.

Co já?

„Víš,“ řekl jsem, „je to pěkný, ale taková senzace to zas není.“

„Hele, neštví mě,“ gazelí oči se jí zúžily do tvaru hodně hubených čoček. „Co my tady vydáváme za senzace?“

Sklonil jsem hlavu, do očí mi padlo latinské heslo mého redakčního erbu. *Nou edemus, ergo sumus*, Dášenko. Ale takovéto karteziánství nebyla vhodná odpověď.

„No, když to srovnáš třeba s Aloisem –“ řekl jsem.

Alois byl brilantní, poetizující stylist, který kdysi psával dráždivé sociální románky z pražských barů, ale potom se, jako tak mnozí, přiklonil ke slavné historii. A na to samozřejmě Dáša skočila:

„Di se bodnout s tím poserou! Pořád chtěj současnost, tak tady ji mají“

„Jenže ti řeknou, že to není dost umělecky zralý.“

Zamračila se.

„Tak ty to chceš teda potopit?“

Poprvé jsem v Dášině milé židovské tváři spatřil variantu možného nepřátelství. A připadlo mi nějak nebezpečnější než šéf, ačkoli mi nemohlo nic udělat. Nebylo aktuální, ale taky patrně ne efemérní, jako bývala nepřátelství šéfova, který již zcela přivykl dobrému zvyku naší společnosti, v níž devastující kritiku provází poplácání po zádech, obojí z jednoho zdroje. Honem jsem zaprotestoval:

„Vůbec ne. Ale víš přece, čím oni měří prózu. Budeme ji muset přemluvit, ať z toho vyškrtná půl tuctu prdelí –“

„Ale budeš pro?“

„Když vyškrtná ty –“

V gazelích očích blýsklo opovržením. Ale jen mírné.

„Chceš mít prostě před Emilkem alibi, vid’?“

Pokrčil jsem rameny.

„Nevím jistě, jestli právě tenhle rukopis stojí za riziko.“

„A co by to muselo bejt, aby to podle tebe stálo za riziko? Tolstoj, ne?“ zaječela, že to muselo být slyšet až v korektorně. „No, jestli budem čekat, až nám z našeho malýho českýho srabu vyroste Tolstoj, to se teda načekáme. A voni ho pak stejně zakousnou.“

„Nerozčiluj se, Dášo. Budu pro s výhradama. To snad stačí. Můžem bejt přeci taky trochu objektivní?“

„Objektivní? Když voni nejsou ani trochu?“ zavřeštěla svým proslulým agresivním tónem. „Tak já ti něco řeknu: i kdyby Cibulice byla napsaná polenem, a to vona není, budu pro. Vona má třeba všelijaký mouchy, ale furt je to lepší než ty napulírovaný hovna, co je voni píšou na vavřínový věnce.“

Vzrušila se, jako kdyby se jí to týkalo osobně, a sáhla opět ke slovníku, který jí byl vlastní. Sotva jej asi používá, napadlo mi, před mladým Hartmanem. Potom práskla dveřma a mně bylo chvíli krajně nepříjemně.

V sobotu ráno přiletěl šéf na poradu lektorů na poslední chvíli.

„Máš posudek?“ zeptal se mě rychle šeptem.

„Mám. Včeras tu nebyl, tak jsem ti ho nemoh dát.“

„Dobrý, dobrý. Potom ho přečteš.“

Vypadal nějak nervózně a jeho nálada se okamžitě přenesla i na mě. Srovnal jsem jeho ustaraný obličej s tváří Dáši Blumenfeldové; ale tak nějak asi musela na své okolí působit historická, ne zrovna krásná Kleopatra, když se jí podařilo ulovit Gaia Julia. Moje nálada se zhroutila úplně. Šéf zasedl do čela stolu, dost nejistě se rozhlédl. Po jeho levici spočinul laureát Žlůva, po pravici Dudek a Beneš, naproti nim mladý Hartman a pak porůznu my ostatní. Brát samozřejmě chyběl, a z nějakého důvodu se nedostavil ani Andres. Ani včera nebyl v redakci. Nepochyboval jsem však, že posudek odevzdal. Ani jaký.

Za otevřeným oknem zvonila radostná letní ulice, šéf se zamračeně rozhlédl a požádal Dudka, aby okno zavřel. Svlékl si sako, pronesl staré pozorování, že při otevřeném okně není slyšet vlastního slova a že si máme udělat pohodlí, protože bude horko. Symbolicky to nemyslel, a jakmile přestal dovnitř proudit svěží benzínový vzduch, horko nastalo. Všichni jsme si sundali saka a Blumenfeldka si porozepnula knoflíček.

„Tak soudruzi,“ pravil šéf rozmarným hlasem a toho dne poprvé si utřel čelo, zatím suché, kapesníkem, „vítám vás na téhle poradě o zajímavém, talentovaném, ovšem dost problematickém rukopise soudružky Jarmily Cibulové. A hned předem bych chtěl říct, že já nesdílím bezvýhradné nadšení některých lektorů, především soudružky Blumenfeldové a soudruha Koblihy. Ti o tom mluví jako o uměleckém objevu, ale je to přece jen pouze talentovaná začátečnická práce.“

„Která znamená umělecký objev,“ skočil mu do řeči Kobliha, a porada místo pozvolného stupňování dramatické linky dospěla rázem k nejhoršímu. „Nikde nepíšu, že je to mistrovské dílo,“ pokračoval Kobliha. „Ale je to nesporný, dynamický talent, a nevím, co by mohlo mluvit proti vydání.“

Šéfovi vyskočila na čele první kapka potu a mohl nyní použít kapesníku funkčně. To brzy, pomyslel jsem si.

„Soudruhu Kobliho,“ pravil hlasem, který se skutečně chvěl, „ty nejsi nakladatelský pracovník. Vidíš věci, abych tak řek, čistě z ideální stránky. Ale my v nakladatelství musíme brát v počet všechno. Já vím, že jsme donedávna literaturu trochu nivelizovali, takže mladí teď upadají do extrémů –“

„Kterí mladí? Vždyť zatím nic nevyšlo. Pár povídek v Pochodni,“ podivil se Kobliha.

„Ale ty jsou právě příznačné!“ zvolal šéf. Ozval se v tom nádech zoufalství. Ty první vlaštovky, o nichž se zmínil Kobliha, vyrostly v podivné perspektivě bdících nad kulturou do velikosti ptáka Noha. Do své skutečné velikosti, pomyslel jsem si hořce, a šéf ze všech sil bojoval, jak bylo hodno jeho pověsti: „Já opravdu nechci, aby se psalo pořád jen o údernících, jenomže vidět naši společnost výhradně z té nejčernější stránky jako Cibulová –“

„Píše přece o chuligánech, a to je černá stránka každé společnosti. A jak by se o nich mělo psát ze světlé stránky?“ ozvala se poprvé, a hned s drzou jedovatostí Blumenfeldová.

Šéf ihned změnil taktiku.

„Ano. Jenomže právě podívejte se: dneska čtou taky mladí. Kdybysme tohle vydali, budou protestovat učitelé, protože tahle knížka, to je přímo učebnice chuligánštiny!“

A začala fungovat kohorta. Beneš pravil:

„Z hlediska výchovného je to přímo strašné. Jistěže se výchovná funkce literatury musí prosazovat méně přímočaře, než jsme si donedávna mysleli, ale vychovávat mládež takovým naturalismem –“

„Přečtete si včerejší Literární gazetu, soudruzi,“ převzal kolík šéf, aby jeho strana neztratila iniciativu. „Jsou tam recenze na dvě nové knihy mladých autorů, které soudružka Blumenfeldová fedruje i u nás. Kritik Nikolajev v nich zjišťuje silné prvky naturalismu a rázně je odmítá.“

„To jsou válečný novely. O válečných hrůzách je těžký psát bez naturalismu,“ namítla Blumenfeldka.

Ozval se Dudek:

„I jde to! A jak krásně to jde!“

Obltloustlý Žlůva nemohl už vydržet horko a pootevřel okno. Zvonnění tramvají trochu přehlušilo šéfova slova, šéf opatrně rej doval s tématem od problematizující se teorie k pořád zcela neproblematické praxi:

„Z nakladatelského hlediska, málo platné,“ pravil, „si nemůžeme dovolit začít s vydáváním mladé prózy takhle. Naturalismus, modernismus, to je pro začátek trochu silné sousto. A tahle novela je přímo koncentrát toho všeho. Soudruzi,“ obvyklé oslovení přítomných pánů a dam pronesl jako zaklínadlo, „berme to z praktické, a nebojím se říct, taktické stránky. Nám všem, jak tu sedíme, leží na srdci osud mladé literatury, a protože jsme koneckonců lidé, nemohou nám být lhostejné ani osobní osudy mladých autorů. Jsme tu v úzkém kruhu, mohu vám tedy důvěrně sdělit stanovisko soudruha Krále k poslednímu vývoji. A soudruh Král má vždycky dobré informace.“

Udělal řečnickou pauzu a napil se kávy.

„Soudruh Král,“ pokračoval potom ponurým tónem, příslušným ke zvuku toho hrozivého jména, „pečlivě sleduje literární diskusi u nás i jinde. Nedávno jsem byl u něho, a mluvili jsme právě o kritických statích Nikolajeva. Nikolajev je velmi vážený kritik, a neváhám to říct, velmi směrodatný kritik, soudruzi.“

Opět se rozhlédl, aby zkontroloval učiněný dojem. Blumenfeldka se tvářila opovržlivě, Kobliha vytáhl obočí, Dudek a Beneš pokyvovali hlavami, mladý Hartman se podobal alegorii rozpaků a nad všemi viselo lepkavé dusno. Všiml jsem si, že v tomto kritickém okamžiku hodila Blumenfeldka očkem po jediném přítomném mladém (aspoň podle kalendáře) autorovi, a když zjistila, že bojuje vnitřní boj mezi autoritou a erotikou, naklonila se svým kádrově sebevražedným dekoltem k němu a cosi mu důrazně zašeptala do ucha. Vždy optimistické rysy mladého Hartmana roztály ve vilném úsměvu.

„A soudruhu Královi, soudruzi, ani při jeho opravdu mimořádné zaneprázdněnosti, neujde nic z toho, co se děje v kultuře,“ pokračoval šéf smrákavým tónem. „V poslední době si dal například tu práci, že v minulém ročníku *Mladého života* spočetl všechny fotografie, na nichž jsou ženy. Bylo jich tři sta sedmdesát devět oproti pouze dvěma stům dvaceti třem fotografiím mužů. To by ještě tak nevadilo, ale plných dvě stě devadesát pět, soudruzi, tedy dvě třetiny, byly ženy v plavkách nebo s velmi odhalujícími výstřihy!“ řekl, a celá společnost automaticky zašilhala po té věci u Dáši Blumenfeldové. Nastal momentální trapas, Blumenfeldka jej však ledově nezaznamenala a šéf, který jej naopak zaznamenal velmi citlivě, honem pokračoval: „A z těch žen v plavkách jich byla rovná stovka v bikinách! Když jsme se loučili, povídal mi soudruh Král důvěrně: ‚Soudruhu Procházko, mohu říct jen tolik. My jsme vždycky byli, jsme a budeme pro socialistický realismus. Kdo by u nás chtěl hájit naturalismus, modernismus, a vůbec všechny ty všelijaké ismy, špatně to s ním dopadne!‘“

Dudek a Beneš zakývali hlavami jako maňásci. Ale jinak, zdálo se, minula se chmurná prognóza soudruha Krále obvyklým účinkem. Mladý Hartman ji patrně vůbec neslyšel, protože se dosud nevymanil ze zajetí Dášina dekoltu. Kobliha seděl zamračeně, Hezký zkroutil ústa do podivné křivky, vyjadřující bůhvíco; pak jsem si všiml, že nespokojeně sleduje Blumenfeldčino laškování s Hartmanem. Snad teda to.

„Špatně, soudruzi,“ potřásl hlavou šéf. „To vám tlumočím autentická slova soudruha Krále, a ten, jak víte, je v takovýchhle otázkách vždycky ažůr. A proto vás prosím, abyste z tohoto zorného úhlu přistupovali i k Cibulové. Modernismus, naturalismus –“

„Podle mého názoru se tady celkem nejedná o naturalismus,“ pravil vztekle Hezký a pohlédl ostře nikoliv na šéfa, nýbrž na Blumenfeldku. Bylo to tedy tak. Blumenfeldka pohled zachytila a reagovala na něj úsměvem velké mezinárodní milostnice. Zblblý mladý Hartman si to snad vyložil ve svůj prospěch, zato křivka Hezkého úst se vyrovnala. „Opravdu, nejedná se tu celkem o naturalismus,“ opakoval a lehce vrátil Dášin úsměv, proměněný v zamrknání malého českého vejžírky. „Nesmí nás mýlit jistá naturalistní faktura, ale to ještě neznamená, že základní pohled dílka je naturalistický,“ hovořil profesorsky. „Vůbec ne. Řekl bych, že tahle drsná, a připustíme, trochu okrajová problematika je pojata z morálních pozic socialismu, a –“

Pokračoval tak asi čtvrt hodiny, naprosto učeně, zcela teoreticky. Čas od času se mu šéf pokusil naznačit, co si o těchto teoretických otázkách myslí dobře informovaný soudruh Král, jeho soukromý poradce na vyšších místech, ale pro akademicky uvažujícího Hezkého bylo zřejmě důležitější, co si o nich myslí Dáša Blumenfeldová.

A všechno, co ta dívka toho dne dělala, se obracelo v její prospěch. Mladý Hartman si přes své příslověčně dlouhé vedení povšiml hlubokých pohledů, jimiž inspirovala Hezkého, ale místo aby se urazil, odhodlal se o přízeň dámy bojovat. Vzal si slovo a zdůraznil, ne sice

s Hezkého elegancí, ale zato tím přímočařeji, že novela Cibulové by mohla být výtečný studijní materiál pro svazácké pracovníky, kteří tuhle oblast mládeže dosud zanedbávali, a bylo by snad na místě jednat se svazáckým nakladatelstvím o případnou koedici v masovém nákladu. To už šéf jenom valil oči.

I Dudka a Beneše Hartmanovo vystoupení zmátlo. Aniž věc rozvážili, pustili se do prudkého sporu s agresivním Koblihou o podstatu realismu a používali při tom právě zaostávajících pojmů jako „teorie odrazu“ a „typičnost“. Protože byli oba trochu natvrdlí, dosud jim nedošlo, že názory, které hájí, lze hájit jen tehdy, když nelze hájit názory, které hájil Kobliha, a tak je kritik bez námahy položil na lopatky. Hned nato zasadila šéfovi další ránu Pecáková. Právila:

„Mě, soudruzi, ta novela dojala,“ a touto humanistickou notou sebrala šéfovi poslední argument, který proti teoretické oprávněnosti metody Cibulové mohl postavit antihumánní vyznění jejího cynismu. Pecáková nebyla nikdy velký myslitel, potřebovala ke všemu návod, a podle toho pak svědomitě postupovala. Jenomže šéf si byl Pecákovou příliš jist; bez ohledu na komplikující se estetiky opominul novým návodem ji včas opatřit, a tak jej redaktorce našeptal zlý židovský démon Blumenfeldová. V projevu Pecákové sice jasně promlouval doznívající boj starých a nových receptů, ale výsledek dopadl jednoznačně.

„Kdybych to redigovala já,“ říkala pedantsky, „doporučila bych autorce zmírnit výrazivo. Je myslím zbytečně silácké. Ale ten ústřední problém, vnitřní boj té nešťastné dívky, když ji její chlapec vede k andělíčkáři, to je myslím zachyceno překrásně.“

Zaslzela, šéf použil promočeného kapesníku, ale ne k setření slz, vstal a zavřel okno. Snad proto, anebo z toho, jak Pecáková dále rozpadávala kaši své lidské sentimentality a teoretických teorií, mě čím dál víc polévalo horko. Čím dál víc rostlo taky nebezpečí, že se šéf začne dovolávat mého názoru. Okno se střídavě otvíralo

a zavíralo, tramvaje zvonily a zmlkaly, žaludek mi svírala křeč, bylo mi jako v horečce a trochu se mi točila hlava. Debata nabývala na ostrosti a klikatou stezkou zmatku neodvratně směřovala k posledním málo trumfům, které měl šéf v ruce a z nichž jedním jsem, jak si to aspoň myslel, měl být já.

A pak mě najednou zachránil *deus ex machina*, uvedený v pohyb nevyhlášeným sklonem senilního Žlůvy opírat se o autoritu. Není prý odborník na současnou prózu, zabývá se českými klasiky, řekla ta spolehlivá stará svině, hloupá, ale na rozdíl od poctivé Pecákové spolehlivě falešná, a zašustila fasciklem lektorských posudků, v nichž si četla, zatímco ostatní debatovali. Novelu Cibulové považuje však za scestnou. Nejlépe to prý vyjadřuje posudek soudruha Andrese, který si dovolí přecházet nahlas a s nímž se plně ztotožňuje. Obsahuje totiž výborně zformulovaná všechna pro i proti a – a vtom mu do řeči skočil šéf.

Nechápal jsem to. Nechápal jsem, proč tak energicky protestuje proti přečtení Andresova referátu, který byl přes všechna pro jistě bezvadný – nebo, proboha, snad i on –? – a proč ho chce „odložit až na vhodnější dobu“, jako by nějaká taková mohla dnes ještě nastat. A ještě mň jsem chápal, proč se naopak čtení tak naléhavě dožaduje právě Blumenfeldka. Žlůva, který nechápal vůbec nic, však prostě začal číst a já si všiml, že produkce potu na šéfově čele velmi zesílila.

A Žlůva četl.

Andresova *pro* se omezila na všeobecné konstatování o autorčině *jistém talentu*. Svými *proti* popsal čtyři stránky. „*V novele se zračí nekriticky přijímané vlivy módní západní prózy s její dekadentní zálibou v úpadkových jevech životních, v střídání časových rovin, v sexu, v alkoholismu, v zločinnosti a v rudných nejasných podtextech. V poslední době,*“ Žlůva pozdvihl hlas a já si nemohl pomoci a měl jsem nepříjemně vtíravý dojem, že naslouchám labutímu zpěvu jedné teoretické epochy, „*dochází u nás k teroru snobů. Autoři, kteří bez*

ohledu na módní směry a směrečky chtějí psát realisticky a o tom, co pojmá obyčejné lidi, pocítují tento teror nejvíce. Jsou terčem výsměchu jako nemoderní, zápecničtí, socialisticko-realističtí. Nepochybuji o tom, že novelu Cibulové by tyto kruhy přijaly s jásotem. Tím spíš je povinností socialistického nakladatelství takovou práci odmítnout a výchovně působit na autorku, aby se hlouběji zamyslela nad smyslem své práce, aby se ve své další tvorbě vyhýbala módní apartnosti a snažila se zachytit celou pravdu o našem životě, který jistě má své těžkosti, ale především má i své jasné a světlé perspektivy“

Zde Žlůva ustal: po rituální pravdě poslední věty mělo následovat nadšené odmlčení a potom se měl slova ujmout šéf. Chvilku bylo opravdu ticho a oba skalní gardisté Dudek a Beneš důstojně zvonili lžičkami v šálcích od černé kávy. Z okna nás ovanul osvěživý žár ulice a cinkla tramvaj.

Pohlédl jsem na šéfa. Ted', šéfe, ted' – ale on kupodivu mlčel, jenom se potil. Proboha, ted' je přece vhodná chvíle znova vytáhnout soudruha Krále! Z Andresova posudku spolehlivě zazněl podtext vůbec nejasný, který všichni přítomní, prošlí praxí uplynulých let, dobře ovládali. Ale šéf nic. Do cinkání tramvají se ozvala Blumenfeldka, a vůbec ne schlíple, vyhýbavě, jak by slušelo patosu závěrů Andresových.

A protivně zavřeštěla:

„Soudruhu Procházko, moh bys nám říct, proč soudruh Andres dnes nepřišel?“

Hrobové ticho, velmi neúměrně dlouho trvající.

Potom šéf zakašlal.

„Měl nějakou nutnou záležitost.“

Opět zakašlal.

Za tím zakašláním se cosi skrývalo. Ostře jsem se podíval na Blumenfeldku. Visela očima na šéfovi a šéf pohledem uhýbal.

A ve vzduchu se chvělo napětí. Horké polední slunce ozářilo boubelatou redaktorku, a najednou v něm zase vypadala skoro

krásná. Mladému Hartmanovi se zaleskl pokleslý spodní ret. Znova zazvonila tramvaj a někdo zavřel okno. Následující Blumenfeldčinu větu nezastřely proto ani milosrdné zvuky ulice. Pravila:

„Týká se to jeho spisu o partyzánech, že?“

Šéf pobledl a pokusil se dělat udiveného:

„Ano?“

„Ano,“ řekla Blumenfeldka tvrdě. „Zjistilo se, že zápisy v obecních kronikách o místním partyzánském hnutí dělal většinou sám. Až po válce. Teprve od té doby, co začal psát tu svou knihu.“

Bomba dopadla a explodovala. Šéf jenom zamžikal, Benešovi uklouzla lžička na zem, shýbl se pod stůl a už tam zůstal. Blumenfeldka studeně pokračovala:

„Vždycky se národnímu výboru nabíd, že jim dá do pořádku obecní kroniku, a pak do ní vepsal spoustu vymyšlených údajů. Ty potom citoval v tom –“

Honem jsem přenesl pozornost na šéfovu gardu a přehlédl jsem společnost jako panorámující kamera. Beneš dosud hledal pod stolem, Dudek seděl jako pravítko, obličej mu zkameněl. Šéf se pořád snažil hrát překvapeného, bohužel hodně ochotnický. Kobliha se zasmál. Hezký se významně zazubil na Blumenfeldku. Mladý Hartman zavrtěl poplašeně hlavou a Žlůva zrudl a rychle zastrčil Andresův posudek do desek. „To není možné!“ zahučel šéf.

„Je to možné,“ pravila Blumenfeldka. „Je to fakt.“

„Odkud to víš?“

„Ze spolehlivého pramene,“ řekla. „Takovou věc bych neříkala, kdybych to nevěděla jistě.“

Horko zhoustlo, po zádech mi skanula studená kapka. Definitivně jsem se rozhodl, že můj posudek bude za téhle situace s výhradami kladný.

* * *

Blumenfeldčina bomba proměnila poradu v chaos. Zdálo se, že debakl šéfovy strany je neodvratný. Ustupovala v panice: nevěřila, mumlala o pomluvách, o nedorozumění, někdo znova otevřel okno a rozezlené hlasy se smíchaly s řinčením provozu. Hezký a Kobliha zuřivě útočili, Dášin hlas jako plechová trumpetka nabyl charakteru starořímské tuby *terribili sonitu*. Osudný zvrat nastal, když se popletený Beneš pokusil Andresův čin přirovnat k výkonu Václava Hanky. Kobliha zasáhl ironií tak kousavou, že to Beneš vzal osobně a zdálo se, že diskuse skončí manuální výměnou názorů. Kdekdo už stál a z křiku hádky jasně vynikalo Blumenfeldčino volání, hlásající něco – najednou v plurálu – o podvodnících. Odhadoval jsem, že nic už nezabrání vítězství věci snad spravedlivé, avšak rozhodně pošetilé, a užuž jsem se chystal přidat se nenápadně k útočící kohortě.

A znova mě zachránil *deus ex machina* – tentokrát v osobě samého šéfa. Můj drahý náčelník se opět projevil jako pravý mistr vojenských věd. Rafinovaně počkal, až situace mezi Koblihou a Benešem dospěje k ostří nože, kam ji poháněla Blumenfeldová, a pak, sotva Benešova pěst neodborně dopadla na Koblihova prsa, se vymrštil, vrhl se mezi bojující a odstrčil je od sebe. Nemohl jsem ho neobdivovat: byla to ta přesná, psychologicky skvěle odhadnutá chvilka, v níž jedině mohla mít šéfova hlasitá slova váhu autority:

„Odhalení soudružky Blumenfeldové,“ zvolal a přeřval rámus za oknem, „námi tak otřáslo, že očividně nejsme schopni s chladnou hlavou rozvážit věc tak závažnou, jako je dnešní rukopis. A tak zatím –“ teprve zde se, už pozdě, Blumenfeldka vzpamatovala, ale přeskočil jí hlas a šéf i ji překřičel: „zatím celou záležitost neuzavřu, ale předložím ji ediční radě, která se sejde hned po prázdninách.“

Odklad vždy patřil mezi velká řešení. Blumenfeldka sice okamžitě protestovala, jenže propletenec vášní, opatrnosti, zmatku a postranních úmyslů byl už tak hlasitý a propletený, že hádku, která ještě nějaký čas trvala, nebylo při nejlepší vůli možné pokládat za

jednomyslné vyjádření k meritů věci. Řešení šéfovo vešlo nakonec v platnost.

Bojiště obě strany vyklidily ve zlém, zůstaly po nich jen hrníčky od černé kávy, některé převržené, a rozházené lektorské posudky. Nad nimi vznášel se v poledním slunci duch Pyrrhova vítězství.

Přesto když jsem odpoledne přišel k šéfovi s doslovem k jakési sbírce, seděl za svým stolem zdrceně a před sebou měl v popelníku pyramidu z ohořelých špačků.

„Jo, podívám se na to, posad' se,“ vyzval mě a doslov hodil bez zájmu do koše na nevyřízené spisy. „Co tomu říkáš?“

„Myslím, že ediční rada bude rozumná.“

„Ale ne. Tomu Andresovi.“

„Pitomec. To si přece moh spočítat, že to praskne.“

Šéf zavrtěl hlavou.

„Mně to taky nejde na rozum. Kdyby si sem tam něco vymyslel, no budiž, to děláme všichni. Ale on si vymyslí skoro všechno!“

Opřel si hlavu do dlaní.

„Já to čet. Samotnému mně to bylo divný. Tolik partyzánů. Jenže já měl za to, že Andres je chytřej člověk.“

„Tys to věděl dřív, než to vykecala Blumenfeldka?“

„Samozřejmě. Včera mě kvůli tomu volali k soudruhu Královi.“

„A?“

„Andres u nás samozřejmě nemůže zůstat.“

„Co s ním udělaj?“

Zpod stolu vytáhl šéf vodu.

„Měl štěstí, že se na to přišlo ještě v rukopise. Půjde na čas někam na brigádu a pak se uvidí.“

„Měli by ho vyhodit, ne? Udělal pěknou ostudu.“

„To udělal,“ řekl šéf. „Zasloužil by nařezat jako kluk. Ale zase, znáš ho. Je to jinak dobrý pracovník – spolehlivej –“

„Vrátí se pak zas k nám?“

„To asi ne. V Dětském má jít za rok do penze Jaroš. Možná že půjde tam.“

Nalil sobě i mně. Napili jsme se. Odpolední slunce bronzově zazářilo na bustě za šéfem.

„Odkud to Blumenfeldka ví?“ zeptal jsem se.

„Židi, Kájo. To je marný, ty maj svý lidi všude.“

Zase mi nalil.

„Jo, a ta ediční rada. Hele, co bys tomu řek. Přemějším o jedný věci, a rád bych slyšel tvůj názor.“

„Prosím.“

„Podívej: doposud jsme tam hlasovali zvednutím ruky. Ale já mám dojem, že by teď bylo, při složení naší ediční rady, lepší, zavést tajný hlasování.“

Užasl jsem.

„Proč?“

„Já nevím,“ pravil šéf. „Nejsem si jistej. Ale uvaž – jak tam ten pitomec Andres píše o tom teroru snobů, to není tak hloupý.“

„Ale proč tajný hlasování?“

„No, zatím si to každéj rozmyslel, hlasovat pro nějaký zvrhlosti. Jenže teď?“ šéf se zahleděl z okna na průčelí protějščího domu. Byl v něm biograf. Právě na něj vytahovali veliký transparent s reklamou na americký film JAZZOVÁ FANTAZIE.

„Ted,“ řekl šéf, „mám takovej dojem, že někteřejm lidem se nebude chtít hlasovat proti Cibulový, aby se neshodili před Koblihou a těma. Prostě mám dojem, že někteřej lidi podléhaj teroru snobů, chápeš?“

Obrátil ke mně tázavé oči.

„Vždyťs to viděl. Pecáková. Kdo by jakživ řekl, že Pecáková bude –“

„Ta to nedělá kvůli teroru snobů,“ řekl jsem. „Je to sentimentální romantička. Dojalo ji povídání o potratech.“

„Anebo mladej Hartman. Karle, napadlo by tě někdy, třeba ve snu, že mladej Hartman bude pro takovýhle svinstvo?“

Pokrčil jsem rameny. Neřekl jsem, co vím o důvodech mladého Hartmana a o jeho zájmech o svinstva.

„A tak jsem si myslel, že takovej m lidem ulehčí tajný hlasování situaci, víš? Že se budou moct vyjádřit proti a neriskovat, aby se o nich říkalo, že jsou srabaři nebo zápecníci. Dovedeš si představit, co lidi jako Kobliha teď tak o mně asi roznášeje.“

Kývl jsem, najednou mi došla velikost toho nápadu. Výborně se mi hodil, jako kdyby si to šéf vymyslel kvůli mně. Opatření, které se ideálně rýmuje s demokratizující se dobou, mistrovská dialektika, jež vše dokáže změnit ve svůj opak a ve svůj prospěch. Šéf opět geniálně předvedl, jak dovede najít řešení v každé situaci.

S ním se neztratím.

„Myslím, že je to dobrej nápad,“ řekl jsem. „Myslím, že je to dokonce výbornej nápad, Emile!“

Ale nějak moc výborně mi z toho nebylo. Odpoledne jsem proseděl na plovárně u Národního, chodil jsem pod sprchu, zkoušel jsem číst anglickou detektivku, věty mi však ubíhaly před očima němě, nic mi neříkaly. Myslel jsem na to, že nočním rychlíkem přijede dnes z Liberce slečna Stříbrná, jenže tu příjemnou myšlenku rušila neodbytná podoba Věry, která se už třetí den neozvala, a já pořád nevěděl, jestli pro to, jak jsem to fantasticky naplánoval.

Zázraky se však nedějou. V šest jsem šel na večeři do Slávie, kde jsem se vyhnul pozornosti básnířky Šintákové, nejupsychotónovanější české literátky, a potom jsem vyrazil loudat se po nábřeží.

Rozsvítili lucerny, v oranžovějícím světle večera zablikaly neóny, a já stál u mostu a díval se na plující ptáky a do duše mi vstoupila tíseň. Dole, mezi pěnou a odpadky, které unášel proud, se projížděly dvojice, kličkovaly mezi kachnami a rubínovými reflexy slunce. Dívky v letních šatech a mládenci v plátěných kalhotách vyplouvali na své monotónní plavby k monotónním, ale vždycky zábavným ra-

dovánkám, a mně nebylo dobře. Slečna Stříbrná mě trápila touhou, svět mě trápil nejistotou.

Najednou z davu proti mně připlula Věra. Měla na nose sluneční brýle, vykračovala si v bledě modrých šatech jako nějaká královna mládí, nesla si to své pevné, vytancované tělo jako obzvláštní a zcela soukromý majetek. Pokud šlo o mě, ne zcela soukromý. Neviděla mě.

„Ahoj, Věro,“ řekl jsem od zábradlí.

Černé brýle se ke mně pootočily a šklubly sebou nazpátek. Ne-
pozdravila.

Odlepil jsem se od pažení nad řekou. Měl jsem vlastně zůstat stát a nehlásit se k ní, nechat ji odejít od toho oranžového večera za Vaškem nebo za kým, ale to, jak mě ignorovala, bylo u Věry něco zcela nového. Překvapení mě odstrčilo od zábradlí a hnalo mě za ní davem.

Přidal jsem do kroku a za chvíli jsem ji dostihl.

Opakoval jsem:

„Ahoj, Věro!“

Maličko po mně zašilhala a řekla chladně:

„Ahoj.“

Po bílé noční tváři tanečnice, která moc slunce nikdy neužije, přelétl stín kroužícího ptáka, polil ji červený přísvit dopravního signálu. Zůstala stát, bledě modrá, bílá, černá a růžová kompozice na pozadí zlatého a kamenného masívu divadla. Někaká jiná, cizí Věra, něco téměř stejně nesouvisejícího se mnou, jako to dokonale nesouviselo s vlasteneckou stafází, kterou zapadající slunce měnilo ve falešné zlato.

„Jaký to bylo na gymnastice?“ pokusil jsem se o lehký tón.

Hlasem cizím, jako dnes na ní všechno, pravila:

„Ohromná legrace.“

Naskočila zelená, vykročili jsme přes ulici.

„Nemoh jsem přijít. Přišla mi do toho mimořádná partajní schůze. Volal jsem ti, ale nebylas doma.“

„Tak?“ řekla. Dělávala občas fóry, přirozeně. Ale tohle nějak nevypadalo na fór. Měl jsem dojem, že se změnila. Divná věc, nedělalo mi to radost.

„Jak ses bavila?“

Zůstala stát před zadním vchodem do divadla. Pohlédla mi rovnou do očí a pak ještě sundala brýle. Usmála se na mě nádherně jedovatým ženským úsměvem, jakého nikdy předtím nebyla schopna.

„Báječně! Líp než s tebou, Kájíku. Lenka Stříbrná je výborná holka.“

Lenka –? Jako kdyby mě z ničehož nic praštil do hlavy ten předvčerejší sud piva.

„Stříbrná?“

„A Vašek taky. Ahoj!“

Podala mi ruku. Vzal jsem ji za ni, pořád omámen.

„Počkej, Věro!“

„Musím jít. Mám představení.“

Vyvlékla se mi, otočila se nějakým tanečnickým trikem na podpatku a vběhla kolem odulého vrátného do divadla.

Sakra, co se to děje?

„Věro!“ zařval jsem hlasitěji, než jsem měl v úmyslu.

„Krásnej košík!“ ozvalo se za mnou. Byl jsem z Věřina sdělení ještě groggy. Otočil jsem se. Za mnou stál šklebící se Mistr průserů.

„Nic si z toho nedělej!“ řekl mi a důvěrně se do mě zavěsil. „A pojď se se mnou povyrazit!“

Pořád jsem ještě divoce přemýšlel, co to má znamenat. Jak to, že se Věra sešla se slečnou Stříbrnou? To znamená, že to byl podvod! Že lasička nikam nejela, do žádného Liberce! Všechno to na mě jenom sehrála a pak šla bez lístku na gymnastiku – a proč? Za Vaškem? Je to možné? Ale nevyznal jsem se v té slečně. Snad je možné i to.

Trhl jsem sebou, chtěl jsem vniknout do divadla.

„Moment!“ pravil Kopanec. „Teď tě do šatny nepustěj. Kup jí nějaký růže a počkej na ni po představení.“

„Do prdele!“ pravil jsem s citem.

„Jo, s baletkama si člověk nemá začínat,“ řekl rozšafně Mistr průserů.

„Do prdele!“

„Ale no tak! To se poddá. Pojd' se mnou. Mám dnes radost. Zaznamenal jsem velký osobní vítězství.“

Vzal mě zase pod paží a táhl mě po Národní třídě. A já ho v duchu posílal někam, i s jeho osobním vítězstvím.

Přesto jsem té zprávy nebyl ušetřen. „Pamatuješ se na Randu? Na toho velkýho vojenskýho kritika, co o mně napsal, že jsem přivedl českou prózu do nejodpornějších hlubin kalu a bahna?“ žvanil ego-centricky, bez ohledu na můj stav.

„Nojo,“ řekl jsem a nemyslel jsem na to. „Co s ním je?“

„Je v bání,“ pravil Kopanec jásavě, a pak mi dlouze vykládal, jak Randa páchal po redakcích drobné krádeže, aby měl na chlást. Poslouchal jsem ho jedním uchem, pořád jsem myslel na to, co mi řekla Věra, a pořád jsem tomu nerozuměl. Všude, kde se objevila slečna Stříbrná, jsem něčemu nerozuměl. Vlastně ničemu jsem nerozuměl. Randu, líčil Kopanec, chytli v redakci *Pochodně*, jak tahal redaktoru Pacholíkovi portmonku ze saka. „Takže to už je třetí!“ rozchechtal se Kopanec. „Třetí z těch, co mě setřeli! Puchold se zabil v tůčku v Číně, Rejnoha měl od ty doby tři infarkty, ten dlouho nevydrží. A teď je Randa v bání. Tak ještě mladej Hartman, ale toho asi oddělá všeobecněj vývoj, a na Bráta by mohlo prasknout spojení s ideologickou diverzí, aby to bylo stylový. Karle!“ praštil mě do zad. „Já si připadám jak prst boží! Kdo si na mě dovolí, toho Perun smete!“

Zašklebil se, poskočil jako slovácký šohaj. Šli jsme zrovna kolem spisovatelského klubu. „Pojď se mnou nahoru, pudem se navečeřet. Můžeš tam se mnou posedět, než ti pude múza z práce.“

Honem jsem zauvažoval. Za slečnou Stříbrnou nepůjdu. Nejdřív se musím dozvědět, jak to vlastně bylo na gymnastice.

„Tak jdem,“ řekl jsem.

Zapadli jsme do klubu.

V rohu klubové místnosti seděla železná garda s Benešem v čele a měla hlavy dohromady. Kopanec se jim hluboce uklonil a sedl si do druhého kouta. Potom mě požádal, abych mu poreferoval o zasedání lektorů. Když se dozvěděl o odhalení, která učinila Blumenfeldka, rozřehtal se hlasitě na celé kolo a dokonce párkrát udeřil pěstí do stolu. Hlavy několika příslušníků železné gardy se otočily k nám.

„A že s tím přišla zrovna Blumenfeldová, to je na tom to nejlepší!“

„Proč?“ zeptal jsem se.

„Ona je, člověče, taky prst boží. Jako já, jenom v jiný souvislosti. Jsme oba nástroji boží pomsty!“

Křičel a vůbec nedával pozor, jestli ho není slyšet. Ve svém postavení Mistra průserů si to mohl dovolit. Nemusel předstírat správné názory, neboť od skandálu s *Bojem o Brnířov* se jaksi bralo na vědomí, že správné názory nemá. A protože tancem kolem toho odiozního románu si tolik lidí uřízlo ostudu, nevyvozovaly se z toho důsledky.

„Tomu nerozumím,“ řekl jsem. „Šéf nemá Blumenfeldku rád, to je fakt –“

„Tvůj šéf je pěkná antisemitská svině,“ pravil Kopanec. „Toho sis nevším?“

Vzpomněl jsem si na šéfova slova o židech. Mají své lidi všude. Židáci. Ale to se jen tak říká.

„Myslíš?“

„Nemyslím. Víím,“ řekl Kopanec. „Copak tobě není známa historie jeho srdečních záležitostí?“

„Vzal si dceru nakladatele –“

„Ty vole, vodkdy je manželství srdeční záležitost,“ praví Kopanec vulgárně. „Tak ty vo tom nic nevíš?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„No, vlastně to ví málokdo,“ zameditoval Kopanec, naklonil se ke mně a poprvé promluvil trochu tišeji. „Já to mám od Kocoura, kterej bej val před válkou Procházekův kamarád. Právě kvůli tomuhle se s ním rozešel.“

„Povídej!“

„Emilek byl zasnoubenej se židovkou,“ řekl Mistr průserů. „Ale po patnáctým březnu třicet devět z toho rychle vycouval. Teprve pak si vzal tu dceru nakladatele.“

„To jsem teda nevěděl.“

„Tak ted’ to víš,“ pravil Kopanec. „Ona pak šla do plynu. Ta snoubenka. Takže jeho antisemitismus má na dně špatný svědomí.“

Mistr průserů si srdečně zaval ze sklenice piva a dodal filozoficky:

„Vono vůbec hodně radikálních názorů má na dně nějaký špatný svědomí.“

Večeře s Kopancem mohla být docela příjemná, kdyby mi hlavou nevrtyly neznámé okolnosti gymnastického večera. Kopanec, v dobré náladě nad zatčením literárního kritika Randy, hýřil vtipem. Podrobně mě seznámil se svým pohlavním životem a pak, k mé neolibosti, ale docela zákonitě, přešel na literaturu. Bavily ho už jenom ženské a literatura. Koneckonců, jeho bavila ještě aspoň literatura. Některé železné gardisty nebavily už ani ženské. Kopanec o nich mluvil s citem:

„Maj se jak ty tlustý zvířátka v žitě,“ filozofoval. „A proč? Protože to, co vědí, si nechávají pro sebe. Máš ty vůbec, člověče, ponětí, co

voni všechno vědí? Já znát jen desetinu – a mít ještě k tomu talent – bude ze mě druhej Balzac. Víš, co voni,“ kývl k železné gardě, „vlastně jsou?“

Navrhl jsem:

„Dvorní šašci?“

„Ale di!“ mávl Kopanec rukou. „Paleček přece právě králi říkal do vočí, co na něj ví. Kdepak šašci. Tohle jsou vyděrači. Tytyty, soudruhu Králi! Když nezaplatiš, napíšeme, co víme. Tak soudruh Král zaplatí.“

„Nebo zadupe,“ řekl jsem.

„Nebo zadupe. Ale v poslední době z toho jeho dupání už není tak velkej strach.“

„Nepodceňoval bych ho.“

Kopanec lišácky přimhouřil oči.

„Kamaráde, já ho nepodceňuju. To jsem si dovilil před průserem, víš? Proto byl taky průser. Posloužil jsem jako precedens,“ zasmál se a jeho pozornost upoutala jakási dívenka, která se uctivě, téměř v předklonu blížila ke stolu železné gardy s otevřeným památníkem v ruce. Otočil se za ní celkem o sto osmdesát stupňů a pak zaklel:

„Hergot, vidíš to? Ke mně nejde. A já ti povím proč! Ponivač mě z té pohlednicový série *Naši spisovatelé* na poslední chvíli vyhodili! Nikdo neví, jak vypadám,“ pravil smutně, a se závistí sledoval tlustého laureáta Bobra, který s unaveným výrazem filmové hvězdy čmáral něco do památníku mezi růžičky. „Pěkná!“ vzdychl. „Že bych se jí šel představit?“

„Jako co?“ zeptal jsem se ironicky. „Jako precedens?“ To ho vrátilo ze snu do skutečnosti.

„No a proč ne? Copak snad nejsem precedens?“ Znova se napil a zkřivil tvář. „Jo, jsem. Jenže naopak. Zjistilo se, že se mi vlastně nic nestalo. Tak to teď začínaj zkoušet vostatní.“

Číšník přinesl bifteky a Kopanec se s chutí pustil do jídla. Z titulu Mistra průserů měl v klubu výsadní postavení. Jeho biftek byl větší než můj.

„Ach jo!“ vzdychl meditativně. „Moc se mi teda nestalo. Jenomže moje opusy se teď zkoumaj drobnohledem. A vodmítaj pro malou uměleckou úroveň.“ Zamyslel se, poté se kysele usmál. „Nejhorší je, že tentokrát nejsou moc daleko vod pravdy. Stojím za hovno. Ale voni taky. Ty, co nestojej, ty eště nedorazili.“

Nedorazili? Na mysli mi vytanul Kopanec, užírající se ve Stromovce nad zelenými papíry, charakteristickými pro dívku podobnou Věře Ferbasové. A potom Cibulinka. Nedorazili? Už klepou na dveře, příteli. Ale dobře informovaný soudruh Král ještě neabdikoval. Ještě dlouho ne. To dřív umřem. Užklíbl jsem se. Doufejme. Že dřív.

Kopanec opět vzdychl, napil se. „Dám se radši zas na překládání. Nebo začnu psát pohádky. V tom je u nás renesance, tak se k ní přidám. Jo, kde zanikne instituce dvorních šašků, vzniknou dvorní pohádkáři.“ Znovu si přihnul a zašilhal po dívence, která s památníkem naplněným podpisy vrávorala jako u vidění z klubu. „Ale co,“ obrátil se zpátky ke mně. „Jen když nám chutná, a všechno je nám putna. Já vždycky říkám, že jediný opravdu natřený sou zavřený.“

Honem jsem odvedl řeč jinam.

„Slyšel jsem, že pálíš za Blumenfeldkou?“

„Blumenfeldová je děvka,“ pravil Mistr průserů s naprostou jistotou. „Mohla by napsat esej vo současný český literatuře z takovýho zajímavýho hlediska. U nás by jí to nevydali. Ta už přeřízla všechny, snad jediné s výjimkou akademika Bráta, a toho jediné proto ne, že von už nemůže. Má to dokonce písemně, viz Akademickej slovník, heslo Impotence. A za tejden,“ Kopanec mě vzal za ruku, „za tejden jede Blumenfeldová na studijní cestu do Moskvy.“ Zachechtal se. „Dávej dobrej pozor tak za půl roku. Uvidíš, jak všechny mladý sovětský básníky posedne erós. Možná i některý ze střední generace.“

„Za to se tam stírá, ne?“ řekl jsem tiše.

„No právě,“ řekl Kopanec hodně nahlas. „Příští vodstřel mladejch poematiků bude mít na svědomí Blumenfeldová Dáša.“

Věra se objevila ve vchodu pro herce, ale měla kolem sebe houf kamarádek a několik přátel třetího pohlaví.

„Ahoj. Jdem do Olympie. Ivana má narozeniny,“ oznámila mi, jako kdybych byl jeden z těch kamarádů.

„Chtěl bych s tebou mluvit,“ zabručel jsem hlasem hádavého milence. Věra mistrovsky zaintonovala ironii, posměch i výčitku současně:

„Vážně?“

Ale než jsem mohl odpovědět, zasáhly kamarádky.

„Dnes jde Věra s náma, pane Leden. Žádnej individualismus se netrpí.“

Nezbylo mi než jít s sebou.

V Olympii vyhrával harmonikový kvintet a zpěvák jako od neštovic prozpěvoval písničky, které odtamtud právě přicházely do módy. Měly intelektuálské texty a nebyly ani o radostném životě, ani o budování, dokonce mnohdy ani o lásce. Říkalo se, že s nimi má zpěvák, který je zároveň skládal, potíže. A Olympii že co nevidět zavřou.

Nedivil bych se. Byl to zakouřený sklep, plný fousatých mladíků a nasávajících dívek. U několika stolů seděli cizinci.

Věřina společnost měla rezervaci a hned se pustila do díla. Přinesli šampaňské. Pilo se na zdraví Ivany, které bylo dvacet a veřejně prohlašovala, že miluje zpěváka s obličejem jako od neštovic. Zpěvák si k nám dokonce přisedl a upoutal všechen zájem na sebe. Toho jsem využil a zašeptal jsem Věře do ucha:

„Nemoh jsem tam přijít.“

„Nepovídej,“ odsekla.

„Žamberk přišel?“

„Přišel.“

„Chtěl jsem ho dát dohromady se Stříbrnou. Proto jsem koupil –“

„Prosím tě, nepovídej.“

„Nepovídám. Je do ní zabouchnutej.“

„A ty ne?“

„Ne.“

Věra se kousla do rtu. Chvíli mlčela. Kamarádky ševalily okolo zpěváka, všechno bylo v dýmu neurčité.

„Kdybys nemluvil,“ řekla Věra po chvilce. „Vždyť ses mi přiznal.“

„K čemu?“

„Že ji máš rád!“

Mluvila klidně, ale klid byl jenom na povrchu. Vzpomněl jsem si na alabastrový akt a Věřiny slzy.

„Houby rád,“ ušklíbl jsem se. „Líbí se mi. Mám už takovou povahu. Znáš mě. Ale rád –“

„Ano. Znáš tě,“ řekla Věra. „Tak tys je chtěl dát dohromady s Vaškem?“

Pokrčil jsem rameny.

„Nemá o mě zájem. Chtěl jsem aspoň posloužit kamarádovi.“

Znova se kousla do rtu.

„Ty seš tak sprostěj. A tak lžeš.“

A já znova pokrčil rameny.

„Lžu často, takže když pak říkám pravdu, třeba se to nepozná. Tohle je pravda.“

„Myslels, že Stříbrná jede na služební cestu. Protos tam nepřišel. A Vaškovi jsi volal, hned jaks odešel ode mě ze šatny. Myslíš, že tomu nerozumím? Já nejsem tak hloupá, za jakou mě máš.“

Zpěvák se zvedl a vrátil se k mikrofonu. Jedna z kamarádek se k nám naklonila.

„Co to tu zas řešíte za problémy? Ted’ se nic neřeší. Ted’ se pije.“

„Zveme vás na parket,“ pravil zpěvák do mikrofonu. „Zatančíte si slowfox *Oči pokapané medem.*“

Harmonikový kvintet spustil.

„Pojď tancovat,“ vzal jsem Věru za ruku. Vstala, beze slova se nechala obejmout. Přešlapovali jsme v malém hloučku uprostřed sklepa.

Řekl jsem:

„Bylo to všechno jinak, než si myslíš.“

„Ale vyšlo to přesně, jaks to plánoval.“

Nepoznával jsem ji. Mluvila chladně, lhostejně, slečna Stříbrná ji snad nakazila mazaností nebo co.

„Co jsem plánoval?“

Zase chvíli neodpovídala. Přešlapovali jsme skoro na místě. Na parketu byl nášvih. V přítmí bylo všechno neskutečné. Věra řekla:

„Tři lístky do kina, a jeden pak nepřijde.“

„Jo to.“

„Jo to. Já mám dobrou paměť. A tak hloupá nejsem.“

Poslouchal jsem ječení harmonik. O tenké šaty, které vlhly pod mou dlaní, se třela Věřina kůže. Řekl jsem ďábelsky pomalu:

„No dobře. Tak jestli nejsi tak hloupá, tak nemohlo vyjít, co jsem plánoval.“

A pohrdavě jsem jí pohlédl do očí.

Sklopila je. Víčka s namaskarovanými řasami se zachvěla. Ucítíl jsem, že to zachvění jí projelo celým tělem. Injekce mazanosti byla tedy nedostačující. Za chvíli se mi tu rozbřečí. Mechanicky jsme tancovali. A taky ano.

„Pusť mě!“ vyškubla se mi najednou a rozběhla se pryč z parketu, ale ne ke stolu; ven. Šel jsem rychle za ní. V turniketu jsem ji dohonil a chytil jsem ji za ruku.

„Pusť mě! Jak můžeš bejt takovej surovec! Nenávidím tě!“

„Tak klid, Věruško,“ měl jsem zase pocit pána a velitele a vzal jsem ji pevně pod paží. Zabočil jsem s ní do postranní ulice. Bylo tam míň světlo, žádní lidé a nad střechami visel měsíc. Věra se přestala ovládat a třásla se jako v zimnici.

„Seš hnusnej, hnusnej surovec! Takhle chladně si to všechno naplánovat. Počítat s tím, že když já budu nešťastná – a ještě přijdeš za mnou do divadla a sehraješ takovou hnusnou komedii!“

„Myslel jsem to dobře, Věruško.“

„Nenávidím tě! Nenávidím tě!“

Ušklíbl jsem se.

„To je dobře. Aspoň se z toho dostaneš.“

„S Vaškem jsem se vyspala, abys věděl!“ vykřikla.

To z ní vyltlo samo od sebe. Bylo to trošku nečekané, skoro jsem se lekl. Z temného průjezdu se vyklonil nějaký ochmelka. Teprve teď jsem si všiml, že tam močil.

„Slečno, to se nedělá,“ zabručel opile. „Slečny maj bejt panny, jinak stojej za hovno.“

Věra se instinktivně přitiskla ke mně. Vedl jsem ji rychle pryč. Opilec za námi začal hlasitě blinkat.

„No,“ vzdychl jsem. „To je teda, musím říct, novina. Tak daleko jsem to neplánoval.“

Věra se pokusila o sarkasmus.

„Jenže já jsem překročila plán.“

Ale bylo to nad její síly. Hned nato se rozvzlykala.

„Mysli si, co chceš. Copak ty to můžeš pochopit? Víš, jak jsem si připadala?“

„Jako děvka,“ navrhl jsem jí.

Než jsem mohl uhnout, dala mi přes hubu. Skoro jako kdyby v tom měla praxi. Překvapila mě razance jejího úderu, málem jako Blumenfeldová. Ale nebyla to praxe, spíš jen ten baletní výcvik.

„Víš, jaks mě ponížil?“ vzlykala. „A já měla takovou radost, kdyžs za mnou přišel do šatny s tím lístkem. Ty seš gauner! Ty seš takovej gauner!“

Tvář mě pálila. Hladil jsem si ji dlaní. V ústech jsem ucítil chuť krve.

„Málems mi vyrazila zub. Pokračuješ pěkně. Vyspíš se s mým nejlepším kamarádem, a pak mi dáš na ulici přes hubu. Kdo jinej se takhle chová než –“

Znova se mi zajiskřilo před očima. Do stejné tváře. Jako kdyby mě někdo švihnul bičem.

Za rohem se objevil esenbák.

„Mírni se, nebo nás daj za katr.“

Skočila po mně jako kočka, rukama do vlasů. Pevně jsem ji sevřel. Z vedlejší ulice vyjel taxík. Zamával jsem na něj volnou rukou, a když zastavil, strčil jsem Věru dovnitř.

Schoulila se do rohu a usedavě se rozplakala. Zachovával jsem mlčení. Taxíkář pustil rádio. Díval jsem se z okna, na ubíhající domy, a na nic jsem nemyslel. Jen na to, jak nádherně to vyšlo, jak jsem to vůbec nečekal. A radost jsem z toho pořád nějak neměl. Rádio hrálo *Malou noční hudbu*.

Po chvíli se Věra uklidnila a začala si rukama utírat slzy. Podal jsem jí kapesník. Praštila mě přes ruku a kapesník spadl na podlahu. Beze slova jsem se pro něj sehnul. Mlčky jsme pokračovali v krasojždě, mlčky až do Nuslí.

Než jsem zaplatil taxíkáři, byla už u dveří. Ale tam počkala. Odmkla a obrátila ke mně bílý obličej.

„Tak dobrou noc,“ řekl jsem.

Neodpověděla. Čekala.

„Nahoru nepůjdu,“ řekl jsem.

Kousla se do rtu.

„Já tě tam nezvu.“

Chvíli jsem ještě stál a hleděl na ní.

„Tak sbohem.“

„Sbohem –“

Udělal jsem čelem vzad a vydal jsem se po chodníku pryč. Něčeho mi začalo být líto. Zastavil jsem se, ohlédl jsem se zpátky. Věra pořád stála ve dveřích, hleděla za mnou. Všechno se to tak povedlo,

a – a nesmím to teda zkazit, napomenul jsem se v duchu přísně. Tichem noční ulice ke mně dolehlo zavzlyknutí. Neohlédl jsem se. Až za chvíli. Věra už zmizela, v zámku zaskřípěl klíč. Vzpomněl jsem si na vanu, na ty řeči, na strach, který jsem tu nedávno zažil. Ale dnes jsem byl klidný, jenom ten smutek. Věruška dnes nastoupila cestu všeho těla. Potvrdila to těmi fackami. Tubista pokousaný šimpanzem byl trapný panenský omyl. Já jsem byl tzv. velká láska a Vašek je stupínek k normálnosti. Ano, tak to je.

Tak to chodí na tom světě. Zatřásl jsem hlavou, vyrazil jsem prudce k nuselským schodům. Blížil se zelený portál druhých známých dveří. Ale v těch dnes nestála ta druhá známá postava nuselské frašky. A jako kdyby mě bodlo svědomí, přidal jsem před nimi do kroku.

Nene, je to fraška, a fraška je první stupínek k normálnosti. Věra je v bezpečí. Půjde teď po těch stupíncích, až dojde do nějakého manželství. Nepochybně docela výhodného. Hezká, úspěšná, životem poučená mladá sólistka, zatím ještě s povinností sboru. Není to žádná tragédie.

Kam dojdou já? Sedl jsem si na lavičku ve stínu keře, pod měsíc. Už ho kousek ubylo. Kolem něho se shromáždily mlžnaté mraky. Takže to bychom měli. Kupodivu mi něčeho pořád bylo líto. Ale čeho? Takhle to chodí na tom světě. Věru jsem zlikvidoval, a teď slečna Stříbrná s největší pravděpodobností zlikviduje mě. Tak to chodí na tom světě. Čeho mi vlastně je líto?

Za sebou jsem zaslechl kroky. Dal jsem hlavu do dlaní, aby mně noční chodec neviděl do obličeje. Přešel kolem mě spěšně, spíš skákal, než šel. Koukl jsem po něm mezi prsty. Byl to Vašek Žamberk a hnal se po nuselských schodech dolů, jako kdyby spěchal na vlak.

Uškříbl jsem se. Co tu dělá? Asi někde nyl po Věrušce v průjezdě naproti, a když mě uviděl s ní, ztratil odvahu. Ale jistě viděl taky to, jak jsme se s Věrou rozešli. Zítra zas odvahy nabude. Kroky zadupaly po schodech, slábly, utichly. Případ Věra Kajetánová je tedy vyřešen.

A co já? Kam půjdu? Kam dojdu?

Kam? Ty to víš, Karle Ledne. Je to neslušné slovo. Ale kam jinam chceš dojít s tou záhadnou slečnou Stříbrnou? A kam jinam chceš vůbec dojít po té cestě svého života, když se ti z něj vytratilo desatero božích přikázání?

Blbost, řekl jsem si. Moje básnická praxe mě nakazila bombastem. Kam chci dojít? Do postele slečny Stříbrné přece. Víc mě nezajímá.

Kapitola desátá

PSÍ ŽIVOT

A tak jsem v neděli dopoledne ležel v posteli zase v objetí smutku a rozebíral jsem situaci s tou slečnou. Spíš trosky situace, protože všechno jsem si původně představoval jinak. Bytná si vedle v kuchyni pouštěla *Živá slova* a já slyšel nějakého soudruha mluvit skrz stěnu o lásce. Hodí se na to, co je mezi mnou a kávovou růží, slovo láska? Nenacházel jsem odpověď, pohroužil jsem se do vzpomínek. Jako student jsem jednou miloval dívku s hnědými copy, ale jaké to bylo, už jsem si nepamatoval. Bylo to strašně dávno. Už jsem nemohl říct. Lámal jsem si hlavu a kázící soudruh za stěnou mě rušil. Mluvil ušlechtilé, slova větší než všechny představitelné city ke mně zaléhala bez rozpaků a já, dohnán srovnáváním k nepřičetnosti, sebral jsem zbytky rozumu do hrsti a přinutil jsem se k chladné analýze. Odjakživa jsem měl rád detektivky a opatrně jsem je četl i v dobách, kdy na žebříčku závadnosti zaujímaly místo někde mezi Orwellem a *Následováním Krista*. A tak jsem se nyní přinutil k roli detektiva lásky.

Vezměme si fakta, čistá fakta. Především fakt tohoto smutku. Je mi najednou smutno samotnému, dřív nikdy. Nanejvýš jsem se sám nudil, a teď najednou toužím, aby se mnou byla slečna Stříbrná, toužím po jejím příjemném plácání. Dále: když jsem tehdy miloval copatou dívku, nenapadlo mi, že bych se s ní mohl vyspat. Chtěl jsem s ní být. Courat s ní po lese. Sjíždět na lyžích po svazích Černé hory v mrazivém severáku, pod chmurnými mračny té dávné zimy, kdy všechno byla poezie. A teď se Nusle, všední domov Věry Kajeťánové, změnil v poetické město měsíce a já, v těchhle nedělních živých myšlenkách o mořské panně, taky neuvažuju o souložení. Ještě před týdnem ano, ještě před několika dny, když se jí s ramene

svezlo ramínko šatů. Ještě včera večer, když jsem myšlenkou na soulož zaháněl výčitky svědomí. Ale teď najednou ne. Ne že bych byl proti, jenom na to nemyslím. Takže je to se mnou zlé. Tak je to asi láska.

Zasnul jsem se a namísto chladné analýzy nastoupil rozkošný film, podobný tomu, co jsem si ho v mládí promítával na vnitřní stěny zavřených víček, vždycky večer, před spaním. Později už ne, problémy s usnutím mě přešly. Film potichu vrčel, na flekatém stropě podnájmu se hýbaly eidetické obrázky mé Valérie v záběrech onoho týdne divů. Jeden za druhým, prolínačky a velké detaily. Asi při padesáté repríze počala opět fungovat logika a obrázky zhasly. Uvědomil jsem si hlas soudruha za stěnou, jenž nabádal k vzájemné úctě a k čestným lidským vztahům. Ne já, on analyzoval lásku s logickým chladem těch, kteří s ní zacházejí a sami nejsou v nebezpečí lásky. Jevila se mu téměř jako klinická záležitost rozumu a inteligence a také citu – avšak upřímného – milujících se. Upřímného. Jak je to vlastně se mnou a s tou slečnou?

Podrobil jsem mořskou pannu novému přemítání a to se ještě víc než předtím změnilo v dedukci z detektivky. Především příklonka „se“ – „milujících se“. To, ukazovala analýza, bude třeba škrtnout. Je to ryze jednostranný vztah, i když –

I když – pustil jsem film po padesáté první, ale koukal jsem na něj ne už jako divák, ale jako kritik, pídící se po nějakém výkladu díla, které zatím mohlo posloužit za příklad nesrozumitelnosti. Jak to tedy je a co to všechno znamená?

V neděli – na flekatý strop se promítla mrtvolka líbezná plovárny – v neděli to vypadalo slibně. Ani náznak nějaké nesympatie v chování slečny Stříbrné. Jakoby normální případ. Ještě v pondělí v Mánesu. Ještě v úterý u Blumenfeldky.

Pak se na scéně objevil šéf – a další mrtvolka na stropě, plešatá, žádný Gérard Philippe. A přece se od té chvíle v plácání slečny Stříbrné něco změnilo. Sotva znatelného, ale zatraceně podstatného.

Velice slibně se k němu měla, netykává královna. A to je samozřejmě hloupost. Přes řečičky o pleších příjemných na omak je to hloupost. Proč by tak krásná samička letěla na šéfa, když to není její šéf.

Ale proč teda? Detektiv v mém mozku, poučiv se holmesovským pravidlem, že to nejnemožnější bývá pravda, zauvažoval o jedné možnosti: chtěla mě dráždit, provokovat. Na stropě zablikal a zůstal stát výjev z barrandovské vily, kávová ruka na blýskavé lebce. Přes nehmotnost ruky i pleše se ve mně všecko vzbouřilo. Jestli to měla být provokace, byla to velmi úspěšná provokace. Jenomže pak toho nevyužila. Pak mě zničila chladem v ulici Devatenáctého listopadu, a den nato –

– byl to podvod nebo náhoda, že nejela do Liberce? Podvod stěží. Znamenal by příliš dalekosáhlé zajišťování alibi; až na ředitelství, kde jsem se ptal. A i kdyby: proč? Aby se na gymnastice sešla se stydlivým Vaškem Žamberkem sama, beze mě? Ale to by musela vědět, že tam nebudu, a k tomu by zas musela znát můj plán s Věrou. A ten ve chvíli, kdy se vymlouvala na Liberec, ještě neexistoval. Všechno by to předpokládalo telepatii a jasnovidectví. Teda blbost.

Ne, Liberec v programu byl, jenže pak z cesty z nějakých důvodů sešlo, a ona se přece jen objevila na gymnastice. A zase proč? Samá proč. Chtěla se tam přece jen se mnou sejít? A jestli ano, proč mi nezavolala? Měla na to tři dny, kdy já se domníval, že není v Praze. Nebo snad řečičky, že je jí Vaška líto, že když přijde, přijde kvůli Vaškovi, nebyly řečičky? Fakt je, že přišla. Ale taky je fakt, že Vašek se na ni vykašlal a vyspal se s Věrou.

A to je významný fakt. Na stropě se rozehrála scéna, tentokrát vyrobená v ateliéru mé fantazie. Vašek před vchodem na stadión, a k němu se z obou stran ženou dvě krásky, které ho obě znají a které přitom srdečně nenávidí jedna druhou. Střih. Vašek v protekční lóži mezi těmi kráskami, v hlubokých rozpacích. Při cvičení na kladině vykládal jim asi poctivě nacvičené poznatky o nové knize básní Jiřího Vrcholába.

A co slečna Stříbrná? Jak se mohla skamarádit s Věrou? Ale má v sobě patrně tu zvláštní schopnost některých hezkých samiček získávat si osoby téhož pohlaví, i když jsou na opačném pólu homosexuality jako Věra. I když jim nechťíc ublížila. Vzpomněl jsem si na Blumenfeldčiny obdivné pohledy na večírku a provedl jsem stříh. Vašek vyprovází krasavice domů, poničený mind-rákem. Nejdřív se rozloučil se slečnou Stříbrnou, ta bydlí hned na začátku divotvorné ulice. Potom doprovází rytířsky Věru o kus dál. Na projekčním plátně stropu zazářil kýčovitý měsíc, osvětlil tichou ulici, Věřin lákavě mlčící činžák. Velký detail Věry, uražené a ponížené, velký detail měsíce, velký detail Vaška, který, nebýt tak stydlavý, mohl by být králem děvkařů. Polocelek: Věra, v tom všem ženským dobře známém rozpoložení, že je jí všechno fuk, zve Vaška k sobě na kafe. V křeči trémy překračuje Vašek osudný práh – velký detail prahu. Projektor zhasl, obrázky zmizely. Jak to udělala potom, to už mé fantazii unikalo. Ale dokázala to. Že zrovna Věruška zbavila toho třicetiletého panice nevinnosti, je paradoxní. Ale dokázala to. Podařilo se mi zkurvit zase jednu docela slušnou dívku.

Takže takováhle je situace. Vašek se do Věry samozřejmě zamiloval. Byl by se zamiloval třeba do soudružky Pecákové, kdyby u ní měl úspěch. Takže taková je situace. Vlastně docela příznivá situace.

Vstal jsem, přistoupil jsem k oknu, představení skončilo. Za oknem bylo svěží nedělní ráno. Jaký je tedy výsledek interpretace, vážený kritiku? Co je, můj milý Watsone, za tajemným počínáním té záhadné slečny?

Nevím. To teda pořád nevím. Dílo je nesrozumitelné, zcela úpadkově. Na zjištění slečniných důvodů budu muset přizvat STB.

Jenomže alespoň několik věcí je jasných, jako to pitomé, protivné nedělní ráno. Nejsem už milencem slečny Kajetánové. Tím je nyní pan Žamberk. *Eo ipso* ohleduplnost slečny Stříbrné ke slečně Kajetánové i její soucit s panem Žamberkem, nemajícím žádnou

slečnu, ztratily *raison d'être*. Tedy *festina*, ale nikoliv *lente*, vážený casanovo. *Celeriter. Raptim*. Co nejrychleji můžeš.

Soudruh za stěnou ukončil kázání kadidlem vonící větou o lásce jakožto požehnání života. Zatoužil jsem vášnivě po jejím požehnání. Přistoupil jsem k šatníku s pevným rozhodnutím: ještě dnes navštívím slečnu Stříbrnou v jejím bytě. Ještě dnes, a bez ohledu na spolubydlící.

Jenže sotva jsem vypadl na ulici, ten plán jsem změnil. Na plotě proti mému kobyliiskému bydlíšti mě upoutal plakát s nápisem

VÝSTAVA PSŮ
spojená s udílením titulu: PŘEBORNÍK ČSR

Konala se v Parku kultury a oddechu toho dne od devíti hodin ráno. Pořádal Svazarm, kynologická sekce, a Zverex, n. p.

Kde je Zverex, tam je i velká pravděpodobnost horlivé pracovnice na blahu zvířátek. Proto jsem s bušícím srdcem nasedl do trojky a místo v Nuslích vystoupil jsem před branou Parku oddechu. Byl nad ní portrét velikého dobrmana a dovnitř se už trousili lidé s tvářemi, jaké neomylně zdobí příslušníky akvaristických sdružení a veleobce baráčníků. Někteří za sebou na provázku vlekli postrašené psíky.

Koupil jsem si lístek, prošel jsem branou a kráčel jsem mezi vodotrysky k parkové prostoře, odkud už zaléhal hromadný štěkot, zčásti překrývaný hřmáním dechovky.

V improvizovaných klecích leželi, seděli a kňourali soutěžící psi. Jakýsi francouzský buldoček podobný Churchillovým karikaturám, jak je pro politické potřeby denního tisku kreslil můj alkoholický přítel z T-clubu Wassermann, vydával ze sebe zvuk, který byl bezkonkurenční kvintesencí toužebného stesku. Mluvil mi z duše.

A zíral z klece na travnatou pláň, ohrazenou bílým provazem, nad níž se na slunci třepetaly státní a zahraniční vlajky. Snad na počest mopslíka, dekorovaného právě řádem. Lidská móda zasáhla už tedy i do světa zvířat. Kolem provazu se tísnili diváci a zeleň svěží trávy a husté koruny stromů v pozadí propůjčovaly výjevu ráz anglických sportovních rytin. V rohu ohrazené pláně stál bílý stan a z něho právě vyšla slečna Stříbrná.

Dopolední slunce a kynologické prostředí zasadily ji do ideálního rámu. Z něho zazářila její krása fantasticky, neuvěřitelně. Měla na sobě zase ty růžově a bíle pruhované šaty – ó chudý šatníček! – a provázek ji scvrklý muž s fotoaparátem. Za ní kráčela dáma o váze nejméně metrického centu v příčně štráfovaném oděvu, který ji úspěšně zvětšoval. Pes, jehož vedla na řetízku, vyznačoval se tak nesmírně blbou vizáží, že něco tak krásného jsem dosud spatřil pouze u lidí.

Došli ke stolu, obklopenému shromážděním s pořadatelskými páskami na rukávech. Slečna Stříbrná se zastavila. Prohodila několik slov s vytáhlým pánem, jehož kornatou tvář stínil kulacký klobouk. Přitom na všechny strany rozdávala úsměvy, jako kdyby neměly žádnou cenu. Přistoupil k ní muž s ratlíkem v náruči; něco jí ukazoval v psíkově tlamičce. Slečna Stříbrná se sklonila k zvířátku a do tlamičky vložila prst. Psíček držel, ani se nehnu, jenom poučil vyvalené oči. Snad měla ta slečna magickou schopnost kouzelnice. Potom zavolala na muže v podsaditých rajtkách, jenž se kousek stranou přehraboval v pytlí od brambor. Muž šafářskými kroky přikráčel ke slečně Stříbrné a vážně nahlédl do ratlíkova jícnu. Počal jsem uvažovat, zda se člověk ve čtyřiceti může přeškolit z poezie na užitou zoologii.

Za stolkem zatůkal tělnatý pán do mikrofону a travnatou pláň zaduněly třaskavé rány. Od psích klecí se zvedl štěkot. Skupinka kolem slečny Stříbrné přerušila poradu a zbystřila pozornost. „Haló,

haló!“ pravil pán neodborně a jeho hlas zaburácel z megafonů, jako by promluvil King Kong. „Titul přeborníka ČSR v kategorii teriérů,“ hlásil, „získává bullteriér Rexy. Pěstitelka přítelkyně Hadrbolcová. Matka Gita von Ortsleben. Otec William of Needsbury –“ Neklesl hlasem, všichni čekali, že k tomu ještě něco dodá. Ale nedodal. Několikrát otevřel ústa, nic ho nenapadlo, a tak rázně vypnul mikrofón a vstal.

Příčně štráfovaná paní přistoupila s blaženým úsměvem k malému pódiu, na němž předtím dekorovali mopslíka. Vyzdvihla pejska nahoru a vylezla za ním. Pódium zapraštělo. Psík vyplázl dlouhý růžový jazyk a zkušeným pohybem oblízl majitelčinu tvář. Fotograf zamával rukama, něco zavolal. Paní cosi řekla psíkovi, a psík poslušně reprízoval výkon. Fotograf cvakl spouští. K pódiu přistoupil tělnatý pán a pověsil psovi okolo krku vyznamenání na červeno-modrobílé šerpě, čemuž se pes nebránil. Orámována trikolórou působila jeho tvář dojmem obzvláštní blbosti. Několik diváků se zasmálo.

Bylo to všechno jako ve snu. Na místo štráfované paní si stoupla slečna Stříbrná a objala psí monstrum okolo krku, přiložila svou líbeznou tvář k vizáži bullteriérově a měla na ní filmový úsměv. Věťřík ke mně zanesl prohlášení blažené pěstitelky: „Vám to tak sluší dohromady, holčičko!“, do fotografa vjel život, přiklekl, vstal, rychle přiklekl o kousek dál, vydával povely. Slečna Stříbrná setrvala ve filmovém úsměvu, zmechanizovaný pes se pokoušel oblíznout i její nádherný obličej. Byl napomenut, někdo za fotografem zamňoukal jako kočka, a pes, vztyčiv uši, ihned s pitomým podezřením zabrejlil do objektivu. Fotograf cvaknul, pes vztekle vyštěkl, ale dílo bylo v kameře. Slečna Stříbrná vytáhla z kapsičky kostku cukru a k šumu diváků, pleskání vlajek a vzdálenému štěkotu uvězněných přidalo se nerozpačité psí chroupání.

Stál jsem anonymně v davu více než dvě hodiny, dokud neudělali polední přestávku. Slečna Stříbrná, ta růže, fungovala mezi pěstiteli jako nějaké faktotum: bušila do stroje, přenášela lejstra sem a tam, laskavě drbala na hlavách nervózní psyky, usměvavě rozmlouvala s majiteli, prováděla veterinární první pomoc a rozdávala úsměvy. Ale vrcholem její činnosti byly výstupy s fotografem: z jakéhosi důvodu byl každý přeborník zvěčňován nejenom se svým majitelem, ale taky s tou krásnou dívkou, nepochopitelně zaujatou zvířectvem.

Nepochopitelně – v životě jsem takovou slečnu nepoznal. Jistě, nad pudly a kocourky mívaly slečny záchvaty něžného citu. Takového necitelného citu, jaký se hodí do obrazu něžných děvčat. Jedna, která sama sebe označovala za filmovou herečku, mazlila se kdysi v gabardénovém kostýmku s kocourkem, jemuž majitel, básník Kocour, dal naschvál jméno akademik Brát. Ťuťuťu, volala slečna, a div ho nelíbala. Avšak kocourek zachytl drápkem za gabardénovou nit a na slečnině obličeji, na nějž se v té chvíli nikdo kromě mne nedíval, objevil se pravý cit. Surově popadla akademika Bráta za kůži na hřbetě a krutě vyprostila zvědavou packu z gabardénu. Potom letěl akademik Brát vzduchem jako kus hadru a taktak že si nepřipálil kožich o rozžhavená kamna.

Ale slečna Stříbrná se stavěla do filmových póz s bernardýnem, který byl málem větší než ona, i se schizofrenickým ratlíčkem, rozmazleným tak, že půl kostky, která byla zřejmě věcnou cenou k metálu, nechal ležet nesežranou v trávě. Přikládala milostnou tvář k maltézským pinčům bez očí, jenom s černými čumáky, k žlutým tesákům hrozné dogy, která ji hravou láskou skoro porazila na trávník a cukr pozřela bez chroustání, i k seladonskému knírku trpasličího pudlíka, jenž vypadal jako divoká černošská modlička. Nakonec mi došlo, že přátelé božího tvorstva z toho asi chtějí sestavit obrázkový kalendář. Umínil jsem si, že si poprvé v životě koupím kalendář. Nikdy jsem si žádný nekupoval. Nepotřeboval jsem kalendář. Nebyl jsem plánovač života, a co mě momentálně zajímalo, nosil i sem v hlavě.

Před pánskými záchodky jsem zastavil fotografa.

„Pardon, prosím vás. Pro koho děláte snímky té slečny se psy?“

Odhadl mě obchodnickým pohledem.

„Přál byste si snímček?“

Kývl jsem.

„Bude to taková série pohlednic,“ řekl. „Teď je to v oblibě, víte? Jednak filmové herečky –“

„Já vím. Spisovatelé –“

„To taky,“ řekl jakoby odmítavě. „Ale hlavně slečny, a na druhý straně zvířátka. Tak mě napadlo dát to dohromady pod názvem *Kráska a zvíře*. Dobřej nápad, ne?“

Nyní jsem odhadl zase já jeho na potlačené, ale nezadržitelně se provalující soukromé podnikání.

„Udělal byste mi – soukromě – jednu sérii?“

Věcně si poznamenal adresu a přislíbil, že do čtrnácti dnů pošle fotky na dobírku.

Ani něco podobného jsem v životě nikdy neudělal. Nikdy jsem nepotřeboval fotografie. Měl jsem dost originálů. A teď jsem si objednal hned celou sadu.

V restaurační samoobsluze jsem se zařadil za slečnu Stříbrnou. Neviděla mě, panoval tam zmatek a tlačence, neboť šlo o jídlo. Šoural jsem se s dřevěným tácem za kávovou dekoltáží na líbezných zádech a vdechoval jsem konvalinkovou vůni.

Vedla žertovný spor s amatérským hlasatelem o to, co si mají dát. Hlasatel doporučoval vepřovou, aby ztloustla, neboť je prý hubená jako lunt. Slečna Stříbrná, docela obyčejně, obracela oči v sloup, a tónem stejně banálním jako tón toho hospodského žertěře se hrozila nad údajně rostoucím objemem svého pasu. Přitom měla pás štíhlý, takový, že člověk mimoděk žasne, jak se do tak nepatrné prostory může vejít lidský žaludek. A konverzovala tak ordinérně, jako kdyby to vůbec nebyla ona. Ale byla. Byla to slečna Stříbrná.

A tělnatý pán, i on zřejmě ovlivněný jejím kouzlem, vyštěkl na kuchařku jako diktátor: „Pani! Dvakrát vepřo knedlo zélo!“ a motal se pak podoben omámenému čmelákovi za nádherným zadkem mořské panny až do jídelního sálu.

Když se usadili, přitočil jsem se k nim.

„Je tu volno, slečno?“

Obrátila ke mně známý bakelit.

„Á to jste vy?“ přivítala mě mrazivě. „No tak si sedněte.“

Učinil jsem tak s velice nepříjemným pocitem. Slečna Stříbrná nás, hlasem pořád ledovým, představila.

„Pan redaktor Leden – pan Bartoš.“

„Bartoš! Těší mě! Bartoš!“ oslovil mě nadšeně tělnatý pán a podal mi ruku. „Taky pěstitel?“

Spočinul na mě neuvěřitelně přátelskýma očima.

Než jsem mohl odpovědět, pravila slečna Stříbrná:

„Pan redaktor je specialista na fenky.“

Tělnatý pán se zatvářil nechápavě.

„Na fenky? To vy nějak – výzkumně –?“

„Slečna žertuje,“ řekl jsem. „Jestli se neurazíte, já dávám přednost kočkám před psy,“ pravil jsem a očima jsem se pokoušel proniknout bakelitem.

Tělnatý pán byl hned zas ve svém živlu.

„Ale kdepak, pane, co by! Já mám kočky moc rád. Dřív jsem neměl, pořád blinkaj a drásaj nábytek. Ale jednou jsem byl dlouho marod a měli jsme takovýho tříbarevnýho kocoura, a von si vám dycky vlez za mnou do postele a sed si mi na hlavu, nelžu, rovnou na hlavu a spustil vrrrrrrrrr – dyť to znáte. A pak mi dycky začal voblizovat knírek. Já byl tenkrát eště frajer a nosil jsem takovej malej, hitlerovskej,“ zasmál se. „Kocour to dycky vzal tím svým struhadlem nejdřív nalevo, pak napravo, a za čtvrt hodiny jsem měl knírek jako navoskovanej. Barnabáš se jmenoval. Jo,“ vzdychl, „pak ho, chudáka,

přejelo auto. Jojo. A vod tý doby, pane, já nedám na kočky dopustit!“ odmlčel se, aby se napil piva.

„Já mám kočky také velice rád,“ řekl jsem. „Obzvlášť jednu, takovou světle hnědou.“

„Á, tak to bude siamka. A mladá. K stáru voni černaj,“ pravil pán se zájmem a naložil si do úst celý knedlík s kopcem zelí, asi tak velikosti tenisového míče. Taky slečna Stříbrná se živila bez ohledu na svůj pás.

„Nevím,“ řekl jsem. „Nevím, co je to zač. Nevyznám se v ní.“

„No když je světle hnědá, tak to může bejt jedine siamka. Ledaže by to byla rasa z ostrova Man, ale to je kočka bezocasá.“

„To ne,“ řekl jsem. „Téhle na těle nechybí nic. Jenom je hrozně zlá.“

„Třeba jste s ní špatně zacházel,“ pravila slečna Stříbrná.

„Tak?“ zachmuřil se tlustý pán, pozorně pohlédl na krásku a potom zamračeně na mě.

„Já ne,“ řekl jsem. „Mám ji teprve týden.“

Slečna Stříbrná povytáhla obočí a podala mi klíč k své záhadě.

„Tak s ní třeba špatně zacházel někdo před vámi.“

„To bude asi vono,“ prohlásil tlustý pán energicky. „Žasli byste, jaký dovedou bejt lidi surovci. U nás v ulici jsem nedávno natrapíroval dva kluky, a tomu nebudete věřit, dali kocourovi hlavu do svěráku a pomalu ho utahovali, až mu, chudákovi, praskla lebka.“

Slečna Stříbrná se nefalšovaně otrásla a zbledla.

„Ne!“ vydechla.

„Nerad to vyprávím,“ pravil rychle tlustý pán. „Já vim, že žádnéj slušnej člověk by to nepokládal za možný. Však já taky ty holomky spořádal! Chudáka kocoura jsem musel bohužel podříznout. Byl už, nebožáček, napůl v pánu. A myslel jsem, věřte, že mi to srdce utrhne. Může se někdo divit, že jsem se neovlád?“

„To je hrozné!“ řekla slečna Stříbrná slabounce.

Tělnatý pán dopil na druhý lok pivo a vstal.

„A vidíte – u soudu mi to vůbec nepočítali jako polehčující okolnost. Voni na mě rodiče těch sígrů podali trestní oznámení. Že prej jsem se dopustil hrubýho násilí na nezletilcích. Pěkný nezletilci! A hrubý násilí! A co voni? Chudák zvíře, to dodělalo. A voni? Ten jeden prevít měl přeraženou ruku, to jo, to je fakt, ale copak si nezasloužil víc? A ten druhý měl akorát vyražený dva zuby. Jenže u nás,“ mávl rukou, důvěrně se ke mně naklonil a odhadl mě naivníma očima. „Já nevím, jaký sou vaše názory, pane. Ale za první republiky by se tohle nestalo. Tehdá platila litera zákona: Tejrání zvířat, paragraf ten a ten. Dneska?“ udělal trpkou řečnickou pauzu, naivní oči na mě důvěřivě hleděly. „Dneska se nadržuje lidem, proto sme, kde sme, a to především sígrum. Takovej sadismus! Já když načapám takovýho nějakýho, jak mučí tu němou tvář, tak bych ho v tom momentě zabil. A bez výčitek, pane! Bez výčitek! Já už sem takovej. Já se neudržím.“

„Seděl jste?“ zeptal jsem se ho.

„Dva měsíce,“ pravil tělnatý pán. „Že prej sem recidivista a nejsou vyhlídky na výchovný působení na kolektiv,“ dodal věčně a pak se omluvil. „Račte mně na moment prominout. Odskočím si pro pivo.“

Mlčel jsem, díval jsem se na slečnu Stříbrnou. Hrála si se sklenicí limonády a koukala do stolu. Řekl jsem:

„Pěkně jste mě převezla.“

„Já?“

„Ano, vy. Věřil jsem vám, že jste v Liberci, a vy jste se zatím bavila s Vaškem na gymnastice.“

„Nemohla jsem tušit, že tam nepřijdete.“

„To jste myslím mohla. Když jste věděla, že mám za to, že tam nejste.“

Chvilku mlčela.

„Vy jste dal svůj lístek Věře, že?“ zeptala se potom.

Podíval jsem se jí zpříma do bakelitu.

„Ano. Aby se utěšila s Vaškem. A povedlo se mi to. Ted' jsem volný.“

Kolem růžových úst slečny Stříbrné se objevilo něco jako úšklebek.

„Tak to vám gratuluju.“

„A Vašek je obsazený,“ řekl jsem. „Už vás nemiluje. Miluje ted' Věru. Takže vy jste taky volná.“

„Myslíte?“

„Aspoň pokud vím,“ dodal jsem rychle. „Ne že bych o vás věděl moc.“

„O to nejde. Ale myslíte, že pan profesor Žamberk mě už nemiluje?“

„Pozitivně ne. Věra ho připravila o panictví.“

Slečna Stříbrná se zamyslela, zadívala se na třepotavou vlajkoslávu nad zeleným trávníkem.

„Co to má co dělat s láskou?“ zeptala se zadumaně.

Pospíšil jsem si s výkladem:

„U exemplářů, jako je Vašek Žamberk, hodně. Oni si totiž s láskou pletou svoje potlačené žádosti. Která jim odpomůže od té trýzně, je jejich.“

„Máte na to jednoduchou teorii.“

„Zakládá se na jednoduchý praxi.“

Tentokrát se ušklíbala už zřetelně.

„Možná že si budete muset vymyslet nějakou složitější. Myslím teorii.“

„Když budu mít možnost složitější praxe –“

Slečna Stříbrná zamžourala skleněnou stěnou restaurace na hodiny na věži výstaviště.

„Tahle branže,“ pravila, „má zvláštní vlastnost. Praxe je v ní spíš na škodu. Největší úspěch v ní mívají ty, co nemají vůbec žádnou praxi.“

Chtěl jsem si taky honem vymyslet nějaký bonmot, ale vrátil se přítel zvířat, pro jistotu s dvěma půllitry. Sotva usedl, spletlo si nějaké zabloudilé štěně jeho nohavici s kandelábrem. Ujali se ho a nacpali ho zelím. Slečna Stříbrná si mě vůbec nevšímalá.

Program odpoledne pokračoval. Opět tūkala slečna Stříbrná na stroji, opět přenášela listiny, opět se bavila s pěstitelem a pózovala k seriálu *Kráska a zvíře*. Ve čtyři hodiny to všechno skončilo a tělnatý pán vyzval přítomné ampliíonem, aby nyní věnovali pozornost závodu chrtů, který bude za malou chvíli odstartován v oboře.

Slečna Stříbrná složila fídlátka a zmizela ve stanu. Když se vynořila, přitočil jsem se k ní.

„Už máte volno?“

„Nemám,“ řekla. „Dělám rozhodčí v cíli.“

„Čeho?“

„Závodu chrtů.“

„Můžu se přihlásit?“

Pohlédla na mě pohrdavě.

„Vaše duchaplnosti jsou trochu jednotvárné, pane redaktore.“

„Myslíte?“

„Myslím.“

„To je teda zlý,“ řekl jsem. „To jsem vám opravdu tak proti srsti?“

Sklopila hlavu. Vysokým kramflíčkem štourala v nějaké syslí dírce, vítr jí lepil sukni ke klínu. Pak mi pohlédla do očí.

„Nebyl byste, kdybyste si dal říct.“

„V čem?“

Povytáhla obočí a vzdychla.

„Vy to dobře víte. Už jsem vám to řekla, a ne jednou. Myslím to s vámi dobře, pane redaktore. Zanechte vší naděje, ano?“

„Mluvíte jako Dante, slečno,“ řekl jsem.

„Mluví jako Lenka Stříbrná,“ pravila. „Nevím, co o tomhle problému napsal Dante, ale říkám to, myslím, jasně.“

„Dante o tom napsal celou knihu,“ řekl jsem. „Jmenuje se *Peklo*.“
Zase zaštourala kramflíčkem v zemi.

„Já nejsem žádná vzdělaná osoba,“ pravila. „Ale pokud vím, to je jedno z největších literárních děl všech dob. To vaše peklo, pane redaktore, je docela malý a obyčejný peklíčko, jestli vůbec je.“

„Ale pálí,“ řekl jsem.

Znova mi pohlédla do očí.

„Třeba zaslouženě, ne?“

A pak se otočila a jako krásný růžový a bílý plameňák vykročila k oboře.

* * *

Opět seděla za strojem u stolu na vrcholku prudké terénní vlny, kde měli chrti cíl. Tělnatý pán obsluhoval přístroj na tahání zajíce. Když vyběhla první pětice psů, skrylo se slunce za mrakem. Chrti pádili dlouhým, úzkým průsekem v Oboře za kusem králičí kůže, vlečené na ocelovém lanku. Měli na sobě červené, bílé a kostkované vestičky s čísly a hnali se za tím zaječím podvodem, jako kdyby jim šlo o život. Na konci lana stála slečna Stříbrná s blokem a tužkou a v náhlém pološeru, které na Oboru kleslo z černého mraku, ještě víc zasvítily její bílé a růžové šaty. Potom spolu se šafářem v podsaditých rajtkách táhli zajíce zpátky ke startu. Prořídlý dav, lemující závodistiště, je pozorně sledoval. Zaslechl jsem hlasité poznámky několika pásků, kteří omylem nejeli na Medník.

A zase vyběhli chrti, zase se hnali za falešným zajícem a slečna Stříbrná stála na terénní vlně, podobná studené pochodni.

Když pádila předposlední skupina, začaly padat první kapky deště.

Ze zastřešené verandy parkové restaurace jsem hleděl na stan, do něhož se přátelé zvířat uchýlili před lijákem. V restauraci jsem

potkal Miroslava Krůtu, jemuž jakási dívka nepřišla na rande do Stromovky, a ten mě nyní povzbuzoval povídáním o svém harému. Před restaurací stálo jeho auto. Neposlouchal jsem ho a nespouštěl jsem oči ze stanu.

Asi v půl sedmé vyrazila odtamtud slečna Stříbrná a za ní tlustý pán. Pán kráčel neohroženě s ohrnutým límcem a slečna Stříbrná si nad hlavou přidržovala malou aktovku.

„Mirku, seš kamarád?“ přerušil jsem zdoluhavý referát přítelův, a než mi to mohl potvrdit, už jsem do něho hučel: „Potřebuju vůz. Na dnes večer. Je to na život a na smrt.“

Krůtovy zkušené oči našly mezi kapkami vlhnoucí slečnu Stříbrnou.

„Tamhleto zmoklý, růžový?“

„Jo. Na dvě na tři hodiny. Strašně mi na tom záleží.“

V spiknutích proti ženským se na Krůtu dalo spolehnout. Vůz mi v takových situacích půjčil už několikrát, a že by jeho dívka přišla na rande s tříhodinovým zpožděním, bylo nepravděpodobné. Vytáhl z kapsy klíčky a podal mi je s varovným úsměvem.

„Jestli to nevyjde, jsem tak do jedenácti ve Filmáku,“ řekl. „Jinak ráno u mě. Jenom mi to, prosím tě, nenabourej, ses nějakéj celej vopilej láskou.“

Zajel jsem elegantně zezadu těsně po bok slečně Stříbrné a otevřel jsem dvířka.

„Naskočte si. Pane Bartoš, vy taky. Dozadu.“

Pohled, který na mne vrhla zpod aktovky, nebyl právě nadšený, ale zato tělnatý pán přijal nabídku s upřímnou vděčností. Nacpal se přes sklopenou přední sedačku felicie dozadu a zabořil se hlavou do plátěné střechy, takže na ní naskočila boule. Slečna Stříbrná hopsla vedle mě a zabouchla dvířka. Vyjeli jsme.

Přítel vzadu pokládal za svou povinnost konverzovat.

„Máte pěkný autíčko.“

„To není moje,“ přiznal jsem. „To jsem si vypůjčil, když jsem viděl, jak moknete. Kam to bude?“

„Jenom do Karlína,“ řekl tlustý pán a pustil se do výkladu o jízd-
ních vlastnostech domácích zvířat.

Slečna Stříbrná mlčela. Na předním skle se rozplácávaly velké kapky, ale stěrače spolehlivě utíraly šedivý mokrý svět; tím neustále omývaným sklem vypadal radostně. Po ulicích táhly nedělní davy, většinou bez deštníků a plášťů do deště, chichotavé slečny se svet-
říky přes hlavu, mládenci v pestrých košilích, hrdinně ignorující mokro. Slečna Stříbrná pořád mlčela. Já taky.

Oslovil jsem ji teprve, když jsme vysadili přítele v zakouřené
karlínské ulici:

„Nezlobíte se?“

„Ne. Děkuju vám za svezení.“

Chtěl jsem říct nějakou duchaplnost, ale spolkl jsem první,
druhou i třetí, které mi napadly. Duchaplnosti na slečnu Stříbrnou
nezabíraly. Projeli jsme pod žižkovským viaduktem, kolem hlavního
nádraží. Na křižovatce u Muzea jsem se zeptal:

„Můžu vás pozvat někam na večeři?“

„Ne, prosím vás. Odvezte mě domů, jsem unavená.“

No dobře. Tak ještě jinak. Mlčeli jsme. Déšť zesílil. U Botanické
zahrady se proměnil v tropickou clonu. Krásně bubnoval na plá-
těnou střechu Krůtovy felicie.

„Hezký, co?“ zeptal jsem se.

„Musí se vám asi špatně řídit.“

„Ne. Myslím to bubnování deště. Nemáte to ráda?“

„Ano. To je hezký. Jako ve stanu.“

„Vy jste spala často ve stanu?“

„Dost.“

„To je ta vaše chuligánská minulost, že?“

„Jaká?“

Pustil jsem pravou rukou volant. Slečna Stříbrná měla obě ruce na přístrojové desce před sebou. Chuligánské znamínko svítilo na hnědé kůži a v šedivé temnotě jako miniaturní růžový lampiónek. Dotkl jsem se ho prstem.

„Ach tak,“ řekla. „No ano. Mám dost divokou minulost.“

„Jak divokou?“

„Dost.“

„Nebyla jste snad dokonce –“

Zaváhal jsem.

„Kde?“

„Rediguju teď takovej rukopis o dívčí polepšovně –“

„Ne, to ne. Byla jsem v base,“ pravila věčně.

„Ale?“ řekl jsem, a najednou mě ovanula ranní atmosféra mého pátrání, dedukce jako v detektivce, která nyní získávala opěrný bod. Sám o sobě nic neříkal, jenom zkomplikoval tajemství. Slečna Stříbrná, jako by chtěla setřít případný špatný dojem, rychle dodala:

„Nebyla to moje vina.“

„Mně jsou basisti sympatický,“ pospíšil jsem si zas já. „Obzvlášť polepšení chuligánci.“

Dál jsem se neodvážil. Prudce jsme zahnuli nuselským náměstím do pankráckého kopce. Déšť nepolevoval. V zatáčce dostala filčka smyk. Bravurně jsem ho vyrovnal. Slečna Stříbrná zachovala klid a pochválila mě:

„Řídit umíte.“

„Děkuju,“ řekl jsem a počal jsem kout železo. „Jenomže – ta chuligánská minulost se mi k vám nějak nehodí.“

„Proč?“

„Jste ctnostná jak dívenka z penzionátu.“

Zdálo se mi, že se malinko usmála.

„To má jiný příčiny.“

„Jaký?“

„Vy byste jim nerozuměl.“

„Basa?“

„Možná. Ale ještě jiný.“

„Ten literát, co vás literárně zpracoval?“

„Mě? Aha, ano. No to spíš.“

„Dáte mi to přečíst?“

„Ne.“

Vjeli jsme slavnostně do ulice 19. listopadu. Červená felicie za-
hořela ve výkladu, kde se před týdnem zrcadlil měsíc. Pneumatiky
zašustily po asfaltu, pak se rozstříkla louže, jak jsem zastavil před
zeleným portálem.

Slečna Stříbrná sebou zavrtěla na sedadle.

„Tak vám děkuju. Byl jste moc hodný.“

Podala mi ruku.

Já nechal ruce na volantě.

„Něco bych na vás chtěl.“

„Co?“

„Je to velká prosba, ale spojím ji s jakýmkoliv slibem, jestli mi ji
splníte.“

„Ano?“

„Ano.“ Nadýchl jsem se. „Podívejte, slečno Stříbrná. Já vím, co
vy si o mně asi myslíte. A já jsem po týhle stránce býval gauner, to
přiznávám, a to, co jsem udělal s Věrou, vám muselo připadat jako
gaunerství.“

Nevyvrátila mi to. V odrazu na předním skle jsem viděl její vážný
obličej.

„Ale nebylo to gaunerství. Fakt ne. To bylo z lásky k vám.“

Zakabonila se, ale stejně zůstala krásná. Obraz ve skle mě při-
váděl k šílenství.

„Říkala jsem vám, abyste to nedělal.“

„V lásce si nejde poroučet.“

„Jde. Právě v lásce. Když je to opravdu láska.“

„Když je to opravdu láska, tak je to vyloučeno. Věřte mi. Tohle já vím.“

„Myslím, že to vím spíš já.“

Měl jsem dojem, že černé panenky nabyly zvláštního lesku.

Proč?

Do našich situací se neustále dralo detektivní téma.

„Neměl jsem na Věru jít s takovým podvodem, to bylo svinstvo,“ pravil jsem pokorně. „Ale to je – zvyk nebo co. Vždycky jsem to takhle dělal. Nikdy jsem na nikoho nemyslel tak jako na vás.“

Slečna Stříbrná zamrkala mokkými řasami a malíčkem si utřela koutek oka.

„A co ode mě vlastně chcete?“

„Abyste mě na chvíli pozvala k sobě.“

„Nepozvu.“

„Máte tam spolubydlící?“

„Ne.“ Pauza. „Právě proto vás nepozvu.“

„Opravdu jenom na kafe. Dávám vám na to čestný slovo. Je mi smutno, víte?“

Ve skle na mě pohlédla.

„Smutno? Vám?“

Nejsvalnatější slova byla slabá vedle její intonace. Skoro jsem se otrásl.

„Nejsem takový netvor, aby mi nemohlo být smutno.“

Slečna Stříbrná věnovala zas pozornost neurčitému bodu před sebou.

„Nenamlouváte si to jenom?“

Bože, co? Že nejsem netvor? To snad ne. Že je mi smutno.

„Je mi na umření,“ řekl jsem.

„Na umření.“ Pohrdavá intonace sklouzla do polohy trpkosti. „A co z toho budete mít, když vás pozvu nahoru?“

„Je mi s váma dobře,“ řekl jsem. „I kdybyste jenom pořád opakovala, že mě nenávidíte, je to lepší než být sám.“

Napadlo mi, že mluvím trochu jako Věra. Snad právě proto to na slečnu Stříbrnou aspoň trošku zapůsobí. Snad –

Slečna Stříbrná položila ruku na kliku dveří.

„Já vás nechci trápit, víte?“ pravila tiše. „Já vůbec nechci nikoho trápit, i když na to třeba nevypadám. Ale nemá to skutečně žádnou cenu.“

Veliké kapky deště zabubnovaly na střechu.

„Možná –“ zaváhal jsem. „Je mi trapný to říkat – je to slovo jako do románu. Ale vy jste způsobila, že jsem se rozhodl začít nový život.“

„A jaký by to měl být?“

„Vždyť to víte.“

„Já nevím, jestli vím.“

Na předním skle dosud pracovaly stírače, a po každém pomalém mávnutí se před námi objevila kruhová výseč ulice 19. listopadu, svěží a šedivě barevná, jako z reklamy na Sidol. Vypnul jsem stírače. Udělalo se ticho a déšť okamžitě zalil ulici 19. listopadu neprůhlednou vodní clonou.

„Je mi strašně smutno. Třeba jsem gauner, ale pak jsem smutnej gauner. Slibuju vám, že jenom na kafe. Na půl hodinky, a půjdu.“

Mlčela. Proti nám zahnulo auto s rozsvícenými reflektory, jejich paprsky rozlámala zurčící voda na předním skle, na okamžik mě to oslepilo. Pak se déšť zmírnil, šuměl na střeše jako divná ukolébavka.

„Pozvete mě k sobě?“

Otázka navodila napětí, a zase to byla detektivka. Ještě chvilka mlčení, potom řekla, bez nadšení, ale řekla:

„Tak pojd'te.“

A otevřela dvířka.

A mám tě, konvalinko!

A vylezl jsem druhými dvířky do deště.

Byla to garsoniéra v nejvyšším poschodí. Kuchyňka pro půl kuchařky a pokojík s fotkama zvířat po stěnách. Jeden gauč, jeden

šatníček. Kulatý stůl se dvěma proutěnými křesílky, na něm uprostřed malý černý kocour se žlutozelenýma očima. Nikde ani stopy po nějaké spolubydlící.

Kocour ke mně tiše přitápnal a po kočičím způsobu se nosem dotkl mé nohavice.

„Míííííou.“

„Ahoj, Felixi,“ pravila slečna Stříbrná. Potom ke mně: „Sedněte si. Jdu udělat to kafe.“

Ze šatníčku vytáhla červený župan a zmizela v kuchyni.

Usadil jsem se do křesla. Kocour mi vyskočil na klín a upřeně se mi zadíval do očí. Opětoval jsem ten pohled. Klidně ho vydržel. Já taky. To se mi u lidí, z mé ani z jejich strany, už dost dlouho nepovedlo.

A rozhlédl jsem se po pokojíku. O velkém bohatství nesvědčil. Gauč i šatník vypadaly na nákup v bazaru. Rákosová křesílka byla nová, ale rákosová křesílka nejsou žádný přepych. Ani maličké rádio z béžového bakelitu na bedně na peřiny za gaučem.

Všechny svoje příjmy ukládá asi slečna Stříbrná do šatů. V tom se od ostatních takových slečen neliší. V tom ne.

Ještě jednou jsem si zopakoval celou místnost. Bylo to neutěšené prostředí. Neuvěřitelně neutěšené na tak utěšenou slečnu. Nejvšejší v něm byly zvířecí fotky.

Slečna Stříbrná se vrátila s kafem ve dvou nejobyčejnějších hrnečkách a sedla si do druhého křesílka. Na stůl postavila cukřenku. Kocour přeskočil do klína jí. Natáhl se ke kafi slečny Stříbrné, dychtivě sál nosem páru, ale než se dotkl horké hladiny, opatrně couvl.

„Smím se vás zeptat na něco důvěrného?“

„Proč ne. Já vám nemusím odpovídat.“

„To nemusíte. Ale byl bych rád.“

Lžičkou ulila trochu kafe na skleněnou desku. Kocour se pustil do horlivého vylizování. Řekl jsem:

„Vy spíte se spolubydlíci na jednom gauči?“

Černý kocour ke mně vzhlédl, olízl se. Slečna Stříbrná pohlédla na černého kocoura a usmála se.

„Ano. Vid', Felixi?“

„Míííííauo!“

Ukázal jsem na něho. Kývla.

„Ano. To je moje spolubydlíci. Trošku jsem vás mystifikovala. Je mužského pohlaví.“

Ale mě to potěšilo.

„Fuj,“ řekl jsem. „Já mám docela rád zvířata, jenže kocouři se hodí spíš k vdovám, ne? Ale povedlo se vám to, takhle mě vodit za nos!“

Ušklíbla se.

„Díky tomu jsem dosud pannou – že vodím pány za nos.“

Konvalinko! V duchu jsem zajásal. Bylo to zase jako na počátku počátků, na zvalené trávě Žluté plovárny.

„Že jste panna, to vás ctí,“ pravil jsem uznale. „Ale nejste stará panna, abyste musela mít kocoura.“

„Kocoura mám proto, abych nikdy nezapomněla na jistý věci.“

„Na jaký?“

Neodpověděla přímo. Zvedla kocoura, přiložila si ho k líčku, potom ho podržela před sebou. Vypadal skoro jako maličký homunkulus.

„Kocour je velice krásný zvíře, pozorujete? Elegantní, celej se leskne, dbá na sebe. Ale je to strašnej lenoch. Strašnej sobec. Nemiluje pána. Miluje jenom dobrý bydlo.“

„Zajímavé.“

„Jako vy,“ dodala. „A jako takoví jako vy.“

„Já nejsem lenoch. Řekněte, a vydrhnu vám tady podlahu.“

„Ano. Kocour je taky ohromně pilnej, když jde o kočku. To přirovnání je přesný.“

„Ale máte ho přece taky ráda, ne? Nedržíte si ho tu jenom jako živý memento?“

Slečna Stříbrná podrbala kocoura v zátylku. Blaženě přimhouřil oči a jal se hlasitě příst.

„Mám,“ řekla.

„Přesto, že je to sobec, lenoch, přesto, že nemiluje vás, ale dobrý bydllo, který u vás má?“

„Přesto.“

„A proč teda nemůžete mít ráda mě, když mám – podle vás – stejný vlastnosti?“

„Kocour je zvíře,“ pravila a jedovatě blýskla černýma očima. „Chcete říct, že jste taky zvíře, pane redaktore?“

Setmělo se. Stáli jsme u okna, byl z něho hezký výhled na Prahu. Přestalo pršet. Slunce zapadlo. Černý mrak lemovala tmavnoucí bledě modrá obloha. Nuselské střechy se leskly mokrem, kupole kostelů se zelenaly. Všude po tom mokřém obraze naskákala žlutá světýlka.

„Na tohle se ráda dívám,“ řekla. „Je to –“

Odmlčela se.

„Co?“ zeptal jsem se tiše.

„Ale – jedna z těch opravdu krásnejch věcí na světě. Takový starý město v dešti.“

„Vy jste taky jedna z těch krásnejch věcí na světě,“ řekl jsem.

„Já nejsem věc.“

„Tak jsem to nemyslel.“

Mlčení, mlčení v dešti, hlavou mi zněl nějaký starý šlágr, krásná písnička mladistvé naivnosti, nad Prahou čarovala večerní obloha. Za lemem mraku se vynořil pohublý měsíc s oranžovou korónou. Abys ty tu chyběl! V dálce se zablesklo, mezi věžemi na obzoru stály kolmo růžové a rudé paprsky, které pronikly šedivým oblakem.

„A to, jak máte ráda zvířata,“ řekl jsem. „Skoro jsem v pokušení považovat to za jistý příznak něčeho –“

„Čeho?“

„Že nemáte ráda lidi.“

Zavrtěla hlavou. Duhový lesk města ji hladil po krásné tváři. V černých očích, v uhelném démantu, se zrcadlil svět: tentokrát údolí se žlutými světýlky, s červenými a zelenými signály, jako ve vyleštěné miniatuře.

„Ne,“ pravila. „Ne: nemám ráda. Jenom jim nevěřím. Zvířata jsou všechny stejné. Aspoň z našeho hlediska.“

„Vy byste chtěla, aby byli všichni lidi stejní?“

„V některých věcech ano.“

„Byla by to pěkná nuda.“

„Ale bylo by mnohem míň –“

Zarazila se. Po blesku přišel z dálky hrom. Obklopily ji symboly: aby byly úplné, zazněl z otevřeného okna v protějším činžáku saxofon.

„Čeho by bylo míň?“

Pokrčila rameny.

„Zklamání, bolesti – já nevím, jestli by to nebylo lepší.“

Saxofon hrál pomalou melodii. Hlubokou, chraptivou. Baryton-saxofon. Samozřejmě z gramofonu.

„Váš oblíbený nástroj,“ řekl jsem tiše.

„Ano.“

Položil jsem jí ruku kolem pasu a v tom okamžiku jsem přišel o rozum i vůli.

„Lenko!“ zašeptal jsem.

„Ne,“ řekla, jak se to říká. „Tohle nedělejte.“

Už se nedalo nedělat. Vášně, zmatek a ta záhada, tajemství prohloubené vášní a touhou se mě zmocnily. Už jsem nevěděl, co vlastně dělám.

Strhl jsem ji k sobě, tvrdě, prudce jsem ji políbil. Vzpírala se a pootevřela ústa. Župan se jí rozhrnul, zahlédl jsem bílou krajku, sjel jsem ústy k olivové pěšině v ní. Ale slečna Stříbrná mě popadla za vlasy a vši silou škusbla. Bolest mě vydráždila ještě víc, chytil jsem ji kolem ramen a smýkl jsem s ní na gauč. Oba jsme upadli,

já na ni. Hlavou mi blesklo, jak důsledně se chovám podle vzoru opilého závozníka, a bylo mi to jedno; abych to dovršil, začal jsem prudce cloumat župánkem. A najednou se mi zatmělo před očima a strašlivá bolest mě zlomila v pase. Jako pytel brambor jsem spadl z gauče a měl jsem dojem, že tu bolest nevydržím. Chytil jsem se oběma rukama za pohlaví. Ta děvka! Ta děvka netyková! Ach bože! Bolest mi rvala podbřišek, zaskučel jsem jako pes. Slečna Stříbrná vstala, zavázala si župan. Potom jsem viděl, jak si před zrcadlem v šatníku načechrává střapatou hlavičku.

Na stolečku seděl kocour, otáčel hlavu sem tam, podle toho, jak jsem se válel po podlaze, sledoval mě nemrkajícíma žlutozelenýma očima. Slečna Stříbrná přešla pokojem a zastavila se nade mnou. Bolest neslábla. Zůstával jsem ležet.

„Až vás to přejde, půjdete okamžitě pryč,“ pravila slečna ledově. Zasyčel jsem na ni:

„Vy! Mohla jste mě zmrzačit!“

„Promiňte,“ řekla a změnila se tak náhle, jak to uměla jen ona. „Nezlobte se,“ skoro se mi omlouvala. „Je to moje vina. Neměla jsem být pitomá.“

Dokázal jsem sednout si na gauč. V předklonu jsem složil hlavu do dlaní. Bolest trvala, ale vztek mě opouštěl. Tohle je teda pěkná ostuda. Jako ožralý závozník. Ale kdo se v ní sakra má vyznat?

„Vy se nezlobte na mě,“ zachraptěl jsem a hlas mi přeskočil. „Tohle – tohle jsem jakživ neudělal. Já nevím, jak se to mohlo stát.“

Odešla do kuchyně a já osaměl v pekelných světlech západu slunce a stmívání.

Vrátila se se sklenicí vody a s tubou prášků.

„Nate. Vemte si dva. Třeba to trochu pomůže.“

Spolkl jsem dvě hořké pilulky, a bolest trvala dál. Jenom trošičku, trošičku se měnila v něco poněkud snesitelnějšího.

„Vážně. Tohle jsem nikdy v životě neudělal.“

„To vám věřím,“ řekla. „Asi jste nikdy nemusel.“

Stála opřená o skříň, s rukama za zády. Hleděla na mě vážně, bez nenávisti, snad s nechutí. Ze stolku mě pořád pozoroval kocour.

Zasténal jsem:

„To máte pravdu. To jsem nemusel.“

Dopil jsem vodu ve sklenici.

„Vy se prostě považujete za velkého přeborníka –“

Chtěl jsem něco říct, sám jsem nevěděl co, ani jsem se to nedozvěděl, protože mi opět přeskočil hlas. A slečna Stříbrná tvrdě pokračovala:

„– všechno v životě jste si ulehčoval. Ženské, básnění, práci, všechno, víte? Takže jste podleh iluzím. Zrovna jako nejste básník, ale veršotepec, nejste ani milenec, ale děvkař.“

„Ach bože! Neříkejte to!“

„Na Boha vy nevěříte, tak neberte jeho jméno nadarmo. Chápete aspoň, proč s váma nechci nic mít?“

Upřel jsem na ni ztrápené oči. Byla krásná, světle hnědá, složená ze symbolů, z měsíce, z tajemství. Z hlasu barytonového saxofonu. Nechápal jsem nic. Zavrtěl jsem hlavou.

„Já vás miluju. A tohle jsem nechtěl – dnes jsem na vás myslel celý den, a nic takového mě ani nenapadlo. To až tady – u toho okna.“

„Nejste sám, kdo mě miluje,“ řekla bez citu. „Jenže jiný se dovedou ovládat. Dovedou čekat.“

„Budu čekat, když mi to dovolíte. Třeba celý život,“ a protože mi to samotnému znělo nevěrohodně, dodal jsem rychle: „Sakra! Myslím to vážně.“

„Vy? Vážně?“ pravila s příšernými otazníky. „Dole v autě jste mi dal nějaký čestný slovo –“

„Přemohlo mě to. To je přece lidský –“

„Lidský? Dávat čestný slovo, když víte, jak snadno vás kdeco přemůže?“

Co se proti tomu dalo namítnout?

„Máte pravdu – já to tak nemyslel. To jsem vám dal jen tak – jak se to dělá –“

V puritánském ovzduší, které naplnilo pokoj, mi slova doslova zmrzla na rtech. A ona za nima k příšerným otazníkům přidala příšernou tečku:

„Takovýhle věci já беру doslova.“

Svěsil jsem hlavu, znova jsem ji pozdvihl, pohlédl jsem na své kávové enigma.

„Pozvala jste mě nahoru,“ řekl jsem. „Uvažuju. Nerozumím tomu. Vůbec ničemu nerozumím. Ale když jste mě sem pozvala, nemůžete být tak ctnostná. Musela jste si domyslet, že – víte přece, že kafe je spíš metafora. A jestli teda nejste tak ctnostná, mám věřit, že jste tak hloupá?“

„Asi jsem,“ řekla slečna Stříbrná, jako kdyby umřela. „Mohla jsem samozřejmě vědět – ale já – no bůhví – každý máme – ale nebudem o tom mluvit. Můžete už vstát?“

Zkusil jsem to. Takže tohle je poslední tečka za všema tečkama. Jakžtakž to šlo. Zasténal jsem:

„Ale dala jste mi!“

„Aspoň se příště ovládnete.“

„Příště?“

„Myslím s některou jinou.“

Měla fantastickou schopnost udělat za každou definitivní tečkou nějakou ještě definitivnější.

„S některou jinou?“

„Ano. S některou jinou.“

Nevyčerpatelnou schopnost. Přistoupila ke dveřím a pootevřela je. Přemohl jsem bolest a udělal jsem smutný obličej.

„Žiju už dvaatřicet let, ale nepoznal jsem žádnou, jako jste vy... To už teda těžce bude někdy nějaká jiná. Tohle je, slečno, obávám se, klasický případ.“

Slečnou Stříbrnou, líbeznou slečnou utkanou z růží a hebké hladiny vod, to ani nehnulo.

„Vy jste zatím vůbec nežil,“ pravila tiše. „Jenom užíval.“

Potom otevřela dveře dokořán.

Kocour vyrazil ven, až na schodiště, na něm se nerozhodně zastavil. Zdvihl ocas, ze tmy zasvítla bílá kočičí řítka.

„Felixi, domů!“ zavolala slečna Stříbrná a mně podala ruku. „Sbohem.“

Stiskl jsem tu ruku a smutně jsem pravil:

„Sbohem.“

„Nic ve zlym, ale –“ udělala pauzu, v té sebou naposledy pohnula umučená naděje – „– ale sbohem.“

Tak teda sbohem.

Kocour provinile přeběhl kolem nás zpátky do pokoje. Bolest ve varlatech se zvětšila, cítil jsem, že si budu muset sednout. Vypadl jsem na chodbu. Dveře za mnou zaklaply. Sešel jsem o poschodí níž a tam jsem si ve tmě dřepł na schody.

Zůstal jsem tam asi půl hodiny, až bolest ustala. Potom jsem vstal a opustil jsem ten dům. Na ulici jsem pohlédl vzhůru do slečnina okna. Zrcadlil se v něm měsíc jako ledová monstrece a v jeho středu slabě žhnula stolní lampička. Saxofon pořád troubil z okna naproti.

Strčil jsem klíček do zámku felicie, ale náhle srdce divoce zavolalo po náplasti. Věra! Vytáhl jsem klíček, otočil jsem se, vyrazil jsem k Věřinu obydlí. Po dešti byl příjemný, vlahý večer a parta mládenců a dívek s kytarou táhla k nuselským schodům.

Opanovala mě skoro fyzická potřeba nějak se za to všechno někomu pomstít. Někak sám sebe ujistit, že je to ještě normální svět, že nenormální je v něm pouze slečna Stříbrná. Věra mě k sobě pustí, ty včerejší facky jsou loňský sníh, nic neznamenají. Zase se

s ní udobřím. Zase ji pošlu k vodě. Jenom když se přesvědčím, že je to pořád normální svět.

A přesvědčil jsem se. Když už jsem byl téměř u domu odhozené umělkyně, připlul před vchod nablýskaný mercedes pana režiséra Gellena. Z něho vystoupila Věra, dokonale emancipovaná od pletacích drátů, v brčálově zelených, stříbrnou nití protkávaných krátkých večerních šatech, v dekoltu jí zářila krásná opalizující bižuterie, na nohou měla zlaté střevíčky, pořízené za cenu mnohých večerů o kafi a chlebě. Těmi zaklapala po chodníku – a pak mě spatřila. Otevřel jsem ústa, nestačil jsem však nic říct. Pan režisér Gellen přiklusal kolem chladiče, nevšiml si ničeho a zařadil se za Věru. Věra beze slova sklopila oči a odemkla. Zavřel jsem zase ústa. Věra vešla do domu, pan režisér Gellen příčinlivě zmizel za ní. V zámku zaskřípal klíč.

Stál jsem jako Lotova žena. Proti mně přicházela další skupina pásků s kytarou:

„Rock! Kriminálnickej rock!“

Vole vole, normálka, řekl jsem si v duchu, hořce.

Potom jsem se vrátil k felicii a odejel do Filmového klubu, kde mě radostně uvítal Krůta, dychtivý novinek o mé pohromě. S ním a s alkoholem jsem se utěšoval v T-clubu až do časných hodin ranních, pak jsem smutný seděl na lavičce na Slovanském ostrově a odtamtud jsem šel rovnou do redakce.

Kapitola jedenáctá

OHNIVÉ LÉTO

Den nato, odpoledne, když jsem dorazil domů s úmyslem hned zalehnout, čekalo na mě příjemné překvapení: lístek z vojenské správy, jímž mi oznamovali, že mám možnost strávit léto v Medzihorenci na mimořádném dvouměsíčním vojenském cvičení. Hodil jsem jej vztekle do koše na papíry a šel jsem si lehnout.

Koš mě nezachránil. O týden později unášel mě košický rychlík do Medzihorence, otráveného na nejvyšší míru.

Celý ten týden se mi se slečnou Stříbrnou nepodařilo promluvit. V pondělí po debaklu v ulici 19. listopadu odjela na tu odloženou služební cestu do Liberce a vrátila se až v sobotu večer. Totiž měla se vrátit. Čekal jsem u libereckého rychlíku, ale po černé hlavičce ani památky. U nočního vlaku taky ne. A ve čtyři ráno jsem sám vyjížděl do Medzihorence.

V redakci proběhl ten týden poměrně klidně, v obvyklé práci. Většinou se likvidovaly drobné průsery. V úterý jsme byli v tiskárně, na brigádě, a vystříhávali jsme tam z knihy středověkých milostných básní obrázek příliš tlustého ženského aktu, o němž soudruh Král usoudil, že nepatří čtenářům do ruky. Kniha měla poměrně malý náklad, a tak jsme ji zmohli za jediný pracovní den. Obrázek se musel stříhat těsně při hřbetu, ale aby se nerozpadl arch; osobně se zúčastnil i šéf a odstraněné nahotiny vozil do stoupy jakýsi pán z tiskárny. Pak se zjistilo, že není z tiskárny. Když jsem za dva dny nato jel někam taxíkem, měl už taxíkář tlustý akt na palubní desce, vedle Marilyn Monroeové, zčásti přikryté tarifní tabulkou.

Ve středu svolal šéf mimořádnou poradu, k níž přizval mě, Pecákovou a dr. Ehrlichovou, která u nás redigovala jazykové příručky. Nedbale, neboť v knize *Holandsky do vlaku* propustila větu: *Jako*

pozůstatek někdejšího duálu má dnešní holandština několik slov, která se vymykají obvyklé deklinaci, např. „tele“, „skot“ a „lid“. Větu pozastavil dozor a šéf nad ní obvinil dr. Ehrlichovou ze zarážející neznalosti základů redaktorského řemesla. Marně se učená kolegyně oháněla několika holandskými gramatikami z různých univerzit. Šéf vlastnoručně připojil červené deleatur k slovíčku *lid* a propustil dr. Ehrlichovou s napomenutím, že bude-li její práce vykazovat takové nedostatky, mohla by být z funkce redaktora přemístěna do korektorny. Dr. Ehrlichová odešla, za tlustými skly se jí třpytily slzičky, a šéf, málem taky se slzami v očích, žaloval nám pak téměř půl hodiny na lehkomyšlnost mladých, kteří přišli z fakulty, a co všechno by se jim stalo, nebýt jeho. Přizvukovali jsme mu, neboť měl pravdu.

Potvrdil to hned následující den, čtvrtek, kdy měla menší průšvih Dáša Blumenfeldová. Vyšetřovala ji policie, protože se při revizi v antikvariátě zjistilo, že tam jakási Blumenfeldová prodala vzácný slovník jazyka anglického za 250,- Kčs a táž Blumenfeldová jej hned zas koupila zpátky za 300,- Kčs, údajně pro naše nakladatelství. Blumenfeldka celý machl vysvětlovala tak, že slovník viděla u svého strýčka Feuersteina, bývalého továrníka v sociálním důchodu, a protože věděla, že naše redakce jej potřebuje, provedla transakci v zájmu podniku, který nákupy u soukromých osob konat nesmí. Zaplatila churavému strýčkovi dvě stě padesát korun ze svého, šla slovník prodat do antikvariátu a okamžitě jej zas koupila za tři stovky, které jí po předložení potvrzenky zaplatili v redakční pokladně. Tajní nad tím dlouho vrtěli hlavou, a teprve po velkém úsilí se Dáše podařilo zlomit jejich nedůvěru a dokázat, že na věci se ani ona, ani její strýček neobohatili; takže to vypadalo, že všechno projde hladce. Ale nesměla by to být Blumenfeldová. Ve své zavidlosti si nakonec neodpustila jedovatou poznámku, že okraden byl jedině stát, tajní se zarazili mezi dveřmi a kolotoč křížového výslechu se roztočil znova. Blumenfeldka upadla do podezření ještě vážněji-

ho než předtím, a trvalo jí další dvě hodiny, než se opět očistila. Kdyby podnik mohl koupit slovník přímo od starého Feuersteina, vysvětlovala kolem dokola, stálo by to státní pokladnu dvě padesát. Takhle sice na Feuersteinovi vydělal antikvariát padesát korun, jenže ty zaplatila naše redakce, takže je vlastně antikvariát vydělal na našem nakladatelství: tedy z ekonomického hlediska se ta padesátikoruna jenom přestěhovala z jedné státní pokladny do druhé. Nakonec jeden z vyšetřujících, popletený složitou logikou případu, usoudil, že o těch padesát korun trhl stát vlastně starý Feuerstein, a dožadoval se pohnání Dášina strýce před soud. Argumentoval tak, že kdyby byl Feuerstein prodal antikvariátu slovník za dvě stě, mohl jej antikvariát prodat našemu nakladatelství za dvě stě padesát, tedy za sumu, za níž byl původně Feuerstein ochoten slovník prodat přímo našemu podniku, kdyby – se to smělo. Dlouho nemohl tajný pochopit, kde je tu z logického hlediska chyba, a nakonec se Blumenfeldce podařilo spíš ho ukecat než přesvědčit.

Z toho maléru si však patrně nedělala těžkou hlavu. Ještě ten večer jsem ji zahlédl v biografu, kde si střídavě ukusovala ze čtyř druhů plněných čokolád, které jí před ústy přidržoval mladý Hartman. Sám, abych zapomněl na žal ze slečny Stříbrné, pronásledující mě přes povyražení z cizích nehod, strávil jsem večer po představení s účetním restaurace *Dunaj*, v jejíž režii se v biografu prodávaly cukrovinky, Frantou Novosadem, dlouhým, vyzáblým, krátkozrakým bývalým českým spisovatelem. Kdysi sepisoval pod různými jmény anglického původu detektivky, ale když se za socialismu móda kýčů změnila, vrátil se k účetnictví. Toho večera mi však nadšeně předčítal pasáže ze svého nového románu, který vyrobil ve volných chvílích mezi účtařinou, neboť si velice mnoho sliboval od nejbližšího literárního vývoje. V románě vystupoval staršina SNB Honza Fialka, a já v něm bez obtíží poznal novou inkarnaci někdejšího Novosadova inspektora Woolstonecrafta: mluvil přesně stejnou tvrdou češtinou, jaké užíval ten inspektor

v rozhovorech s gangsterem O'Rourkem, a jinak v celém širém světě nikde nikdy nikdo. Také děj detektivky mi byl povědomý: týkal se velkohokynáře; pod jeho zatajenými zásobami Schichtova mýdla s jelenem našel Fialka zakopanou mrtvolu neznámého muže, jak se později zjistilo, dělnického invalidy, jemuž se vymstilo, že přišel na stopu toho hospodářského zločinu. Brzo jsem pochopil, že jde o variantu románu Sheily Siddonsově (jeden z Novosadových oblíbených pseudonymů) *Tajemství sklepa v Blackmoor Street*; tam byl hokynář obchodníkem se starožitnostmi, zakopaná mrtvola lordem Fitzpatrickem a mýdlo pašovaným kokainem.

Nejklidněji proběhl v tom týdnu pátek – jenom kolega Salajka musel na kobereček. Pod fotografií jedné spisovatelské skupinky v našem propagačním časopise pustil titulky *Vpravo sedí Josef Kopanec*, podařilo se však ještě včas zastavit stroje, takže v naprosté většině výtisků byla pozice Mistra průserů (ve veřejnosti o něm kolovala zpráva, že byl v souvislosti s *Bojem o Brnířov* na nějakou dobu zašit) označena neprovokující větou *Vlevo od Josefa Kopance sedí oblíbená prozatérka Marie Burdychová (s knihou v ruce)*.

Jinak byl klid. Když jsem se v sobotu loučil, řítil se na šéfa sice další průser – přišla zpráva, že literární teoretik Manfred Schalowski, jehož strašlivě nudné *Stati a poznámky k nové německé literatuře* opatřil šéf pajánovitou předmluvou, ilegálně přešel hranice – ale nepochyboval jsem, že ostřílený stratég vybruslí nějak i z této nepříjemnosti. Potřásl jsem rukou Anežce, políbil jsem Blumenfeldku a odebral jsem se vstříc půllitrům a dvouměsíčnímu kodrcání v tankové věži.

Poslal jsem slečně Stříbrné z Medzihorence několik dopisů, ani na jeden mi neodpověděla. Tak jsem toho nechal. Doufal jsem, že na ni zapomenu. Zapomněl jsem už na tolik slečen, že jsem zapomněl na kolik. Jenže slečna Stříbrná se k nim nepřidala.

Od Blumenfeldky přišel lístek z Moskvy s podpisy dvou známých mladých básníků Antolovského a Glebkina. Shodou okolností jsem se s jejich jmény setkal znova asi za dva dny potom: v *Rudém právu*, které nám o přestávce střeleckého výcviku předčítal čtec, v referátě o významném projevu vlivného kritika Nikolajeva. Mluvil o nich nelichotivě. Charakterizoval je jako poklonkující před západní literární módou a naznačil, že se příliš vzdálili od života lidu. Blumenfeldko, pohybuješ se po Moskvě v pěkný společnosti, řekl jsem si v duchu, a šel jsem si hodit šlofíka pod své bojové vozidlo.

Dlouho se nepohybovala. Za další dva dny jsem si v novinách povšiml zprávičky, že básníci Antolovskij a Glebkin odjeli na dvouletou brigádu na celiny do oblasti východní Sibiře. Nastoupili tedy tu dalekou cestu za přiblížením k životu, a Blumenfeldka měla utrum. Jenomže to jsem se zmýlil; neuplynulo ani čtrnáct dní, a já dostal nový lístek, tentokrát z Leningradu, a na něm podpis Anatolije Bicenka, prozaika, který se před krátkým časem nechvalně proslavil novelou *Svítání*, ale jemuž uměnímilovné poměry rodného města dosud umožňovaly setrvávat v bezpečné vzdálenosti od života.

Od Anežky mi pošta přinesla pivní tácek z Varny. Taky od šéfky přišla duchaplná, sarkastická pohlednice, politá červeným vínem. Od Věry nic, od Vaška Žamberka jenom pohled z nějakého stanového tábora v jižních Čechách, ačkoliv sám jsem mu napsal poměrně dlouhý dopis. V něm jsem se ho, jen tak jako mimochodem, ptal, co dělá slečna Stříbrná.

Ať dělala co dělala, na mě si nevzpomněla. Aspoň písemně ne. Léto bylo parné, dny se vlekly po opuštěných loukách východoslovenských tankodromů, a já se pomalu uzavíral do skořápky žalu a nějak se mi ani nechtělo z toho vojenského cvičení. Večer co večer svítily stany do teplé noci, a v nich se lamentovalo, nylo a toužilo po manželkách, milenkách, dětech, domovech, oblíbených hospodách a dokonce i kancelářích, po všech těch věcech, do nichž si člověk vkládá smysl života.

Můj smysl života se na mě vykašlal. Nejlíp mi bylo, když jsme v noci jeli voňavými loukami toho vojenského prostoru jako černé bručící stíny mezi tichými stíny keřů. Stál jsem do půl pasu ve věži a díval se na utěšlivou věčnost na obloze, kde mezi jasnými hvězdami těkala červená a zelená očka raket, a svítící stanový tábor ležel v dálce v údolí jako festival svatojánských broučků. Tehdy se mi nějak nejlíp myslelo na slečnu z deštivé ulice a dostal jsem trhání napsat báseň. Ale když jsem potom seděl pod hvězdami na vychládajícím motoru, opřen o věž, nic mě nenapadalo; nic než ty obratné metaforu, za nimiž však nebyla slečna Stříbrná, jak tkvěla v mém srdci, ale jenom deset let profesionální výroby básní.

Nechal jsem toho a později jsem v opuštěné kopce sena poslouchal smutné řeči kapitána Vávry, který mě před sedmi lety jako mladý poručík péroval v tankové posádce Slaná. Tehdy právě vyšel z učiliště a žral vojnu s mladistvým elánem. Nyní z něho byl zachmuřený skeptik a svěřoval se mi se svými neúspěchy v milostné sféře, kde jistá Jana Hloubavá, studující vysoké školy potravinářské chemie, odmítala jeho vytrvalé útoky s odůvodněním, že se s důstojníkem stydí chodit, protože v dnešní době atomových zbraní jí důstojníci připomínají vyhynulé dinosaury a každý z nich má jen legraci. Vávra, jeden z mála inteligentních lampasáků z povolání, zabýval se myšlenkou požádat o propuštění z armády a trpce žehral na atomovou pumu, ale vůbec ne ve smyslu nějakého mírového úsilí.

Bylo mi ho skoro líto a řekl jsem mu, abych ho povzbudil, že jeho povolání zdiskreditoval už Jaroslav Hašek, a přece to důstojníci přežili. Uznal to, ale naděje nenabyl. Byl Janou Hloubavou, ve svých pětatřiceti letech, uveden do takových nejistot, že uznával všecko a nic mu nepomáhalo. Báł se na vojáky křičet, aby jim nebyl pro legraci, a tak ho nebylo slyšet a vojáci si z něho utahovali. A býval to, pane, pérák jako málokdo, ještě k tomu chytrý, a proto tím pérovitější. Ted' se proměnil v trosku plnou komplexů, která jak mohla, obléka-

la civil. Viděl jsem v jeho osudu předobraz své vlastní budoucnosti a v návalu sympatie jsem mu slíbil, že se v Praze přimluvím u Jany Hloubavé, aby kapitán nemusel opouštět své povolání, které tak výborně ovládal a kromě něhož nic jiného neuměl. Z vděčnosti mi ukázal fotku; nosil ji zapaštěnou v plexiglázu v stehenní kapse promaštěné tankistické kombinézy. V té kupce sena, v paprscích měsíce, probudila ve mně zájem o Janu Hloubavou, rozkošnou blondýnku; jenže ráno, když jsme kodrcali husím pochodem roklí do východiště k imaginárnímu útoku, byla už ve mně zase jenom ta druhá slečna, slečna Stříbrná.

Léto bylo horké, prašné, a za chvíli bylo to tam. Asi v polovině srpna přišly na dobírku fotografie z psí výstavy. Uložil jsem je na dno kufuru, ale spolubojovníci je objevili, a když jsem zrovna nebyl ve stanu, uspořádali z nich výstavu. Řekl jsem, že je to moje snoubenka, a snášel jsem potom jejich manželské žertíky téměř s perverzní rozkoší. To bylo taky jediná rozkoš toho léta.

Od Vaška jsem dostal ještě jeden lístek, z *nedělního výletu do Doks*. Zřejmě tam nebyl sám, sotva bylo možné předpokládat, že by Vašek jezdil sám do toho centra padourství. Ale přestože na Vaškových lístcích bývaly vždycky podpisy nejmín pěti lidí, mně totálně neznámých, jimiž si ten ztroskotanec života kompenzoval stálou absenci toho jediného důležitého spolupodpisu, tentokrát všechny obvyklé autogramy chyběly. Nejdřív jsem si pomyslel, jestli ho do Doks nevytáhla Věra, která by se nepodepsala z pochopitelných důvodů, jenže pak jsem našel v novinách zprávu, že pan režisér Gellen hodlá ve svém novém filmu svěřit hlavní roli dosud neznámé tváři z Baletního divadla, s níž je zachycen na naší fotografii z filmového festivalu v Karlových Varech. Nová tvář byla sice na novinovém štočku podobna kterékoli tváři, známé i neznámé, ale taneční postoj Věřiných známých nohou byl neomylný. O tu je tedy postaráno; už

jsem neměl výčitky svědomí, a jestli jsem tu noc nespál, nebylo to kvůli Věře, ale kvůli té záhadě Vaškova nepodepsaného lístku. Vrtal mi hlavou celou noc a trápilo mě divné podezření. Pořád jsem na ně myslel, hned mi připadalo nemožné, hned se zase vracelo, v kruhu, bez přestávky. Nic jsem nevymyslel. Ráno jsem napsal poslední dopis slečně Stříbrné.

Dva dni jsem ho nosil v kapse a říkal jsem si, že tuhle pitomost přece nehodím do schránky. Bylo to idiotské vyznání lásky, plné bolestínského exhibicionismu, a obsahovalo dokonce tu ze všech nejuhozenější teorii: stal jsem se děvkařem proto, že mě dosud žádná nepochopila. Rozum mi velel, jako kapitán Vávra v dobách svého péráctví, abych list zmačkal, zahodil nebo spálil; ale vyzařovalo z něj jakési ohlupující fluidum. Třetího dne jsem jej poslal přímo z medzihorenecké pošty a čtvrtého dne jsem jel domů. Ve vlaku se mazáci ožrali a ujížděli k nenáviděným manželkám, obtížným milenkám a k milovaným hospodám za zpěvu strašlivě nemravných písní. Já sám nezpíval. Koukal jsem z okna rychlíku na bronzové slunce prvních zářijových dnů a přemítal, co bude. A co si vlastně proboha chci dál počít v životě.

To jsem ovšem nevěděl nikdy. Jenomže zatím mi to vždycky bylo úplně fuk.

Kapitola dvanáctá

SCÉNA S ČEPICÍ

Přijel jsem po poledni. V šest hodin večer, upravený do civilního vzhledu, stál jsem už zas v ulici 19. listopadu, která celé léto vystupovala v mých snech. Svítla v nich jako mnohohran z barevných skel, oblitý leskem střech v dešti, a zároveň podobný měsíci z revuálního jeviště; něžně tam zvonil klapot střevočků a cosi šeptal hobojoový hlas opálené slečny.

A tak jsem zase nyl před zeleným portálem, na konci té legendární cesty k zatracení, s hlavou zvrácenou nazad. Stín protějších činžáků nedosahoval až k nejvyššímu poschodí, zářilo jako zlatý hrad z pohádky v plné zářijové iluminaci. Z otevřeného okna naproti se opět lilo divoké kvílení saxofonu; i neznámý aficionado z ulice snů zůstával věrný svým láskám.

Vstoupil jsem do domu a pomalu jsem kráčet vzhůru. Byl tam výtah na pětadvacetník, ale já se ubíral pěšky po způsobu poutníků, naplněn pokorou. Měl jsem zlý pocit, že dělám něco, co bych neměl. Jenže slečna Stříbrná mě už dávno připravila o rozum, ještě dříve, než jsem v Medzihorenci hodil to studentské psaníčko.

A tak jsem stanul přede dveřmi s ručně napsanou cedulkou L. STŘÍBRNÁ, a tak jsem zazvonil. A tak mi otevřela.

Neměl jsem nikdy ženské oči, ale na ní jsem si vždycky všimal, jak je oblečená. Jako by to organicky souviselo s její stvořenou krásou. Nyní proti mně stála v šedivě a bíle pruhované skládané sukni a v modrém svetru s medovými knoflíky. Strapatou hlavičku obklopovala sluneční koróna jako barokní svatozář, neboť za slečnou svítil západní obzor skrze otevřené okno a nad ním červené slunce surrealistických obrazů. Oči v tom lunaparku posvátného

pokoje byly nehybné, černé, bakelitové kotouče a v nich já, nesmělý trpaslík kurevnictví.

„Dobrý den,“ pravil jsem pokorně.

„Ach to jste vy?“

„Já.“

„No,“ ohlédla se dovnitř, skoro jako by tam něco hledala.

„Máte návštěvu?“

„N-ne,“ zakoktala, stála mezi dveřmi, nehýbala se. Vedle štíhlé nohy se objevil černý kocour Felix a pozvedl ke mně žlutozelený zrak.

„Nezlobte se. Musel jsem vás vidět.“

„Ano,“ polkla a jemná, olivová kůže na krku se zavlnila. „Ale – radši sem nechodte.“

„Já vím. Ani nemám odvahu říct vám, že jenom na kafe. Po tý ostudě posledně –“

„Na to nemyslete,“ řekla a pořád se nehýbala. Ani náznak nějakého úmyslu pozvat mě dál, ale taky ani náznak úmyslu zavřít mi dveře před nosem. Kocour odťapkal do předsíně a zastavil se před úzkými dveřmi, které podle všeho vedly na toaletu. Začichal při zemi, u jejich dolního okraje. Potom se postavil na zadní nožičky a předníma se legračně pokoušel dosáhnout na kliku. To se mu nepodařilo a slečna Stříbrná mu nepomohla.

„A –“ řekl jsem, „– nemoh’ bych – opravdu jen na chvíli?“

„Radši ne.“

Pořád jsme se nehýbali, já ani ona, a místo rádiového záření přitažlivosti, které nás spojovalo svým silovým polem tenkrát na plovárně, stála mezi námi neviditelná zeď; vysoká, se střePINami skla nahoře, jakou jsem já, městský kluk, v životě nepřelezl. A ozývalo se jen tiché škrábání kocouřích pacek. Napadlo mi, že jsem v typické situaci žebráka. Na chodbě, u dveří.

„Dostala jste moje dopisy?“

„Dostala. Ale už mi žádný neposílajte.“

„Ano. Tak nebudu.“

Zase jsme mlčeli.

„Tak sbohem,“ řekla slečna Stříbrná.

Jenže já chtěl prodloužit tu chvíli, ať byla sebetrapnější, sebevíc trýznivá.

„Počkejte ještě. Měl bych odejít. Já vím. Ale – no, prostě –“

Nevěděl jsem, co říct, jenom jsem chtěl prodloužit aspoň to vyhnání z ráje – vyhnání, protože jsem přes svůj debakl byl odborník, věděl jsem, že je už úplně zbytečné tady stát, zbytečné posílat dopisy, být duchaplný nebo upřímný, prostý nebo složitý, chodit na slečnu Stříbrnou s poezií nebo se na ni vrhat jako ožralý závozník. Prohrál jsem u ní dřív, než jsem se rozkoukal, prohrál jsem na celé čáře.

Zoufale se mi však nechtělo od prahu, na němž stála v černých lodičkách.

„Prostě –“ pokračoval jsem v načaté větě, „– já půjdu. Protože vidím, že – se nedá nic dělat.“

„Nedá,“ potvrdila mi tiše.

„Ale jenom bych chtěl, abyste mi věřila, že to, co jsem psal v těch dopisech, je sice dětinské, ale je to pravda. Abyste věděla, že kdybyste něco – kdybych pro vás moh něco –“

Ucítil jsem, že rudnu. Takovéhle sentence jsem pronášel naposled k té copaté dívence, když mi bylo šestnáct a kdy jsem ještě docela vážně myslel, že její copánky mě milostně vyřídily na celý život. Ted’ jsem je říkal zas, nic chytřejšího mi nenapadalo.

„Já vám věřím a – neztebte se na mě.“

Pohnula trošičku dveřmi, ale já pořád nebyl s to poslechnout dobré rady rozumu. Koktal jsem dál:

„A taky, abyste věděla, že jsem – že jsem se opravdu změnil – od – od té doby, co jsem poznal vás.“

„Nezměnil,“ řekla. „Jenom zamiloval. To člověka obvykle polepší.“

„To není změna?“

„Natolik vás neznám, abych to mohla vědět. Nevím, co děláte jinak.“

„Jak jinak?“

„V běžném životě, myslím. V zaměstnání, mezi lidma a tak. Vůbec. Život je trošku víc než jen tohle.“

„Pro mě je teď život jen tohle.“

Přes bakelit se přetáhla víčka, černé šrafování se přiložilo k lícím.

„Nezlobte se, ale mám dojem, že jste se nezměnil.“

„Proč?“

„Pro vás byl život vždycky jenom – vy sám.“

Svěsil jsem hlavu. Zadíval jsem se na drobné, špičaté módní střevíčky na prahu. Nehodily se ke slečně, která mluví jako kazatel, ale právě ta nesourodost striptýzové krásy a puritánských hovorů tvořily specifikum slečny Stříbrné. Specifikum, na něž jsem naletěl i já, proslulý pražský casanova z T-clubu.

„Dotýkáte se filozofických otázek,“ řekl jsem. „Je život pro někoho něco jiného? Třeba pro vás?“

Pohlédl jsem jí do očí, které mezitím zase otevřela. Černě svítily v medovém oválu jejího obličeje, který byl estetickým zakončením řady medových knoflíčků na modrém světíku. A kolem pořád koróna slunce. A posedlý saxofon v křeči hard-bopu.

„Asi ne,“ připustila váhavě. „Ale člověk se má aspoň snažit. Snažit vidět věci taky očima těch druhých.“

„Snažíte se vy vidět je mýma očima?“

Teď sklopila hlavu ona. Jak ji sklopila, vykouklo za ní červené slunce, do poloviny polklé obzorem.

„Myslím, že snažím. Jenže –“

Odmlčela se.

„Jenže co?“

„Jenže nejste – v týhle záležitosti – sám.“ Pauza, a pak: „Zdaleka ne. Víte?“

Vím? Vím. Tuším. Bojím se. Ale kdo – a najednou, jakoby narežirováno zlomyslným režisérem, který od začátku stylizoval tuhle tragikomedii ke katastrofě postrádající katarzi – zaznělo odněkud z bytu přidušené zakašlání. Hluboké, mužské zakašlání někoho, kdo je dlouho potlačoval,

ale fyziologická potřeba ho nakonec přemohla. Kocour se lekl, uskočil od rámu dveří, které se celou tu dobu snažil otevřít, a pelášil do pokoje. Zakašlání se ozvalo z místnosti za těmi dveřmi. Ze záchodu.

Všechno bylo rázem jasné a já se rychle rozhlédl po předsíně. Na věšáku visel nějaký pestrý předmět, svítil v žlutém světle večera křiklavě jako malba na kolotoči. Byla to zelenomodře kostkovaná čepice. Ach, to přece není možné! Tak přece jen tohle znamenala absence spolupodpisů na pohlednici z Doks! Tohle je neuvěřitelné, jež se stalo skutečným. Tohle znamená ta čepice, kterou jsem naposled viděl na Vaškovi Žamberkovi toho dne, kdy polil slečnu Stříbrnou treboňským krémem.

Život je vždycky jenom tragédie, avšak v jednotlivostech má charakter veselohry. Pravil Schopenhauer. Ne že bych ho znal. Znal jsem, bůhví odkud, jenom tenhle jeden citát. Já, velký pán nad ženami, škemrám jako sextán na prahu nedobytné slečny, a z klozetu mi naslouchá ten nesmrtelný mameluk Vašek Žamberk! Utěšuje se tu snad z toho, že u Věry ho vyhodil ze sedla pan režisér Gellen? Nebo se za tu krátkou dobu proměnil v takovéhohleho přeborníka?

Kocour se pomalu připlížil zpátky do předsíně. U dolního okraje dveří znova nasál vzduch. Kousl jsem se do rtu. Teprve teď mi pomalu docházela hrůza mého pokoření.

„Vím,“ odpověděl jsem na poslední dotaz kávové růže. „Tak sbohem.“

„Sbohem.“

Obrátil jsem se a běžel jsem rychle po schodech dolů. Za mnou slečna Stříbrná zavřela dveře.

Na ulici jsem zamířil k nuselským schodům. Naposled, přísahám ti, konvalinko, naposled! Ať jsem jaký jsem, gauner nebo docela normální člověk, jedno dovedu. Přiznat porážku. Vykašlu se na tvou záhadu! Už mě tu neuvidíš, i kdybych měl láskou chcípnout.

A bylo mi tak, že se mi zdálo, že chcípnu.

Kapitola třináctá

KONEC BLUMENFELDKY

Do rána jsem nechcípl. Jenom jsem se probudil s tupou hlavou a pocitem lhostejnosti, která zahrnovala celý svět, nejenom věci, jež se mě netýkaly. V redakci jsem přišel zrovna do nejlepšího. Zasedala ediční rada. Jako první bod programu: Cibulová. Už jsem úplně zapomněl na existenci problematické spisovatelky. Ale vzpomněl jsem si. Původně mělo být celé zasedání věnováno jejímu rukopisu. Teď figurovala jenom jako jeden bod z mnoha. Začal jsem tušit, že v mé nepřítomnosti došlo k jednomu z dialektických zvratů.

Suverénní zář šéfova obličejů mi to potvrdila. Uvítal mě přesrdečným: „Á náš poručík! Zdar zdar zdar nazdar!“ a zahájil potom zasedání ve staré dobré atmosféře dělné jednomyslnosti.

Takže bylo už docela zřejmé, že tady je všechno zase v pořádku. Měl mi vlastně spadnout kámen ze srdce, ale i to mi bylo jedno. S konvalinkou, která mě odmítla, pozbyl jsem bázně o dobrou pověst, a byl bych snad hlasoval se šéfem a proti všem, kdyby se o rukopisu vůbec hlasovalo. Mdlá lhostejnost z nešťastné lásky je dobré podhoubí k sebevraždným pokusům.

Ale jak jsem těkal pohledem po ediční radě, kde chyběla bojovná tvář Dáši Blumenfeldové (jako začínající redaktorka neměla na poradě bohů přístup), začalo mi být nad slunce jasnější, že k žádnému donkichotství nedojde. Zpracovat tyhle osobnosti nemohlo se podařit ani Bar Kochbovi v tuzexové blůze.

A lhostejnost mě vydělila z dělného kolektivu, kde jsem byl přítomen už tolika apoteózám a také pěkné řádce poprav – a najednou jako by mě osvítilo lhostejné divácké vidění a všichni, jak tu seděli, připadali mi směšni a *sub specie aeternitatis* nepochopitelní v či-

nech, jichž se tu tolikrát dopustili. A proč? Pro zoufalou marnost, které se říká kariéra, postavení? Pro dobré bydlo? Anebo snad ze strachu, z malicherné zloby nepřipadné těm slavným jménům, jež po krachu náboženství nahradila v povědomí vždy neinformovaného lidu světce? Nebo dokonce v jakési naivní dogmatické víře, mně neuvěřitelné pro fantastickou dialektiku neposkvrněných početí a černě kořených hříchů, ačkoliv jsem byl o tolik mladší, nevzdělanější a nevýznamnější než oni? Ovšemže jsem ji vyznával taky; stará aférka s osudem Kocourova manifestu mě tvrdě poučila. Ale právě proto, že u mě to byl pouhý rituál úliteb, bylo mi nepochopitelné, že u nich by ta víra s celou nepochybující burácivostí mohla pramenit ze srdce a z mozku, jež se ve vzájemném prolnutí vyhnuly potížím, na nichž ztroskotál i *doctor angelicus* a jiní velikáni onoho zoufalého boje.

To by předpokládalo stejnou víru, jako – podle slov souzeno – byla jejich. A seděli tu jako v smutném defilé, najednou panoptikálním, zbaveni vši úcty lidových představ. Národem milovaná umělkyně, která kdysi, ne tak dávno, nařídila u tohoto stolu likvidaci knížek mrtvého básníka, zbylých ve skladu znárodněného nakladatelství. A proč? Snad proto, že chtěla obzvlášť průkazně a ještě *post mortem* zpřetrhat nebezpečné svazky k příteli mírně odlišného vyznání? A vedle ní, ve směru hodinových ručiček, neméně oblíbený muž, jenž za okupace vyráběl scénáře k německým filmovým kýčům, a v jednom z nich hrála herečka, kterou jsem jako student na dálku miloval. Ta kvůli tomu po válce přestala hrát; ale laureát počal produkovat filmy o hrdinech odboje, nesmírně hrdinných hrdinech, z jejichž vinnetouovské aureoly ulpělo něco i na něm samém. A dál: teoretik, jehož zájmy dosáhly během let od *Románů krve a pudy* přes *Mariánské motivy v české moderní lyrice* až k *Teorii odrazu v díle marxistických estetiků současnosti*. Oblíbená spisovatelka, která na základě kovbojské zkušenosti mládí oslavovala celý život prostý lid na kamenitých svazích Orlických hor a za všech dob za

to sklízela periodické vavříny, neboť režimy se mění, avšak láska režimů k prostému lidu z kamenitých hor beze změny trvá. A přesto vedle ní, docela přátelsky, někdejší surrealista, nyní plynně rýmující na téma srdce-prudce-revoluce, zatímco jeho kolegové (s výjimkou skupinového teoretika, jenž spáchal sebevraždu) kutají uran. A po jeho boku literární kritik, člověk podobný hostii ve stavu permanentní transsubstanciace. Všichni připraveni dát strohému befehlů obecných směrnic závazné estetiky soudruha Krále konkrétní estetické zdůvodnění.

Šéf mluvil něco o problému Cibulová a že kolem rukopisu vznikly nejasnosti, dokonce i soudruh akademik Brát že se zprvu přimlouval – ale místo akademika stála u stolu jen prázdná židle; dosud dlel mimo území. Jeho kniha o zesnulém básníkovi byla antologií literárních podvodů, a přesto, jako kdysi *Summa* Tomášova, ležela i ona po boku biblí a dokonce na všech oltářích. A snad jen potvrzovalo platnost dialektiky, že hned vedle prázdné židle klímala staříčká lingvistka, jejíž dílo, na rozdíl do Brátova pamfletu, ale s vydatným Brátovým přičiněním, bylo zavrženo, až je nakonec po soustavném nátlaku úředních odborníků sama odvolala, nesmírně osvícena jakousi brožurou (a vůbec jsem nepochyboval o diabolismu takových nátlaků; ve své nepatrnosti jsem zažil jen jejich odlesk, když zavírali Kocoura).

Vážnější a méně gaunerský pozorovatel než já by v nich asi spatřoval symbol duchovní devalvace doby, zprostitování věd a poezie. Anebo by je snad byl i pochopil, uvěřil anachronické prvokřesťanskosti jejich věr a konverzí. Ale já byl pouhý kulturní grázl s lepší pubertální minulostí, kdysi jsem dokonce opravdu miloval poezii, a tak to pro mne byla jenom parta v dávném mládí nádherná, která se později příliš zblízka zapletla do věcí, z nichž trčely šibenice. A já, třebaže jsem po mnoha stránkách grázl byl, nad šibenicemi jsem nikdy nejásal. Nad žádnými. A přinášel i sem,

i když trochu ze špatného svědomí a naprosto bez rizika, drobtý z bohatého smluvního stolu strádajícím Kocourům, té jiné partě, kdysi taky nádherné, jež možná nesplnila bůhvíjaká očekávání, ale zachovala si aspoň čisté ruce; tu absurdní věrnost ne sobě, ale umění. A věděl jsem rovněž, že umění má *à la longue* přednost před čistýma rukama, že zbudou knihy, ne ruce, a budoucnost není teolog, ale literární kritik. Jenomže oni všichni dosud žili, a já mezi nima. Sám jsem umělec nebyl, pouze člen spisovatelského svazu, a nemohli tedy pro mě znamenat jenom knihy. A náhle mi mezi těmi mnohoznačnými velikány byl docela sympatický šéf, ten mistr opatrnosti a přeborník taktických manévřů, ten bezbranný hromosvod zlob v ohnisku střetajících se zájmů zdola a shora, který se sice zuby nehty bránil Cibulici, ale jindy zas o své újmě zvyšoval honorářové sazby za překlady z roztodivných jazyků, jimiž se nad vodou drželi ti druzí, i sazby, které já ve své zbabělosti neměl odvahu příliš nadsadit. I zástupci redakce, Žlůva a Pecáková, jeden příliš bezvýznamný, aby měl vedle obrů nějakou zvláštní povinnost za něco bojovat, druhá příliš pitomá, aby se jí cokoli dalo klást za vinu. Anebo Ferda Hezký, zestárlý mládežnický mluvčí, který se mračil na opačném konci stolu, co nejdále od mladého Hartmana, ačkoliv to vždycky byli nejlepší přátelé.

Byli, ale už nebyli. Ukázalo se to v kratičké diskusi, kterou problém Cibulová přece jen vyvolal, třebaže už vlastně nebyl problémem. Šéf byl klidný, živiální, vyrovnaný; jizvy, zanechané v jeho nervovém systému Andresovým karambolem, se už zřejmě zacelily. Rukopis byl autorce vrácen k přepracování, říkal, ovšem přepracování, které autorka provedla, neznamená vůbec žádné zlepšení. Bylo zasláno soudruhu akademikovi do zahraničí, a on poslal posudek, který si nyní šéf dovolí přečíst.

Odkašlal si, dal se do předčítání. Ano, byl to dialektický zvrat. *Je to začátečnická práce, četl, což by nevadilo. My máme povinnost*

mladé talenty, a tak dále a tak dále. Avšak to, co Cibulová na necelých sto dvaceti stránkách novely předvádí, je extrakt nejhorších vlivů, na hony vzdálený, a tak dále a tak dále.

Nevnímal jsem smysl slov, stejně měla jen jediný, ať říkala cokoliv. Poslouchal jsem pouze jejich povědomé intonace, a myšlenky se mi zatoulaly zpět do ulice trýzní, na tankodrom, k červencovému měsíci. *Odporný jazyk, jímž promlouvají její „hrdinové“,* recitoval šéf tónem v úřadě znovupotvrzeného inkvizitora, takže úsilí Dáši Blumenfeldové bylo zřejmě obráceno vniveč, a povstal mladý Hartman, nesměle se pokusil o plaidoyer... *soudruh akademik nemá tak docela pravdu v tom, že by péče o mladou autorku nebyla věcí svazových orgánů, nýbrž spíše institucí pověřených výchovou mravně narušených...* čertví proč se mě najednou zmocnil pocit schizofrenie, rozdvojení světa na tohle tady a ráj, a zatoužil jsem po ztracené růži, ale zase ne jako po milence, snad jako po symbolu něčeho, bůhvíčeho, ale ztraceného. Čert ji vzal. Vstal Hezký, předvedl negaci negace. Nic už nehájil, vystoupil ve staronové funkci kata. A mně to bylo fuk. Jenom mi napadlo, jestli snad Dáša neztroskotala na vlastních intrikách, pohlédl jsem na mladého Hartmana, ale z toho už zřejmě odvaha vyprchala... *autorku Cibulovou pověřila naše společnost důležitým úkolem: makarenkovsky vychovávat... horlil Hezký... umění má důležitou funkci... se stavím za soudruha akademika...* Udělalo se mi nějak špatně, skoro na vrhnutí. Opanoval mě pocit, že jsem se octl uprostřed breughelovského mumraje masek, šly na mě mdloby. Promluvila řecká maska pokrytectví... *nebuďme na ni tak přísní... u soudruha Hezkého to chápu, je ještě mladý...* usmála se na toho osmatřicetiletého hochu z majestátu své osmdesátky... *zamhouřit oči nad omyly mládí...* Vší silou jsem se vzepřel mdlobám, unikl jsem jim k včerejšku, k večeru ve zlatých Nuslích, k barevné čepici, k informaci zakašlání. A rázem mi bylo ještě hůř... *je to špatná kniha. Když jsem ji odložila, musela jsem si umýt ruce...* Z vědomí, že Vašek seděl na klozetě té zlaté slečny, zatímco já koktal své trapné

vyznání, se mi zatočila hlava, maska mlela dál... *přimlouvám se však za to, abychom se té dívce věnovali... já sama bych byla ochotna vzít ji někdy k nám, na Orlické hory...* Zase mě ohrozily mdloby, čertví co je to se mnou, Vašek, čepice, a opravdu s ní Vašek něco – nebyl tam jen tak? – vnímal jsem ještě šéfova slova závěrem za případem Cibulová... *ediční rada doporučuje orgánům Svazu, aby autorce věnovaly veškerou péči...* potom funkci hlasovacího automatu. Jím byl smeten teror snobů a upevněn řád. Pak jsem se omluvil pro náhlou nevolnost.

Opravdu, bylo mi špatně. Venku, na ulici, mě větřík postavil trochu na nohy, ale pořád mi bylo mizerně, i když ne už od žaludku. Vyкроčil jsem, hnán nutkavou potřebou zvědět, je-li to skutečně pravda, že do mého ráje se dostal ten bambula. Do ráje, v jehož voňavém stínu bych se mohl zachránit před tímhle blázincem, uvažoval jsem idealisticky, a ze všeho na mě padla jakási hrůza.

* * *

Než jsem dorazil k akademické menze, poněkud jsem se sebral. Ve vchodu, kudy táhla ven vůně zelí, se mi dokonce podařilo nasadit vlastní starou masku. Zatvrdil jsem se, popadl mě vztek na sebe sama. Idiote! Když je to ten bambula, proč vzdávat boj? Zapomněls snad na svého Darwina, že se ti dělá špatně ze skutečnosti? Necháš se omámit západem slunce a ženskou mystikou?

Zaťal jsem zuby a vstoupil jsem do menzy. Měl jsem štěstí. Vašek dosud seděl u oběda, s nějakými hranatými hochy v teplákách, a přímo nad ním řvala osudná čepice. Nedělal jsem žádné dráty. Měl jsem už všechno promyšlené.

„Ahoj, Vašku,“ pozdravil jsem ho chladně za jeho zády.

Otočil se, jako kdybych ho kopnul. Pod prázdninovým opálením okamžité ztmavěl.

„Nazdar,“ řekl. „Nazdar. Jak se máš?“

„Můžeš mi věnovat pár minut?“

„Jistě – jistě. Samozřejmě. O – o co jde?“

Přetvařovat se neuměl. Špatné svědomí mu koukalo z očí jako z rozhledny. Já dělal jakoby nic. Byl jsem už zase ve formě. Oba jsme dělali, jako bychom neměli tušení o existenci klozetu slečny Stříbrné.

„To ti řeknu až venku. Pojd.“ Vstal, ani se nerozloučil s mladíky, knedlíky nechal nedojedené a nasadil si tu strašnou čepici. Vedle menzy byl denní bar, v něm intimní přítmi, titěrné stolečky. Hrstka elegantních flinků popíjela s podezřelými slečnami dovezené drinky.

„Martini,“ poručil jsem si a Vaška jsem se zeptal: „Co budeš pít?“

„Já – máte mošt?“

Číšník se ušklíbl.

„Prosím.“

Mlčel jsem. Vašek to nevydržel.

„Jak ses měl na cvičení?“

„Šlo to.“

Přemýšlel jsem, a všechno jsem měl dobře promyšlené.

„Já jsem byl na keně. Dělali jsme Vltavu –“

Jeho slova odezněla do tichého přítmi baru. Číšník přinesl martini a mošt. Napil jsem se.

„Tak koukni,“ pohlédl jsem mu bezostyšně do očí. Ano, byl jsem už zase ve své kůži. Přechodné pomnutí pomínulo. „Cos měl s Věrou?“

„Já –?“ napodobil chabě údiv.

„Jasně. Ty.“

„Já – ty to víš?“

„Chci to slyšet od tebe.“

„Karle –“ zajíkl se. „Já – bylo to ode mě svinstvo –“

„Vyspal ses s ní?“

„No – to bylo – byl jsem –“

„Tak ti děkuju za kamarádkou službu. Věra se se mnou rozešla.“

Skutečná pravda za mou uraženou důvěrou mu, jak jsem předpokládal, unikla.

„Karle – já opravdu nechtěl – já jsem byl – však víš. Bylo mi mizerně z Lenky. A tys tenkrát nepřišel, a ony přišly obě – já jsem pak Věru doprovázel –“

„Už mi nemusíš nic říkat.“

Napil jsem se martini a tragicky jsem mlčel.

„Opravdu – jestli můžeš, Karle, neměj mi to za zlý. Omluvit se to nedá, to je fakt – ale, bylo to jen jednou –“

„To uvádíš na omluvu?“

„Ne.“

„Jen jednou, a pak ses na ni vykašlal. A načals Stříbrnou, co?“

„To – ty taky víš?“

Tak je to pravda, uvědomil jsem si tupě a vzápětí mě praštil do hlavy direkt toho poznání. Vytřeštil jsem oči na zrádce přátelství. Svíjel se v rozpacích. Ani náznak, že by si uvědomil zbraň, ležící mu po ruce. A najednou, jako další direkt, zaduněl mi hlavou neuvěřitelný význam takového chování. Sebral jsem všechny síly a řekl jsem trpce:

„Když si pomyslím, že jsem si o tobě vždycky myslel, jakej seš na ženský levák –“

„Vždyť já jsem. To jenom –“

„A jaks to na mě vždycky hrál, abych si to myslel. Ty tvoje sextánský řečičky. A zatím –“

„Ale já –“

„– seš děvkař.“

Neřekl nic.

„Ne že bych ti vyčítal, že seš děvkař. Ale když už chceš děvkařit, měl bys aspoň vynechat přítelkyně svejch kamarádů.“

„Karle, já to fakt nechtěl udělat. Bylo to úplně jinak. Já měl pak strašný výčitky svědomí – po tom s Věrou –“

„Takže ses na ni, z výčitek svědomí, vykašlal.“

„Nevykašlal! Já – nevěděl jsem, co dělat. Pak jsem měl druhej den rytmiku, co na ni chodí Lenka – a – tak jsem jí to řek.“

„Ještě lepší!“

„A vona –“

„Vyspal ses s ní taky, co?“

„Ne!“ vyhrkl. „Teda –“

„Jo, nebo ne?“

„Ne tenkrát,“ řekl. „Šel jsem se omluvit Věře. Ona to pochopila. Řekla mi, že to udělala, protože byla taky nešťastná.“

„Nešťastná! A řekla ti proč?“

Vašek zavrtěl hlavou.

„To ne. Ale myslel jsem si – že jste se pohádali nebo co –“ zavadil o mě nejistým, skoro tázavým pohledem. Pomalu se mě zmocňovala zimnice.

„Zkazils docela dobrou holku, jestli tě to zajímá,“ řekl jsem. „Přede mnou nikoho neměla. Ted’ už se vesele kurví s panem režisérem Gellenem.“

Jestli spolkne i tohle –

Spolkl to.

„Karle, já – nevím, co bych měl dělat – já –“

„To už se nedá nic dělat,“ přerušil jsem ho. Mozek mi pracoval na plné obrátky, a toho, co mi vycházelo, jsem se děsil.

„Karle, fakt, neměj mi to za zlý,“ bručel Vašek. „Hele, proved jsem svinstvo, dej mi třeba přes hubu, ale zůstaň kamarád –“

„Ále – už o tom nemluv,“ mávl jsem rukou. Něco mi napadlo. Rychle jsem dodal: „Doufám aspoň, že slečna Stříbrná je v posteli tak dobrá, jak vypadá.“

Zrudl, pohlédl na mě, pak mi nejistě podal ruku.

„Dobrý, jo?“ otázal se, v očích naivní city.

„Do smrti dobrý.“ Stiskl jsem mu ruku. „No a co –“ skoro se mi zatajil dech. „Jaká je v posteli?“

Na venkovské tváři Vaška Žamberka objevil se výraz blaženství.

„Karle – já v životě nedoufal, že by se do mě taková –“

Znova mi bylo, jako kdyby mě svou vytrénovanou pěstí zasáhl mezi oči. Bar i s flinky a slečnami se se mnou roztočil. V centru toho kola neštěstí trčela kostkovaná čepice.

Potřeboval jsem nějakou útěchu. Šel jsem k Blumenfeldce. Ale nebyla tam.

„Jo ty to nevíš?“ podivil se Salajka. „Vlastně nojo. Byls na cvičení. Blumenfeldová teď sedí v korektorně. Už není redaktorkou. Měla průser v Sajuzu.“

„Průser? Jakej?“

„To nevím. Byla na koberečku u náčelníka a vrátila se s brekem. Tak jsem se jí neptal.“

Šel jsem nahoru do korektorny, jako zmlácený. Tak i na tebe došlo, bojovnice. Dávalas ve prospěch dobré věci všechno, i vaginu, a dobrá věc se ti vymstila, jako se člověku na tomhle světě vymstí všechny dobré věci. Našel jsem ji v korektorně, seděla v ponurém tichu vedle starého Vavrouška, který býval korektorem už za Karla Matěje Čapka-Choda, a mračila se do nějakých sloupců. Sotva mě spatřila, nechala všechno plavat a vyběhla za mnou na chodbu. Tam si ihned zapálila cigáro.

„Himl,“ pravila, „ty dědci jsou samej nekuřák.“

Dychtivě vtáhla kouř, vypustila ho z úst i z nosu, hladil ji milostně po hebkých líčkách, skrze něj na mě pohlédly její krásné oči.

„To jsme dopadli, co?“ řekla, jako kdyby mi četla myšlenky.

„To jo,“ řekl jsem. „Na zadek.“

Zašklebila se, nasála dým jako námořník, opřela se o topení a vyvalila na mě svá nedostižná ňadra.

„Cos provedla v Sajuzu?“

„Ale nic. Jedině že jsem se tam nestýkala s těma mudrcema, co mě za nima poslal Emil. Měla jsem smůlu. Zrovna si musel kecat rozumy ten nemrcouch Nikolajev.“

Společenským poklesem jenom získala na síle svého vždy silného slovníku. Potěšilo mě to.

„A proč tě Emil vyrazil?“

„Kvůli zprávě o pobytu,“ pravila. „Příště budu chytřejší. Čoveče, já je všechny poctivě vypsala, a vono se to četlo jako seznam setřenejch. Přesně všichni byli taky v tom Nikolajevovym referátě. Ani jeden nechyběl.“

„To už se teda nedivím,“ řekl jsem. „A co závodní rada?“

„Nedělej pitomý vtipy!“

Omluvil jsem se.

„A co ty? Co vojna? Co soužka Stříbrná?“

„Nic,“ odpověděl jsem stručně a změnil jsem téma. Nebyl jsem v takovém stavu, abych snesl konverzaci o té zmiji. „Kdy to řekneš Cibulový, že ji nevydáme?“

Vzala mě důvěrně za ruku a ňadry se mi otřela o rukáv.

„Pomůžeš mi při tom, vid’? Mám s ní rande zejtra odpoledne.“

„No, pomůžu, když myslíš,“ zarazil jsem se. „Ale – abych se ti přiznal: já se jí dnes nezastával. Byla to průserová situace –“

„To mi nemusíš říkat, to je jasný. Musíme začít znova.“

„Zastal se jí jen mladej Hartman,“ řekl jsem, aby neměla pocit, že pracovala úplně nadarmo. Chtěl jsem ji potěšit. Jenomže ona se zachmuřila.

„A co Ferda Hezkej?“

„No – ten –“

„Nojo. To už mi taky nemusíš nic říkat. Čoveče, Kájo,“ naklonila se ke mně důvěrně a na rukávě jsem znovu ucítil houpavé pružno té milé spolubojovnice, která mi ale v mém boji pomoci nemohla. „Z toho jsem měla pěknou ostudu. Poprali se kvůli mně v Redutě.“

„Poprali?“

„Jo. Regulérně, pěstma. A mladej Hartman rozbil Ferdovi nos.“

„A za odměnu získal tebe?“

„Spad ti na tom cvičení dělobuch na kokos nebo co?“

Urazila se.

„Takže to bylo čistě jen kvůli –“

„No kvůli čemu jinému?“ vyjela namíchnutě. „Snad si nemyslíš, že mám na chlapy tak špatnej vkus. Víš, kdo se mi líbí?“

Na bledé semitské tváři se objevil zasněný výraz, jaký jsem na ní ještě neviděl. Obvykle se tvářivala jako Bar Kochba.

„Nevím. Já?“

„Jean Marais,“ vzdychla, pak ještě jednou, trpce: „Ale takoví u nás vůbec nežijou. To spíš v Sajuzu.“

„Gleбкиn?“ zeptal jsem se zlomyslně.

„To je náhodou moc prima hoch,“ pravila s citem. „Teď, chudák, dojí krávy na celině. Ale von je tam dlouho dojit nebude!“

Už z ní byl zase ten hebrejský válečník.

„Nejseš trochu moc optimistická?“

„Houbeles,“ řekla vesele. „To jsou všechno takový malý porodní vobtěže růstu. A já je jdu proflákat do korektorny. Tě pic!“

Poslala mi pusu, otočila se.

Tak jdi, pomyslel jsem si. Tebe taky nic nepoučí.

A co poučí tebe, kamaráde? zeptal se ve mně vnitřní hlas. Co když i ta krásná slečna Stříbrná je falešná jak pětník?

Kapitola čtrnáctá

SCÉNA S CIBULOVOU

A zase noc plná útrap. A nevolno od žaludku. Z těch strašných jasných vidění včerejška.

Druhý den, na redakčním školení v podnikovém klubu, poučoval nás jakýsi lektor o starořeckých filozofech jménem Sokrát, Platten a Ariston. O Sokrátovi jsme se dozvěděli, že nic nevěděl, Platten prožil část života v jakési jeskyni, kde vrhal na zed' stíny, a Ariston zemřel na žaludeční vředy. Vedle mě kolega Salajka pečlivě četl pod lavicí externí korekturu *Aeneidy* (svěřila mu ji staříčká vdova po překladateli z latiny, aby si přivydělal) a patrně vůbec neposлуouchal; instruktor přešel k Aristonovu ještě zajímavějšímu předchůdci Herkulesovi, učícímu, že vše teče, což později přesněji formuloval soudruh Stalin v práci *O dialektickém a historickém materialismu*. Čas od času nahlížel ten informovaný muž do zápisků, pořízených na nějakém školení vyšší úrovně; při výkladu se opíral o podnikové piano, jež zakoupil šéf z kulturního fondu, neboť tam přebývalo moc peněz a hrozilo nebezpečí, že nám bude snížen. Nikdo nikdy na ten klavír nehrál, snad jej ani neodemkl, stál tu jako materializace zabsurdnění dobrých úsilí a na něm kýmsi zapomenutá hromada sedmnácti svazků nějakých Spisů. Feuerbaum, školil soudruh, který se nějak nepozorovaně přenesl do devatenáctého století, učil, že člověk si udělal z boha obraz; kolega Salajka dočítal právě osmdesátý sloupec svého meloušku, vzadu začal Dudek hlasitě chrápat a instruktor zmlkl, napil se a pak nás ujistil, že však Feuerbaumovo učení postavil jakýsi Högel z hlavy na nohy.

Na milosrdnou chvíli dal mi ten milý *entertainer* zapomenout trýzeň i otřesná zklamání a laskavý proud vědomí zanesl mě do prostoru uplynulého času, vždycky lepšího než čas právě plynou-

cí, do přepychové horské vily, jež dříve patřila Pečkovi nebo snad dr. Preissovi. Jídal jsem tam pětkrát denně jídla s pohádkovými názvy, připravovaná žákyněmi Vyšší školy výživy, které si v kuchyni odbývaly povinnou praxi; ospalý přemírou pokrmů jsem poslouchal výklady o všech vztazích a všech součástech marxismu a večery trávil dole v baru, kde se na gramofonu přehrávaly Pečkovy nebo Preissovy foxtroty a charlestony, pilo se víno, dodávané (měl jsem dojem, že soukromě) správcem chaty, tančilo se pozdě do noci se soudružkami a potom k ránu zvracelo na některém z četných klozetů, které si kolitický milionář dal vestavět na nejnemožnější místa.

Ale vše se mění. Z oněch přepychových zařízení zbyl už jen tenhle žavesem vyškolený školitel, který sice přednášel pořád totéž co kdysi zanícení kazatelé z horských chat, jenže zajímavěji. Člověk, říkal právě, povstal podle Engelse polidštěním opice, a to tak, že opice zjistila, že palec na ruce může postavit proti čtyřem ostatním prstům.

A tenkrát, v té horské chatě, byla tam taková štíhlá blondýnka, velice pokroková; provokoval jsem ji zpěvem anglických šlágrů a udobřoval básničkami, které jsem na ni psal. *V osudí, z něhož vzala svou krásu, Ireno, se zbylá краса vzňala, a vše je spáleno.* Takové jsem psával básničky, a lepší. Pak jsem z nich udělal oddíl své první sbírky, a tím jsem se proslavil. Ten mi vynesl dodnes trvající pověst mírného buřiče v mezích zákona.

Jestlipak bych ještě dnes dovedl – ale to jsem se neměl ptát. Opustily mě laskavé vzpomínky a v krutém objetí mě sevřela vidina slečny Stříbrné, toho krásného, věrolomného pokrytce. Nevidoucím zrakem spatřil jsem znova scénu ve skleníku předsíně a okamžitě jsem opět zpitoměl; tak, že jsem si řekl: vždyť to není možné; jsme u konce děje a pachatelem musí být někdo, koho znám od začátku, kdo sehrál v té frašce důležitou úlohu; nemůže to být kdosi úplně

nový a neznámý. Ale vzpamatoval jsem se. Proč ne? Život se neděje podle pravidel pátera Knoxe. Ta slečna plná záhad – kolik jich ještě má pro mě připravených v rukávě, ve výstřihu, který nemohu zahnat z vnitřního zraku, za řadry, opálenými dál, než jsem kdy spatřil a než kdy spatřím, a vidina mě posedla, zdrtila, sevřela, vidina očí, nohou, pašijové ulice, střech lesklých v dešti, barevného kýče na půlnoční obloze, mechanicky jsem vytáhl pero, školící lektor vykládal o chemikovi, jenž sestrojením umělé močoviny dokázal, že člověk je pánem přírody, kolega Salajka načal osmdesátý prvý sloupec a já – nedbaje debaklu za tankovou věží – jsem se pustil do básně na tu dívku na míse měsíce, na toho hada, na tu Pannu slučující v sobě všechny katolické symboly, na slečnu Stříbrnou.

Vytvořil jsem jeden verš a obrovský mindrák. *Neznám tě, tajemná a přece slzí proud přes střechy ze stříbra teče jak maelstrom.* Dál mě nenapadlo nic, než že je to vlastně mizerná ozvěna Ortenovy elegie, mizernější než ozvěna toho židovského milence slečniny sestry, a že jsem prostě vyschl. Neustálým básněním o všem možném jsem vyschl, a že i to je vlastně jedno, neboť ta slečna, ta krásná prostitutka, ta vábná křížovka s trýznivou tajenkou, je nádhernější než všechny básně, i kdyby je o ní psal sám Petrarka, a ne jenom nějaký Leden, redaktor a veršotepec... *a vše je spáleno, jen v tobě krása žije, a kruté šíleno ted' teprv nejkrutší je.* Tak jsem to napsal na tu slečnu na tom školení. Ale vážně jsem to myslel až ted'. Když už je pozdě.

Tohle je teda hořký konec básníka. Vstal jsem, a jako že jdu na záchod, odešel jsem do redakční knihovny. V policích stály dlouhé řady knih, kterým jsme pomohli na svět. Mezi nimi i ta moje. Vytáhl jsem ji, byla už zažloutlá. A taky nerozřezaná, až na kdysi proskribovaný oddíl, na těch sedm rýmovaných výronů, věnovaných blondýnce stejně aktivní v posteli jako v práci, Ireně – už jsem ani nevěděl, jak se jmenovala příjmením. A čím vlastně byla. Nějaká redaktorka

Zemědělského nakladatelství. Nebo snad Krajského nakladatelství. Anebo ani ne redaktorka. Zapomněl jsem už na ni, otevřel jsem knihu, která léta neotevřena zemřela na žloutenku, a zrak mi padl na báseň s názvem *Akrostich předsevzetí*. V řídké, místem plýtvající sazbě pod ním stálo:

*Ty zažeň moje stíny
a přilož na bolesti
svůj pohled konejšivý.*

*Přived' mě do neštěstí,
abys mi mohla vésti
 pryč z krajů ješitnosti.*

*Dej, abych uměl Ctnosti
narvat, co není Zvykem,
a abych pod dotykem
Krásy mřel v blaženosti.*

*Ty zaplaš moje stesky
a dej mi kráčet k cíli,
abych pod znakem Lásky
pohrdal všemi cíli,
k nimž vyšlapané cesty
vedou bez páteřností.*

*Dej, abych bez modlitby
dosáhl odpuštění,
abych měl jen, co není
odměnou za úlitby.*

*Dej, abych žil jen z krásy
a vždycky zůstal němý,
když chtějí hbité hlasy
odměnit odměnami.*

*Dej, abych pod křivdami
hledal vždy provinění.*

*Dej, abych beze zlosti
žil pod krunýřem masky,
a abych pomoc z lásky
kryl maskou lhostejnosti.*

*Ikono. Hvězdo v boji.
Radosti nade smysly.
Elipso krásná čísly.
Nausiko cesty mojí.
Amen.*

Už jsem na ni dokonale zapomněl. Na tu blondýnu. Na tu báseň, na všechno. Jenom na to ne, že mi vytýkali to Amen na konci, a že to jsem určitě nemyslel vůbec nijak, jenom jsem potřeboval efektní slovíčko na „a“ do akrostichu. Přesto jsem si z toho vzal poučení pro svou další tvorbu.

Přečetl jsem si báseň ještě jednou. Tohle jsem napsal já? A myslel jsem to tenkrát vážně, nebo jen jako to Amen? I na to jsem zapomněl. Nějak jsem zapomněl na všechno. Ani už jsem nevěděl jak. Tak nějak.

Strčil jsem sbírku na její místo do hrobu redakční knihovny a vrátil jsem se na školení.

V pět jsme s Blumenfeldovou čekali v kavárně Mokka na Cibulovou. Blumenfeldka byla jako na jehlách, i mě se zmocnila mírná zvě-

davost, jaká asi bude autorka knihy, která český jazyk přivedla k dosud nedosaženým hlubinám špíny.

Přišla s dvacetiminutovým zpožděním a byla to bezvýrazná, trošku uhrovitá dívka se zplihlými, světle kaštanovými vlasy. Podala mi nervózně ruku, Blumenfeldce řekla „Ahoj, Dášo!“, svlékla dost ušpiněný bledě modrý baloňáček a v (o něco málo čistším) růžovém svetříku a šedivé sukni zasedla ke stolku. Hned si poručila stock a zapálila žváro.

„Tak co?“ obrátila se dychtivě na Blumenfeldovou.

„Je to blbý,“ řekla Dáša.

Viděl jsem, jak dívka zacukal v obličeji zrádný nerv.

„Nevydáte to?“

„Ale vydáme, Járinko, to se neboj. Jenže zatím musíme počkat. Podělali to ty senilové z ediční rady.“

Nervózní, ušpiněné prsty oklepaly cigaretu do ukoptěného popelníku, pak ji v něm zamáčkly. Dívka se rozhlédla po kavárně, titěrné tmavohnědé místnůstce, kde se intimní šero připočítávalo k ceně zákusků a kde seděly pouze dvojice zabrané v radostnější hovor než my nebo v mlčení. Zachvěly se jí řasy, zalesklo se jí v očích.

„Neboj se, Jarino,“ dala se Blumenfeldka do chlácholení. „Vykašli se na ně. Ještě rok dva to vydržíš, a pak to vyjde v masovym vydání!“

„To nevyjde nikdy,“ zahučela temně Cibulová. Ozvalo se v tom takové zoufalství, že ji Blumenfeldka vzala kolem ramen a dívka se k ní instinktivně přitulila. „No tak, Járinko!“ broukla konejšivě Dáša a zatřásla vzlykající autorkou. Pěkná hysterka, pomyslel jsem si. „No tak, no tak,“ opakovala Blumenfeldka. „Vyser se na ně, na idioty. Ať se zadusej *Krásnou Dortylou*. Tvoje doba přijde, Jarino, věř mi!“

Dekadentní autorka však usedavě štkala. Přispěl jsem Dáše na pomoc.

„Neplačte, slečno. Nebýt toho, že zas trošku přituhlo, určitě jsme to vydali. Bylo to už napůl schválený.“

„To je fakt!“ zvolala Dáša. „Shodil to ten blbec Brát. Ať ho cholera sklátí, paralytika!“

Muchlala zplihlou hlavu na nejfantastičtějších nadrech Evropy, a po chvíli ji autorka zvedla.

„Dyž já s tím tak počítala,“ pravila zoufale. „Já se na to tak těšila. A teď mě ještě ke všemu vyrazili z Domova, ponivač sem se spolehla na Ondrášovou, a vona mi utekla! Bů bů!“

„Vyrazili? Tebe?“

„No. Já sem chtěla – podle metody důvěry, víš? A vona mi Ondrášová vzala roha a chytli ji v náký chatě v Pikovicích, zrovna dyž tam kradla gramofon, tak to hodili na mě, že,“ zakuckala se, „experimentuju podle západáckejch metod namísto podle –“

„Svině!“ zvolala Blumenfeldka se svou žádnými pochybami nekomplikovanou naprostou jistotou. U vedlejšího stolu zvedl pohoršeně hlavu nějaký milenec, vyrušený sprostým slovem z líbání, a odhalil čerstvý karmínový cucflek na hrdle své partnerky. Blumenfeldka však stejně pronikavým hlasem nerušeně pokračovala: „A kam tě frkli, krávy?“

„Na vobecnou do Běchovic.“

„Svině!“

To už se milenci pohoršeně podívali jeden na druhého a partnerka zavrtěla hlavou. Dáša opět nic nezaznamenala a Cibulová si utřela slzy.

„A to voni –“ vzlykla, „to vono se jim to nelíbilo?“

„Právě naopak,“ řekl jsem. „Líbilo se jim to příliš mnoho, slečno. Takže dostali strach.“

„Jak to strach?“

„Prostě strach. Kterej vy zřejmě nemáte.“

Asi mi nerozuměla, protože se nejdřív zadívala před sebe na prázdnou skleničku od stocku a teprve potom na mě. Milenci opět spočinuli v novém polibku.

„A vy – vy si nemyslíte, že je to pitomý? Myslim umělecky?“

Blumenfeldka se velmi nahlas rozhořčila, až dvojicí vedle projelo zachvění, ale to snad slastí.

„Jestli si myslíš, že si to myslíme, tak seš kráva!“

Rychle jsem pravil: „Je to nejlepší věc, jakou jsem čet, co jsem v nakladatelství, slečno. Opravdu,“ a nedůvěřivé, nešťastné, bledé oči plné mindráků se ke mně zrovna otočily.

„Fakt?“

„Fakt.“

„Tak vidíš,“ řekla Blumenfeldka. „To je co říct, když ti to povídá Karel. Tomu se nelíbí skoro nic.“

„Četla jsem vaši sbírku – *Tady a ted'* – to mi bylo patnáct –“ autorka rozpačitě zaváhala, nějak to z ní nelezlo, „– tenkrát se mi to strašně líbilo,“ řekla, a honem dodala: „Strašně. Fakt.“

Usmál jsem se. V duchu kysele, navenek, aspoň jsem doufal, shovívavě. Velice dobře jsem pochopil podvědomý smysl slovíčka „tenkrát“, a svého Freuda jsem dosud ovládal.

„No, to byly takový hříšky mládí,“ mávl jsem rukou. „Kdyby mně to psalo tak jako vám, budu si gratulovat.“

To jsem myslel vážně. Odněkud se vyhouplo odpoledne na začátku léta, strávené nad artefaktem téhle štíhlé, smutné dívky. Jak jsem žárlil nad písmenky, protože z nich na mě zasálalo něco, co v mých vlastních písmenkách už dávno chcíplo. A vůbec v písmenkách, která jsme tiskli v tisícových nákladech. To pitomé něco, jímž jsme se všichni hubou zaklínali jak abrakadabrou a na co jsme ve svých písmenkách srali z výšky. Říkalo se tomu život.

Cibulová se začervenala.

„Nepovídejte. Já vůbec básně psát neumím.“

„Umíte,“ řekl jsem. „Jenomže prózou.“

Dřív než proti tomu mohla zaprotestovat, zavrzaly úzké dřevěné schůdky, po nichž se lezlo do intimních prostor prvního poschodí kavárny Mokka, a nad úrovní podlahy se objevila – zezadu – šéfova hlava. Vznášela se rychle výš a výš, až se otočila a uviděla mě.

„Á bud' zdrav!“ pozdravil šéf bez jakéhokoliv nadšení a zatěkal očima po kavárně. Nejdřív mě překvapilo, co tu hledá, ale hned jsem si to domyslel. Nás rozhodně ne. Dokončil rychle inspekci intimního prostoru a zřejmě usoudil, že objekt jeho pátrání sedí skryt v druhém šálku za rohem, opatřeným cukrářskou představou Miloské Venuše, kam od našeho stolku nebylo vidět. Už už se chystal pokynout nám rukou na rozloučenou, když vtom mě nějaký ďábel bůhvíjak pohnul k pitomému kroku.

„Vy se neznáte, že ne?“ otázal jsem se společensky, a než se kdokoliv na cokoli vzmohl, představil jsem Cibulovou šéfovi:

„Soudružka Cibulová – soudruh Procházka.“

„Tak to jste vy,“ pravil šéf přísně a pohledem svlíkl uhrovatou prozaičku z ušmudlaného svetříku. „Vaši knížku jsme zamítli.“

Cibulová se ihned znova rozklepala. Rozbreč se, Cibulinko, poprosil jsem ji v duchu. Prosím tě, teď se rozbreč! Schválně! Ale nerozbrečela se.

„Je to slabé, soudružko,“ pokračoval nevlídně šéf. „Měla byste víc číst dobré české autory. Starého, Žlůvu, Matouše –“

„Ano,“ zahuhlala pitomě Cibulová.

„Ani trochu teorie by vám neškodilo. Jestlipak znáte třeba Brátovu *Teorii odrazu v české socialistické próze*? Přečtete si ji. Neovládáte zatím řemeslo.“

Cibulince vytryskly první slzy. Šéf si jich všiml a obměkčil se.

„No ale jinak – talent máte. To je nesporné. Umíte pozorovat lidi, ale neměla byste si vybírat taková exkluzivní prostředí, víte? Víc do života, soužko. Víc do života. Až zas něco napíšete, přijďte. Vždycky si to rád přečtu.“

Podal jí ruku, ozářil ji svým populárním žlutým úsměvem. Pak odkvapil za roh. Tím to pro něj zvadlo. Mohl se opět věnovat reedici klasických umělců a mít klidný spánek. A Cibulinka mohla zas po večerech smolit svoje naturalistické příběhy o mravně naru-

šených prodavačkách a jiných výjimkách. Každému, což jeho jest. *Jedem das Seine.*

Třásla se, až jsem se skoro polekal, aby něco neprovedla. Uhrovala tvář zbrunátněla, z šedivých očí, pokud je to vůbec možné, šlehaly blesky.

„Ten sráč zasraná!“ ozvala se s citem Blumenfeldová. „Slyšíš ho? Umělecký nedostatky! Ted' budou najednou samý umění, šašci!“

Cibulová se k ní otočila.

„Dášo, ale řekni mi: vážně si myslíš, že je to umělecky dobrý?“

„Ty vole,“ pravila Blumenfeldka. „Nemyslim. Vim! A voni to taky vědí! Líp než ty sama, vole!“

„Tak proč to říká?“ vybuchla Cibulinka. „Proč nemluví pravdu? Já bych mu nejradši vyškrábala voči! Takovej plešatec volezlej!“

Vyskočila, skoro to vypadalo, že se vydá za roh splnit svou hrozbu. Museli jsme ji chytit každý za jednu ruku a stáhnout na sedadlo. Oči jí žhnuly plamenem, který jsem odhadl na maniakální formu grafomanie agresivnědepresivního typu, a skoro jsem zalitoval, že se šéf trochu víc nerozhovořil. Nebylo by možná špatné uvidět, jak někdo realizuje výhrůžky, jichž se dopustilo už tolik autorů a které se všechny týkaly šéfovy huby.

Ale snad měl nos, že zmizel za ten roh v pravou chvíli. Krom toho jsme se projevíli jako loajální zaměstnanci a tiskli jsme Cibulovou k lavici. Dáša jí do ouška vytrvale opakovala monotónní nepublikovatelná slova, a ta na ni působila jako sedativum. Když jsme ji napojili stockem, vysmrkali a zchlácholili, dostal jsem nápad a nasadil jsem chlácholení přátelskou korunu:

„Vykašlete se na dědka a pojed'te si s náma v sobotu zatancovat na Živohošť. Máme tam podnikovej večírek a zvem na něj naše autory.“

Záchvat už dozněl.

„Když mě nevydáte,“ zahučela Cibulinka ponuře.

„Hele, naše ediční rada nám uložila, že o Cibulovou máme pečovat. Co ty na to, Dášo?“

Blumenfeldka se na mě vděčně podívala.

„No samo!“

„Tak já vás zvu!“

„Fakt?“

Šedivé oči, poučené životem do té míry, že z nich vždycky hleděla nedůvěra, se ke mně pozvedly. Jakživ bych za nima nehledal svět novely *Mezi námi děvčaty*. Ani za tím páskovským interogativem. Nic bych za nima nehledal, nic takového, kvůli čemu lítaly kabelogramy do zahraničí, scházely se početné sbory výborně placených mužů a žen, psaly se honorované posudky, plné cizích slov, nic, kvůli čemu byl obtěžován dokonce i akademik Brát, ba co byl málem donucen si přečíst i dobře informovaný soudruh Král.

Usmál jsem se a řekl jsem:

„Fakt.“

„To je vlastně dobrej nápad!“ pravila Dáša. „Tam se všichni vožerem, von taky, a zřeknu se ho, že nateče jak meloun!“

A pak se ještě stalo to, že když jsme se vzdalovali od kavárny Mokka, náhodou jsem se ohlédl a uviděl jsem, jak z trolejbusu přímo před kavárnou vyskakuje nějaká slečna, na tu dálku strašně podobná slečně Stříbrné. Ale měl jsem s sebou dvě dívky, po každé straně jednu, a nemohl jsem se vrátit.

V kavárně seděl můj šéf. Jestli to byla slečna Stříbrná, co tam měla co pohledávat? Vašek tam přece nebyl.

Ovšem, nevěděl jsem vlastně, kdo seděl za rohem, ve skrytém koutě za Miloskou Venuší.

A mimoto se mi zdálo, že začínám mít halucinace.

Kapitola patnáctá

ŽIVOHOŠŤ

Bylo už pozdě, když si Blumenfeldka uvědomila, že pozvat Cibulinku na Živohošť nebyl zrovna nejlepší nápad. Ale odvolat už to nešlo. Autorka vypuzená z Domova pro padlé dívky odjela pro útěchu „domů“, a kde se rozkládalo to neznámé útočiště, nikdo nevěděl. Takže na Živohošť se dostavila rovnou odtamtud a nyní seděla u stolu za oleandrem, kam jsme ji takticky uklidili před šéfem (neboť od toho se na podnikových večírcích všeobecně očekávalo ožrání), a v pomačkaných taftových šatech se trochu podobala muži z anekdoty, jenž do společnosti oděné tvídem zavítal ve fraku.

U stolu byla dobrá parta, ozvláštněná Kopancem. Jako téměř vždy vedl Mistr spor, tentokráte s Pecákovou, která mu vytýkala, že *satirické šlehy* v právě uveřejněné vojenské povídce (četl ji sám soudruh Král, než se po vyškrtnutí nářeků na důstojníky od kapitána výš mohla tisknout) *nelze rozeznat od reakčních pomluv našeho zřízení*. Cibulinka valila uctivé zraky na proslulého spisovatele, Mistr po ní občas mlsně zašilhal, živohošťský sál zastírala nikotinová mlha (v jejíchž kotoučích plnil šéf rychle všeobecné očekávání), za širokými okny se třpytilo umělé jezero a všechno už silně ovlivňoval alkohol.

I já si ho dopřával víc, než jsem měl ve zvyku. Poslední vývoj mého života začal vůbec pronikavě měnit mé zvyky. A tak jsem spor Kopance s Pecákovou, do něhož se tvrdošíjně míchal dr. Ehrlich, atomový fyzik a manžel naší jazykové redaktorky, i bojové písně šéfovy vnímal jenom jako zvukovou melanž, která pouze občas přehlušovala hlasitý nářek v mém srdci.

To máš jako bubnování lidojedů, uslyšel jsem Mistra, a silný výraz mě na chvílku probudil z trýzně; dostanou se po něm do katalepsie a sežerou vlastní rodiče, kázal Mistr, a já si uvědomil, že spor se točí kolem otázky nadšení, které Pecáková pokládá za nerozlučnou součást socialistického budování a Kopanec naopak za jeho největší nebezpečí. Všiml jsem si, že se dr. Ehrlichová bojácně krčí nad svými dvěma deci a dr. Ehrlich se naopak sarkasticky šklebí. A už jsem zase neslyšel nic, můj zrak upoutala koláž, kterou na hladině jezera produkoval měsíc, vzpomínka zalétla k jiné koláži, na Vltavě, k jiným měsícům. Nic mi není tak protivné, říkala k tomu nádhernému přírodnímu úkazu Pecáková, jako ironický intelektuál, který pro nic nedovede zahořet a nahrává náladami skepse a cynismu dekadentům, reakcionářům a chuligánům – koláž překrojila stříbrná šipka, zanechával ji za sebou černý člun, v něm seděly dvě osoby, hlavama k sobě, připadalo mi, jako bych je odněkud znal, strašně známé mi připadaly, ačkoliv byly daleko, v měsíci, roztřepené mihotáním černé a stříbrné hladiny. Zase mě zaujala konverzace: na námitku dr. Ehrliche, že k dobré akci je podle dialektiky nutná reakce, a společenské jednotky kladoucí odpor směřování většiny mají proto organickou společenskou funkci, odpověděla Pecáková teorií o boji dobrého s ještě lepším – do toho opodál vzpurně zpíval šéf a tančil osobitý taneček s Anežkou na parketě – a černý člun poodjel ze zorného pole okna a mně se zastesklo, pochytil jsem ještě nesouvislý Kopancův výklad o metaforice slovesa zahořeti, která sama poukazuje ke zhoubným následkům jevu, jakmile se začne příliš lavinovitě šířit. Černý člun se opět objevil, opět naň ukazovala stříbrná šipka za jeho zádí, opět se objevily tečky hlav a opět, jako bych byl nadán orlím zrakem, zdálo se mi, že je poznávám, ale člun zmizel a já klesl do hlubin jiného a soukromého jezera, v inkoustových mracích pohybovala půvabně rybím zadkem světle hnědá mořská panna. Vyrušil mě sarkastický hlas dr. Ehrliche, kapitalismus prostě prokazuje ekonomicky větší životnost, proto

se pro mě socialismus stává problémem, a místo Pecákové najednou nepochopitelně popuzený hlas Mistra průserů, rušivé zařvání Stává? Stává? Pro mě byl socialismus odjakživa tenhleten problém: jak na to, aby to nebyl problém, ale fakt, škytnutí, mořská panna se zavlnila, zrychlil jsem její břišní tanec novou dávkou vodky. Seru na ekonomii, hulákal Kopanec. Mně jde o etiku. Na to seru, jestli voní víc vyroběj, ale nemůžu srát na to, jestli my nejsme humánnější... Proto vode mě neuslyšíte slovíčko chvály, samochvála smrdí, a zpěv šéfův, velebně opilý, na nějaký vážný partyzánský námět, panna se vlnila v oparu toho vzdáleného světa, ale nějak se blížil, unikala mi, alkohol se měnil v jed a bolel mě v játrech, játra však byla najednou v duši a černá voda se převalovala po bílém písku, převalovala, vlna za vlnou, černá vlna za černou vlnou, vyvrhovaly na písek slizké, ohlodané kosti – lekl jsem se, probudilo mě škuibnutí, nějaká slabá bolest – vytřeštil jsem oči, Dáša Blumenfeldová mě držela za ruku a zarývala mi do masa rudé nalakované nehty.

A nad námi stál šéf jako alegorický obraz opilství.

„Do-dovolíte, abych si při-přisedl?“ zablábolil a žuchl sebou rovnou vedle Cibulové. Zápasil jsem dosud s vidinami jezera, násilím jsem otevíral oči. „Abych si přised vedle naší a-autorky? Vedle naší špa-špatný autorky?“ Zašustil taft, pohlédl jsem tam, z černé mlhy se vyloupila uhrovaná tvář Jarmily Cibulové a na ní se opět počínal tvořit šarlatový povlak. Ruka na stole se třásla. „Ka-Karle! Musíte ji v redakci vyškolit, ja-jak se má psát!“ slyšel jsem šéfa a spatřil jsem jinou ruku, šéfovou ruku, kladla se hmatavě kolem Cibulinčina pasu, stiskla jej s neurvalostí ožralků a Cibulinka se nadzdvihla. „Musí se psát krá-krásně!“ žvanil náčelník. „To, jak píšete – vy, soužko, je hn-hnus. Vy si myslíte, že umíte – psát, a-ale ne-neumíte!“

Lekl jsem se. Dáša taky, cítil jsem, jak se mi nehty zaryly hlouběji do masa.

„Ale umí!“ pravila vztekle. „Jako Burdyška vždycky!“

Něco mě napadlo, něco nejasného, rozhodl jsem se k činu. Rozhodl jsem se spor překrýt patosem, jak se to vždycky, a s úspěchem, dělalo, ale nebyl jsem plně pánem svých pohybů ani slov. Sebral jsem láhev vodky, rozbryndal jsem trochu okolo dvou prázdných skleniček, jednu jsem pozdvihl k šéfovi.

„Emile, dovol –“ pronesl jsem s umělou zjihlostí, „dovol –“

„To- tohle neříkej, Blumenfeldová!“ Zjistil jsem, že náčelník mě ignoruje, ruka s vodkou mi klesla, dopadl jsem zpátky na židli. A napínal jsem vůli, abych všemu porozuměl. „Soužka Bu-Burdychová je vý-významná umělkyně!“ rozčiloval se šéf. „A píše krásně a vo krá-krásnejch věcech. Kdežto vy, soužko,“ obrátil se k Cibulici, „vy za svoje slá-slátaniny žádnej ti-ti-titul nedostanete!“

Oči mi sjely k ruce na Cibulčině pasu, a na ni se vložila ukoptěná ručka s okousanými a růžově pomalovanými nehty, snažila se pas vyprostit.

„Já-já se snažím psát, jak nejlíp umím,“ říkal Cibulinčin hlas. „A neříkejte slátaniny!“ Hlas se zatřásl, inkoustová mračna se zvolna rozptylovala. Všiml jsem si velké konvice s kávou, kterou pro sebe objednal dr. Ehrlich, uchopil jsem ji. „Slátaniny to jsou!“ opakoval šéf. „Souh ak- akademik by tomu jinak neřek. A ten,“ ručka odtrhla ruku od pasu, ruka se zvedla, na ní se karatelsky vztyčil prst, „ten tomu rozumí. Ten už něco zažil. Vy – vy – co vy jste zažila, že píšete takový slá –“ „Neříkejte to!“ taft prudce zašustil. „Slátaniny!“ dokončil šéf. Zhluboka jsem se napil kofeinu. „Neříkejte to!“ zaječel přeskakující hlásek. Na něco jsem si vzpomněl. Po novém doušku to ke mně připlulo, zalekl jsem se toho: zápasu v kavárně Mokka, nehtů, jimž tehdy unikl za roh; nový doušek kávy a šéf tvrdohlavě, opile, „a budu to říkat!“, očima přejel po rudnoucí tváři, po taftu, pod nímž se hystericky dmula drobná ňadra, znova jsem se napil, „a moc,“ škytl šéf, „moc pěkná taky nejste – tak kdybyste aspoň pěkně psala. Ale ty vaše slá-“ to už nedořekl, scéna se rozhýbala, cítil jsem, že prudkost všech těch pohybů mě přivádí k plnému vědomí,

taftový obláček vylétl do výšky, hlas se rozječel, šéf se překotil i se židlí, jako v kresleném vtipu, na okamžik jsem zahlédl podrážky bot, potom se mihla taftová sukně, nohy v silonkách, zaleskly se podvazky. Chuchvalec těl, Cibulinka jezdila okousanými nehty šéfovi po obličejí, Dáša ji popadla, z druhé strany dr. Ehrlichová, snad utichl i šraml, rozvinul se divoký zápas o Cibulinku. Najednou jsem viděl, jak se šéf zvedá a peláší přes parket, kde stojí nehybné párky, skryl se za barem, párky se rozpačitě rozhýbaly. Promnul jsem si oči. Proti mně seděla Cibulinka, zuby jí drkotaly, z jedné strany ji držela Dáša a z druhé chvějící se dr. Ehrlichová. „Výborně, mademoiselle,“ slyšel jsem Kopancův skřípavý hlas. „Jenom škoda, že jste mu nevyškrábala oko. Tohle potřeboval jako prase drbání!“

Třesení ustávalo, kontury skutečnosti určitěly.

„Nezlobte se,“ drmolila Cibulinka. „Mně to tak – takový hulvátství!“

„Dobřes udělala,“ zahučela Dáša. Na parketě tančili foxtrot. Ohlédl jsem se k baru, viděl jsem, jak barman ošetřuje šéfa jódovou tinkturou a šéf nejistě šilhá k našemu stolu. Jaké to asi bude mít následky? Pro mě? Ale bylo mi to fuk. Cibulinka hlesla:

„Bylo to trapný.“

„Trapný bylo, že jsme se k tobě nepřidali,“ řekla Dáša. Ano.

„Ano,“ řekl jsem. „Bylo to přímo – přímo –“

„Přímo symbolický,“ pravil Kopanec.

„Pojď,“ řekla Blumenfeldka. „Dáš se trochu do pořádku.“ Pomohla Cibulince vstát, všechno jsem to sledoval, napil jsem se znova z konvice. Blumenfeldka zaprorokovala: „Nepotrvá dlouho, a rozbijou mu hubu jeho vlastní nohsledi. Aby se zachovali i přes jeho mrtvolu.“ A mrskla okem po mně.

Tomu jsem nerozuměl. Proč to říkala? Koho tím myslela? Přece jsme v poslední době byli spolu jedna ruka. Tím nemohla myslet mě. Nesmysl. V opici je člověk vztahovačný. Napil jsem se z konvice. Nesmysl. A stejně je to jedno. Sledoval jsem pohledem obě dívky,

jak jdou přes parket, jak se šéf za barem přikrčil, jak zmizely mezi dveřma. Napil jsem se. Létací dveře se houpaly, pomalu přestávaly.

Potom se prudce rozhoupaly znova. Prošly jimi dvě postavy v plátěných kalhotách a v tlustých svetrech. Jedna mužská a jedna ženská.

Sáhl jsem po konvici, ale nebylo to už potřebí. Vystřízlivěl jsem rázem a dokonale. Mužská postava byl Vašek Žamberk, v ruce držel proslulou kostkovanou čepici. Ženská, to rajské zjevení – a já na ně patřil s otevřenými ústy jako skrze zrcadlo na záhadu – slečna Stříbrná.

Měla v kalhotách neobyčejně svůdnou zadnici a dlouhými kroky dlouhých nohou kráčela rovnou k baru. Za ním se vztyčil můj šéf a oplzle se na ni usmál.

* * *

Od stolu, kde jsem osaměl, jsem hleděl na tu pantomimu, hlavu jasnou jako horské počasí. Ehrlichovi odešli tančit, aby se dr. Ehrlichová vzpamatovala, a Kopanec žvanit někam jinam. Slečna Stříbrná podala šéfovi ruku. Vašek taky a všichni tři usedli družně na barové stoličky vedle sebe.

Byl jsem opět v tom. Trýzně se probudily při pohledu na ten podepřený trojlístek. Jak to teda vlastně válíš, konvalinko? Jak? Řekni! Jenže ona rozdělovala svoje slova marnotratně mezi šéfa a Vaška Žamberka.

Vedle něho byla jedna stolička prázdná, o kus dál popíjeli dva blondýni v tmavomodrých sakách, někdo odpoledne říkal, že to jsou dánští turisté. Jeden z nich se podobal Jeanu Maraisovi. Prázdná barová stolička mě přitahovala, přitahovala, až mě přitáhla.

A když jsem na ní seděl, zahučel jsem Vaškovi za zády:

„Vítám vás, přítel.“

Otočil se a projevil neočekávané nadšení. Slečna Stříbrná se na mě zasmála, velmi mile:

„Dobrá večer, pane redaktore.“

Ale hned se zas věnovala klábosení se šéfem. Stála před ní sklenice svařeného vína, vedle sklenice ležely šedivé jelenicové rukavičky. Pohrávala si s nima drobnou opálenou rukou a ze šéfa si utahovala.

Vašek mi něco vykládal. Něco o posledním letním sluníčku, kterého si tady chtějí užít, nějakou takovou pitomost, a o stanu. Že jsou tu ve stanu a že v noci je ve stanu zima, poslouchal jsem ho na půl ucha, tohle už mě ani nešokovalo, Vašek mluvil, jako kdyby mi bylo všechno samozřejmě jasné. Šéf opile bavil slečnu Stříbrnou, slečna Stříbrná si z něho dělala legraci, koláž za oknem se třpytila v plném měsíci. Před Vaškem stál velký stock. Bylo mi všechno jasné. Jen jestli Vaškovi je všechno jasné. Ukázal jsem na stock.

„Byls vždycky abstinent, ne?“

„Já jsem pořád,“ řekl Vašek a mrkl po své přítelkyni. „To jenom dnes – oslavujeme, víš?“

„Co?“

Vzal mě za ruku.

„Pojď, já ti to povím.“

Pak se otočil ke své, nikoli mojí slečně, a řekl hrdliččím hlasem:

„Přijdem hned, Leny.“

Leny. Šli jsme k volnému stolu.

„Tak vysyp to tajemství.“

Pohlédl na mě tím nevýslovně prostinkým pohledem vrhače kladiva.

„Karle, já jsem jak v Jiříkovém vidění.“

„To s ní stanuješ prvně?“

„Ale ne, už jsme spolu byli. Ale –“

„Zbouchs ji?“

„Ne. Vona – si mě veme.“

Ach tak. Automaticky jsem se podíval po té hezké zadničce na barové stoličce. Neslyšel jsem, co mi Vašek vykládá dál. Velký stock ho rozpovídal. Normálně nepil ani pivo. Tak takhle končíš, konvalinko. Chtělo se mi rvát. A co to ostatní? Co to další, o čem nevím nejenom já, ale ani tenhle trumbera?

Chtělo se mi rvát. Vstal jsem. Vašek zůstal sedět, pak jsem spíš cítil, než viděl, že vstává taky a jde za mnou. Došel jsem k baru. Sedl jsem si vedle konvalinky.

„Ale jděte, prosím vás,“ říkala šéfovi. „Nevíte na mě nic. To spíš já na vás něco vím.“

„Ná- náhodou vím. A hele! Tudle Kája. Na toho taky ně-něco vím. A to je vlastně to sa-samý, co –“

Měl v sobě už aspoň litr destilátu. Vašek přisedl ke mně z druhé strany, konvalinka se po něm – trošičku nervózně – ohlédla a řekla šéfovi:

„Moc vám to mluvím.“

„M-moc, a-ale špatně. Ně-nějak pl-pletu jazykem.“ Zapleskal se po tvářích a vstal. Před Vaška postavil barman nový stock.

„P-promiňte,“ omluvil se najednou šéf. „M-musím se na vokamžik vz-vzdálit.“ Vstal, zavrával, a jen taktak že se chytil pultu.

Vašek do sebe hodil stock, rozkašlal se a přiskočil k šéfovi.

„Já vám pomůžu.“

„Děkuju, pr-profesore!“

Objal Vaška kolem krku a oba se motali k létacím dveřím, vedle nichž byla cedulka se dvěma nulami.

Osaměl jsem u baru se slečnou Stříbrnou. Usmála se na mě, ten večer podruhé, stejně mile.

„Jak se máte, pane redaktore?“

Jakoby nic. Jakoby nic. Ta zmije v masce konvalinky.

„Bídně. Jak se můžu mít?“

„To přejde.“

Zadíval jsem se na ni pohledem filozofa, hledícího na sfingu.

„Co koukáte?“

Nespouštěl jsem z ní oči, jistě náležitě zmelodramatizované alkoholem a vztekou žárlivostí.

„Brrr!“ otrásla se uměle. „Koukáte na mě jako vrah. Vždyť jsem vám nic neudělala. Teda – ne úmyslně.“

Gangstersky, mezi zuby, jsem tiše procedil:

„Co vy jste vlastně zač?“

A ona vytáhla zrádná obočí.

„No co,“ řekla. „Taková slečna, no. Nic zvláštního.“

„Nic zvláštního,“ změřil jsem si ji od paty v malých teniskách až ke střapaté hlavičce. „Opravdu to není u vás nic zvláštního, slíbit manželství jednomu a přitom –“

Zamrkala.

„Jo tohle,“ pravila. „Ale nepovíte to na mě Vaškovi, že ne?“

Díval jsem se na ni tvrdě, asi jak se vyjádřila: jako vrah. A pořád ještě jsem tomu nerozuměl.

„Nic to není,“ dodala spěšně. „Ne to, co vy si myslíte.“

„Vašek je můj kamarád. Měl bych mu říct, do čeho leze.“

Zasmála se.

„Pane redaktore, vy přece v těchto věcech na kamarádství moc nedáte.“

„Někdy dám.“

„Vždyť jste dělal, co jste moh, abyste mu sám vlez do zelí.“

„Jenže kdo tam vlez? Já ne!“

Zatajil jsem dech. Konvalinka vytáhla obočí a vzdychla.

„Ach jo! Pořád a pořád jen a jen na sebe.“

Zase jsem nevěděl, na čem jsem. Slečna Stříbrná proháněla dlouhou lžičkou hřebíček ve sklenici a mně dělaly myšlenky v hlavě salta. Pak po mně koketně koukla.

„Vy mu to vážně řeknete?“

Mlčel jsem. Řeknu, myslel jsem si. Nesnesu, aby sis vzala toho mameluka. Ale co mu mám říct?

„Přece byste to neudělal,“ broukla. „Bud’te trošku gentleman.“

Pohlédl jsem jí do očí.

„Nejsem gentleman. Jsem sobec a chci vás.“

Usměvavá tvář zvažněla, zchladla.

„No tak to si nechte zajít chuť,“ pravila a vysrkla zbytek svařené-
ho vína. Potom pravila: „To, co mu chcete povědět, to je opravdu
něco úplně jinýho, než si myslíte. Ale tomu vy byste nerozuměl.“

„Ne,“ řekl jsem. „Pokud jde o vás, nerozumím ničemu. Určitě bych
ani tomuhle nerozuměl.“

Dotkla se mě bakelitem, zamyslela se, řekla:

„Vlastně – kdoví?“

Přistoupil k nám jeden z těch dvou severských blondýnů, ten
podobný Jeanu Maraisovi, zacivěl na slečnu Stříbrnou, v ruce držel
highball, pohled měl asi z mnoha highballů prkenný, a pronesl větu,
kterou mé uši, zbystřené nějakou reakcí na prošlou opici, zazna-
menaly jako nahrávací zařízení. A přirozeně jsem jí nerozuměl:

„Ih, sikke nogle klathager de har, det har jeg aldrig set magen til!“

Pak už se nesrozumitelná skutečnost okolo slečny úplně zvrhla
v macksennettovskou grotesku. Slečna Stříbrná udiveně zvedla oči
od své prázdné sklenice k Dánovi a s báječným klidem mu dala
tvrdou facku, až se otočil. Doprovodila ji dalším příspěvkem do
mého nahrávacího přístroje, a já zauvažoval, jestli se nedostavilo
nějaké druhotné působení vypité vodky:

„Du glemmer vist, at det er en dame, du snakker til.“

Vytřeštil jsem na ni oči, Dán rovněž. Zrudl. Od pískově žlutých
vlasů se to nádherně odrazilo. Začal něco koktat.

„Ka’du skrubbe af, jeg har sgu nok at tage mig af!“ nahrála mi sleč-
na Stříbrná, a duch Mack Sennettův zrežíroval Seveřanův odchod:
ucouvl, zakopl o koberec, upadl a porazil číšníka s tácem plným

sklenic, naštěstí prázdných, rychle se sebral, otočil, do obličeje ho udeřily létací dveře, jimiž právě vstoupil Kopanac, chytil se za nos, pokusil se dveřmi projít, sevřely ho mezi křídly, a teprve pak se konečně vypotácel z dohledu.

Obrátil jsem se k mořské panně. Zářila na stoličce nepochopitelným ruměncem, všechno bylo nepochopitelné, napadlo mi, že jsem přece jen ožralý, to předtím že bylo nějaké záhadné okno, jako všechno je tu záhadné, že jsem ožralý, a proto jsem nerozuměl slovům té řeči, která byla patrně docela obyčejná čeština, jenomže ožralým i čeština někdy zní jako řeč z jiného světa, do kterého chtějí vniknout, ale nemohou, protože jsou ožralí, a tak jen hulákají, dělají výtržnosti. Vztáhl jsem ruce, přimhouřil jsem oči. Netřásly se mi. Sáhl jsem si prstem na špičku nosu, a trefil jsem se. Ne. Nejsem ožralý. Jenom jsem se opravdu octl v nějakém jiném světě, kde slečna Stříbrná promlouvá dánsky. Ta nevzdělaná kráska, která neví ani, co je to *coup de grâce*, která nezná každému známý verš z Danta Allighieriho.

Upřel jsem na ni zrak, pomalu jsem řekl:

„Co vy jste vlastně zač?“

„Mata Hari,“ pravila.

Ano, řekl jsem si v duchu, ta krásná špiónka. Ale co tu hledáš za státní tajemství? A na povrch pocitů absurdně vyplul pocit nekalé hry. K baru přivrávorál Kopanec a hluboce se uklonil.

„Krásná dámo, řeknete ano?“

Zasmála se, přestala být krásnou špiónkou. Proměnila se opět v obyčejnou hezskou slečnu v dlouhých kalhotách.

„Přijde na to, na co ano?“

„Taneček, prosím,“ zaškemral Kopanec.

„Moment,“ vyhrkl jsem nevlídně. „Slečna tancuje se mnou!“

„Slečna vůbec netancuje. Není na to ustrojená,“ pravila slečna Stříbrná.

Kopanec nejistě pohlédl ze mě na ni a z ní na mě. Pak trapas vyřešil hlubokou úklonou a odešel.

„Řeknu mu to,“ pronesl jsem rozhodně.

Slečna Stříbrná pokrčila rameny.

„Jak myslíte. Sobě nepomůžete a mně neublížíte. Protože on to pochopí – až mu povím, o co jde.“

„A já ne?“

Zešeřelý svět ožralého lokálu zastínily černé kotouče.

„Vám to vůbec nepovím, pane redaktore.“

Vašek se šéfem se vrátili. Zřejmě nasávali vedle v hospodě, protože Vašek měl rozepjatou košili a odstínil se do ruda. Na stoličky, uvolněné po Dánech, se lstivě znova přišoural Kopanec a grandsky poručil velké stocky pro všechny. Slečna Stříbrná šveholila jako vlaštovka a mě ignorovala.

Otočil jsem se do sálu a všechny pocity, propletené v mém tak dlouho netrénovaném nitru, se proměnily v žádný pocit. Anebo to snad byl pocit prázdnoty, tak často užívaný v románech v okamžicích katarze. Co to taky mohlo být jiného, stejně jsem dlouhá léta nebyl zrovna plný pocitů. Hleděl jsem před sebe, na parketě se vytrvale motalo několik dvojic, u stolu při stěně drnkal na kytaru kolega Salajka a zpívalo několik pivních přátel. Rozhlédl jsem se, nevěděl jsem, proč se rozhlížím, mohl jsem se v té chvíli právě tak nerozhlížet nebo postavit na hlavu nebo požít jedu nebo se obrátit a rozbít hubu po řadě Vaškovi, šéfovi a kvůli symetrii čísel taky Mistru průserů. Nic by mi stejně nepomohlo.

Jenom – snad – aspoň na chvíli – jedno. To staré, poměrně osvědčené opium.

Ve dveřích se objevila Cibulinka s Blumenfeldovou. Blumenfeldka si to namířila rovnou k baru, Cibulinka zůstala rozpačitě stát před lítacími dveřmi, v taftových šatech. Nikoho tu neznala. Ve světle žárovek nevypadala tak uhrovaná, pod taftem měla docela slušnou postavu. Zabiju tě, konvalinko, skřípal jsem zuby, ale jak jsem to

měl v povaze, zamířil jsem cestou nejmenšího odporu k odmítnuté autorce a řekl jsem jí s jidášským úsměvem:

„Smím prosit?“

A ona mi s úsměvem vplula do náručí.

V tobě se aspoň vyznám, pomyslel jsem si a vytočil jsem s ní figuru výstředního tance, kterou jsem odkoukal páskům v Bulvárce, neboť mi všechno bylo jedno. Vyznala se v tom, nebyla to u ní všechno jen teorie, otočila se svižně pod mou zdviženou rukou, až taftová sukně odhalila hubená stehna vysoko nad kolínka. V tobě se aspoň vyznám, opakoval jsem si, a to je tady dnes večer tak vzácné, že už to samo o sobě je hodnota. Sám jsem se otočil, dupl, zatleskal dlaněmi a u baru jsem spatřil Blumenfeldku, jak celá rozzářená konverzuje s dvěma blondýny, kteří se tam mezitím vrátili. Ten, co vypadal jako Jean Marais, byl na půl obličeje opuchlý. Uvědomil jsem si, že se kdysi dávno, jako židovské dítě, naučila norsky. Od dr. Ehrlichové jsem věděl, že jsou to řeči sobě hodně podobné.

Cibulinka se podle očekávání projevila jako pravý opak slečny Stříbrné. Tancovala, jako kdyby za to měla dostat zapláceno, nasávala jako Holanďan a hulila málem dvě cigarety najednou. Její nesmělost neplatila zřejmě v prostředích, na která byla zvyklejší. Brzo bylo mezi náma jasno. Brzo nám taky začalo být horko a šli jsme ven.

Noc byla chladná, ale věrný měsíc byl v úplňku. Nerozkládal se už do koláže, bylo úplné bezvětří. A tak před námi svítilo bledé měsíční dvojče a kousek vpravo se na břehu bělal osamělý stan Vaška Žamberka. Vzal jsem Cibulinku kolem pasu. U písčité pláže ukazoval k dvojitému měsíci dřevěný můstek, u něho se neznatelně kolébalo několik uvázaných člunů. Slabě do sebe narážely, dutě dřevěně to klapalo.

„Pojď se projet! Pojd’!“ zaprosila Cibulinka. Projet? Proč ne. Je to všechno stejně záhadný kýč, divná *mystery*. Dopřeju si teda všech náležitostí. Přitáhl jsem jeden člun k můstku. Měl na přídi křivým

písmem nápis CHARÓN. Prázdninový vtip nějakého intelektuála. Podal jsem Cibulince ruku. Cibulinka v pomačkaném taftu vlezla dovnitř a skoro ztratila rovnováhu. Nasedl jsem za ní, odrazili jsme a já tiše spustil vesla do vody a opřel se do nich. Ujížděli jsme po černé hladině, voda příjemně šuměla pod přídí, Cibulinka měla v měsíční záři bílý, dojemný obličej. Na druhé straně jezera se zdvihaly strmé skály, holé, tu a tam porostlé zakrslými borovicemi, a jak jsme se vzdalovali od břehu, vzdaloval se od nás rozsvícený živohošťský hotel a v něm ta hádanka. Kvílení barového tria plynule sláblo.

„O tomhle bys měla psát,“ řekl jsem, abych něco řekl. „To by se šéfovi líbilo. Jak svítí měsíček, jak hoch s dívkou pádlují po stříbrné hladině –“

„To já bych neuměla,“ přerušila mě Cibulinka. „To spíš je pro básníky. Já to neumím, lyrický nálady a tak.“

„Co umíš?“ zeptal jsem se.

„Ale nic. Všechno mi vracej.“

Šplouchal jsem vesly. Divná konverzace na takhle místa. Nad černou hladinu vyskočila ryba.

„Jak ses k tomu vlastně dostala?“

„K čemu?“

„K psaní.“

Cibulinka mlčela. Pak řekla:

„Byla jsem nešťastná. Tak jsem začala psát básně.“

„Nešťastně zamilovaná?“

„No – ano.“

Chvilí jsem zase vesloval mlčky. V myšlenkách, jestli se tomu dalo tak říkat, jsem zabloudil k vlastním začátkům. Byly podobné, téměř identické. A potom k vlastním koncům. Literárním. Jaképak budou konce Jarmily Cibulové –?

„Psala jsem si deník,“ ozvala se. „Jak to holky dělaj, znáš to. Takový filozofický úvahy k ničemu. A pak jsem četla Hemingwaye,

bylo to asi náky divně přeložený, ještě před válkou, ale stejně jsem najednou viděla, že není vůbec potřeba filozofovat, a přesto to v tom je. Rozumíš mi, že? Tak jsem začala psát prózu. Ale je to taky na draka. Hemingway to umí. Já ne.“

Chtěl jsem ji, bůhvíproč, potěšit.

„Já myslím, že to umíš moc dobře. Trochu jinak než Hemingway.“

„Tak proč to nechtěj vydat?“

„Záleží ti na tom?“

Dlouho neřekla nic. Potom:

„Záleží.“

„Proč?“

Cibulinka se otrásla. Z kabelky vytáhla kapesník a vysmrkala se. Něco bílého jí přitom vypadlo.

„Něco jsi ztratila,“ řekl jsem.

Podívala se na to. Byl to dopis. Zvedla ho a strčila ho s kapesníkem zpátky do kabelky.

„Mně je zima,“ řekla.

„Mám jet zpátky?“

„Prosím tě.“

Otočil jsem loďku a Cibulinčinu tvář slabounce ozářilo světlo z hotelu.

„Proč ti na tom tak záleží?“ opakoval jsem otázku. „Chceš bejt slavná?“

„Ne, to ne,“ zavrtěla rozcuchanou hlavou. V měsíčním svitu hlava zčernala. „Ale – nic jinýho nemám. Ted’ mě ještě vyhodili z Domova a já nemám nic jinýho.“

„Ani milence?“

Podívala se na vodu. Zas vytáhla kapesník a znova se vysmrkala. Otočila ke mně bílý, úpěnlivý obličej a v očích se jí zaleskla rozsvícená okna hotelu, jako se svět zrcadlival v očích slečny Stříbrné. Člun lehce přirazil k můstku. Vyskočil jsem, otočil jsem řetěz kolem kůlu a pomohl jsem Cibulince z člunu. Přitom jsem ji obejmul.

„Ty duše nešťastná,“ řekl jsem. Přitiskla se ke mně vší silou. Políbil jsem ji. Všechno bylo jasné jako ten trošku revuální měsíc nad černým jezerem.

Upozornění čtenáři

Zanedlouho dojde k tragédii. Již nyní máte v ruce dostatek stop. Ale pozor! V detektivce nestačí *uhodnout*. Je nutno *vydedukovat a dokázat!*

Šli jsme k hotelu, navzájem omotáni rukama. Před vchodem stál nějaký chlap a kouřil. Když jsme ho míjeli, nasál kouř a červená čepička doutníku mu ozářila tvář. Byl to starý Vavroušek z korektorny. Zašklebil se na nás, ale zůstal zticha. Vstoupili jsme dovnitř.

Ve vinárně se mezitím bakchanálie vystupňovaly. Blumenfeldka mezi oběma Dány vrískala u baru norskou píseň a jedno závratné ňadro přikrývala dlaň, přirozeně toho opuchlého, vedle se Salajka držel kolem krku s Kopancem a slečna Stříbrná tam nebyla. Ani šéf. Rozhlédl jsem se. Po parketě sebou dosud smýkaly oběti gigo-lomanie, v čele s dr. Ehrlichovou a manželem, který si už na to sundal sako. U stolku v rohu se objímala Anežka s novým mladým redaktorem z výtvarné redakce, a na zemi vedle piana ležel Beneš v hlubokém bezvědomí. Po zmiji ani stopy, po krysaři taky ne.

„Pojd’!“ zatahala mě Cibulinka nedočkavě za rukáv. Nohy se pode mnou vzepřely, ale ne mnoho. Cibulinka mě vlekla ke schodišti vzhůru, k pokojům. Do nosu mé udeřila nějaká mile pronikavá voňavka, která z ní vycházela. Ach, houby záhady! Nejsem křížovkář. Nejsem badatel. Ani detektiv. A ty, konvalinko, nejsi žádná záhada, ale docela obyčejná dívka pod širák, k táboráku, na Medník. Kašlu na tebe, kašlu na tebe, opakoval jsem nepřesvědčivě ještě nahoře v pokoji, ale dceru záludných pekel jsem z hlavy nevyhnal, ani když jsem svlíkal Cibulinku, ani když se přiblížila fyziologická chvílka a mně se zdálo, že se mi to povede. Nepovedlo. Objevila se mi zas,

s černýma očima bez duhovek, s ňadry opálenými až po nespátržené růžové bradavky, a ve snu, který se mi zdál potom v noci, byla to ona, nikoli autorka novely Mezi námi děvčaty, jejíž urousaná černá hlava mi ležela na nahém rameni.

Probudily mě rány na zamčené dveře.

„Karle! Vstávej! Rychle!“

Poznal jsem Salajkův hlas. Byl rozčilený.

„Co je?“

Cibulinka vedle mě se převalila na druhý bok a nespokojeně zabručela v polosnu.

Salajka za dveřma vzrušeně řekl:

„Procházka se utopil!“

„Nekecej!“

„Je to fakt! Dělej!“

Vyhrabal jsem se z postele. Cibulinka otevřela oči.

„Co to říkal?“

„Já nevím. Je asi ještě vožralej. Zůstaň ležet.“

Jenže Cibulinka už lezla z postele a sahala po podprsence.

Rychle jsem na sebe naházal šaty a chtěl jsem vypadnout.

„Počkej!“ zavolala Cibulinka. „Mrkni se, jestli někdo nejde!“

Pootevřel jsem dveře. Spatřil jsem záda několika lidí, kvapně kráčejících ke schodišti. Jinak nebyl na chodbě nikdo.

„Dobrý.“

Cibulinka, už zase nervózní a nesmělá, vypadla. Díval jsem se za ní, dokud nezmizela ve svém pokoji. Pak jsem vypadl taky, zavřel jsem za sebou dveře a běžel dolů.

V jídelně stáli lidé v houfu. Ve vzduchu viselo vzrušení a senzace. Od skupinky dam se oddělil Kopanec s očima podlitýma krví a kývl na mě.

„Co je?“ zeptal jsem se.

„Je po něm!“ řekl radostně. „Pamatuješ, jak jsem ti říkal o prstu božím? Pracuje! Včera mi důvěrně sdělil, že moje sbírka povídek nemá žádnou koncepci a že mi ji vrátěj k přepracování.“

„Taks ho vodkrouh, jo?“

Kopanec se zašklebil. Řekl:

„Bohužel mě někdo předběh.“

„A co se vlastně stalo?“

Přistoupila k nám dr. Ehrlichová, znatelně vyděšená, a za ní zcela zdrcená soužka Pecáková; – poskytly mi překotné informace. Vyšlo najevo, že když si šel ráno hotelový kuchař, fanatický přívrženec otužování, zaplavat do jezera, našel na pláži mrtvolu, kterou tam zřejmě zanesl nějaký spodní proud. Na spánku měla šrám, ale to podle kuchaře není smrtelná rána. Neznámý se utopil. A taky nezůstal dlouho neznámý. Přivolaný úředník z recepce poznal v něm bezpečně našeho šéfa. Pak oba nálezce napadlo přepočítat lodičky a jedna chyběla. Protože nad jezerem leží ranní mlha, není ji zatím nikde vidět, ale v ostatních člunech už vyjely skupinky pátračů. Čeká se na SNB.

Sedli jsme si kolem stolu a ponořili se v pietní mlčení.

Zavzpomínal jsem na svého drahého šéfa, a bylo mi nějak úplně fuk, že už není. Ale přesto jsem na něho zavzpomínal. Jak mě přijímal do podniku, v roce 1949, v období baretů a manšestráků. Na tu řadu let, kdy podnik bezpečně ovládal, vždycky pracovitý, vždycky aktivní, vždycky *à jour*. Zestárl, zplešatěl, pod přísným vedením soudruha Krále vyryl za sebou hlubokou brázdu do české literatury. Podle ní ležely rukopisy, které nikdy nevyšly, pasáže vyhozené z jiných rukopisů, vylepšená slovíčka, uslušnění klasikové, roztodivné doslovy, hory zaprášených edic budovatelských románů a překladů budovatelských románů, které spočívaly v zapomenutých skladech, nikým nežádány, hory zápisů z porad, značkující tu klikatou stezku generální linie, která jako vojenská mapa byla historií pomalého ústupu z těch krásných, čistých, jednoduchých prvních let, těch

ježíšovských let ano ano, ne ne. Šéf s pružnou obratností malého guderiana zkracoval frontu, tísněn z jedné strany informovaným soudruhem Králem, z druhé nápořem modernistických básníků, podivínských intelektuálů, provokujících skupinek kolem časopisu *Jaro*. Ten list se mu nakonec podařilo zlikvidovat, ale záhy byl, bůhví proč a jak, nucen převzít jeho estetická kritéria do vydavatelské praxe původní poezie, kterou jsem v podniku měl na starosti já. V obranných bojích, sužován terorem snobů, vyřídil mimo jiné tenoučké vydání výboru z nemravných lidových písní, jak je na počátku devatenáctého století sebral sprostý buditel Honzík z Mrtě, vyřízený za svého života bachovskou cenzurou; vyřídil překlad černošského romanopisce, jenž při líčení harlemské bídy nevynechal sprostá slova, i básničku, která se odvážila nabídnout k vydání kaligramy, kterým soudruh Král nerozuměl. Podél brázdy, vyryté tou mnohostrannou činností, leželo také několik šéfových vlastních knížek, v nichž opěval odvěká témata rodné hroudy, mozolnatých dlaní, země krásné, protože české, vlasti a revoluce tím odvěkým způsobem básníků, po nichž nezbyl ani psí štěk a kteří se uchovávali, dokonale vymazáni z paměti, v regálech literárních archívů.

A vila se starožitnostmi, s bezhlavým amórkem na zahradě. A manželka, kterou jsem tak dobře znal a věděl, co si o něm myslí. A první manželka, s kterou se rozvedl a která prý teď jezdí jako průvodčí na dvaadvacítce. A židovská snoubenka, o níž mi vyprávěl Kopanec, jenže ta je už vlastně dávno mrtvá.

Co ještě po něm zbyde? Nekrolog v novinách, to je redakční povinnost, ta brázda, na kterou všichni radši rychle zapomenou – to zbude po té staré šikovní kurvě, mém šéfovi.

Stará bela, jako po nás všech. Zapomněli jsme na selský rozum, anebo spíš na selskou čest. Všichni. Všichni se uchýlili, napořád neužiteční učinění jsou, není, kdo by činil dobré, není ani jednoho.

Ani jednoho?

Rychle jsem vstal a odešel jsem z hotelu.

Po pěšince od přístaviště se právě vracel hlouček lidí, mezi nimi dr. Ehrlich.

„Našli jsme člun!“ zavolal na mě. Přikývl jsem. Ale to mě nezajímalo. Vydal jsem se po břehu jezera k osamělému stanu, bělajícímu se v houští.

Plátěnou stěnu čechral větrík. Tiše jsem přistoupil, tiše jsem naslouchal. Zevnitř se ozývalo pravidelné oddychování jediného člověka. Zaškrábal jsem nehtem o látku. Slečna Stříbrná nespala.

„Kdo je?“ ozval se její nezaměnitelný hlas.

„Já,“ řekl jsem. „Leden. Mohla byste na chvíli ven?“

„Vašek ještě spí.“

„Tak pojd'te sama.“

„A co mi chcete?“

Hlas vůbec neskrýval nechut' nebo snad nedůvěru.

„Něco vám chci říct. Netýká se to ani mě, ani vás. V noci se někdo utopil v jezeře.“

Ticho.

„Kdo?“ zeptala se potom.

„Šéf,“ řekl jsem. Ve stanu něco zašramotilo, plátěná střecha se zavlnila, ve vstupu se objevila střapatá černá hlavička. Vůbec nebyla pošramocená večerem ani ránem. Byla zase perfektně krásná, jako z reklamy na zubní pastu.

„Co jste to říkal?“

„Že se šéf utopil. Našli ho na břehu.“

„Proboha!“ vydechla. „A jak se to stalo?“

„To nevím.“

Zírala na mě neřešitelnými černými knoflíky. Podívala se k hotelu.

„Ani slzu!“ pravil jsem tiše.

Pohlédla na mě beze slova, zmizela ve stanu.

„Venco!“ slyšel jsem ji neuvěřitelně oslovovat spícího ožralu.

„Venco, vzbud' se! Něco se stalo!“

Tiše jsem se vrátil k hotelu. Před vchodem právě zastavovalo auto Veřejné bezpečnosti.

Kapitán, který vedl kriminalistickou skupinu, nás shromáždil ve vinárně a jednoho po druhém bral k výsledku do vedlejší místnosti. Oknem vinárny bylo vidět přístavní můstek, člun a dva muže, kteří na něm pracovali. Snímali otisky prstů z lavičky a z vesel.

Naše řady ve vinárně se rychle tenčily. Vyšetřili Salajku, Cibulovou, Blumenfeldku, Ehrlichovy. Vyslechnuté posílali do restaurace. Přišel jsem na řadu v půl desáté.

Kapitán mě vybídl, abych vylíčil přesně a podrobně, co si pamatuji z včerejšího večera, pokud by to podle mého názoru mohlo mít nějaký vztah k neštěstí. Řekl jsem, že jsem si šéfa příliš nevšímal, že byl podle mého názoru ožralý, chtěl se patrně osvěžit nočním vzduchem, vyplul na jezero a v opici spadl do vody.

„Neměl soudruh Procházka s nějakým nějakým spor?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Totiž – sporů měl spoustu, ale to byly literární spory.“

„A nedošlo včera večer k nějaké ostré výměně názorů mezi ním a někým z přítomných nebo k něčemu podobnému?“

Samozřejmě jsem hned věděl, kam míří. Už ho informovali. Pohlédl jsem oknem na člun, kde pracovali oba detektivové. Na přídi svítil nápis. Napnul jsem zrak. Ano. Přečíst se to dobře nedalo, ale ta křivá, neodborně namalovaná písmena mluvila i na dálku. CHARÓN. Obrátil jsem se na kapitána.

„Byla to přece nešťastná náhoda?“

„Proč myslíte?“

„Co jiného?“

Kapitán na mě hleděl pátravě, vypadal trochu jako policista z ochotnického představení.

„Procházka má na spánku stopu po úderu tupým předmětem. Na jednom veslu je zaschlá krev. I na čepici, kterou jsme našli v loďce,“

řekl kapitán a zvedl se stolu zeleno-modrou kostkovanou pokrývkou hlavy, a já si rychle zopakoval, kde všude jsem ji už viděl, a najednou to tvořilo souvislý a srozumitelný řetěz.

„Ta není jeho,“ řekl jsem.

„Ne?“

„Ne. Ta je nějakého Žamberka, s kterým se včera ožral. Jenomže kdyby ten s ním byl vyplul na loďce, utopil by se spíš než on. Byl ožralejší. A zdaleka ne tak zvyklý na chlast.“ Kapitán zamyšleně otáčel kostkovanou čepicí.

„Asi si ji od něho vypůjčil. Byl v žertovné náladě,“ řekl jsem.

„To si zjistíme.“

„A praštil se o veslo, jak padal z loďky.“

„Nebo ho někdo praštil veslem.“

Ušklíbl jsem se.

„Večer se popral se slečnou Cibulovou, to jste asi měl na mysli,“ řekl jsem. „Ona na něj měla vztek, protože jí vrátil rukopis novely. Je trošku hysterická. Ale byla to nešťastná náhoda, soudruhu kapitáne.“

Kapitán pořád o něčem přemýšlel. Sáhł do aktovky na stole, vytáhl odtamtud obálku a podal mi ji. Vzal jsem ji od něho. Byla na ní adresa: *Járina Cibulová, učitelka, Dům mládeže, Pilousy u Prahy.*

„To jsme našli v tom člunu,“ řekl kapitán.

„Kdy ho viděli naposled?“ zeptal jsem se.

„Naposled byl viděn v půl druhé, jak vychází z hotelu.“

„Aha. A slečna Cibulová vám neřekla, kde byla?“

Kapitán pokrčil rameny.

„Vám to řekla?“

„Ne,“ zavrtěl jsem hlavou. „Mně to nemusela říkat.“

„Jak to?“

Cibulice se před ním tedy svým nočním pobytem nepochlubila. A on na ni asi zatím neudeřil. Sbíral informace od ostatních, ale utvořil si už hypotézu. A protože jí ten dopis zřejmě neukázal, ne-

pochlubila se ani noční vyjížděkou. Bylo mi to líto, ale musel jsem tu krásnou hypotézu zničit.

„Byla se mnou,“ řekl jsem. „Přibližně tak od jedné hodiny až do rána.“

Kapitán vytáhl udiveně obočí.

„V jednu jsme si vyjeli na jezero v lodičce. Na přídi má namalovaný nápis CHARÓN. Slečně Cibulové vypadl z kabelky tenhle dopis, když vytahovala kapesník. Upozornil jsem ji na to, strčila ho zpátky, ale smrkala pak ještě několikrát. Mohl jí vypadnout znova.“

„Viděl vás někdo na té vyjíždce?“

Vzpomněl jsem si na starého korektora.

„Soudruh Vavroušek z našeho podniku. Když jsme se vraceli. To bylo něco po půl druhé.“

Kapitán chvíli ještě přemýšlel. Nebo aspoň dělal, že přemýšlí. Nakonec mi řekl:

„Děkuji vám, můžete jít. O obsahu výsledku, prosím, s nikým nemluvte.“

Vstal jsem, uklonil jsem se mu a odešel jsem do restaurace. Tam seděli ostatní v drobných skupinkách, mírně zařezaní, a snažili se nemluvit o obsahu svých výsledků. Slečna Stříbrná mezi nimi nebyla. Ani Vašek. Ale toho si podají ještě jednou. Poručil jsem si černou kávu a přisedl jsem k Cibulince, která byla bledá jako vosková panna a měla na sobě strašně zválené taftové šaty, teď dopoledne třikrát absurdnější. Špitaly si s Blumenfeldovou.

Pokrčil jsem rameny.

„Tak co tomu říkáš?“ zeptala se mě dychtivě ta bojovnice.

„Vožral se a ve vopici se utopil.“

Podrážděně mávla rukou:

„Ale ne. Myslím, co uděláme. Vrazíme ten Járinčiněj rukopis hned zas novému šéfovi, ne? Kdo to bude, co myslíš?“

Kapitola šestnáctá

SCÉNA S KOPANCEM

O novém šéfovi nebylo dosud rozhodnuto. Zatím spravoval říši Beneš a tomu nemělo cenu cokoli vrážet. První, co ze své vůle rozhodl, bylo vydání Sborníku statí k šedesátým narozeninám akademika Bráta.

SNB vyšetřovala šefovu smrt ještě pár dní, ale nakonec vydala oficiální zprávu, že to byla nešťastná náhoda, zaviněná nadměrným požitím alkoholu. Ve čtvrtek byl slavný funus utonulého alkoholika, mluvila na něm významná osobnost a řada dalších a mezi věnci a květinovými dary byl i telegraficky objednaný mastodont z aster od akademika Bráta z Moskvy.

Šéfka stála v černém kostýmu a krátkém černém závoji jako jediná pozůstalá, zleva ji podpíral Žlůva, zprava Beneš. Na ženu potřebující podpírání nevypadala. Všichni se tvářili přiměřeně prostředí, ale moc vlhka v krematoriu nebylo. Jedině když rakev s obrovským kopcem flóry pompézně mizela za pozlacenými mechanickými vraty, zavzlykala v řadě přede mnou soužka Pecáková.

Pak se šlo domů. Podvědomě jsem v krematoriu pořád koukal po slečně Stříbrné, ale nebyla tam. Ať to bylo, co to bylo, co kdysi se šéfem měla, za poslední sbohem jí nestál.

Navštívil jsem šéfku. Seděla, dosud v černém kostýmu, na empírové *chaise longue* a bavila se s pálivou Mařenkou. Pokusil jsem se projevit soustrast, ale vybídla mě, abych si z ní nedělal šoufky.

„Celej život to byl takovej strašně vopatrnej posera,“ pravila místo nekrologu. „Ale aspoň skončil stylově. Spadnout vožralej do jezera. Tomu říkám konec básníka.“

„V čítankách ho budou přirovnávat k Viktoru Dykovi.“ řekl jsem.

„To je taky jediná podobnost, kterou kdy měl s nějakým básníkem.“ Pak naráz změnila téma. „Ty sis prej začal něco s tou autorkou, co se s ním ten večer poprala?“

Zavrtěl jsem hlavou.

„Nekecej. Viděli tě, jak ji vlečeš k sobě do pokoje.“

„Viděli?“

„No tak viděla. Anežka. A jak vona vlekla tebe. To seš typickej ty. Abys jí prosadil knížku, to ne. To jí radši poskytněš tuhle svou žádanou útěchu.“

„Měl jsem v hlavě.“

„To ale víš, že jí chtěli hodit na krk Emila? Jednu chvíli to vypadalo na vraždu.“

„To vím,“ řekl jsem. „Měl jsem tu čest zafungovat jako alibi.“

„Nemysli si, že ses nějak zasloužil. Alibi stejně nebylo potřebí,“ řekla šéfka. „Vražda! Kdo by se namáhal vraždit Emila!“

Ušklíbl jsem se.

„Věděl bych o několika.“

„Já vím. Pejchold, Prouza, Randáček, Šebestáková a tak dále.“ Šéfka vyjmenovala několik nejkřiklavějších obětí šéfova řízení literatury, zničených ovšem vesměs na pokyn shůry. Z nich nejhuř dopadl Randáček, básník usvědčený z trockismu, jemuž v dvaapadesátém roce napařili dvacet let. Jenomže šéf, mohl jen za to, že mu po zatčení dal do stoupy výbor z díla. Když došlo k procesu, rozhodl se konečně k operaci žlučníku, schovávaného pro podobnou příležitost už několik let, takže nemohl svědčit – což Kocour tehdy označil za chování téměř charakterní, neboť každá operace je koneckonců riziko. Mimoto Randáček dosud seděl. A stejně tak, když za půl roku nato vyhazovali z podniku Šebestákovou (provalilo se na ni, že bývala za války milenkou vůdčího odbojového pracovníka, který se později věnoval velezradě), musel být šéf pro opožděné postoperační komplikace hospitalizován znova, takže vyhazov provedl Beneš. Ne, šéf rozhodně nebyl žádný zloduch, kterého by

nenávist pronásledovala až za hrob. Pouze nevynikal přehnanou odvahou. „A Pejcholda a Prouzu znám,“ pravila šéfka. „Jednak se jim tak moc nestalo, a jednak to jsou naprostý realisti. Kdepak,“ řekla a posilnila se Mařenkou. „To bych spíš čekala, že ho poleje vitriolem nějaká jeho sekretářka nebo něco takovýho. Nevíš o ničem?“

Zavrtěl jsem hlavou. V duchu se mi objevilo několik zhrzených milenek, vesměs se však od té doby výhodně vdaly nebo si opatřily jiné milence. Kdepak.

„Tak je po Emilovi,“ pravila šéfka, už chraptivě. Bezhlavý amórek v kašně se leskl prvním podzimním deštěm. „Doufám, že mu aspoň honem posmrtné vydáte nějakou knížku. Budu potřebovat prachy, tak mi koukej píchnout.“

Ušklíbl jsem se na ni. Spiklenecky.

„Zejtra navrhnu Benešovi Sebraný spisy Emila Procházky. Přijme to s nadšením.“

Z vyřezávaných hodin vyběhla kukačka. Najednou jsem si všiml, že má místo ptačí hlavy nasazenou hlavičku Jezulete s pozlacenou korunkou, pozůstatek jakéhosi fóru. Jezule odkukalo šest hodin, rekviem za Emila Procházku, laureáta literární soutěže o nejlepší báseň v Akci Z, toho podvodníka, který odešel cestou všeho těla do definitivního zapomenutí.

Druhý den jsem dostal tištěné oznámení, že slečna Stříbrná nebude už dlouho slečnou. To půvabné období jejího života mělo skončit v sobotu na Staroměstské radnici rukou Václava Žamberka. Připíchl jsem si oznámení na pelest postele a zastřel jsem je kusem černého flóru. Pak jsem dlouho ležel nohama k pelesti a zíral na ten výtvar šibeničního humoru.

A nemám prostředky, jak tě Vaškovi aspoň zkazit, zrádná konvalinko, pomyslel jsem si, ne vážně, jen tak, neboť cynismus léčí. Nemám nad vámi žádná moci, vážená slečno. Leda –

Tenoučká, zasutá nit myšlenky se mi zaklikatila v mozku a nešla mi z hlavy. Jenom bláhová domněnka, a neměl jsem pro ni důkazy. Bez důkazů mi nedávala žádnou moc. Bez důkazů to byla jen pravdě zcela nepodobná fantasmagorie.

Ale z hlavy mi nešla. Hleděl jsem na svatební oznámení s banálním emblémem svázaných prstýnků, pod flórem se dalo přečíst... *Lenka Stříbrná... Václav Žamberk... dovoluji si... že uzavřou...* a líbila se mi čím dál víc, jako by se uzlila do jakéhosi téměř poirotovského *dé-nouement*, jenomže ne pro vítězství spravedlnosti... a pak jsem se přistihl při nesmyslném snění a pod černým flórem dal jsem sám sobě facku. Pitomost. Je to všechno moje příliš bujná fantazie. Když člověk nedosáhne svého v životě, vynahradí si to ve fantazii. Ti, kteří mohou, dělají. Ti, kteří nemohou, si vymýšlejí. Podle Faulknera. Konec citátu.

Vstal jsem a vyšel jsem do ulic. Byl večer, září a mlha kolem luceren. Poslušen nezvládnutelného instinktu sjel jsem do městského centra. Na Václaváku jsem vrazil do Kopance.

Byl – jako vždy – v povídací náladě a moje zamlklost mu pro ni poskytla obzvlášť vhodnou půdu. Postihlo ho právě citelné neštěstí: zdědil po staříčkém strýci dva činžáky, zatížené velkým dluhem, a jeho šaškovská mysl to proměnila, jako všechno, v politickou anekdotu. Kráčeli jsme řídkým oparem, z něhož se nořily večerní sexbomby a přerušovaly Kopancův výklad, ze širokých oken staré Bulvárky zněly nezvykle divoké poryvy jazzu. Už léta jsem tam nebyl, už léta tam taky nezněl jazz. Nebránil jsem se proto, když mě Mistr zatáhl do pasáže, a cestou nahoru po schodech jsem na půl ucha poslouchal jeho výklad o ochotě státu přijmout oba domy darem, ovšem bez nezaplacených účtů na nich vážnoucích.

V Bulvárce se po parketě rojili zájčkové a Kopanec byl, přes zděděné dluhy, při penězích. Nad lahví vodky, u stolku výhodně umístěného poblíž tancujících, ve světle červených, fialových

a zelených reflektorů, jimiž tam zvyšovali sex-appeal, mi přečetl koncept dopisu prezidentské kanceláři.

Obsahoval zvláštní občanskoprávní teorii a žádost, aby z celkového majetku lidu, vlastníka všeho ve státě, byla vydělena jedna dvanáctimilióntina a z té opět suma, jím, Kopancem, příslušníkem onoho všeobecného majetníka všeho, státu dlužná, a ta pak zaplacená do státní pokladny na úhradu nezaplacených účtů, zatěžujících lidu věnované nemovitosti.

Pomyslel jsem si, že jestli to s odesláním toho dopisu myslí vážně, žene se patrně do svého posledního průseru.

Zeptal jsem se ho, co dělají jeho povídky.

„Čte je Beneš,“ řekl suše a otočil hlavu po zajíčkovi v červené sukni, který jako raketa přelétl kolem nás, pronásledován v rytmu tance mladíkem, oblečeným téměř výstředně.

„To máš dobrý. Beneš není formát jako nebožtíček a při troše šikovnosti se to dá promanévrovat.“

Jenže v hierarchii hodnot Mistra průserů nezaujímal literatura příliš významné místo. „Vidíš to? Vidíš to?“ dorážel na mě a oči mu zářily. Pak zesmutněl. „Škoda že jsem už tak tlustej. Takhle bych už trsat neuměl. Ale myslíš, že kdybych pro ni šel, a třeba...“ zasnul se a uvědomil si, že sní, pravil roztržitě: „Jo, cos to říkal?“

„Že ti to teďka snad konečně vydáme, když šéf je na pravdě boží.“

Červená sukně zmizela v davu na parketu a Kopanec se vymanil z jejího vlivu. Chytil se zmínky o bohu.

„To se pámbů zas jednou ukázal jako pámbů. A to von nedělá často. Všim sis, že umíraj většinou samý dobrý lidi?“

„Je to krutý svět,“ řekl jsem. „Ale skončil originálně. Básník utopivší se v ožralosti, to snad ještě v český literatuře nebylo. Leda jestli si Dyk u toho moře moc nepřihejbal.“

Naneštěstí se červená sukně opět ukázala na obzoru a upoutala Kopancovu pozornost. Moji pozornost upoutal pán, který rovněž

jevil zájem o dívku, natřásající se necudně v rokenrollovém rytmu. Vypadal na fízla, hleděl na parket ponuře a skryt za sloupem. Kopanec si přihnul a vrátil se k tématu. Koukl po mně nějak divně, skoro potměšile.

„I jestli si Dyk přihejbal,“ řekl, „tohle je v český literatuře stejně unikát.“

„Jak to myslíš?“

Proti svému zvyku nezačal hned naplno žvanit, ale dlouze na mě pohlédl.

„Heleď, ty stará svině. V lásce jsi ho neměl, že ne? Jenoms mu lez do prdele, vid’?“

„Přesně tak.“

Ušklíbl jsem se a Kopanec mě napodobil.

„Tak já ti teda řeknu, že soudruh Procházka měl tu jedinečnou čest stát se českým Maxwellem Bodenheimem.“

„Kým?“

„To seš básník, vole?“

„Myslíš toho americkýho –“

„Jasně,“ pravil Kopanec. Přemýšlel jsem. Nic mi to neříkalo. Neznal jsem kvality amerického básníka a nezdálo se mi, že by mohly mít něco společného s kvalitami Emila Procházky.

„Jen přemejšlej,“ řekl Kopanec.

A já to dělal, ale měl jsem jenom matné tušení o nějakých básničkách ve staré Untermayerově antologii, kterou jsem si v dávných dobách zájmu o literaturu vypůjčil v Americké informační službě těsně před Vítězným únorem a pak ji tam radši už nešel vrátit. Ale pokud jsem si vzpomínal, šéfovy výtvary to vůbec nepřipomínalo.

„To teda nevím, co myslíš.“

„Jen si lámej hlavu. Sleduješ doufám drobný kulturní zprávy v denním tisku.“

Drobné kulturní – něco se mi začalo hýbat v hlavě, byla to zase ta klikatá nitka nesmyslné myšlenky. Dovedla mě k fotce zaborde-

leného bytu někde v Lower East Side, k chlapovi v zmačkaných, poblitých šatech, s temnou skvrnou zaschlé krve mezi lopatkama – roztřásla se mi kolena –

„Nekecej!“

„Ty vole, já nekecám,“ řekl Kopanec, docela vážně, skoro něžně.

Fízlovský pán se oddělil od sloupu, šinul se zákeřně k parketu. Při okraji roztácel mladík zajíčka v červené sukni.

„A já vím, kdo český literatuře prokázal tohle dobrodiní,“ říkal Kopanec. „A klidně ti to povím, protože na to není jinej svědek než já. Esenbákům jsem to zatajil. A kdyby tys náhodou ztratil nervy a šel to prásknout, tak to zapřu. Já můžu. Mně budou věřit, že jsem si to vymyslel. Jsem známej mystifikátor.“

Zabrejlil po roztočené sukýnce, která v záři zeleného reflektoru házela oranžové šajny.

„Tak to vyklop!“ řekl jsem netrpělivě.

„Jen se nepoto,“ pravil Mistr průserů, ale odtrhl zrak od vířícího květu a pohlédl na mě.

„Na tom večírku jsem se ožral s tvým váženým přítelem, jistým soudruhem Žamberkem.“

Po zádech mi zacupitaly mravenčí nožičky.

„Asi v půl druhý jsem pocítil nutnost jít se vyblít,“ pokračoval Mistr. „Jelikož, jsem-li v rekreační oblasti, nerad bliju do záchoda, nýbrž vždy do trávy, vyšel jsem ven. Byla krásná měsíčná noc.“

Napil se vodky.

Mravenčí nožičky se proměnily v kapku potu. Stékala mi rýhou páteře a v mozku jsem pocítil skoro nesnesitelné napětí. Fízlovský pán energicky vkročil na parket a oslovil zajíčka v červené sukni. Mistr to naštěstí neviděl.

„Tak dál! Povídej!“

„Byla krásná, chladná, měsíčná noc. Měsíc se zrcadlil v jezeru, vzniklém jako následek velké stavby socialismu.“

Zase odmlčení, neboť ho bohužel přece jen upoutal rozhovor fízlovského pána se zajíčkem, rychle nabývající na ostroti.

„Povídej, člověče! Co dál?“

„Měsíc se zrcadlil, tvořil na hladině tlustou, třaslavou stříbrnou čáru. Bylo ticho jako v kostele. Ve velkolepém chrámu přírody. Pak –“

Události na parketě definitivně odvedly Mistrův zájem od vraždy. Fízlovský pán tam cosi řval, něco o výstředním tanci a způsobování veřejného pohoršení. Mistr průserů zrudl a vstal. „Klid, občane! Nerušte nám odpočinek po práci řevem!“ zařval mnohem hlasitěji než fízlovský pán a otočil se po číšníkovi. „Vrchní! Pane vrchní! Vyved'te toho pána!“ volal demagogicky a už se valil k rozhádané skupince na parketu. „Působí tu veřejný pohoršení. Kde je esenbé? Esenbé!“

Snad to byl projev Mistrova rytířství. Ale spíš mu šlo o provokaci, jimiž občas potvrzoval svoje konstantní epiteton. A možná i o toho zajíčka, do jehož přízně se trsáním vloudit nemohl. Bud' jak bud', byl bych ho v té chvíli nejradši sám zavraždil. Čekal jsem na jeho slova a před očima se mi dělaly krvavé kruhy.

Srážka na parketě skončila přirozeně vítězstvím úřední spravedlnosti. Pán se legitimoval a chtěl nejdřív odvést Mistra průserů spolu se zajíčkem a jeho partnerem. Kopanec by to byl patrně docela uvítal, ale měl smůlu. Dostavil se vedoucí kavárny, který Mistra znal, a zasáhla nevyžádaná protekce. Takže když se vše uklidnilo a kapela, na rozkaz pána s legitimací, vytáhla housle a místo rock'-n-rollu spustila Cikánku, seděl už Kopanec zase u své láhve vodky a nadával na státní zřízení. Po chvíli se mi podařilo vrátit ho k událostem živohošťské noci.

„Jo,“ řekl. „Tak jak jsem uved, měsíčná noc, jezero, a podobné přírodní krásy. No a potom – poté najednou zašplouchala vesla. Blil jsem právě do keřů vedle přístavního můstku, už jsem byl skoro hotov, a tak jsem zbystřil pozornost. Hergot! Měl jsem mu dát přes hubu!“ rozhněval se alkoholicky a musel jsem ho přinutit, aby pokračoval, téměř násilím. „No,“ pravil. „Tak abych to zkrátil. Na

jezeře byl lehký opar, a v tom oparu jsem uviděl stín. Stín loďky. Ale nemoh jsem rozeznat, kdo v ní sedí.“

Napil se, a já tu scénu viděl před očima, neboť podobnou jsem tu noc zažil. Tu loďku. Tu měsíčnou, chladnou noc.

„A potom loďka vjela do toho tlustého stříbrného pásu a já uviděl siluety dvou postav. Jedné,“ ušklíbl se, „se měsíc odrážel od jakési lesklé plochy na hlavě. Pravděpodobně pleše.“

„A druhé?“ zeptal jsem se, navenek dosud klidný.

„Druhé se v stříbrných paprscích, lijících se z nebes, černala poněkud rozčuchaná frizúra. Byla to ženská.“

Kapičky potu mě opět zastudily na páteři.

„Neděláš si srandu?“

Kopanec zvedl tři prsty do výše.

„Jako že možná je bůh nade mnou,“ naklonil se ke mně. „Několik hodin předtím se váš šéf popral s jistou Cibulovou. Takovou hodně hysterickou, málo se ovládající osobkou, která má brunet rozčuchanou hlavu. A která má taky motiv,“ dodal významně.

„Prosím tě, vrácenou novelu!“

Kopanec se zazubil.

„Vraždilo se pro pětikačku. A tahle hysterická dívka, kamaráde, ta žije pro literaturu. Já to znám. Takovejch jsem zažil,“ mávl rukou a moje klikatá myšlenka rychle pronikala mnoha zákruty, ale ještě mi unikala. „Grafománie plus hysterie a vychází ti klidně vražedná mánie.“

Někde se objevila drobná trhlina.

„Poslyš,“ skočil i sem mu do řeči. „Ty ses ožral se Žamberkem. Co dělal Žamberk, když tys blil?“

„Ten? Toho jsme asi tak půl hodiny předtím vodvedli s jeho slečnou do stanu. Teda přesně řečeno vodnesli. Byl úplně mrtvej.“

„A ta slečna?“

„To nevím. Vlezla do stanu za ním. Asi ho tam do rána zahřevala tělesným teplem, ponívač to vypadalo na otravu alkoholem.“

Mlčel jsem. Čím dál tím rychleji se ve mně cosi skládalo v obrazy čím dál jasnější.

„Co mlčíš?“ ozval se Kopanec. „Snad jsem tě nepoděsil? Vražda podle předpisu, kamaráde. Teda vlastně trest boží,“ posměšně se pokřivoval. Cítil jsem, že se třesu. „Hergot, doufám, že se nepoděláš. Nějak tě to vzalo. Nic jsi neslyšel, rozumíš? Stejně jsem si to všechno vymyslel, abych si z tebe vystřelil. Sakra, není ti něco? Vypadáš na infarkt.“

Rozklepala mě divná zimnice. Jako kdyby se mi před očima převrátil negativ nějaké fotografie a změnil se v pozitiv. Jako kdyby někdo s obrazu, zakrytého děravým papírem, ten papír sundal a já místo fragmentů skrze díry uviděl obraz celý. Celou skládačku. Skládala se a skládala, a dávala mi dohromady – co? Ano. Podobu mužika s navoskovanými kníry, který ovšem v té perfidní hře vůbec nevystupoval; hra jenom končila, jak končily jeho hry. A nebyla to hra, pohádková detektivka. Byl to realismus.

Zavrtěl jsem hlavou.

„Nic mi není,“ řekl jsem. „To jenom – je to trošku silný kafe – trošku moc velká senzace –“

„Žádná senzace. Tajemství,“ pravil Kopanec. „Vlastně moje mystifikace. Moje trochu přemrštěná fantasmagorie.“

Ne. Moje fantasmagorie. A jakoby do stylu fantasmagorie objevila se mezi stoly Blumenfeldka s blondatým Dánem, dosud trochu opuchlým. Měla na sobě fantastické šaty k tělu, s velkým abstraktním vzorkem a hlubokým výstřihem přes svoje fantastická ňadra, a nahé, vábné, baculaté ručky. Tuzex. Fantasmagorie. Uviděla nás a namířila si to k nám.

„Ahoj, pánové!“ pravila hlasem jak plechová trumpetka. Blondýn pozdravil nesrozumitelnou řečí. Jenže to už jsem rozuměl. Všemu jsem rozuměl. Poslední kamínek přesně zapadl do mozaiky toho zločinu. Na Dášině nahé paži, kousek pod loktem, mě fascinovalo modře vytetované číslo.

Kapitola sedmnáctá

ČERNÁ MŠE

A tak jsem zase, přes všechna zapřísahání, stál v ulici 19. listopadu, na chodníku pod oknem, odkud tenkrát troubil baryton-saxofon, a díval jsem se na zelený portál protějšího domu a na okno nahoře pod střechou. Baryton netroubil, ale slunce – jako tenkrát – zalévalo nejvyšší poschodí nazlátlým chladným zářijovým svitem, a slečna Stříbrná stála v otevřeném okně a proti obloze hledala oka na punčoše.

Byl čtvrtek večer, falešným západem se blížil déšť, a v sobotu bude konec slečně Stříbrné. Šel jsem nahoru. Otevřela mi. Usmála se.

„Dobrý večer, pane redaktore.“

„Dobrý večer. Gratulovat nejdu.“

„To se stejně nesmí. Až po svatbě.“

„Můžu dál?“

Z pokoje, rozsvíceného sluncem jako průhledné akvárium, vyťapkal legendární slečnin kocour, líně se protáhl, upřel na mě žlutozelený zrak. Slečna Stříbrná zaváhala.

„Musím vám jenom něco říct. Nebojte se.“

„Tak pojd'te.“

Vešel jsem za ní. V černobílé blůze, v módním kovovém pásku podobala se klenotu, zasazenému do zlaté monstrance pokoje. Hleděl jsem na ni jakoby z nějaké dálky, sedla si do proutěného křesla, dala nohu přes nohu a zasvítila na mě erotickým kolínkem. Kocour tiše vyskočil na kulatý stolek, znehybněl, změnil se v sošku z černého porcelánu. Za oknem visela opět stará růžová a modrá obloha té mystické ulice.

„Tak v sobotu se vdáváte,“ řekl jsem.

„Ano. Doufám – že –“

„Co?“

„Že vůči mně nechováte žádný – roztrpčený pocit nebo –“

„To chovám. Chtěl jsem si vás vzít sám.“

„Pokud vím, chtěl jste se se mnou jenom vyspat.“

„Ze začátku. Potom oženit.“

„Bohužel máme jednomužství.“

„Takže se aspoň se mnou vyspíte,“ řekl jsem. „To se přece u nás dělá.“

„Ale já to nedělám.“

„Ani výjimečně?“

„Nikdy a zásadně.“

„No,“ ušklíbl jsem se. „Když myslíte. Vašek nepřijde?“

„Nepřijde. Jel pro svoje rodiče na Vysočinu. Ale já –“ pohlédla na mě, „– pro případ, že byste to chtěl zkoušet, se ubráním sama. To přece víte.“

Zhluboka jsem se nadýchl.

Řekl jsem:

„Neubráníte.“

Slečna Stříbrná se usmála.

„Nebudete mě, doufám, obtěžovat?“

„Obávám se, že budu.“

Na kulatém stolku vedle porcelánového kocoura stála dnes skleněná koule a v ní jiná soška menšího černého kocoura. Slečna Stříbrná ji vzala do ruky a v kouli začalo sněžit.

„Nezlobte se, ale to bych vám neradila.“

Položila ruku s koulí do klína. Ruka byla klidná, sněžení zvolna ustávalo.

„Nebezpečná zbraň,“ řekl jsem. „Možná že by mohla člověka i přizabít. Ale postavte ji na stůl. Myslím, že se dohodneme po dobrém. Nebo snad ne po dobrém, ale rozumně.“

Spočinuly na mně zelené kocourovy zorničky. Kocour krátce, nedůvěřivě ňafl. Slečna Stříbrná kouli neodložila. Řekla:

„To pochybuju.“

„Myslíte? Já bych na tuhle věcičku nespolehal,“ ukázal jsem na kouli, v níž kocourek seděl uprostřed klidné závěje. „Budu vám vyprávět takovou příhodu. Stalo se to na Živohošti, když jsme tam měli podnikový večírek.“

Odmlčel jsem se. Slunce se dotklo obzoru, do pokoje se natáhl jediný zlatý paprsek, rovnou slečně Stříbrné do očí. Stalo se to, co fyzika považuje za nemožné. Slečně Stříbrné, té čarodějce, se oči rozzářily černým světlem. A já se jal sloužit svou černou mši.

„Asi v půl druhý v noci jsem se šel nadýchat čerstvého vzduchu. Svítil měsíc. Na jezeře jsem viděl lodičku. V lodičce seděl můj šéf a –“

Udělal jsem dlouhou pauzu. Prsty s růžovými nehty sevřely kouli pevněji. Z bílého povrchu závěje se zvedly vločky, počaly kroužit kolem magického kocourka.

Dokončil jsem větu:

„– a vy.“

Usmála se.

„Měl jste vlčí mlhu.“

„Musel by ji mít taky pan Kopanec. Byl tam se mnou.“

Neřekla nic, černé světlo mi dopadlo na tvář, ucítil jsem jeho váhu, oblilo pekelné zvíře na stole. Tím světlem, mostem stínu, jsem poprvé nahlédl dovnitř, pod povrch bakelitu. Co jsem tam uviděl, nebylo pěkné.

Pokračoval jsem:

„Ráno našli na břehu šéfovou mrtvolu. Na spánku měl ránu, která stačila na omráčení. Na jednom vesle byly stopy krve. Podezřívali z toho Cibulovou, protože měla se šéfem nějaké spory. Ale ta má dokonalý alibi.“

A kolem ebenového světla tím více svítil bledý obličej, a v kouli hustě sněžilo.

„Jakej bych k tomu měla důvod,“ zeptala se tiše slečna Stříbrná.

„To nevím – ale ta v tom člunu, to jste byla vy, že ano?“

Sklopila hlavu, neodpověděla. Světlo zhaslo. Přes ulici otevřel někdo známé okno a zazněla známá hudba: nervózní saxofon, zmítající se jako had v pasti, syčící činely, ubíjené dukotem bubnu.

„Že ano?“ opakoval jsem.

Zavrtěla hlavou.

„Bůhví co jste viděl, prosím vás.“

„Svítil měsíc. Viděl jsem vás jasně. Kopanec taky. Kdyby bylo potřeba, oba to odpřisáhnem.“

Nespouštěl jsem oči z bledé slečny Stříbrné. Polkla. Oblévala ji duha, požár smolné hranice, uvnitř ciboria zářila dvě pekelná jádýrka. Saxofon kvílel, slunce zapadalo. Všechny symboly byly jako tenkrát.

Jenomže tenkrát jsem neměl trumfy v ruce já.

„Proč jste to neřekl esenbákům?“ zeptala se mrtvým hlasem.

„Neumíte si to domyslet?“

„Tak proč to neřekl pan Kopanec?“

„To je můj nejlepší kamarád. Žádnou radost mi nezkazí.“

Ruka s růžovými nehty se pohnula, klesla. Potom slečna zvedla kouli a položila ji na stůl. Ruka se váhavě vrátila do klína, našla druhou, obě se spojily do podoby světle hnědého květu s růžovými pestíky a slečna Stříbrná si je přitiskla na ňadra.

„Chcete mě zkrátka vydírat,“ řekla. Pohlédla na mě. Čern houstla, houstla, houstla.

Přehodil jsem si nohu přes nohu, z kapsy jsem vytáhl cigarety. Kouřil jsem málokdy. Tohle však byla vhodná příležitost.

„Proč tomu říkat takhle?“ zeptal jsem se. „Dalo by se říct, že vás chci zachránit.“

„Za jakou cenu?“

Pokrčil jsem rameny.

„I kdybyste byla chudá jak myš, budete na to mít,“ ušklíbl jsem se, ale sám jsem to nesnesl. „Miluju vás.“

A černí očí zhoustla v starou neprůhlednost, už jsem do nich neviděl. Slečna Stříbrná pravila trpce, skoro vyzývavě:

„Máte originální představy o lásce, pane redaktore. Jenže já nejsem ochotná se jim přizpůsobovat. Byla jsem v tom člunu. Ano. Pan Procházka mě pozval k vyjížďce. Já jsem veslovala. Potom, když jsme si chtěli vyměnit místa, ztratil rovnováhu, upadl, udeřil se o veslo a svalil se do vody. Byl opilý.“

„Proč jste mu nepomohla?“

„Asi omdlel, hned se potopil. Bála jsem se za ním skočit.“

„Tak proč jste někoho nezavolala?“

Kousla se do rtů.

„Dostala jsem strach,“ řekla nejistě a posměch na mých rtech ji podráždil. „Propadla jsem panice, pane redaktore. Udejte mě. Budu mít nepřijemnosti, bude to ostuda, ale ne můžou mě za to odsoudit. Dostala jsem prostě strach a – měla jsem v hlavě – on taky –“

Přerušil jsem ji:

„Víte to tak jistě, že vás nemůžou odsoudit?“

Pokrčila rameny.

„Možná že můžou. Neposkytnutí pomoci nebo tak něco. Klidně mě udejte.“

Mlčel jsem. Pak jsem řekl:

„Když vás udám, bude to něco horšího než neposkytnutí pomoci nebo nešťastná náhoda.“

„A co?“

Zase jsem mlčel. Dlouho. Hada ubíjeli, už jenom slabounce vzlykal, buben se rozechřměl pod děsem paliček. Slunce bylo bůhvídkde, za oknem se objevily hvězdy.

„Vražda,“ řekl jsem tiše.

Slečna Stříbrná vzdychla. Nejistě se zasmála. Opakovala:

„Jaký bych k tomu měla důvody?“

„Chcete je slyšet?“

Chvilí mi neodpovídala. Pak pravila temně: „Chci.“

Sáhl jsem po skleněné kouli, zvedl jsem ji. Kocourek měl bílou sněhovou čepičku. Zatřásl jsem koulí a z čepičky byla sněžná svatozář. Řekl jsem:

„Je to strašně dlouhá historie. Ale nejdřív vám něco poradím: mohla byste tvrdit, že jste ho udeřila tím veslem v sebeobraně, protože vás obtěžoval a vy jste dostala strach. To vám věřit budou. Na ženské záležitosti mého šéfa seženete svědků, kolik budete chtít. Ale žádný soudce vám nebude věřit, že jste se ho ze strachu nepokusila vytáhnout z vody. Obzvlášť když já dosvědčím, jak zdatně zachraňujete tonoucí – když chcete. Pamatujete se přece na tu plovárnu v létě? Na to, jak se vám málem utopil váš nastávající?“

Znova se kousla do rtu.

„Jenže tohle bylo v noci. A byla jsem tam sama s ožralým chlapem,“ řekla.

„A proč jste vůbec s tím ožralým chlapem ležla v půl druhé v noci do lodičky? Obzvlášť když jste měla kousek dál ve stanu snoubence?“

Postavil jsem kouli zpátky na stůl.

„Záhada, co?“ pokračoval jsem. „Jenomže až vám povím, co vím, nebude to taková záhada. A taky to bude velice dobrý důvod k vraždě, slečno.“

V monstranci se zešeřilo, slečna na mě hleděla strnule, nenávistně.

„Mluvte,“ vyzvala mě.

A já vyfoukl kouř ke stropu, kouř klesal, zastřel okno i slečninu tvář ocelovou clonou, skrze ni zablýskaly hvězdičky. Pak se pomalu rozptýlil.

„Začíná to vlastně Vaškem. Tím dnem, jak jste ho vytáhla, víte? Všiml jsem si, že máte na předloktí kosmeticky odstraněné chuligánské znamínko.“

Slečna Stříbrná si mechanicky přejela dlaní po holé paži. Znamínko zakrýval tříčtvrteční rukáv černobílé blůzy, a byla už taky skoro tma. Mluvil jsem dál:

„Potom jsem se pokoušel navázat s váma známost. Vyfouknout vás Vaškovi – ale s tím jste vlastně tehdy ještě ani nechodila. Ze začátku to vypadalo nadějně. Přišla jste na rande do Mánesa, nechala jste se pozvat na večírek k šéfovi. Samozřejmě, dělala jste trochu drahoty, kvůli Věře. Ale to se tak dělá. Na ten večírek k šéfovi jste stejně přišla. A tam po vás šéf jel a jemu jste drahoty nedělala. Bral vás kolem pasu jako předtím u Blumenfeldky já. Mě jste odpalírovala, jeho ne. A od té doby – přesně od té chvíle, od toho večera – jste ke mně byla už jenom odmítavá. Netýkává. Jako rozená puritánka.“

„Začala jsem chodit s Vencou,“ řekla.

„Ano. To bych uznal – kdybyste byla důsledná. Ale proč jste si teda dávala rande se šéfem v kavárně Mokka? A to už jste s Vaškem byli skoro zasnoubení!“

Otázka odezněla do šera, bez odpovědi. Smrákalo se a slečna Stříbrná se v šeru ztrácela. Jenom kolínka v silonkách se leskla a nahoře nad nimi oválná hostie slečnina obličej. Záhadná slečna Stříbrná. Už vůbec ne záhadná.

Pohlédl jsem do světélkujícího kotouče, kde měla oči, ještě o něco černější než tma. V té chvíli je zakryla růžová běloba. Slečnina víčka. A slečna mlčela, a mluvil jsem já:

„Když jsem se vrátil z cvičení a šel jsem k vám na návštěvu, někoho jste u sebe měla. Seděl na klozetě. Nevím – možná že na něj právě přišla potřeba. Ale taky se tam mohl jít schovat. V předsíni visela zeleno-modrá kostkovaná čepice. Myslel jsem si, že na tom klozetě je Vašek.“

Zvedla hlavu.

„Byl to Vašek.“

„Nebyl,“ zavrtěl jsem hlavou. „Za prvé: proč by se přede mnou schovával?“

„Měl špatný svědomí kvůli slečně Kajetánové –“

Usmál jsem se.

„Jste chytrá. Ale já s ním den nato mluvil. O slečně Kajetánové. Vyčítal jsem mu, že se s ní vyspal. Když jsem stál u vás mezi dveřma a váš kocour se dobýval na toho na klozetě, vyznával jsem vám lásku. Ten na klozetě to musel slyšet. Když jsem pak mluvil s Vaškem, bylo jasné, že Vašek to neslyšel. Vyčítal jsem mu zradu přátelství – a myslíte si, že by mi nepředhodil mou zradu přátelství, kdyby o ní věděl? Takový mameluk zas není. Tedy: na klozetě neseděl Vašek. *Elementary, my dear Watson.*“

Pokrčila rameny.

„Byl to Vašek.“

„Byla tam Vaškova čepice. Ale to je běžná módní čepice, každý si ji může koupit za třicet kaček. Proto tam mohl sedět kdokoliv – a já jsem si ze začátku myslel, že tam byl někdo nový, mně neznámý. Jenže to, drahá slečno, by bylo proti všem pravidlům dobré detektivky.“

Pohlédla na mě.

„Jaké detektivky?“

„Té, co v ní vystupuje jen několik málo osob, spjatých navzájem pevnými a osudovými vztahy. O některých těch vztazích detektiv neví. Teprve v průběhu děje se o nich dozvídá.“

Nezeptala se už na nic. Nenamítala, že nejsme v detektivce. Věděla, že v ní jsme.

„Ne ne,“ řekl jsem. „Musel tam být někdo, kdo sehrál v ději důležitou roli. Koho měl detektiv příležitost sledovat od začátku. A vidíte, díky vám ho sledoval. Miloval vás, a všechny zážitky s vámi se mu ostře vryly do paměti. To je jeden z vedlejších účinků lásky. Člověk si ty řídké chvíle, když je to taková láska, jako byla moje, uchovává ve

zlatých rámech vzpomínek. Když se potom po čase podívá pozorněji, objeví na obraze významné detaily. Totiž detaily, které časem nabyly na významu. A to se stalo mně. Našel jsem na obraze mořské panny, která se kdysi zapletla pod kola vodního velocipédu, taky svého šéfa. A můj šéf měl tehdy na hlavě právě takovou kostkovanou čepici jako Vašek, když vás poléval rybím krémem.“

Vyfoukl jsem nový obláček kouře. V protějším okně rozsvítili a kouř zazářil. Pomalu, línými hadími pohyby se vlnil k oknu. Slečna Stříbrná měla oči opět zavřené.

Řekl jsem: „Na vašem klozetě byl můj šéf.“

Kouř zmizel oknem, hleděl jsem na rudou čepičku své cigarety. Slečnu Stříbrnou obalovala tma, jenom obrys střapaté hlavičky tkvěl na okně jako silueta vystřižená z černého papíru.

„Jsme zase u té záhady, že?“ řekl jsem. „Jaký důvod jste vy, krásná mladá dívka, mohla mít k takovému flirtu? Proč šéf – když to byl přinejmenším stejný grázl jako já, a taky literát – a proč ne já? Když grázly a literáty vy nemáte ráda. Proč? Tak já vám řeknu proč.“

Zhluboka jsem se nadýchl, přimhouřil jsem oči. Erotická kolínka svítila do tmy, v hlavě mi bušilo, ale myšlenky plynuly lehce, strojově se řadily v logické řetězce.

„Vám nějaký literát ublížil,“ řekl jsem. „Jak, to jste mi nikdy neřekla. A později jste zapomněla, že to máte být vy, komu ublížil. Pamatujete se? Ptal jsem se vás na to, když jsem vás vezl z psích závodů. A vy jste řekla: *Mně? Aha, ano.* To je přiznání ke lži. Protože kdyby byl tak strašně ublížil vám, věděla byste hned, na co se vás ptám.“ Kocour zavrčel, překročil kouli se svou podobou, přiložil černé líčko k slečnině tváři. Slečna Stříbrná mlčela. Řekl jsem:

„Jenže já vím, komu ublížil. Vy jste měla sestru, a té psal milostné básně nějaký žid z Terezína. Vlastně ne z Terezína. Přesně řečeno v Terezíně, slečno. *Píšu vám, Salino, a z okna vidím káru* – je to tak? Očividná ozvěna Sedmé elegie Jiřího Ortena. Já jsem redaktor, víte?

Tahle elegie vyšla až po válce. Kdo ji znal už za války, musel znát Ortena, hodně intimně. A kdo tehdy znal intimní Ortenovy přátele –“

Slečna Stříbrná jako by chtěla něco říct. Ramena siluety se zachvěla, ale pak slečna zůstala němá.

„Přejděme nyní zase k mému šéfovi,“ řekl jsem. „V jeho životě je jedno temné místočko. Skoro nikdo o něm neví. Já jsem se to dozvěděl. Kdysi dávno byl zasnouben s židovskou dívkou. Když přišli Němci, zasnoubení zrušil. Ta dívka potom zemřela v koncentráku. Můj šéf byl už tehdy dost známý literát. Chápete?“

Ticho, nic. Zablikaly jenom zelené kocourovy oči. Ty druhé vidět nebylo.

Vdechl jsem kouř, cigareta zazářila, byl jí už jen malý kousek. Zamáchl jsem ji na skleněné desce stolu. Slečna Stříbrná se nepohnula.

„Dejme tomu, že ta šéfova snoubenka měla sestru. Mladší sestru. Asi tak starou jako vy. Řekněme, že v roce 1939 jí bylo pět šest let, a její sestře tak devatenáct dvacet. Takový rozdíl byl přece i mezi vámi a Salinou, že, slečno?“

Neodpověděla, odpovědi bylo mlčení. Pokračoval jsem:

„Obě ty dívky šly do Terezína. Matku už dávno neměly a otec tam zahynul, takže ta starší nahradila té mladší rodiče. Musely se mít rády víc, než se dá v našem normálním světě chápat. Jenomže do Terezína se nechodilo už v roce 1939. Uplynulo dost času, a v rodině se asi hodně mluvilo o zrušeném zasnoubení. O tom, co to pro starší sestru znamenalo. Navíc k tomu, co milostná katastrofa znamená pro mladou dívku vždycky. A mladší sestra si to zapamatovala. Potom, v koncentráku, když starší sestra zemřela, vyrostlo to v jejích představách v něco naprosto obludného. V zločin. A protože sestra nezemřela přirozeně, ale tak, jak se tehdy v Terezíně umíralo – v nejtěžší ze všech zločinů. To, co snoubenec udělal, byla prostě pro tu mladší sestru vražda.“

Zase bylo v pokoji pouze mlčení, které nic nevyvrací.

„Jenže vražda zvláštního druhu,“ řekl jsem tiše. „Nejsou na ni paragrafy. Člověka z ní nejde obžalovat ani usvědčit. Nejde ji portretovat.“

Snažil jsem se ve tmě nalézt slečniny bakelitové oči. Nenalezl jsem je. Řekl jsem, skoro šeptem:

„Jde ji jenom – pomstít.“

* * *

Rám okna ohraničoval hvězdy nad mystickou ulicí. Moje černá mše se chýlila ke konci. V protějším okně zhasli. Afficionado ztlumil gramofon, neboť pokročila noc, a saxofon hrál tichounce, tak jak to slečna Stříbrná měla ráda. Ale slečna mlčela a mlčela.

„Jenomže po válce,“ pokračoval jsem, „přišlo toho všeho moc najednou. Intenzivní zážitek, v kterém se hořkost mísila s radostí. A jméno toho snoubence, toho vraha, bylo tak obyčejné, a té dívky bylo nanejvýš jedenáct dvanáct let. Nevěděla, jak ho hledat, všude byl zmatek. A navíc: některé židovské děti odvezli ještě to první léto do ciziny, do Švýcarska, do Dánska, do Švédska, k bohatým židovským rodinám, a tam je dávali do pořádku. Fyzicky i duševně. Dáša Blumenfeldová byla u takové rodiny. A teď poslouchejte,“ vybídl jsem svou mlčenlivou posluchačku a přešel jsem do jiného času. Byl to čas, jímž se mi přiblížila. „Řekněme, že ta dívka, to dítě, které poslali vykrmit do Dánska, vyrostle, vrátí se do vlasti, dostane místo mimo Prahu. Stala se z ní slečna, začne mít v hlavě mladíky. Na celou záležitost z roku devatenáct set třicet devět už skoro zapomněla. Na sestru vzpomíná, samozřejmě. Ale nenávist časem ztrácí ostny. A potom ji přeloží do Prahy. Tam se seznámí s nějakým pánem, ten ji seznámí s nějakým redaktorem. A ten ji seznámí s nějakým šéfredaktorem. Ten šéfredaktor se jmenuje stejně jako ten už skoro zapomenutý snoubenec. Je to známý literát. Zbavil se po Únoru manželky, která by mohla ohrozit jeho kariéru. Když se

ta slečna tohle všechno jednou na plovárně dozví, málem omdlí. A přitom chvilku předtím osvědčila neobyčejnou chladnokrevnost a zachránila život jednomu tonoucímu. To přece nejde dohromady. Anebo spíš: dá se to pochopit jedině tehdy, jestliže dívka, co tenkrát na Žluté plovárně málem omdlela, je totožná s mladší sestrou mrtvé šéfovy snoubenky. A jestli je, pak se v ní najednou probudí všechny staré vzpomínky. A ona málem omdlí. Je to tak?“

Krev ve spáncích mi bušila tak, že to snad musela slyšet i ona, kocour, někde v té tmě, nepřátelsky zavrčel. V obláčku tváře slečny Stříbrné se znovu objevily dva černočerné kotouče. To jak otevřela oči, celou tu dobu zavřené. A já vyprávěl dál ten příběh, který jsem si nevymyslel:

„Jenomže slečna potřebuje přesně zjistit, jestli to je opravdu on. Jde přece o vraždu. Nechá se teda redaktorem pozvat na večírek, ačkoliv redaktor má svou vlastní dívku, a slečně ze všeho nejvíc *nesedí rozbíjení cizích vztahů*; slečna podle vlastních slov moc dobře ví, *jaké to je, milovat někoho, kdo se na člověka vykašle*. Přes to přese všechno se dá pozvat na večírek. Aby ji redaktor pozval, je k němu dokonce milá, vzbuzuje v něm jisté, docela jednoznačné naděje. Na večírku se s šéfredaktorem seznámí blíž. Šéfredaktor po ní jde. Je to děvkař. Všechny sekretářky a začínající autorky už vystřídal, a slečna je úchvatně krásná. Leccos si dá líbit. Tak po ní jde. Jenže slečna pořád potřebuje přesně zjistit, jestli je to on, a on se s touhle částí své minulosti, která ji právě zajímá, pochopitelně nechlubí. Trvá to dlouho. Nevím, na co to slečna navlíkne. Asi se ho na to nechce ptát přímo, protože by jí to neřekl. Asi to zkouší oklikou. Trvá to prostě dlouho.“

Zapálil jsem si novou cigaretu, ani jsem nevěděl kolikátou. Jak jsem škrtl sirkou, plamínek na zlomek vteřiny ozářil slečninu krásnou tvář. Nepodívala se na mě. Sírka zhasla a já viděl zas jenom siluetu na horizontu hvězd.

„A celá věc se ještě zkomplikuje. Zamiluje se do ní ten redaktor a dělá jí nepříjemné scény. Ona sama – a to je jediný bod celé historie, který mi není jasný – se zamiluje do jeho přítele. Musí ho trochu uhánět, protože to je nekňuba. A vlastně, možná že i tenhle bod je mi jasný. Pamatujete se? *V týhle branži mívají největší úspěch ti, co nemají vůbec žádnou praxi.* Ona – tomu redaktorovi se jeví jako platónská idea ženství, jenže ona sama – pamatujete se i na tohle? Na ten rozhovor u baru v Živohošti? Ona sama, na otázku, co je vlastně zač, se charakterizuje skromněji: *No co. Taková slečna. Nic zvláštního.* Ale není to tak úplně nic zvláštního, že ne?“

Neodpověděla mi. Mluvil jsem dál:

„Šéfredaktor si vezme do hlavy, že ji dostane, a obtěžuje ji víc, než je jí příjemné. Leze za ní až do bytu, tam se pak schovává před nečekanými návštěvníky. Vymáhá schůzky. A tak to pokračuje, nevím jak, ale pokračuje to. Proč? Řekněme, že slečna se nemůže rozhodnout. Touží po pomstě, ale je to už tak dávno, že to skoro přestala být skutečnost. Takže se k vraždě nemůže odhodlat. A právě tak se nemůže odhodlat k odpuštění. Proto se věc táhne, vleče, celé léto, až do podzima. Potom se náhodou všichni sejdou na večírku u jezera. Slečna tam přijela se snoubencem, netušila, že tam bude taky šéfredaktor. A šéfredaktor se ožere a má povídavou náladu. Její snoubenec se taky ožere, ale protože není zvyklý pít, usne jako kláda ve stanu. Redaktor, který ji miluje, si dal říct a už ji neobtěžuje. Aspoň ne moc. Navíc zmizí před půlnocí s nějakou autorkou. Takže situace je ideální. V půl druhé v noci už jsou všichni buď ožralí, nebo šli spát. Šéfredaktor vyjde před hotel nalokat se čerstvého vzduchu. Ona ho vidí ze stanu. Jde k němu. Pořád ještě není rozhodnutá, ale je to ideální situace, táhnou ji k němu síly, které nedovede kontrolovat. A tak jde k němu. Navrhne mu projížďku pod měsíčkem. Šéf samozřejmě nadšeně souhlasí. Takže vyjedou. Je něco málo po půl druhé.“

Saxofon dohrál, rozhostilo se ticho. Afficionado odešel spát, ale v jiných oknech rozsvítili, dům naproti se rozzářil jako černá a zlatá

šachovnice. Bledým leskem oblohy za střapatou hlavičkou prosákla žlutá aureola.

„Nevím pochopitelně přesně, co se stalo v loďce,“ řekl jsem tiše. „Co si řekli. Možná že se jí přiznal k tomu, co chtěla vědět. Nebo řekl něco, co jí o tom přineslo důkaz. Nevím. Nebo ji začal jenom obtěžovat, chtěl na ní polibek, a ona už důkazy nepotřebovala. Čertví. Probudilo se v ní to, co čas uložil k spánku. Nenávist, odpor, hnus, nejsou na to slova a není to žádný sémantický problém. Prostě – buď vzala veslo a praštila ho, nebo do něj jenom strčila, on upad a udeřil se hlavou o veslo. Nevím, a není to důležité. Měla jelenicové rukavičky, ten redaktor, ten detektiv si jich dobře všiml, když ležely na barovém pultě, vedle sklenice s vínem. Na vesle nejsou tedy otisky jejích prstů. Potom on buď spadl do jezera, nebo ho tam hodila. Ani to není důležité. Odjela s loďkou na druhý konec jezera, přistála s ní někde, kde jsou jen skály a pusto, a odstrčila ji zpátky na jezero. Pak jezero obešla a vrátila se do stanu. Snoubenec o ničem nevěděl, tvrdě vyspával opici. Vlezla si k němu. Nikdo nic neviděl, nikdo nic nevěděl, nikdo nic nemohl dokázat.“

* * *

Slečna Stříbrná zvedla hlavu a otevřela oči. Z šera na mě pohlédla tma, černá tma. Řekl jsem:

„Zbývá už jen několik maličkostí. Po válce si někteří židé počesťovali jména. Schwarznagel na Černý, Silberstein na Stříbrný. Ta slečna chtěla možná smazat minulost. Většina židů to neudělala, ale někteří ano. A ona chtěla vymazat minulost obzvlášť radikálně. Nejen že si změnila jméno. Dala si taky z předloktí odstranit koncentračnické tetování. Je to slečna, která nemá v povaze ničím se chlubit, a je citlivá. Řekl bych chorobně citlivá. Nevinné básnické podvůdky ji rozčilují, jako kdyby se jí osobně týkaly. Chtěla tedy zničit, úplně odstranit minulost. Nějak tak. Nevím, proč si dala odope-

rovat to tetování, vím jen, že si ho odoperovat dala. Zůstal jí po něm jenom malý růžový flíček," ušklíbl jsem se, „který eroticky vzrušoval toho redaktora, protože si ho vykládal úplně, úplně špatně.“

Slečna Stříbrná vstala, já zůstal sedět. V rámu okna se začernala její postava jako idealizovaný obrys dívky ve stínovém divadle. Kocour jí seskočil s klína na zem, zasyčel, spíš jako had. Řekl jsem:

„Taky se nejmenovala Lenka. Jmenovala se Leona. Lvíce.“

Pohlédl jsem na něžnou, drobnou konturu.

„Ale bylo to spíš lvíče. Lvíče, které to všechno přežilo a vyrostlo do krásy. Lvíče, které ten pitomý grázl, ten redaktor, chtěl chytit do pasti.“

Zmlkl jsem. Má černá mše byla u konce. Ze tmy zazněl slaboučký, tázavý zvířecí hlásek. Něco cvaklo o skleněnou desku stolu. To si slečna Stříbrná odepjala módní plechový pásek a položila ho na stůl. Potom zazněl její hlas, drsné rubato lahodného hoboje:

„Lvíče je v pasti.“

A zdvihla ruce ke krku. V slabém svitu hvězd a oken jsem uviděl růžové nehty, štíhlé prsty, které uchopily knoflíček.

„Jste jako váš šéf," řekla klidně, chraptivě, s opovržením. „Tak pojd'te.“

* * *

Vstal jsem taky a nehýbal jsem se. Stála přede mnou, ve světélkujícím šeru, trochu menší než já, v té tmě byly ukryty všechny slasti mého života.

Pomstil jsem se ti, konvalinko, odpusť mi to, bylo to ode mě sprosté, ale strašně tě miluju. Musel jsem se ti pomstít. Odpusť mi to. Držela ruce pořád u výstřihu, prsty na knoflíčku, a na něm, na tom kousku perleti nad hnědozlatými svahy, visel můj osud. Pohlédl jsem jí do očí, byly opět neprůhledné, černé, bakelitové. Nepochopitelné.

A pak jsem jim porozuměl. Ach, konvalinko, odpusť mi, jestli je to vůbec možné.

Pohnul jsem se. Zbolelo mě u srdce, snad se ve mně hlásil infarkt o své právo na ten obolený sval. Byla bezměsíčná noc, mezi hvězdami pluly mraky, nad siluetou Prahy v dálce začalo pršet. Přivřel jsem oči, světla města se proměnila v rozplizlou, zlatavou hladinu. Byl čtvrtek, noc, a konec flirtu s tou krásnou slečnou Stříbrnou.

Praha – Náchod – Praha 1963–1967

Josef Škvorecký

Lvíče

Edice Současná česká próza
Ilustrace na obálce z Pixabay.com
Redakce Markéta Teuchnerová

Vydala Městská knihovna v Praze
Mariánské nám. 1, 115 72 Praha 1

V MKP 1. vydání
Verze 1.0 z 22. 3. 2019

ISBN 978-80-7602-668-1 (epub)
ISBN 978-80-7602-669-8 (pdf)
ISBN 978-80-7602-670-4 (prc)